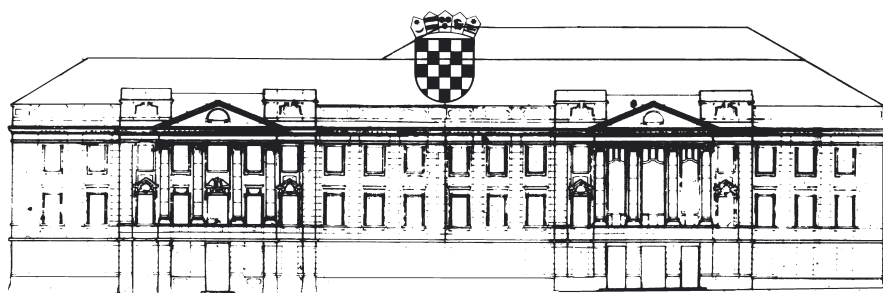

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XVI.

BROJ 408

ZAGREB, 2. III. 2005.

11. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

POREZNI SUSTAV

Upitan datum početka pregovara s EU

Konačna odluka Europske unije glede početka pregovora o pridruživanju Hrvatske uvelike ovisi o mišljenju glavne tužiteljice Haaškog tribunala, izjavio je aktualni predsjednik Unije Jean-Claude Juncker.

Glavna tužiteljica Carla del Ponte već mjesecima pojačava pritisak na Hrvatsku da izruči generala Antu Gotovinu, a sada je svim članicama EU uputila pismo u kojem nepovoljno ocjenjuje suradnju Hrvatske s Haaškim sudom. Po tome pregovori ne bi započeli 17. ožujka 2005. već bi se odgodili.

Ministar u ostavci Miomir Žužul na to je izjavio kako "Hrvatsku treba procijeniti kao svaku drugu državu temeljem svega što ispunjava...Hrvatska ne može biti taocem jednog čovjeka ...", a Vlada će poslati pismeni odgovor na pismo tužiteljice.

Predsjednik Hrvatskoga sabora Vladimir Šeks je izjavio da će Sabor, neovisno o početku pregovora, nastaviti s usklađivanjem hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU.

Vodeći hrvatski dužnosnici opetovano ističu da general Gotovina nije u Hrvatskoj i da objektivno ne postoji mogućnost da se on uhiti i izruči Tribunalu. Od Hrvatske se traži da dokaže tu negativnu činjenicu, što nije osnovano. Na njenu tvrdnju da joj Gotovina nije dostižan, glavna tužiteljica bi trebala podstrijeti valjane dokaze da je general Gotovina u svojoj domovini, a ako ih nema, uvažiti nemogućnost rješavanja tog jedinog preostalog problema u suradnji Hrvatske i Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju.

Dogodi li se odgoda početka pregovora, to će potvrditi mišljenje onih koji smatraju da stvarni razlog odgađanja nije general Ante Gotovina, već interesi nekih zemalja na Balkanu.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	3
- Konačni prijedlog zakona o porezu na dohodak	20
- Konačni prijedlog zakona o porezu na dobit	25
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o Financijskoj policiji	30
- Konačni prijedlog Zakona o eksplozivnim tvarima	33
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o regulaciji energetske djelatnosti; Prijedlog i Konačni prijedlog Zakona o tržištu električne energije	35
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima	44
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima	47
- Prijedlog zakona o obveznim odnosima	52
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o lovstvu	56
- Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu, za prvo polugodište	64
- Odgovori na zastupnička pitanja	78

PRIKAZ RADA:

- 11. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 3, 4, 5, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 30. STUDENOGA TE 1, 2, 3. I 8. PROSINCA 2004.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Uveden institut zaštićene braniteljske mirovine

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata vraćena neka prava koja su bila propisana Zakonom iz 1996., te priznata neka nova, u skladu s gospodarskim mogućnostima države.

Zadnjeg dana u studenome lani Hrvatski je sabor sa 80 glasova "za" donio Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj Vlada Republike Hrvatske). Do tada važeći zakon iz listopada 2001. čak je četiri puta mijenjan i dopunjavan, a netom usvojenim zakonom vraćaju se neka prava koja su bila propisana Zakonom iz 1996. i priznaju se neka nova prava za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata, osobito za dragovoljce iz Domovinskog rata naročito na području mirovinskog prava. Na taj se način želi postići da Zakon bude pravedan i provediv. Tijekom rasprave iz oporbe se moglo čuti da aktualna Vlada kozmetičkim zahvatima provodi određene promjene na području prava kojega pokriva ovaj Zakon, da je većinu rješenja preuzela od bivše Vlade i da je predložen zakon tek nastavak prethodnih zakona. Vladajući se s tim nisu složili naglašavajući da je već u prvom čitanju bilo 30-tak novih odredbi, a isto toliko i u drugom čitanju te da se radi o suštinskim promjenama koje su na tragu vraćanja dostojanstva Hrvat-

skim braniteljima. Mnogi su naglašavali da je novi zakon održiv, realan, provediv i pravedan te da osim što ispravlja mnoge dosad učinjene nepravde rješava puno neriješenih pitanja u skladu s gospodarskim mogućnostima države. Konačno, zakon je koncipiran da pravično i trajno osigurava prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji tako da ona nisu podložna političkim promjenama u Saboru i društvu uopće. Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji stupio je na snagu 1. siječnja 2005. godine.

O PRIJEDLOGU

Konačni prijedlog zakona zastupnicima je obrazložila **Jadranka Kosor**, potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Naglasila je da je riječ o jednom od najvažnijih projekata ove Vlade, barem u prvoj godini mandata, a zasigurno i najvažnijem projektu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. U ime predlagatelja zahvalila je zastupnicima što su ga jednoglasno podu-

prli već u prvom čitanju. Napomenula je da je predložen provediv zakon, u skladu s trenutnim mogućnostima hrvatske države, koji može ispraviti neke nedostatke

Status hrvatskog branitelja imat će i pripadnici HOS-a, te naoružanih odreda Narodne zaštite koji su u njima proveli najmanje 6 mjeseci, do 24. prosinca 1991. godine.

i nepravde prema braniteljskoj populaciji i dugoročno kvalitetu njihova života. Dakako, ovo nije i ne može biti popis želja, već realan zakonski propis koji donosi neke potpuno nove institute, što pozdravlja i Svjetska veteranska federacija, naglašava ministrica. Kako reče, želja je hrvatske Vlade i njena osobno, kao resorne ministrice, da se ovaj Zakon primjenjuje na duži rok, bez obzira na trenutni odnos političkih snaga u hrvatskom Parlamentu odnosno sastav Vlade, a ne da se ubrzo nakon donošenja ili već nakon sljedećih parlamentarnih izbora mora mijenjati. Pozvala je zastupnike da

ga donesu konsenzusom, jer će upravo to jamčiti hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji stabilnost i miran život dostojan čovjeka.

U nastavku je govorila o razlikama između prvobitno ponuđenih rješenja u Prijedlogu zakona i onih sadržanih u njegovu Konačnom prijedlogu. Spomenula je, među ostalim, da je odredba prema kojoj se kao vrijeme sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske priznaje razdoblje od 5. kolovoza 90. do 30. lipnja 96. usuglašena s predstavnicima braniteljskih udruga. Naime, u izradi ovog propisa, odnosno radnoj skupini koja je pripremila tekst Konačnog prijedloga zakona, aktivno su sudjelovali i predstavnici hrvatskih branitelja odnosno njihovih udruga, te udruga roditelja, udovica, odnosno djece poginulih, te zatočenih i nestalih branitelja.

Status dragovoljca priznaje se braniteljima koji su sudjelovali u obrani Hrvatske najmanje 100 dana, odnosno najmanje 30 ako nisu bili vojni obveznici, zaključno s 15. siječnja 1992. godine.

Po novome bi se kao sudjelovanje u obrani smatrala i obuka te priprema za odlazak na bojište, s obzirom na priznati status hrvatskih ratnih vojnih invalida prema toj osnovi, kaže ministrica. Spomenula je i to da se umjesto pojma poginulog uvodi pojam smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, te novi pojam "ubijenog hrvatskog branitelja" prilikom zatočenja u neprijateljskom logoru. Krug smrtno stradalih osoba širi se i na pripadnike vatrogasnih postrojbi te na druge osobe koje su po nalogu tijela državne vlasti stradale u obrani suvereniteta Republike Hrvatske (npr. pripadnici civilne zaštite, osobe koje su obavljale obavještajnu djelatnost, itd.).

Jedna od najznačajnijih novina je i uvođenje tzv. najniže, odnosno zaštićene mirovine za hrvatske branitelje koja bi, prema predloženom, iznosila 45

posto prosječne plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u godini koja pretihodi ostvarenju tog prava. Mirovine branitelja ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju uvećavaju se za 10 do 30 posto, ovisno o vremenu sudjelovanja u Domovinskom ratu. Plaćanja participacije za pokriće dijela troškova zdravstvene zaštite oslobađaju se članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, članovi obitelji zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja te branitelji s tjelesnim oštećenjem organizma od najmanje 30 posto. Po riječima ministrice do kraja rasprave će se zakonske odredbe još korigirati amandmanima, kako bi bilo potpuno razvidno tko je sve oslobođen plaćanja participacije za zdravstvene usluge.

U nastavku je spomenula i to da prema ovom Zakonu svi umrli hrvatski branitelji imaju pravo ukopa na trošak Ministarstva, uz odavanje počasti. Nadalje, zatočenicima u neprijateljskom logoru priznaje se status HRVI 10. skupine, s 20 posto trajnog oštećenja organizma (to su pravo imali i prema Zakonu iz 96. godine). Na inzistiranje predstavnika braniteljskih udruga, dodatak na mirovinu postaje sastavni dio njihove mirovine.

Po novome pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita, odnosno podmirenjem dijela troškova kamata, ostvarile bi i osobe kojima je obnovljena kuća do 5. faze obnove (završni radovi). Predloženim Zakonom jedinicama lokalne samouprave omogućava se izgradnja objekata za potrebe osoba koje imaju pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom kredita i mimo utvrđene liste, ako imaju prebivalište na njihovu području. Prema očekivanju predlagatelja primjenom te odredbe trebalo bi se ubrzati stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji (na listi čekanja ih je nešto manje od 13 tisuća). Po riječima ministrice u ovoj godini braniteljima je dodijeljeno 485 stanova i 820 kredita.

Spomenula je i to da bi se ubuduće carinske i porezne olakšice za uvoz osobnog automobila priznale i HRVI od 2. do 4. skupine, čije utvrđeno oštećenje

organizma ima za posljedicu oštećenje funkcije ekstremiteta ili vida. Posebno je naglasila da se članovima obitelji poginulog ili ubijenog hrvatskog branitelja povećava osnovica za utvrđivanje prava na obiteljsku invalidninu, sa sadašnjih 40 na 50 posto. Istodobno se obiteljska invalidnina iza umrloga HRVI od 1. do 4. skupine, koji je do smrti koristio njegu i pomoć druge osobe, povećava sa sadašnjih 15 na 25 posto od osnovice.

Kao vrijeme sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske priznaje se razdoblje od 5. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine.

Nadalje, djeca poginulih odnosno zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja ubuduće bi imala pravo na obiteljsku mirovinu godinu dana nakon prestanka redovnog školovanja, kao što je utvrđeno i Obiteljskim zakonom, pa i za vrijeme služenja vojnog roka ako je ono započelo najkasnije 12 mjeseci nakon prestanka redovnog školovanja. Osim toga, djeca smrtno stradalih te zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja imala bi pravo na dječji doplatak u najvišem predviđenom iznosu. Prema predloženom, članovi obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja bi nakon prestanka novčane naknade u iznosu obiteljske invalidnine, prelaskom u kategoriju obitelji umrlih odnosno poginulih branitelja, nastavili primati obiteljsku invalidninu u kontinuitetu. Priznavala bi im se po službenoj dužnosti, a ne kao dosad, kad su nerijetko morali čekati i po dvije godine da bi se regulirala njihova prava (trenutno je na popisu zatočenih i nestalih u Hrvatskoj 1174 hrvatskih branitelja i civila).

Zakonom je, među ostalim, propisano da prava po osnovi smrti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je počinio samoubojstvo, kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, ne zastarjevaju. Bitno je smanjen opseg

medicinske dokumentacije potrebne za priznavanje prava, te produžen rok u kojem treba predložiti tu dokumentaciju (za PTSP sa 2 na 10 godina, pa i duže, uz obvezno vještačenje u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama). Nadalje, svim HRVI se priznaje pravo na medicinsku i fizikalnu rehabilitaciju, a produžuje se i rok za podnošenje zahtjeva za stjecanje statusa HRVI na osnovi bolesti (12 mjeseci od stupanja Zakona na snagu), kao i za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu iza smrti hrvatskog branitelja.

Kako bi se Ministarstvo što više približilo braniteljskoj populaciji i pokazalo razumijevanje za njihove probleme, predlaže se osnivanje područnih jedinica u svim županijama i Gradu Zagrebu, napomenula je ministrica.

U zaključnom dijelu izlaganja podsjetila je na to da je predlagatelj uvažio konstruktivne primjedbe zastupnika izrečene prilikom prvog čitanja ovog propisa (članci 2, 3, 14, 19, 21, 23, 26, 30, 33. i 36.) i ugradio njihove prijedloge u konačni zakonski tekst. Spomenula je i to da je Vlada utvrdila 6 mjera stručnog osposobljavanja branitelja za poznatog, odnosno nepoznatog poslodavca, te za samozapošljavanje, koje će se provoditi u razdoblju do 2008. godine. Zahvaljujući tome zaposleno je tisuću 100 hrvatskih branitelja, dok ih je 527 obrazovano za prvo zanimanje odnosno prekvalifikaciju. Rezultat poticanja zadrugarstva je 10 novoosnovanih zadruga, a odobrene su i 23 novčane potpore poduzetnicima (u iznosu od 100 tisuća kuna) koji će prema tom sporazumu zaposliti po 3 hrvatska branitelja. Predstoji potpisivanje ugovora sa županijama o kreditiranju malog i srednjeg poduzetništva te o podupiranju 23 poslovna projekta. Spomenula je, među ostalim, da su izmjenama Zakona o porezu na dohodak ukinute neprihvatljive odredbe o plaćanju poreza na mirovine roditelja i djece poginulih hrvatskih branitelja. Kako reče, Vlada je u više navrata raspravljala o mjerama za poboljšanje uvjeta života hrvatskih branitelja, od reprogramiranja kredita, do izmjena postojećeg zakona iz 2001., smanjivanja cijene stana za tu kategori-

ju stanovništva za 30 posto, itd. I u izradi ovog Zakona braniteljske udruge bile su prihvaćene kao dobrodošli partneri, naglašava ministrica (njihova koordinacija je prije dva dana podržala predloženi Zakon). Naime, ni u jednom trenutku ne smijemo zaboraviti na činjenicu da su hrvatski branitelji bili pripadnici pobjedničke hrvatske vojske, i da bez njih ne bi bilo ni slobodne, samostalne, demokratske i neovisne Hrvatske, a vjerojatno ni nas danas u ovoj sabornici, napomenula je. Potom je apelirala na zastupnike da rasprava o ovom Zakonu bude tolerantna, te da ga jednoglasno prihvate, kako bi na taj način još jednom iskazali poštovanje prema svima njima.

RADNA TIJELA

Članovi matičnog **Odbora za ratne veterane** izrazili su zadovoljstvo činjenicom što su neke njihove primjedbe i prijedlozi, kao i prijedlozi pojedinih zastupnika izneseni u prvom čitanju, našli mjesto u Konačnom prijedlogu zakona, čime je on postao kvalitetniji. U raspravi su predložili proširivanje definicije pojma hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata pripadnicima Zbora narodne garde te pripadnicima kriznih štabova. Založili su se i za skraćivanje vremenskog roka od 100 dana, kao uvjeta za ostvarivanje statusa dragovoljca iz Domovinskog rata, te predviđenog roka od 3 dana za stjecanje statusa zatočenog hrvatskog branitelja.

Na sjednici Odbora bili su nazočni i predstavnici udruge proizašlih iz Domovinskog rata koji su podržali donošenje ovog Zakona, uz određene primjedbe (riječ je o njihovim primjedbama na Prijedlog zakona koje predlagatelj nije uvažio, a i nekim novim). Primjerice, sugerirali su da se odredi vremensko razdoblje od 30. travnja 1991. do 15. siječnja 1992. godine u kojem su pripadnici naoružanih odreda Narodne zaštite morali provesti najmanje 6 mjeseci, da bi ostvarili status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Založili su se i za povećanje vrijednosnog boda kod određivanja starosne mirovine za policajce i specijalne poli-

cajce MUP-a RH, te uključivanje mirovinskog dodatka za pripadnike MUP-a koji su pravo na starosnu mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, itd.

Po ocjeni udruga hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, ovo je provediv zakon koji može ispraviti nepravde prema braniteljskoj populaciji, a u skladu je i s trenutnim mogućnostima države.

Spomenimo i njihov prijedlog da se djeci smrtno stradalog hrvatskog branitelja koja nemaju ni drugog roditelja, prizna pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu i 12 mjeseci nakon prestanka redovnog školovanja, ako su nezaposlena. Mišljenja su, također, da u definiciju pojma dragovoljac Domovinskog rata treba uvrstiti i način uključivanja u obranu suvereniteta Republike Hrvatske, tj dragovoljnost, te razmisliti o skraćivanju predviđenog vremenskog roka od 100 na 60 dana.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova sugerirao Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon, uz određene amandmanske korekcije. Predložio je, ponajprije, dopunu članka 2. stavak (1) Konačnog prijedloga zakona, na način da se iza riječi "pripadnik Oružanih snaga Republike Hrvatske" i otvorene zagrade, dodaju riječi "ZNG i zarez". Obrazloženje - u definiciji pojma hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata treba posebno navesti i Zbor narodne garde, koji je, uz Hrvatsku policiju, bio jedina oružana formacija Republike Hrvatske do osnivanja Hrvatske vojske.

Svrha je njegova amandmana na članak 5. stavak (3) da se ta odredba nometnički uskladi s definicijom smrtno stradale osobe iz članka 3. stavka 2. predloženog Zakona. To bi se postiglo na način da se iza riječi "vatrogasnih

postrojbi" doda zarez i sljedeći tekst: "pomorci, članovi posada brodova trgovačke mornarice".

Spomenimo i amandmanski zahtjev tog radnog tijela da se u članku 11. stavku (2) iza riječi "članovi obitelji zatočnoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata" dodaju zarez i riječi "HRVI iz Domovinskog rata". Prema obrazloženju Odbora na taj bi se način spomenuta odredba uskladila sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju. Naime, člankom 18.st. 2. tog Zakona propisano je da svim HRVI iz Domovinskog rata, kojima je taj status priznat prema posebnom Zakonu, razliku do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja osigurava država.

Ne prihvati li se ovaj amandman, oko 9500 hrvatskih branitelja sa statusom HRVI iz Domovinskog rata X. skupine, s 20 - postotnim oštećenjem organizma, moglo bi ostati bez prava na oslobođenje od participacije za troškove zdravstvene zaštite, upozoravaju članovi Odbora.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona. U raspravi na sjednici tog radnog tijela upozoreno je na to da je odredbama kojima se, kao uvjet stjecanja pojedinih prava iz mirovinskog osiguranja, predviđa različita starosna dob za muškarce i žene, povrijeđeno načelo ravnopravnosti spolova. Članovi Odbora založili su se i za dopunu članka 102. Konačnog prijedloga zakona, kako bi se i hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata osigurala prednost pri smještaju u umirovljeničke domove. Ukazali su i na terminološku neusklađenost u zakonskom tekstu (za isti pojam nerijetko se koriste različiti izrazi) te sugerirali da se usklade jezični izričaji u člancima 26. st. 4., 61. i 90; 87. i 88. st.1. te u članku 88. st 2. do članka 100, kao i termini u nazivu Glave IV. i u članku 75. Založili su se i za dopunu članka 163. Konačnog prijedloga zakona, kojom bi se propisalo da će se ovaj Zakon objaviti u "Narodnim novinama".

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo je konstatirao da se predloženim rješenjima, u koja su ukorpori-

rane i usvojene primjedbe iz rasprave prilikom prvog čitanja ovog Zakona, poboljšava položaj hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Po ocjeni tog radnog tijela predložene izmjene su u skladu sa realnim materijalnim mogućnostima Republike Hrvatske, što znači da propisana prava nisu samo deklarativne naravi, nego su u potpunosti financijski provediva. Tijekom rasprave ukazano je i na potrebu osnivanja Hrvatskog memorijalnog dokumentacijskog centra, koji bi kroz povijesno i činjenično prikazivanje Domovinskog rata, temeljem znanstveno povijesno sređene arhivske građe, promicao istine i svjedočenja o Domovinskom ratu. Naime, sukladno zaključku Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske i Klub zastupnika HSP-a obvezni su sačiniti zajednički Konačni prijedlog zakona o osnivanju te institucije, koji bi Hrvatski sabor trebao usvojiti tijekom 2005. godine. Vlada RH je obećala da će se u ovoj godini svakako osigurati potrebna sredstva za poduzimanje pripremnih radnji, kako bi Centar mogao početi radom, rečeno je u raspravi.

Nakon toga su članovi Odbora jednoglasno predložili Hrvatskom saboru da usvoji Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, u ponuđenom tekstu.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnice Vlade ministrice Jadranke Kosor predstavnik Kluba zastupnika HSP-a, **Pero Kovačević**, konstatirao je da postoji bitna razlika između programskog opredjeljenja HSP-a za rješavanje pravnog položaja hrvatskih branitelja i članova obitelji poginulih, u odnosu na ono što nudi Vlada. Osim toga, njegovi stranački kolege smatraju da je ovaj Zakon trebalo donijeti prije, a ne nakon donošenja Državnog proračuna za 2005., jer ovako nema mjesta za bitne pomake glede rješavanja statusnih prava.

Budući da je na Konačni prijedlog zakona uložena popriličan broj amandmana (samo njihov Klub podnio je 13)

sugeriraju da ga se proslijedi u treće, a bude li potrebno i u četvrto čitanje.

Zakon je trebalo donijeti prije, a ne nakon donošenja Državnog proračuna, jer ovako kako je koncipiran nije provediv. Naime, nedostaje simulacija na koji broj hrvatskih branitelja će se odnositi, koliko ćemo prema njemu imati novih HRVI, itd.

Naime, po njihovu mišljenju ovako kako je koncipiran nije provediv i to iz više razloga. U prvom redu nije predložena simulacija na koji broj hrvatskih branitelja će se odnositi, odnosno koliko ćemo prema njemu imati novih HRVI, napominje Kovačević. (predsjednik Tuđman je u svojoj Poslanici 97. godine izjavio da ima 340 tisuća hrvatskih branitelja).

Izostale mjere za zapošljavanje razvojačenih branitelja

Osnovna je zamjerka zastupnika HSP-a da su izostale mjere za zapošljavanje oko 40 tisuća razvojačenih branitelja. Naime, činjenica da je za tu svrhu za ovu godinu predviđeno svega 35 mln. kuna govori da neće biti nekog većeg zapošljavanja. Po mišljenju zastupnika potrebna sredstva bi se mogla naći kada bismo projekte za korištenje "povoljnih" kredita Svjetske banke radili sami, umjesto njihovih konzultanata na čije usluge odlazi 10 posto tog novca.

Po ocjeni haespeovaca odredba članka 35. koja govori o pravu hrvatskih branitelja i HRVI iz Domovinskog rata na zapošljavanje je diskriminirajuća. Predviđa, naime, da imaju prednost pri zapošljavanju za sva radna mjesta, osim rukovodnih.

Usporedbe radi, Kovačević je spomenuo da su u drugim zemljama (Velika Britanija, Amerika, Francuska, i dr. branitelji i u diplomaciji i u Vladi i na svim mjestima).

U nastavku je upozorio na to da, prema formulaciji članka 2., pripadnici odreda Narodne zaštite ne bi mogli ostvariti status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, jer od donošenja odluke Vrhovnog državnog vijeća o osnivanju tih odreda do propisanog roka (24. prosinca 91.) nije proteklo 6 mjeseci.

Preciznije definirati status dragovoljca

Spomenuo je i to da su njegovi stranački kolege podnijeli amandman na stavak 3. tog članka, kako bi se preciznije odredio pojam dragovoljca iz Domovinskog rata, poglavito za osobe koje u skladu sa Zakonom o obrani nisu imale obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu, bilo da je riječ o ženama, novacima koji nisu odslužili vojni rok, ili o osobama koje su bile proglašene nesposobnim za vojnu službu.

Smatraju neopravdanim i da se status zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja u članku 4. uvjetuje s najmanje tri dana zatočenja u neprijateljskom logoru ili zatvoru. Naime, bilo je puno primjera da su osobe zatočene 24 sata, pa i kraće, pretrpjele veća maltretiranja i imaju teže zdravstvene posljedice nego netko tko je bio zatvoren duže. Nedopustivo je da predlagatelj kod izračunavanja invalidskih mirovina za hrvatske branitelje pravi razliku između HRVI odnosno obitelji poginulih, ovisno o tome koji su status te osobe imale u trenutku ranjavanja, odnosno pogibije, napominje dalje zastupnik. Podsjetio je i na nerealizirano obećanje bivše i ove vlasti da će roditelji poginulih hrvatskih branitelja biti oslobođeni plaćanja poreza i prireza, te da će braniteljima biti vraćene povlastice kod uvoza osobnih automobila. Naime, znatan broj njih dosad nije imao novaca, pa nisu mogli ostvariti te povlastice.

Josip Đakić (HDZ) je opovrgnuo njegov navod da ovaj Zakon neće biti provediv. Naglasio je da će zasigurno biti provediv, dok god ima ovakve političke volje i uvažavanja hrvatskih branitelja. To više što ne ovisi o proračunu, jer se u svakom trenutku, poveća li se

broj korisnika prava, može ići na rebalans Proračuna.

Jure Bitunjac (HDZ) je konstatirao da je gospodin Kovačević netočno interpretirao predloženi Zakon. Primjericice, nije točno da hrvatski branitelj ne može biti na rukovodećem radnom mjestu. Stvar je u tome da, prilikom izbora predsjednika uprave trgovačkog društva u vlasništvu države ili jedinica lokalne samouprave, samim tim što ima status branitelja ne može eliminirati ostale kandidate. Kad je riječ o drugim radnim mjestima, ima prednost pred ostalim kandidatima, pod uvjetom da ispunjava sve druge uvjete.

Na kraju je primijetio da se kolega zalaže za neki solunski sindrom, a to ne žele ni braniteljske udruge, ni ova Vlada, niti ovaj Parlament.

Vlado Jelkovic (HDZ) nije se složio s Kovačevićevim stajalištem da o predloženom nema smisla raspravljati, s obzirom na to da je Proračun već usvojen. Upravo suprotno, da bi se nešto moglo učiniti za poboljšanje kvalitete života branitelja i zakon počeo primjenjivati od 1. siječnja iduće godine, treba ga što prije usvojiti (neke stvari se, prema potrebi, mogu korigirati tijekom godine, eventualnim rebalansom Proračuna ili isplatom iz proračunske pričuve).

Zastupnik također dijeli mišljenje prethodnika kako ne stoji Kovačevićeva izjava da branitelji neće moći biti rukovodioci (čl. 35. Zakona uopće ne regulira to pitanje, nego samo pravo prvenstva kod zapošljavanja).

Ovaj Zakon niti u jednom svom dijelu ne diskriminira hrvatske branitelje, kategorički je ustvrdio **Darko Milinović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora.

Uključivši se u raspravu, **Jadranka Kosor** je rekla da je za Vladu neprihvatljiv prijedlog HSP-a da ga se proslijedi u treće čitanje (mogućnost četvrtog čitanja uopće nije predviđena Poslovníkom) jer bi to značilo da zakon neće stupiti na snagu 1. siječnja 2005., što bi prolongiralo neizvjesnost hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Naime, Vlada želi da svi instituti predviđeni u Zakonu što prije zažive u praksi, a računa se da bi već sljedeće godine oko 10 tisuća brani-

telja ostvarilo pravo na najnižu mirovinu. Napomenula je, među ostalim, da su sredstva za provedbu Zakona osigurana, te da je napravljeno na stotine simulacija, počevši od primjene odredbi kojima se uvodi novi institut zajamčene mirovine i dr. Na prigovor zastupnika Kovačevića, da nije definiran konačni broj hrvatskih branitelja, uzvratila je da je taj posao trebao napraviti dok je bio pomoćnik ministra hrvatskih branitelja u bivšem Ministarstvu, ako smatra da je to najvažnije. Napomenula je, nadalje, da se zahvaljujući primjeni 6 mjera koje je utvrdila Vlada, broj nezaposlenih hrvatskih branitelja stalno smanjuje. Naime, na početku njena mandata bilo ih je 27,5 tisuća, a danas ih ima oko 25 tisuća.

Sredstva za provedbu Zakona su osigurana, a napravljeno je na stotine simulacija, počevši od primjene odredbi kojima se uvodi novi institut zajamčene mirovine, i dr.

Potaknuta primjedbama iz rasprave, ministrica je u nastavku podsjetila na to da su u proceduri izmjene i dopune odnosno novi Zakon o porezu na dohodak, kojim će članovi obitelji poginulih branitelja biti oslobođeni plaćanja poreza. Na kraju je još jednom ustvrdila da Vlada ne prihvaća prijedlog za upućivanje ovog zakonskog prijedloga u treće čitanje, među ostalim i zbog toga što su ga poduprle i braniteljske udruge.

Predloženim se na najbolji mogući način usklađuju ograničena proračunska sredstva s opravdanim pravima hrvatskih branitelja.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Krešimir Čosić** je ocijenio da su predložena rješenja značajan iskorak naprijed u odnosu na postojeća. Budu-

ći da je na kreiranju ovog zakona učinjen ogroman zajednički napor resornog ministarstva, svih braniteljskih udruga i hrvatskih branitelja, te da se njime na najbolji mogući način usklađuju ograničena proračunska sredstva, s opravdanim pravima hrvatskih branitelja, njegovi stranački kolege će ga poduprijeti.

U nastavku je konstatirao da su postignuti značajni rezultati i na planu zapošljavanja razvojačenih branitelja, ali da se u narednom razdoblju može napraviti još više. Naime, ako su oni za vrijeme Domovinskog rata mogli raditi najsloženije poslove u vrlo rizičnim situacijama, nema sumnje da i u mirnodopskim uvjetima mogu demonstrirati svoje sposobnosti i na najvišim mjestima (npr. kao članovi uprava, nadzornih odbora, itd). Uostalom, niz hrvatskih branitelja i generala danas radi na takvim mjestima, uspješno afirmirajući ne samo sebe nego i cijelu braniteljsku populaciju, ali o tome se malo znade jer hrvatski mediji ne žele o tome pisati.

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege pozdravljaju napore resornog ministarstva glede dopunskog obrazovanja hrvatskih branitelja, jer je kontinuirano obrazovanje izuzetno važno za njihovu punu afirmaciju u društvu, ali smatraju da se i na tom planu može i mora uraditi više.

Osigurati pravo pripadnicima HVO-a

Sve ono što je dosad napravljeno na unapređenju Zakona o pravima hrvatskih branitelja zaslužuje našu punu potporu, kaže Čosić. Međutim, uz taj najvažniji stup za ostvarivanje prava hrvatskih branitelja treba poduprijeti i druge institucije koje im stoje na raspolaganju i preko kojih oni ostvaruju svoja prava. U prvom redu valja uložiti zajedničke napore da profunkcionira Memorijalni centar Domovinskog rata, te u svakoj prilici afirmirati Deklaraciju o Domovinskom ratu u kojoj je najbolje i najljepše izrečena istina o ratnim zbivanjima. Nama je itekako važno da u međunarodnoj zajednici budu objektivno informirani o Domovinskom ratu, a

to mora predvoditi posebna znanstvena institucija, napominje zastupnik.

U nastavku se založio za to da se do kraja riješi status i osiguraju prava hrvatskih branitelja Hrvatskog vijeća obrane. Izrazio je uvjerenje da će se njihov status uskoro bitno poboljšati kroz međudržavni sporazum i kroz odgovarajuće amandmanske korekcije ovog Zakona. Naime, bez Hrvatskog vijeća obrane ne bi bilo ni hrvatskog juga i stoga je osiguranje kvalitetne zaštite prava spomenutih branitelja naša trajna zadaća. Osvrnuo se i na problem o kojem u dosadašnjoj raspravi nije dovoljno rečeno, a vezan je uz psihičko zdravlje brojnih hrvatskih branitelja, koji su oboljeli od PTSP sindroma. Budući da to nije problem pojedinaca nego čitavih obitelji, rješavanje tog pitanja zaslužuje posebnu pažnju i organizirane napore čitavog društva, naglašava Čosić. Nastojanja naših zdravstvenih djelatnika da se terapija tih bolesnika unaprijedi novim tehnologijama očito su prepoznati u svijetu, jer će se sredinom iduće godine u Hrvatskoj održati znanstveni skup na tu temu, na kojem će sudjelovati predstavnici najuglednijih svjetskih institucija.

U zaključnom dijelu izlaganja izrazio je uvjerenje da će ministrica Kosor i ubuduće, pa i na mjestu predsjednice hrvatske države, uspješno brinuti o ostvarivanju prava hrvatskih branitelja, te da će, kao i dosad, imati njihovu punu potporu.

Nedostaju simulacije predloženih rješenja

Nema zemlje koja korektnije rješava pitanje branitelja od Hrvatske, konstatirao je **Damir Kajin**, govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a, uz napomenu da se to odnosi i na razdoblje bivše Vlade. Bivšem ministru hrvatskih branitelja zamjera jedino "neke nespretnosti oko revizije invalidnina". Najavio je da će njegovi stranački kolege podržati ovaj Zakon kao hrabar iskorak, iako se ne slažu s financijskom ocjenom stanja, odnosno procjenom predlagatelja o sredstvima koja će trebati osigurati za njegovo provođenje. Naime, u članku

31. stoji da se najniža mirovina za branitelje određuje od osnovice koja iznosi 45 posto prosječne neto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u godini koja prethodi godini ostvarivanja prava, a prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Bude li 2005. godine u mirovinu otišlo najmanje dvije tisuće ljudi, u proračunu će po toj osnovi trebati osigurati najmanje 20 milijuna kuna, procjenjuje zastupnik. Budući da je gospođa **Kosor** spomenula mogućnost da iduće godine pravo na najnižu mirovinu ostvari oko 10 tisuća ljudi, znači da ćemo za tu namjenu morati osigurati i do 100 mln kuna. Nitko ne zna što će to značiti za naš proračun za 10-ak ili 15-ak godina, jer se u ove zakonske izmjene ušlo bez nekih pretjeranih simulacija. Stoga bi se moglo dogoditi da će novine koje se predlažu, u konačnici državu koštati 500, 600 ili možda milijardu kuna. Stječe se dojam - kaže - da Vlada prebacuje taj teret na neku buduću Vladu, kao i kod tzv. povrata duga umirovljenicima putem dionica. Nažalost, Proračun za 2005. je već donesen (svega 17 članova opozicije je bilo protiv tog dokumenta) a potrebna sredstva nisu ukalkulirana u njegove bilance, negodovao je. To znači da se ni prava invalida iz Drugog svjetskog rata (riječ je o pripadnicima NOB-a), neće izjednačiti s pravima invalida Domovinskog rata, za što se inače zalaže IDS. Zastupnici te stranke smatraju da bi u ovaj, ili neki sličan zakon, valjalo ugraditi odredbe koje bi i zatočenicima konclogora u periodu od 41. do 45. godine također priznale status političkih zatvorenika, te da se treba izboriti i za status zatvorenika na Molatu, ali to će ići teško, kaže Kajin. Naime, Italija je isplatila ratnu štetu ex-Jugoslaviji. Međutim, Hrvatska bi se trebala angažirati po tom pitanju upravo sada, kad Ministarstvo vanjskih poslova susjedne Italije vodi Fini, kao što bi trebala revnosnije nastupati oko toga da i zatvorenici iz Mathauzena, ili Dachaua dobiju odštetu od Njemačke.

Kako reče, ideosovci se zalažu i za to da oni koji su se odazvali pozivu Franje Tuđmana u Bosni i Hercegovini također dobiju invalidnine, jednako kao što

mnogi građani u Istri i Rijeci koji su morali služiti talijansku vojsku, dobivaju tzv. talijanske mirovine. Za razliku od gospodina Čosića ja osuđujem politiku Franje Tuđmana u BiH u razdoblju od 92. do 94., ali kad je riječ o invalidima onda sam na njihovoj strani, naglasio je.

Invalidnine trebaju dobiti i oni koji su se odazvali pozivu Franje Tuđmana u Bosni i Hercegovini.

Založio se i za ispravljanje nepravde prema pojedincima koji su više godina proveli u srpskim zatvorima zbog špijunaže u korist Hrvatske, a kad su se vratili, država ih je zaboravila, odnosno na neki način izdala. Naime, ostali su bez stanova i posla, tako da neki od njih danas žive u izbjegličkim kampovima. Na kraju je naglasio da je Klub zastupnika IDS-a inače protiv povlastica za automobile, traktore i druge strojeve, ali ne i kad je riječ o invalidima (njima treba omogućiti sve). U daljnjim aktivnostima - kaže - treba staviti naglasak na zapošljavanje branitelja, ali to će se pokrenuti samo ako se pokrene nov gospodarski ciklus u Hrvatskoj, zaključio je Kajin.

Luka Bebić mu je izrekao opomenu zbog, kako reče, neprimjerenog govora i osude politike predsjednika Tuđmana u Bosni i Hercegovini. Dr.sc. **Krešimir Čosić** je primijetio da je Kajinovo pravo da se ne slaže s politikom predsjednika Tuđmana, ali da on očito ne razumije njegovu politiku prema BiH, jer to nije mogao naučiti iz hrvatskih medija. Upravo zbog tog razloga je prijeko potreban znanstveni pristup glede evaluacije i interpretacije povijesnih činjenica, posebno svega onoga što je vezano uz rat u Bosni i Hercegovini, naglasio je.

Više sredstava za zapošljavanje branitelja

Josip Đakić je ispravio Kajinovo navod da su sve vlade posvećivale izu-

zetnu brigu hrvatskim braniteljima. Da to nije točno svjedoče - kaže - i prosvjedi brojnih hrvatskih branitelja protiv bivše Vlade, u kojima je sudjelovalo od 25 do 50, pa i do 100 tisuća ljudi.

Predstavnik Kluba zastupnika HSS-a, **Željko Ledinski**, izjavio je da njihov Klub ocjenjuje potrebnim donošenje novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, koji bi se primjenjivao na duži rok, a ne da se sa svakom promjenom vlasti mijenja i taj propis. Zbog toga se njegovi stranački kolege zalažu za to da ga se doneše konsenzusom svih parlamentarnih stranaka, te da se prethodno usuglasi sa zahtjevima udruga proisteklih iz Domovinskog rata, a ne da se ionako premala prava branitelja smanjuju i ograničavaju. Krajnje je vrijeme, kaže, da se sada, desetak godina od završetka Domovinskog rata, napokon prestane s licitiranjem datuma o njegovu početku, odnosno da se napokon znanstveno i stručno utvrdi vrijeme njegova trajanja, jer to povlači za sobom i licitiranje s brojem branitelja.

Napomenuo je, nadalje, da uz ustanovljenje Registra branitelja treba utvrditi i put borbenih postrojbi unutar naše vojske i svih jedinica koje su sudjelovale u obrani, imena zapovjednika i njihova djelovanja, jer se, u protivnom, ovaj Zakon neće moći primjenjivati. Sve to treba uskladiti s Ministarstvom obrane, a ne da se događa da netko ostvari određena prava na temelju izjave dvaju svjedoka u kojoj su lažirani podaci. U nastavku je podsjetio na to da su haesesovci još prilikom prvog čitanja ovog Zakona tražili da ga se uskladi sa Zakonom o obrani, s mirovinskim zakonima te sa zdravstvenim sustavom Republike Hrvatske, što još uvijek nije do kraja realizirano.

Dobro je, kaže, da se napokon uvodi status minimalne mirovine za branitelje, koja ni u kom slučaju nije prevelika. Budući da to ovisi o gospodarskim mogućnostima države, trebalo bi predvidjeti mogućnost da se u dogledno vrijeme, kad se gospodarstvo oporavi, njena osnovica poveća i bez izmjene Zakona. Izrazio je mišljenje da bi tre-

balo popraviti još neke odredbe, među ostalim, definirati listu bolesti u članku 5. koja se ne bi mijenjala sa svakom izmjenom zakona.

Zauzeo se za to da se pronade način da se braći, odnosno sestrama poginulih branitelja koji su bili štitenici domova za nezbrinutu djecu, osiguraju ista prava koja inače pripadaju članovima obitelji (evidentirana su 4 takva slučaja). Najbitnije je - kaže - stvoriti preduvjete da se kroz legalne institucije izdvoji dio sredstava za povećano zapošljavanje hrvatskih branitelja. Dakako, njihova prava treba zakonski regulirati, a ne da se ostavlja mogućnost da se ona naknadno rješavaju Vladinim uredbama.

Zakon treba donijeti konsenzusom svih parlamentarnih stranaka, s tim da ga se prethodno usuglasi sa zahtjevima udruga proisteklih iz Domovinskog rata, a ne da se sa svakom promjenom vlasti mijenja i taj propis.

Josip Đakić reagirao je na njegov navod da se datumi početka odnosno završetka Domovinskog rata ne bi trebali mijenjati. Dakako, oni su trebali ostati isti da ih prošla vlast nije promijenila jer nije mogla pretrpjeti ništa što je ustanovila HDZ-ova vlast, negodovao je.

Zakon je trebalo donijeti prije proračuna

Po mišljenju Kluba zastupnika HNS/PGS-a, što ga je prenio **Željko Kurtov**, predloženi Zakon u cjelini ide na ruku hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima, bez obzira na to što predlagatelj nije uvažio neke primjedbe iznesene u prvom čitanju. Očekuju, stoga, da će se njegov tekst još poboljšati amandmanskim korekcijama kako bi se došlo do poštenih rješenja, provedivih na dugi rok. Dobro je, kaže, da su njime regulirana prava branitelja iz mirovinskog osiguranja, pravo na zapošljavanje te

da su predloženim rješenjima zaštićeni od neodgovornog ponašanja poslodavaca. Osim toga, imaju pravo na dionice, odnosno udjele u trgovačkim društvima bez naplate, oslobođeni su plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi, itd. Predviđeno je i osiguranje pogrebnih troškova za umrle branitelje, ali iz odredbe koja to regulira treba izostaviti izričaj "ako obitelj pravovremeno obavijesti Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti."

Zastupnik je u nastavku upozorio na činjenicu da razlika za isplatu mirovina iz 1997. godine (oko 400 mln. kuna) neće moći biti isplaćena u 2005., nego će se prolongirati na sljedeće tri do četiri godine. To je - kaže - najbolja potvrda da smo najprije trebali donijeti novi Zakon o hrvatskim braniteljima, a tek onda Državni proračun za 2005. godinu. Već za ovu godinu u Proračunu će za branitelje nedostajati 200 do 400 mln. kuna, a njihova stambena pitanja zacijelo neće biti riješena najmanje sljedećih 10 godina, negodovao je. Kako reče, u HNS-u i PGS-u su svjesni činjenice da Vlada nije mogla više izdvojiti za tu namjenu, ali isto tako razumiju nezadovoljstvo branitelja koji su, u najmanju ruku, očekivali da će biti oslobođeni participacije za zdravstvene usluge, da će im biti vraćene povlastice kod uvoza automobila i drugih strojeva, itd.

S tim u vezi Kurtov je podsjetio na činjenicu da braniteljska populacija obiljeva puno češće od ostalih hrvatskih građana, a posebno zabrinjava visoka stopa samoubojstava. Najviša je među onima starije dobne skupine kojima je dijagnosticiran PTSP. Naime, kod 17 690 od ukupno 34 610 HRVI iz Domo-vinskog rata dijagnosticirani su PTSP, ozlijede i smetnje u funkciji mišića, te teži neurotski poremećaji. Zbog toga je prijeko potrebno osnovati centar za liječenje od PTSP-a, a ujedno i od bolesti ovisnosti o alkoholizmu i drogama, što bi se, uz minimalne troškove, moglo napraviti u okviru KBC-a Dubrava.

Nije istina da smo najprije trebali donijeti Zakon, a onda Proračun, pa registar branitelja, usprotivio se Josip Đakić. Nakon toga bi zasigurno uslijе-

dila revizija, pa kontrola te revizije, itd. i hrvatski branitelji nikada ne bi imali sigurnost kakvu će imati sada, zahvaljujući ovom Zakonu. Sve ide svojim tokom, kako je i obećano, a eventualni nedostatak sredstava namirit će se rebalansom proračuna.

Predloženi samo kozmetički zahvati

Reagirajući na Đakićevu opasku da sve Vlade nisu cijenile hrvatske branitelje o čemu, navodno, svjedoče njihovi prosvjedi, **Ivica Pančić**, predstavnik Kluba zastupnika SDP-a, rekao je da se sjeća prosvjeda zbog suradnje bivše Vlade s Međunarodnim sudom u Haagu. Kako reče, bio je član te Vlade koja je štitila nacionalne interese Hrvatske. Interesantno je, međutim, da za vrijeme te "antibraničelske, antihrvatske, odnosno izdajničke Vlade" niti jedan hrvatski general nije završio u Haagu, dok su sada, za vrijeme HDZ-ovske, Sanadero-ve Vlade tamo osmorica.

Ovaj zakonski propis nije pretrpio bitne promjene u odnosu na prvobitnu verziju (izvršeni su samo kozmetički zahvati). Interesantno je da je većina rješenja preuzeta iz aktualnog zakona, koji je donijela toliko stigmatizirana bivša Vlada, napadana da ne štiti dovoljno prava hrvatskih branitelja.

Po mišljenju zastupnika SDP-a, kaže Pančić, ovaj zakonski prijedlog nije pretrpio bitne promjene u odnosu na prvobitnu verziju. Izvršeni su samo kozmetički zahvati od kojih su neki prihvatljivi, dok drugi nisu najsretniji, ali to će se ubrzo pokazati u praksi. Izrazio je zadovoljstvo činjenicom da je predlagatelj preuzeo najveći dio rješenja iz aktualnog zakona koji je donijela toliko stigmatizirana bivša Vlada, napadana da ne štiti dovoljno prava hrvatskih

branitelja. To je, kaže, dobro za Hrvatsku jer svjedoči o tome da smo o ovom važnom pitanju, makar dijelom približili svoja stajališta. Osim toga, iz predloženog je vidljivo da je Vlada, odnosno HDZ odustao od svojih silnih predizbornih obećanja na kojima je bazirao svoju politiku djelovanja još dok je bio glavna oporbena stranka. Naime, izostalo je povećanje osobnih invalidnina i vraćanje posebnog doplatka svim HRVI te oslobađanje hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji od plaćanja participacije za zdravstveno osiguranje. Nisu osigurana ni sredstva za isplatu dječjih doplataka za svu djecu HRVI, nema vraćanja uvoznica za osobne automobile za 100 i više tisuća hrvatskih branitelja, kao što nema ni bitnijih promjena u njihovu stambenom zbrinjavanju. Naime, u Proračunu za 2005. godinu, usvojenom prije nekoliko dana, za provedbu prava hrvatskih branitelja predviđeno je svega oko 200 mln. kuna više nego lani. Usporedbe radi, spomenuo je da su amandmansi zahtjevi oporbenog HDZ-a ujesen 2001. godine, prilikom donošenja aktualnog zakona, "težili" čak 5 milijardi kuna. To znači da osigurana sredstva treba namjenski trošiti što, nažalost, nije uvijek slučaj (to je vidljivo iz rada sadašnjeg Ministarstva).

U nastavku izlaganja konstatirao je da apel predstavnika Vlade da se ovaj zakon donese konsenzusom nije iskren. Kako reče, njihov Klub je još u prvom čitanju iskazao spremnost za to, ali Vlada nije uvažila njihove dobronamjerne sugestije za poboljšanje nekih od predloženih rješenja. Zalagali su se, primjerice, za uvođenje kontrolnih mehanizama kojima bi se spriječilo legalizaciju postojećih nezakonitosti i stvaranje novih. Naime, u više od dvije stotine slučajeva utvrđeno je da je pravo na invalidninu ili veću mirovinu ostvareno na temelju falsificirane dokumentacije. Međutim, ova Vlada očito smatra da tzv. prevođenje u kojem bi se utvrdile eventualne nepravilnosti nije potrebno (u tom smislu je prije pet mjeseci zakon promijenjen) i da je normalno da invalidsku mirovinu primaju i osobe koje nemaju status HRVI. Stoga zastupnici SDP-a zahtijevaju da

to pravo bude vezano uz status HRVI koji bi utvrđivalo jedino Ministarstvo, a ne stotinu drugih povjerenstava ili vještaka u Mirovinskom fondu.

Budući da je Vlada u ovom Zakonu zapisala i nova obećanja koja će buduće generacije morati plaćati, esdepeovci traže i točan izračun svih prava hrvatskih branitelja iz mirovinskog osiguranja. Upozoravaju, nadalje, da će formiranje područnih jedinica resornog Ministarstva po županijama biti skupo, bez obzira na to hoće li u njima biti zaposleno stotinu ljudi, kako se tvrdilo na početku, ili 20, jer će to hrvatske porezne obveznike dodatno koštati nekoliko milijuna kuna. Uostalom, to bi bilo i protiv proklamiranog obećanja Vlade o smanjenju administracije.

U skladu s navedenim primjedbama, njihov Klub će, najavio je Pančić, zahtijevati amandmansku korekciju nekih rješenja, što bi trebalo spriječiti eventualne nezakonitosti i širenje korupcije u sustavu skrbi za hrvatske branitelje. To znači da o Vladi ovisi hoćemo li do ovog Zakona doći konsenzusom, ili će zastupnici SDP-a biti prisiljeni glasovati drugačije, radi zaštite istinskih hrvatskih branitelja i stradalnika te očuvanja istinskih vrijednosti Domovinskog rata.

Pravo na invalidsku mirovinu mora biti vezano uz status HRVI koji će utvrđivati Ministarstvo, a ne stotinu drugih povjerenstava ili vještaka u Mirovinskom fondu

Nakon njegova izlaganja 13 zastupnika javilo se za ispravak netočnog navoda. Tako je **Krunoslav Markovinić** opovrgnuo njegov navod da je koalicijska Vlada radila u interesu Hrvatske. U prvom redu - kaže - osvetoljubivo se ponašala prema prethodnoj HDZ-ovoj Vladi, nastojeći dokazati da se Hrvatska nepotrebno uplitala u rat u Bosni i Hercegovini, iako se radilo o obrani države, puzala je pred europskim dužnosnicima i osvećivala se hrvatskim braniteljima.

Osim toga, katastrofalnom diplomacijom rušila je rejting hrvatske države u međunarodnim asocijacijama, a u njeno vrijeme nečasno smo se spustili i na ljestvici korumpiranosti (podaci datiraju od prije dvije godine). Po vašem mišljenju vjerojatno je i "zločinačko prevodenje, ili kako ste već nazivali postupak prema oboljelim braniteljima" bilo u interesu Hrvatske, spočitnuo je Pančiću.

Upravo ovaj zakonski prijedlog koji je danas pred nama najbolji je dokaz da je hrvatska Vlada, odnosno HDZ ostao pri svojim obećanjima, primijetio je **Franjo Matušić (HDZ)**. Naime, jedno od njih je i to da ćemo vratiti dostojanstvo hrvatskim braniteljima, što će se postići upravo primjenom predloženih rješenja koja podržavaju i udruge proizašle iz Domovinskog rata. A o tome koliko ste vi bili uspješni u komunikaciji s braniteljima svi smo bili svjedoci u proteklom razdoblju. O vašim potezima prema ovoj populaciji dovoljno su rekli branitelji i na izborima, zaključio je.

Po riječima **Emila Tomljanovića**, ovaj Zakon u svojoj konačnoj verziji predstavlja sukus predizbornih obećanja prema braniteljskoj populaciji. Kako reče, posebno ga veseli činjenica da je njegov tekst usuglašen s braniteljskim udrugama. Napomenuo je da ovu Vladu itekako brinu sva nezakonita ponašanja koja se događaju u ovom segmentu. Uostalom, u svim onim situacijama gdje su uočene nepravilnosti pokrenuti su sudski sporovi.

HDZ nije odustao od predizbornih obećanja

Za **Božicu Šolić (HDZ)** netočan je navod da je predložen zakon prepisan zakon bivše Vlade. Predloženim se zakonom ispravljaju mnoge nepravde i unose mnoga prava koja pripadaju hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, ustvrdila je zastupnica. Nije točno da predložen zakon nije doživio bitne promjene u odnosu na Zakon iz 2001. uključio se **Niko Rebić (HDZ)**. "Vi ste ukidajući prava 2001. gazi li dostojanstvo i ponos branitelja, a to im sve i još mnogo više vraća aktualna

Vlada", zaključio je Rebić. Za **Zvonimira Puljića (HDZ)** netočan je navod zastupnika Pančića kada svoje osobne postupke i postupke Vlade u kojoj je bio ministar, a koji su bili mučni, bahati i uvredljivi objašnjava suradnjom s Haaškim sudom. "Nije policija provela pretres u stanu pokojnog generala Bobetka zbog suradnje s Haaškim sudom niti ste zbog toga generalno hrvatske branitelje proglašavali borcima za privilegije ili lažnim invalidima (Gojka Marinovića i Darka Bešteka npr.), nego zato što ste u njima gledali političke protivnike", zaključio je Puljić. I za **Josipa Đakića (HDZ)** netočan je navod da je predložen zakon istovjetan onom kojega je donijela bivša vlast na čelu sa SDP-om, i da su sada kozmetičkim zahvatima provedene određene promjene. U prilog toj tvrdnji navodi da je u zakonskom prijedlogu u prvom čitanju bilo čak 30 novih članaka, a isto toliko ih je i u drugom čitanju zakona. "Ta bi prava sigurno mogla biti i veća da Hrvatsku niste zadužili vanjskim dugom, a napose državni proračun za 7 mlrd. kuna", zaključio je Đakić. **Katarina Fuček (HDZ)** drži da je netočan navod kako je ovaj zakonski prijedlog preuzeo dosad važeća rješenja i da su na njemu provedeni tek kozmetički zahvati. Uz niz novih instituta koji su uvedeni radi poboljšanja kvalitete života hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, Zakon je realan, human, konkretan i provediv. Naglašava da je ministrica Kosor dobila povjerenje hrvatskih branitelja, dok se iz stajališta koje je obrazlagao zastupnik Pančić kao stajalište SDP-a vidjela njegova osobna ljubomora što i njemu nije to uspjelo. Za **Mariju Bajt (HDZ)** je netočan navod da je HDZ odustao od predizbornih obećanja. Aktualna Vlada i HDZ to nisu učinili, a u svom će mandatu ispuniti sve što je obećano u interesu hrvatskih građana, bila je rezolutna zastupnica. Tako je već vraćeno dostojanstvo hrvatskih branitelja (više nisu lažni i privilegirani), proširena su prava svih branitelja, a ne samo invalida i poginulih, i uopće u 30-tak odredbi poboljšan zakon o pravima hrvatskih branitelja. U cilju smanjenja broja nezaposlenih hrvatskih

branitelja Vlada RH vodi još i program njihovog stručnog osposobljavanja i zapošljavanja, a ciljanu skupinu pritom čine ne samo nezaposleni hrvatski branitelji nego i djeca poginulih, zatočenih i nestalih naših branitelja, bez obzira na spol i dob. Za **Vladimira Jelkovca (HDZ)** netočan je navod da je formiranje ispostava Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti po županijama skupo. Uvođenjem tog instituta hrvatski branitelji primjerice iz županije iz koje dolazi ovaj zastupnik (Karlovac, Slunj, Cetingrad, Ogulin, Duga Resa) neće morati odlaziti u Zagreb da bi riješili svoje statusno pitanje nego će to učiniti u svojim mjestima. Svako je pravo nekakav trošak, ali je to minimum koji možemo učiniti za hrvatske branitelje, zaključio je Jelkovic. Na isti je navod reagirao njegov stranački kolega **Živko Nenadić** podvlačeći da ustrojavanje po područnim jedinicama zapravo neće ništa koštati jer pri uređima državne uprave u županijama već postoje odjeli za branitelje. I potpredsjednik Sabora **Darko Milinović (HDZ)** drži da je netočan navod po kojem je aktualna Vlada u velikom postotku preuzela zakonska rješenja što ga je donio SDP. Smatra da se "sva dobrota" dosad važećeg zakona uviđa u stanju koje je HDZ zatekao kada je preuzeo vlast, a to je način komuniciranja bivšeg ministra s hrvatskim braniteljima (zaštitari, neprobojna stakla i vrata Ministarstva). Čim je HDZ preuzeo vlast stvoreni su uvjeti da se uklone zaštitari, neprobojna stakla i vrata, zaključio je Milinović. **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** nije se složila s navodom o neprovedivosti članka 53. Zakona koji propisuje pravo na izravan upis u srednje škole i visoka učilišta pod određenim uvjetima djeci navedenih korisnika iz ovoga zakona. Osnovni je uvjet da prijeđu razredbeni prag, odnosno da zadovolje na ispitu sposobnosti i darovitosti. Zastupnica kaže da je ta odredba zaživjela već 2004. godine, o čemu se zastupnik Pančić može se uvjeriti ako zatraži statističke podatke od svih sveučilišta u Republici Hrvatskoj.

U nastavku sjednice za riječ se javila ministrica **Jadranka Kosor** da bi, kako

je rekla, odbila neke navode za koje drži da nisu prihvatljivi jer naprosto nisu točni. Netočno je npr. da je aktualna Vlada predlažući svoj zakon zapravo preuzela zakon iz 2001. godine. Odbila je kvalifikaciju da je ovdje riječ tek o kozmetičkim promjenama zakona te ustvrdila da se radi o suštinskim promjenama koje su na tragu vraćanja dostojanstva hrvatskim braniteljima. Argumentirajući to gospođa Kosor podsjeća da je jedan od prvih poteza aktualne Vlade bio upućivanje u saborsku proceduru izmjena važećeg zakona (iz 2001.) o pravima hrvatskih branitelja. Tako je, među ostalim, ukinut tzv. institut prevođenja jer je u konačnici njegov pravi smisao bio prevođenje hrvatskih branitelja "žednih preko vode". A da se u predloženom zakonu ne radi tek o kozmetičkim promjenama pokazuju zakonske novine, nastavila je ministrica. Tako su prema ovom zakonskom prijedlogu participacije oslobođeni i hrvatski branitelji s utvrđenih najmanje 30 posto tjelesnog oštećenja organizma, uvodi se institut zajamčene najniže mirovine pa će hrvatskom branitelju koji po općem propisu ostvari uvjete za odlazak u mirovinu najniža zajamčena mirovina iznositi 1773,00 kuna, a to je 45 posto od prosječne neto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj. Jesu li to kozmetičke promjene u situaciji kada jako puno hrvatskih branitelja teško nalazi posao ili ga uopće ne može naći i doslovce živi na rubu egzistencije, pita ministrica. Pritom je, kaže, ne manje važan podatak da

Poštenije je reći što se od zakona može očekivati nego davati lažna obećanja.

su od 2003. do 2004. čak za 1260 posto porasli zahtjevi za dodjelom jednokratne pomoći. Ima ljudi koji žive od 500 ili 600 kuna, a predloženim se zakonom svima kada dosegnu određene godine života (žena 60, muškarac 65) jamči najniža mirovina. Je li možda kozmetička promjena to što se zatočenicima u neprijateljskom logoru vraća pravo iz

1996. godine tj. status HRVI najmanje desete skupine (status invalida s najmanje 20 posto trajnog oštećenja organizma) ili npr. to da se mirovina hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ostvarena prema općem propisu uvećava za 10 odnosno 30 posto ovisno o vremenu koje je branitelj proveo u Domovinskom ratu. Misli također da će se svi složiti kako nije kozmetička promjena prijedlog da se osnovica za utvrđivanje prava na obiteljsku invalidninu članovima obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je poginuo ili je ubijen uvećava sa 40 na 50 posto, a obiteljska invalidnina sa 15 na 25 posto. Jednako tako sigurno da kozmetičku promjenu ne predstavlja niti uvođenje carinske i porezne olakšice kod uvoza osobnog automobila za HRVI koji imaju oštećene i gornje ekstremitete ili su slijepi te pravo djece poginulih hrvatskih branitelja da dobiju mogućnost korištenja doplatka u najvećem mogućem iznosu, a napose pravo na obiteljsku mirovinu još godinu dana nakon završetka školovanja do zaposlenja itd.

Zakon je pravedan i provediv

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Ivica Pančić (SDP)**. Začuden je nervozom predstavnika Vlade i Kluba zastupnika HDZ-a te tvrdi da nije kritizirao predlagatelja zakona nego samo pohvalio što je Vlada odustala od svog zakona iz 1996. godine i prepisala najveći dio zakona iz 2001. godine. Stoga nije točna konstatacija da se ovdje ne radi o kozmetičkim promjenama, nastavlja Pančić. "Nikad nisam rekao da ste u 100 postotnom iznosu odustali od svojih predizbornih obećanja, ali ste odustali 96 posto. A što se tiče zaštitara i neprobojnog stakla i vrata Ministarstva Pančić dodaje kako i dalje sjede zaštitari, a i neprobojna stakla i vrata su tamo. **Anton Peruško (SDP)** drži netočnim navod ministrice da je tzv. institut prevođenja bio institut prevođenja branitelja "žednih preko vode". Hrvatski se branitelji ne mogu prevoditi žednih preko vode, dodaje Peruško, i upozorava da je cilj instituta prevođenja bio napravi-

ti distinkciju između lažnih i stvarnih branitelja, a napose odvojiti one koji su stradali na minskim cestama od onih koji su stradali braneći Hrvatsku. Iako je ministrica Kosor rekla kako gospodin Pančić kao bivši ministar zna koliko će branitelja koristiti zajamčenu mirovinu, **Franjo Matušić (HDZ)** je uvjeren da nakon svog ministროvanja Pančić to ne zna. Predsjednik **Vladimir Šeks** izrekao je opomenu zastupniku Matušiću što je zlorabio institut netočnog navoda.

Nakon stanke prva je govorila **Đurđa Adlešić (HSL)**, a istupila je u ime Kluba zastupnika HSL-DC-a. Najbitnije je, kaže, da zakon bude pravedan i provediv, a branitelji i članovi njihovih obitelji konačno znaju što od zakona mogu očekivati. Drži da je poštenije reći što se od zakona može očekivati nego davati lažna obećanja. Podupire izmjenu definicije pojma dragovoljac Domovinskog rata, prije svega, zato što se ona odnosi na osobe koje nisu bili vojni obveznici, malodobne osobe, žene te osobe koje su proglašene nesposobnima za vojnu službu, a sudjelovale su najmanje 30 dana u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. Poput nekih zastupnika i gospođa Adlešić ima primjedbu na predložen rok od najmanje 100 dana sudjelovanja u obrani suvereniteta za dragovoljca iz Domovinskog rata kao hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. Mnogi koji su proveli na ratištu svega nekoliko dana poginuli su ili su ranjeni i tako postali invalidi, upozorava zastupnica. Ukoliko se već mora odrediti broj tih dana onda predlaže rok od 30-tak dana. U članku 46. propisuje se način i postupak utvrđivanja iznosa stambenog kredita za kupnju stana ili kuće u vlastitoj organizaciji. Umjesto predloženog rješenja da se najviši iznos stambenog kredita po m² odgovarajuće površine stana regulira Uredbom Vlade RH zastupnica misli da bi bilo dobro da se odredi tržišna cijena m² stana. Time bi se razjasnilo koliko će zapravo ljudi dobiti pomoć ako sami dižu stambeni kredit ili kupuju stan ili kuću. Iznijela je i primjedbu na odredbu članka 11. kojom se propisuje oslobađanje od sudjelovanja u pokriću dijela troškova

zdravstvene zaštite za članove obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, članove obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatske branitelje iz Domovinskog rata s utvrđenim oštećenjem organizma od najmanje 30 %. Zastupnica je u ime Kluba poduprla zaključak Konvencije HVIDRE iz Zadra kojim predlažu da se oslobođenje od plaćanja tih troškova oslobode svi neovisno o stupnju oštećenja organizma jer ako se ostane na prijedlogu o 30 % tada se bez takve vrste zaštite ostavljaju oboljeli od PTSP-a kod kojih je najčešće oštećenje organizma od 20 %. Također je u ime Kluba poduprla i prijedlog spomenute konvencije da se sa 1. siječnja 2005. konačno utvrdi registar naših branitelja.

Prihvaćene primjedbe i prijedlozi nekih radnih tijela Sabora i pojedinih zastupnika te uključivanje predstavnika udruga proizašlih iz Domovinskog rata u izradu zakona za zastupnicu **Ružu Lelić (HDZ)** dobar su put kako treba donositi zakone. Iako u zakonski prijedlog nisu mogle biti ugrađene sve želje i potrebe, zakon je realan, provediv i pravedan, ispravlja mnoge dosad učinjene nepravde i rješava mnoga neriješena pitanja, u skladu je s gospodarskom moći države, i zastupnica drži da ga nema potrebe mijenjati u skoro vrijeme. Jedan je zastupnik primijetio da su ovim zakonskim prijedlogom stvorene obveze koje će zadužiti slijedeće generacije, što je po njegovom mišljenju nedopustivo. S tim u vezi Lelić kaže kako ne vidi mogućnost da se neka prava poboljšaju, a da pritom ne zadužimo slijedeće generacije. Upozorava, međutim, na podatak da je od II. svjetskog rata prošlo 60 godina npr., a još uvijek imamo 68.203 korisnika mirovina iz NOB-a dok je hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata 32.000. Isto tako ne slaže se s iznesenim mišljenjem da Vladu ne zanima nezakonitost kada je u pitanju način stjecanja nekih prava. Vladu i svakog od nas itekako zanima zloraba na svakom području pa tako i na području kojeg pokriva predloženi zakon, dodaje zastupnica. No, eventualne zlorabe valja rješavati

primjenom pravnih instituta koji važe i za druge građane, a ne kroz institut prevođenja. Govori se o istinskim braniteljima što onda sugerira da je više njih ili barem znatan broj lažnih, a takva su gledišta uništavala dostojanstvo hrvatskih branitelja, podvlači Lelić. Vraćajući se na predložen zakon primijetila je da su u njemu propisana prava i postupak za priznavanje tih prava s ciljem da se ista ostvare na što brži i jednostavniji način s obzirom na dosadašnju situaciju da su se neka prava teško ostvarivala zbog komplicirane procedure. Ukazala je i na neke zakonske odredbe za koja drži da su riješila niz neriješenih pitanja (definiranje pojma hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, uvođenje pojma smrtno stradaloga hrvatskog branitelja, oslobađanje

Hrvatski branitelji i njihove udruge moraju biti moralna vertikala društva čiji se glas uvažava i poštuje.

od sudjelovanja u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite za braniteljsku populaciju, uvođenje invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, te instituta najniže mirovine itd.)

Mnogi branitelji su se žalili da je društvo poslije samo nepunog desetljeća od završetka Domovinskog rata zaboravilo svoje branitelje, a kroz kriminalna djela pojedinaca na neki su se način generalizirali svi branitelji, dok je odnos medija i stvaranje senzacija često puta bio prisutan u sredstvima javnoga priopćavanja, naglasio je **Jure Bitunjac (HDZ)**. Drži da je obveza društva, Hrvatskoga sabora i političkih stranaka kreirati javnu svijest da su hrvatski branitelji društvena skupina iz koje se trebaju regrutirati pojedinci za obnašanje najodgovornijih funkcija i dužnosti u hrvatskom društvu pod uvjetom da ispunjavaju sve druge uvjete. Hrvatski branitelji i njihove udruge moraju biti moralna vertikala društva čiji se glas uvažava i poštuje.

Bili smo svjedoci stanovitih zloporaba naših branitelja u dnevno političke svrhe jer Domovinski rat i stvaranje hrvatske države spada u red najvećih dostignuća u povijesti našega naroda. Stoga je obveza svih političkih stranaka da raspravom i donošenjem ovoga Zakona hrvatski branitelji i udruge proizišle iz Domovinskog rata zauzmu ono mjesto u hrvatskom društvu koje im i pripada. Zastupnik je podržao donošenje predloženog zakona držeći da je on održiv, provediv i prilagođen našim gospodarskim mogućnostima. Uz to, zakonom se trajno rješava status hrvatskih branitelja pa on zacijelo više neće biti predmet političke trgovine i prepucavanja čiji smo svjedoci bili u protekle četiri godine. Zakon je tako koncipiran da pravično i trajno osigurava prava hrvatskim braniteljima tako da ona nisu podložna političkim promjenama u Hrvatskom saboru i društvu uopće. Na kraju je izrazio nadu da će se usvajanjem ovoga Zakona iskazati politička volja svih parlamentarnih stranaka i postići konsenzus u njegovu donošenju.

Prava pripadnika HVO-a

Svoje izlaganje **Živko Nenadić (HDZ)** počeo je reakcijom na, kako je rekao, stalne navode zastupnika Pančića da je ovdje riječ o prepisanom zakonu. Za predložen zakon Nenadić tvrdi da je loše prepisan jer u njemu ne može prepoznati stari zakon. U nastavku je iznio primjedbe na neke zakonske odredbe. Odredbom članka 58. propisuje se pravo prednosti pri zakupu poslovnog prostora za navedeni krug korisnika iz ovoga Zakona i to jednokratno uz utvrđene uvjete. Mišljenje je zastupnika da se predloženo može izigrati i stoga svojim prijedlogom nastoji to otkloniti. Primjedbe je imao i na odredbu članka 102. kojom se propisuje pravo prednosti pri smještaju u umirovljeničke domove, te na članak 104. stavak 2. glede osiguravanja troškova prijevoza posmrtnih ostataka i troškova pogreba umrlog HRVI iz Domovinskog rata i umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata na području Republike Hrvatske.

Replicirao mu je **Ivica Pančić (SDP)**. Pančić je podsjetio na obećanje koje je dao HDZ uoči posljednjih parlamentarnih izbora, a i nekoliko godina prije da će kada dođe na vlast već na prvoj sjednici Hrvatskoga sabora donijeti novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja koji će biti kao onaj najbolji zakon iz 1997. godine. Po tome obećanju zakon je već trebao biti izglasan u siječnju lani, a eto ni nakon deset mjeseci još nije donesen. Da je kojim slučajem prepisan zakon iz 1997. godine tada bi bio "težak" nekih četiri ili pet milijardi kuna koliko su "težili" amandmanski zahtjevi HDZ-a u listopadu 2001. na zakon o pravima hrvatskih branitelja. "Nešto se obećali, ali od 5 mlrd. kuna obećanoga dali ste 200 milijuna kuna, i tako je 96 % vaših obećanja palo u vodu", zaključio je Pančić. Reagirao je **Živko Nenadić (HDZ)** konstatacijom da je Pančić izrekao dva netočna navoda. Prvi je da će HDZ već na prvoj sjednici Hrvatskoga sabora promijeniti zakon što je, kaže Nenadić teoretski nemoguće s obzirom na to da se Sabor prvo mora konstituirati. Netočna je i konstatacija da će HDZ prepisati zakon iz 1996. Rečeno je samo da će donijeti novi zakon, što sada i čini, zaključio je Nenadić.

Zakon je održiv, provediv i prilagođen našim gospodarskim mogućnostima.

Josip Đakić (HDZ) smatra da je u raspravi o ovom zakonskom prijedlogu potrebno prekinuti sva politikanstva, a napose skupljanje političkih poena. Uz tri amandmanska prijedloga Odbora za ratne veterane, dva Kluba zastupnika HDZ-a i eventualno koji Vladin amandman, predloženi je zakon moguć i ostvariv. Pozdravio je donošenje predloženog zakona, izrazio zadovoljstvo što se svim HRVI iz Domovinskog rata priznaje pravo na oslobođenje od plaćanja participacije troškova zdravstvene zaštite, a onima od I. do IV. skupine carinske i porezne olakšice za uvoz osobnog automobila. Zadovoljan je i preci-

znim propisivanjem prava prednosti pri smještaju u umirovljeničke domove za sve HRVI, a napose činjenicom da će svi umrli hrvatski branitelji iz Domovinskog rata imati pravo ukopa na dostojan način. Zaključujući istup rekao je kako se nada da populacija hrvatskih branitelja može mirno i spokojno spavati poslije 1. siječnja 2005. jer su njihova prava osigurana predloženim zakonom.

Nikola Sopčić (HDZ) je pozdravio postupak izrade zakonskog prijedloga, i u tom procesu njegovo usklađivanje i dogovaranje s onima kojih se to najviše tiče, a to su hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i udruge proistekle iz Domovinskog rata. Ministrici Kosor je čestitao što nije žalila vremena ni truda u pripremi ovoga Zakona. Uvjeren je da je prošlo vrijeme kada su ljudi koji su obranili domovinu nakon toga mjeseci-

morali objati vrata pojedinih ustanova da bi ostvarili neko svoje pravo. U obrani domovine mnogi su naši branitelji ostavili svoje zdravlje pa i život, i najmanje što očekuju nakon svega što su prošli jeste poštovanje. Poput pret hodnika i Sopčić je podržao predložen zakon jer je sveobuhvatan i obrađuje sve kategorije branitelja i članova njihovih obitelji te obuhvaća sve probleme s kojima se suočavaju hrvatski branitelji. Posebno je podržao visinu kazni za neprovođenje pojedinih odredbi Zakona, te definiciju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata u koju su sada uključeni i pripadnici Narodne zaštite. Predloženi zakon ide za tim da vrati prava hrvatskim braniteljima, a istovremeno je realan i usklađen s mogućnostima naše države i državnog proračuna, rekao je Sopčić i pridružio se pozivu mnogih da se zakon donese konsenzusom. Bude li se ovaj Zakon ubuduće mijenjao tada bi te promjene trebale biti u korist hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, a ne nikako na njihovu štetu. I **Josip Leko (SDP)** je podržao predloženi zakon držeći da je realan i ostvariv ne samo danas već i u budućnosti. Stoga mora biti precizan i u tom smislu je i njegova replika. Prednost pri ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje između člano-

va obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju, tako da članovi obitelji istoga nasljednog reda ostvaruju pravo prema međusobnom sporazumu, s tim da to pravo može ostvariti samo jedan član obitelji. Leko misli da naprosto nije dozvoljena situacija koja upućuje nasljednike ili članove obitelji da se sami dogovore tko će od njih koristiti to pravo iz Zakona. Razlog - takva situacija stvara razdor u obitelji, a ne rješava problema stambenog zbrinjavanja, zaključuje zastupnik.

U nastavku sjednice govorio je dr. **Stjepan Bačić (HDZ)**. Odmah na početku rekao je da će podržati donošenje predloženog zakona. Već kod prvog čitanja ovaj je Zakon pokazao da je ispravio glavne nepravde bivšeg zakona koji je degradirao hrvatske branitelje iz Domovinskog rata, posebno tzv. institutom prevođenja ali i mnogim drugim komplikacijama koje su onemogućavale branitelje da ostvare svoja zaslužena prava. U zakonskom je prijedlogu puno novina koje vraćaju zasluženi dignitet našim braniteljima i zastupnik se čudi prijedlogu Kluba zastupnika HSP-a da se ide u treće čitanje, jer za to stvarno ne vidi razlog. Braniteljska prava trebaju biti osigurana na način da budu optimalna u datim okolnostima, provediva, ujednačena i pravedna, podvukao je mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)**. Tim bi pravima trebala biti pokrivena cjelokupna braniteljska populacija, a nepravda se ne bi trebala dogoditi niti prema jednoj skupni branitelja ili pojedincu. Nepravda pogađa i ubija kao i neprijateljsko oružje, nastavlja Bagarić, i u skladu s tim, dodaje, da ovaj Zakon vidi kao svojevrsnu poveznicu svih hrvatskih branitelja – branitelja Republike Hrvatske i HVO-a. Pozdravio je odredbu članka 160. Konačnog prijedloga zakona koja precizira da će se prava pripadnika HVO-a regulirati međudržavnim sporazumom. Na taj će se način regulirati pitanje njihove mirovine i zdravstvenog osiguranja te još neka prava npr. pravo prvenstva upisa u obrazovne ustanove. Zakon i budući međudržavni sporazum pokrivat će sve članove obite-

lji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja na prvoj crti obrane kao i članove obitelji ranjenih hrvatskih branitelja pripadnika HVO, dakle HRVI. Sva ostala prava (invalidnine, stambeno zbrinjavanje i neka druga prava) rješavat će se u sklopu Federacije BiH, odnosno postojećih županija gdje žive Hrvati. Dakle, ovim zakonom i međudržavnim sporazumom Republika Hrvatska osigurat će jedan dio prava, a ona će biti ujednačena i nitko neće biti izostavljen kao što je to do sada bio slučaj. Sve je to potrebno, drži Bagarić, jer je HVO branio BiH i Hrvate u toj državi pridonoseći tako obrani cjelokupnog prostora na kojem žive Hrvati u ove dvije države. Na kraju uputio je poziv svim zastupnicima da zajedno donesu predložen zakon kako bi hrvatski branitelji imali jednaka prava, a napose prava koja ih štite.

Prikupljanje političkih poena

Novi zakon donosi niz izmjena koje će ne samo poboljšati status dosadašnjih korisnika prava, nego i proširiti krug istih, primijetio je **Krunoslav Markovinović (HDZ)**. Predložena su poboljšanja maksimum što proračun Republike Hrvatske može podnijeti, kaže zastupnik, a istupe nekih sudionika rasprave koji traže nerealno okvalificirao je kao prozirno prikupljanje političkih poena, danas za branitelje, a sutra za nekog drugog, pa je, tvrdi, i odjek takav. Branitelji, naime, očekuju pošten i iskren pristup jer od samoreklamiranja pojedinaca postaju tek iskorišten objekt, a ne glavni subjekt ovoga Zakona. U nastavku ukazao je na dva važna problema, od koji se prvi odnosi na PTSP-i. Zbog branitelja koji često nisu svjesni tog oboljenja potrebno je da im priđu stručnjaci pa u tom smislu podržava ministričin pristup da se to tako i organizira. A zbog različitih simptoma bolesti drži da je bolje priznati koji takav slučaj više nego i jedan slučaj manje. Smatra da se samo tako može smanjiti broj tragičnih slučajeva nastalih, prije svega, zbog osjećaja napuštenosti i beskorisnosti. Svako zapošljavanje branitelja pridonijelo bi zaštiti njihove ličnosti pa je stoga potre-

žno osigurati im povoljne kredite, a reprogramirati stare. Mladi ljudi najviše traže mogućnost vlastitog zarađivanja, a svakodnevnim stresovima članova obitelji poginulih branitelja sigurno će se smanjiti ukoliko ne izostane briga o sigurnosti njihova školovanja i sigurna egzistencija, podvlači Markovinović. Drugi problem za branitelje i njihove obitelji predstavljaju nekvalitetno izrađeni stanovi u kojima žive, a iza nekvalitete obično stoji zloraba pa bi bilo interesantno istražiti koje su sve i čije tvrtke izvodile radove, koliko je nekvalitetnog materijala ugrađeno u te stanove izigravanjem građevinske i projektne dokumentacije te tko se na tome obogatio.

Predložen je zakon predizborno obećanje koje je dao HDZ i jako je važno da ga Vlada ostvari u prvoj godini svog mandata, naglasio je **Niko Rebić (HDZ)**. Iako je bilo požurivanja da se zakon što prije donese isplatilo se čekati jer ovim zakonom mogu biti svi zadovoljni, a najviše hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji kojih se on tiče. Razvidno je da će se postupak priznavanja prava iz zakona sada ostvarivati puno brže i jednostavnije. Posebno je bitno da se vraćaju neka prava koja su bila propisana zakonom iz 1996. godine, a koja su ukinuta zakonom iz 2001. godine te priznaju nova prava za neke grupacije hrvatskih branitelja. Zastupnik se posebno zahvalio ministrici što je održala obećanje dano pomorcima pa su tako u ovaj zakon među hrvatske branitelje izrijekom uvršteni i pomorci koji imaju itekakve zasluge za obranu domovine. Za predložen zakon drži da je gotovo idealan spoj s jedne strane želje braniteljskih udruga i s druge strane financijske moći države, što raduje jer zakon čini provedivim. U nastavku objasnio je suštinu svog amandmanskog zahtjeva na članak 37. stavak 6. Branitelji s područja od posebne državne skrbi, ako su stavljeni u obnovu kuće ili stana kao članovi domaćinstva, radi obnovljenih 10 m², gube pravo na stambeno zbrinjavanje što ih diskriminira u odnosu na branitelje koji nisu podrijetlom s negdašnjih okupiranih područja. Svojim amandmanom, kaže, dovodi brani-

telje s nekadašnjih okupiranih područja u ravnopravni položaj s braniteljima koji nisu s područja od posebne državne skrbi, i koji imaju obiteljske kuće ali time nisu kažnjeni da ne mogu biti i stambeno zbrinuti.

Kada se govorilo o lažnim braniteljima i invalidima iz Domovinskog rata tada se nije moglo čuti da je netko usporio proračunska izdvajanja za one koji su sudjelovali u Domovinskom ratu i borce NOR-a, rekla je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Za sudionike Domovinskog rata iz proračuna se izdvaja oko 2 milijarde i 900 tisuća kuna, a za borce NOR-a 900 milijuna kuna i nitko se pritom ne pita treba li danas kontrolirati nečiji status, te je li bilo moguće biti borac u dobi od 8 ili 9 godina pa i ranije. "Danas se gleda u želudac svakom branitelju i tjera mak na konac u svakom detalju njegovog statusa, a postoje dugogodišnji nosioci prava koje uopće nismo spomenuli niti kontrolirali", kaže zastupnica. Isto tako Hrvatska izdvaja za mirovine Hrvatske vojske 350 milijuna kuna, dok se za bivše pripadnike JNA izdvaja oko 407,5 milijuna kuna, i tu nitko nema nikakvih primjedbi, pa zastupnica očekuje da neće biti niti glede predloženog zakona kojeg apsolutno podržava.

I **Irena Ahel (HDZ)** pridružila se zastupnicima koji su dali samo riječi pohvale i podrške predloženom zakonu te smatra da je sveobuhvatan i nada sve provediv. Zahvalila je ministrici i resornom ministarstvu što su uložili toliko mnogo napora da bi ispravili sve nepravde učinjene braniteljskoj populaciji i predložili zakon koji se ubuduće neće mijenjati iz raznoraznih pokušaja skupljanja političkih poena. Mr. sc. **Marko Širac (HDZ)** smatra da su teškoće u provedbi zakona donesenog 2001. nanijele štetu braniteljima, posebno HRVI i obiteljima poginulih hrvatskih branitelja. Neki su i život sebi oduzeli radi doživljenog poniženja i oduzimanja dostojanstva, a napose zbog psihičkih opterećenja i teškoća u kojima su se našli. Stoga je, kaže, bilo neophodno donijeti novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i

članova njihovih obitelji kojim će im se vratiti neka prava iz zakona donesenog 1996. te priznati neka nova prava našim braniteljima, osobito HRVI i dragovoljcima Domovinskog rata, posebno na području mirovinskih prava. Zastupnik Širac je podržao donošenje predloženog zakona i čestitao potpredsjednici Vlade i njezinom timu na provedenom postupku pri izradi ovoga zakona jer je to, kaže, pravi primjer kako se rade zakoni u suradnji s onima na koje će se oni odnositi i kojih se direktno tiču. Uvodno

Razvidno je da će se postupak priznavanja prava iz zakona sada ostvarivati puno brže i jednostavnije.

izrečenu rečenicu ministrice Kosor "da nije bilo branitelja ne bi danas bilo ni nas ovdje", **Damir Špančić (HDZ)** ocijenio je potpuno točnom. Iskoristio je priliku i u ime gradova Pakraca i Lipika uputio zahvalu svim braniteljima iz BiH koji su branili ta dva naša grada u kolovozu 1991. godine. Uz konstataciju da je i sam invalid i dragovoljac Domovinskog rata, rekao je da dolazi iz tih gradova koji su pretrpjeli direktna i teška razaranja od 605 milijuna EUR-a. U nastavku posebno zadovoljstvo izrazio je nekim odredbama Zakona npr. o pravu hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji na stipendije, smještaj u učeničke i studentske domove, besplatne udžbenike, a napose novodefiniranim statusom dragovoljca Domovinskog rata. Raduje ga također sve ono što ide u pravcu prekvalifikacije i obrazovanja branitelja Domovinskog rata, a napose odredba glede dodjele poslovnog prostora za navedeni krug korisnika iz ovoga Zakona, i to jednokratno uz utvrđene uvjete. Pružajući apsolutnu podršku predloženom zakonu Špančić se na kraju zahvalio ministrici i njezinim suradnicima na pravednom i izvanredno pripremljenom zakonu koji vraća dostojanstvo hrvatskim braniteljima i stradalnicima Domovinskog rata. **Petar Mli-**

narić (HDZ) prisjetio se 18. studenoga 2004. kada je Vukovarom prošla kolona sjećanja obilježavajući 13 godišnjicu stradanja toga herojskog grada. Tom je prilikom pokazana naša solidarnost i zajedništvo te se mogla vidjeti Hrvatska u malom, ona ista Hrvatska koja je pružila otpor daleko moćnijem neprijatelju. Zbog svega toga Mlinarić je pozvao sve zastupnike na jedinstvo i donošenje zakona, a napose na usvajanje učinkovitih provedbenih akata te njihovo provođenje u djelo.

Neke utemeljene ideje ipak moraju čekati bolja vremena

"Slušajući mnoge kolege meni s lijeve strane pitam se da li smo bili u istoj vojsci i jesmo li se borili na istoj strani, jer kako neki žestoko istupaju ispada da su nam ciljevi različiti", rekao je **Mato Gavran (SDP)**. Kaže da je dragovoljac Domovinskog rata i časnik HV-a te da se borio i bori za Hrvatsku, naglašavajući pritom kako nikakva Jugoslavija ili bilo koja druga asocijacija ne dolazi u obzir. Stoga bez obzira kojoj političkoj opciji tko pripada, Gavran je pozvao na tolerantnost u raspravi. Zadovoljan je što je na dnevni red sjednice konačno došao ovaj zakon. Dijeli zadovoljstvo sa svima onima kojih se zakon tiče. Ministrica je uvodno napomenula da ovaj zakon konačno vraća dignitet borcima Domovinskog rata i dugoročno rješava probleme braniteljske populacije, neke i trajno, ispravlja određene nepravde, financijski je podnošljiv i provediv. Također drži, kaže Gavran, da se zakonom čini značajan iskorak koji osigurava miran i dostojanstven život svim hrvatskim braniteljima. Da li osigurava ili ne, i koliko su te optimistične riječi utemeljene vidjet će se vrlo brzo kada zakon zaživi, kaže Gavran. Bez obzira na iskazane polemike nedvojbeno je, kaže, da je predložen zakon nastavak prethodnih zakona i da je Vlada shvativši težinu i svu složenost situacije u kojoj se Hrvatska nalazi odustala od mnogih nerealno danih obećanja u proteklom razdoblju, posebno u predizborno vrijeme. Stoga mnoge dobre ideje bez obzira

koliko imale utemeljenje na žalost moraju čekati neka druga, bolja, i znatno bogatija vremena. Ako ovaj zakon rješava glavnu problema i ako će utjecati na podizanje praga tolerantnosti i međusobnog razumijevanja onda je to njegova najveća direktna i indirektna vrednota. Iz raznoraznih razloga bilo je stalnih sukoba na relaciji bivša vlast-branitelji što je za posljedicu imalo niz loših rješenja i često puta nepotrebnih sukoba. S mnogim se udrugama manipuliralo i korištene su za "događanje naroda". Za **Josipa Đakića (HDZ)** netočno je da je netko postavio upitnim hrvatsko opredjeljenje zastupnika Gavrana već se, kaže, općenito govorilo o odnosu kolega iz Kluba zastupnika SDP-a. A dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** podsjeća zastupnika Gavrana na situaciju do koje se na kraju došlo, kada se gotovo sve stavljalo pod znak upitnika, i sve je nešto bilo umjetno i lažno pa su tako i invalidi lažni itd. Ilustrirao je to i jednim primjerom. Kao čelni čovjek jedne zdravstvene ustanove dobio je, kaže, od jednog liječnika povijest bolesti jednoga hrvatskog branitelja u kojoj je pisalo da je dobio ozljede u ratu za domovinu. Meni je rečeno da je to sigurno lažni invalid, zaključio je ovaj zastupnik.

Ministrica **Jadranka Kosor** nije se mogla složiti s tvrdnjom zastupnika Gavrana da se manipuliralo braniteljskim udrugama. Teško da bi itko na bilo koji način bilo kojim sredstvima mogao manipulirati tim udrugama, podvukla je ministrica, i dodala da vjeruje kako se ovdje radi o lapsusu zastupnika. Činjenica je da hrvatski branitelji imaju svoju viziju Hrvatske za koju se i dalje bore okupljeni u mnogobrojne udruge. Tijekom rasprave nije bilo riječi o Fondu hrvatskih branitelja, a ministrica upozorava da taj Fond ide uz predloženi zakon i predstavljat će jedan od najmoćnijih fondova u Hrvatskoj (raspolagat će s otprilike 3 do 4 milijarde kuna). Već su otvorene ponude (natječaj) za upravljanje imovinom Fonda i do sredina prosinca trebali bi biti konačni rezultati vezani glede društva za upravljanje imovinom Fonda. Napomenula je zatim da su u registar hrvatskih branitelja unese-

ni ratni putovi te da će se dobit potpuna i konačna brojka hrvatskih branitelja. Glede nekih nedoumica u svezi s odredbom članka 11. napomenula je da su prema toj odredbi participacije troškova zdravstvene zaštite oslobođeni svi hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji po bilo kojoj osnovi imaju priznato oštećenje organizma od 30 posto. Stoga ne stoji ocjena da bi na taj način bili oštećeni oboljeli hrvatski branitelji s oštećenjem organizma od 20 posto (najčešće su oboljeli od PTSP-a) jer su oslobođeni plaćanja participacije prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju. **Ivica Pančić (SDP)** smatra da je netočan navod kako se nije manipuliralo hrvatskim braniteljima i njihovim udrugama. Pančić se nije složio s ministričinom izjavom da se kod izricanja te konstatacije radilo o lapsusu. "Bivša se Vlada proglašavala veleizdajničkom zbog suradnje s Međunarodnim sudom u Haagu, a danas je ta Vlada Haaškom sudu izručila osam hrvatskih generala i pritom nema reakcija razno-raznih stožera", zaključio je zastupnik. "Na tom pitanju nitko nikoga nije proglašavao veleizdajnikom", bio je rezolutan predsjednik **Šeks**, a glede lapsusa zastupnik **Mato Gavran (SDP)** složio se sa Pančićevim mišljenjem.

Prilikom pojedinačnu raspravu **Pero Kovačević** je iskoristio i da zaključno iznese stavove Kluba zastupnika HSP-a. Udruga roditelja poginulih hrvatskih branitelja zamolila ga je da prenese njihovo stajalište, a to je da su dali samo načelnu podršku predloženom zakonu, a ne onakvu podršku kakva se prezentira. Ista je zamolba bila i Udruge HVIDRE Grada Zagreba, te koordinacije udruga Zadra, Šibenika, Siska itd. Kovačević je prenio i poruku Udruge udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata tj. njihove djece. Tako navode da su njihovi očevi poginuli u obrani suvereniteta RH, a mirovina koju imaju dok se školuju tatina je plaća, i ako se već mora trebalo bi je uspoređivati s plaćom tatinih vršnjaka, a ne s mirovinom onih čiji su sinovi 40-godišnjaci. Niti jednom roditelju poslodavac nije ukinuo plaću kada mu je dijete završilo školovanje već on i dalje pomaže svojoj djeci. Zašto se

onda smrt smatra povlaštenim statusom, nastavlja zastupnik. U sučeljavanju sa smrću glavni je zadatak članova obitelji pomiriti se sa situacijom koja je nepromjenjiva, i nad kojom imamo malu i nikakvu kontrolu, dok je uloga države da ublaži taj gubitak. S obzirom na razloge okolnosti smrti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, državne institucije temeljem ustavnih odredbi moraju preuzeti obvezu posebne zaštite djece i supruga poginulih i umrlih hrvatskih branitelja, zaključio je Kovačević.

Ma koliko se polemiziralo nedvojbeno je da je predloženi zakon nastavak prethodnih zakona i da je predlagatelj shvativši svu težinu i složenost situacije u Hrvatskoj odustao od mnogih nereálno danih obećanja.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** je zahvalio resornom ministarstvu, ministrici i njezinim suradnicima te udrugama koje su nakon upornog i sustavnog rada usuglasili najveći dio zakonskih odredbi privodeći tako uspješno sve kraju kako bi Sabor konačno mogao donijeti ovaj Zakon. Posebno mu je drago što su Zakonom osim Hrvatske vojske, MORH-a, Policije, MUP-a i HOS-a obuhvaćeni i pripadnici naoružanih odreda Narodne zaštite o kojima može, tvrdi gospodin Bebić, i sam svjedočiti kada su zauzimali vojarne i skladišta oružja. Predlagatelju zakona zahvalio je što je u zakon uvrstio i pripadnika HVO-a s obzirom na njihovo uspješno sudjelovanje u obrani BiH i dijelova Hrvatske, posebice hrvatskoga juga, te pohvalio nakanu Vlade da se međudržavnim ugovorom reguliraju ti odnosi. Raspravljajući o zakonu mnogi su govorili o vraćanju dostojanstva braniteljima i dragovoljcima Domovinskog rata. Gospodin Bebić ne misli tako držeći da oni to dostojanstvo nikada nisu ni izgubili. Druga je stvar da li smo mi u ime hrvatske države i domovine to i pri-

znawali. Ovim zakonom, smatra gospodin Bebić, hrvatska politička javnost i političke stranke, a napose Hrvatska u cjelini, definitivno i trajno priznaju dostojanstvo sudionika Domovinskog rata, i gospodin Bebić vjeruje da će zastupnici to konsenzualno potvrditi donošenjem ovoga Zakona.

Time je rasprava bila zaključena pa je ostalo samo izjašnjavanje o podnesenim amandmanima, a u ime predlagatelja o njima se očitovala ministrica **Jadranka Kosor**.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Predsjednik **Šeks** konstatirao je nazočnost 79 zastupnika što je bilo dovoljno za kvorum kod glasovanja te ustvrdio da glasovanju, bez najave i obrazloženja, nije nazočna oporba, osim HSP-a. U nastavku u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** predložio je da se o amandmanima glasuje dizanjem ruku, a pojedinačno prozivanjem o Zakonu.

Na Konačni prijedlog zakona podneseno je ukupno 34 amandmana. Najviše amandmana podnijeli su klubovi zastupnika i to: **14 HSP, 4 SDP, 3 HSU, 2 HDZ-a, 3 amandmana Odbor za ratne veterane, koliko i zastupnica Đurđa Adlešić, dok su po jedan amandman podnijeli: Božica Šolić, Niko Rebić i skupina zastupnika Marija Lugarić, Ivo Josipović i Jelena Pavičić-Vukičević. Konačno, dva je amandmanska prijedloga podnio predlagatelj zakona.** Tijekom glasovanja o amandmanima zastupnici su se priklonili stajalištu predlagatelja koje je iznijela ministrica **Jadranka Kosor**. Prihvatili su oba amandmanska zahtjeva Vlade od kojih je namjera prvog (članak 3. stavak 1.) da se članovi obitelji najtežih invalida Domovinskog rata zbrinu nakon njihove smrti na način da im se prizna status smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i prava na obiteljsku invalidninu i mirovinu sukladno odredbama ovoga zakona. Drugi se amandman odnosi na članak 29. stavak 5. i u svezi je s obiteljskom mirovinom smrtno stradaloga hrvatskoga branitelja

iz Domovinskog rata. Prihvaćena su i dva amandmana Kluba zastupnika HDZ-a kojim se poboljšava intencija zakona (članak 2. stavak 1.), ali i smisao odredbe članka 35. stavak 1. Prihvaćanjem Vladina amandmana na članak 2. stavak 1. automatski je obuhvaćen i amandman HDZ-ove zastupnice Božice Šolić na istu zakonsku odredbu. Sastavni dio zakona postali su i prihvaćeni amandmani Odbora za ratne veterane, a smisao prvoga je da se u definiciji hrvatskoga branitelja iz Domovinskog rata posebno navede i Zbor narodne garde (članak 2. svaka 1.). Slijedećim se amandmanima Odbora odredba članka 5. stavak 3. nomotehnički usklađuje s definicijom smrtno stradale osobe iz članka 3. stavka 2. Zakona, a članak 11. stavak 2. sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju. Od 14 amandmanskih prijedloga HSP-a prihvaćena su tek tri od kojih se prvi odnosi na članak 2. stavak 3. (preciznije se određuje pojam dragovoljca, poglavito za osobe koje u skladu sa Zakonom o obrani nisu imale obvezu sudjelovanja u pričuvnom stanju bilo da je riječ o ženama, novacima koji nisu odslužili vojni rok ili o osobama koje su bile oglasene nesposobnim za vojnu službu). Uz određene dopune (preciziran vremenski rok obveze za ministra) prihvaćen je HSP-ov amandman na članak 20. stavak 1. da ministar unutarnjih poslova propiše odnos policijskih zvanja pripadnika specijalne policije prema činovima i ustrojbenim mjestima iz stavka 2. ovoga članka. Jednako tako i amandman na članak 35. stavak 2. - u svezi je s taksativno nabrojanim osobama koje imaju prednost pri zapošljavanju po utvrđenom redoslijedu u toj odredbi zakona. Klub smatra da je predložena odredba u Konačnom prijedlogu zakona diskriminirajuća za hrvatske branitelje, te omogućava pravnim osobama i drugim pobrojanim iz stavka 2. članka 35. manipulaciju protiv naših branitelja tako što će mnoga mjesta odrediti rukovodnim mjestima. U nakani da to onemogućiti Klub amandmanski intervenira. Vladina je predstavница prihvatila amandman uz upozorenje da se u zakonu spominje formulacija "rukovo-

dna radna mjesta", pa Vlada predlaže da se ona kao takva u cijelosti briše iz zakonskog teksta, a ne samo formulacija "rukovodna mjesta". Ostali amandmani Kluba zastupnika HSP-a nisu prihvaćeni ili su povučeni. HSP smatra npr. da nema opravdanog i valjanog razloga uvjetovati status zatočenja u logoru i zatvoru s najmanje tri dana, jer su mnoge branitelje ubili po zatočenju, a puno je primjera da su zatočeni branitelji po jedan ili dva dana pretrpjeli teže zdravstvene posljedice nego neki koji su bili dulje zatočeni (članak 4. stavci 1. i 2.). Brisanjem predloženog vremenskog ograničenja u zakonskom prijedlogu status zatočene osobe imale su i osobe koje su bile samo u transportu, a ne i zatočene osobe u neprijateljskom logoru, bila je rezolutna ministrica **Kosor** odbijajući prihvatiti amandman. Nije pomogla niti intervencija **Pere Kovačevića (HSP)** da je bilo puno onih koji su bili zatočeni u Kninu i 36 sati, a prošli su gore nego netko tko je bio zatočen 3 mjeseca (jednog su čovjeka tako pet puta izvodili na strijeljanje). Zastupnici su se priklonili Vladinom stavu. Prema Vladinom prijedlogu (članak 11. stavak 2.) od sudjelovanja u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite oslobađaju se i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata s utvrđenim oštećenjem organizma od najmanje 30 posto. Klub je predložio da se to briše iz zakona držeći da je nelogično i nepravedno vezivati oslobođenje od participacije s 30 posto oštećenja organizma, a znano je npr. da mnogi nezaposleni branitelji nemaju niti obveznog zdravstvenog osiguranja ali i to da se mnogi liječe zbog posljedica zadobivenih u ratu. Ministrica Kosor nije prihvatila amandman uz konstataciju da je predloženom odredbom već proširen niz prava i na hrvatske branitelje iz Domovinskog rata, dakako, sukladno mogućnostima državnog proračuna. Zastupnik **Kovačević** je ponovio smisao amandmana i zatražio glasovanje, a zastupnici su se i ovaj put priklonili Vladinom stavu i odbili ga prihvatiti. Dopunom članka 13. stavka 1. Klub je zatražio izjednačavanje u ostvarivanju prava iz mirovinskog osiguranja za policajce i

policajce specijalce MUP-a Republike Hrvatske tj. povećanje vrijednosnog boda za njihove starosne mirovine od 10 do 30 posto, razmjerno dužini njihova sudjelovanja u Domovinskom ratu, ako su to pravo na starosnu mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba. Uz isto obrazloženje zatražio je i izmjenu članka 21. te članka 30., uz napomenu da se kod potonjeg amandmana radi o reguliranju obiteljske mirovine, koju koriste nasljednici iza poginulog ili umrloga hrvatskoga branitelja. **Ministrica** nije prihvatila te amandmane uz obrazloženje da bi došlo do značajnog odstupanja od predviđenih sredstava za provedbu ovoga zakona. Naglasila je još da je mirovina ostvarena prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba veća za oko 45 % u odnosu na mirovinu ostvarenu prema općem propisu. U slučaju da se na mirovine spomenutih osoba primjenjuju i navedeni članci zakona o kojem se vodi rasprava, takva bi mirovina bila priznata po dva posebna propisa. U ime predlagatelja amandmana zastupnik **Kovačević** se nije složio s takvim obrazloženjem tvrdeći da su hrvatski branitelji umirovljeni prema Zakonu o mirovinskom osiguranju djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba došli u nepovoljniji položaj. Zbog ravnopravnosti svih kategorija branitelja Klub je zatražio da se usvoji ovaj amandmanski zahtjev, ali zastupnici to nisu učinili već su glasovanjem samo potvrdili stav Vlade o tim amandmanima. Uz istovjetno obrazloženje Vladina je predstavnicca odbila prihvatiti i slijedeći amandman Kluba (na članak 14.) kojim nastoji uključiti u korištenje tzv. mirovinskog dodatka i pripadnike MUP-a, koji su

ostvarili pravo na starosnu mirovinu prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, i to za ostvareni mirovinski staž od 40 i više godina. Zastupnici su glasovanjem samo potvrdili mišljenje Vlade. Uz konstataciju da nema pravičnog obrazloženja za stvaranje nelogične razlike u obračunu invalidske mirovine za HRVI prema pripadnosti postrojbe u trenutku stradavanja, Klub zastupnika HSP-a nastoji to amandmanski ispraviti u odredbi članka 17. Ministrica **Kosor** je odbila prihvatiti amandman tvrdeći da bi njegovim usvajanjem došlo do značajnog odstupanja od predviđenih proračunskih sredstva osiguranih za provedbu ovoga zakona. Osim toga, kaže, predlagatelj nije pripremio detaljnu simulaciju iz kojeg bi se uistinu vidjelo o kolikom se iznosu radi. Braneći amandman zastupnik **Kovačević** je rekao da je simulaciju trebala pripremiti Vlada kako je i tražio kod prvog čitanja zakona. Smatra da je nedopustivo praviti razliku u slučaju ranjavanja, pojašnjavajući to riječima da stradala petorica npr. od jedne granate neće imati ista prava vezana uz mirovine nego će to ovisiti o statusu kojeg su imali. Bolja će prava, naime, imati oni koji su imali gardijski status, a ne oni koji su bili pričuva ili policija. I pored tog objašnjenja zastupnici su se priklonili stavu Vlade.

Uz konstataciju da mnogi hrvatski branitelji nisu iskoristili povlasticu za uvoz osobnog automobila, te da im to treba omogućiti isti Klub amandmanski intervenira u članku 60. stavku 3. ali je predstavnicca predlagatelja zakona odbila amandman naglašavajući da nije razvidno o kolikom se iznosu radi nego je razvidno samo da se radi o značajnom odstupanju od predviđenih sredstava osiguranih u proračunu. U ime Kluba zastupnik **Vlado Jukić** rekao je

da se ovdje radi o povlasticama za uvoz motornog vozila. Kaže da je teško govoriti u prilog ovog amandmanskog prijedloga u situaciji kada je proračun već donesen iako je bilo obećanje da će se o zakonu raspravljati prije državnog proračuna. Zastupnici su glasovanjem odbili prihvatiti amandman. Spomenimo još da je amandmanske prijedloge na članke 26. stavak 3., te 60. stavak 9. i 61. stavci 1. i 2. Klub zastupnika HSP-a povukao nakon obrazloženja ministricice **Kosor**. Objašnjenje ministricice **Kosor** zašto neće prihvatiti tri amandmana Klub zastupnika Hrvatske stranke umirovljenika ponukalo je spomenuti Klub da povuče svoje amandmanske prijedloge na članke 5, 17. i 158. Na isti je način postupio i zastupnik **Niko Rebić (HDZ)** glede svog amandmana na članak 37. stavak 6. Ostale amandmane, ministrica **Kosor** nije prihvatila, a nakon njezina obrazloženja to nisu učinili niti zastupnici Kluba zastupnika SDP-a, zastupnicca Đurđa Adlešić, i spomenute skupine zastupnika Marije Lugarić, Ive Josipovića i Jelene Pavičić-Vukičević.

Ostalo je još samo poimenično glasanje prozivanjem. Jednoglasno sa 80 glasova "za" zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u tekstu kako ga je predložila Vlada RH zajedno s prihvaćenim amandmanima. Predsjednik Sabora gospodin **Vladimir Šeks** čestitao je svim udrugama iz Domovinskog rata, udovicama hrvatskih branitelja i članovima njihovih obitelji koji su sudjelovali u izradi Zakona pripremajući ga zajedno s Vladom Republike Hrvatske. Čestitao je također i potpredsjednici Vlade i ministrici gospođi **Kosor**, a napose svim zastupnicima i zastupnicama koji su dali potporu zakonu i glasovali za njega.

M.Ko; J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Jednostavniji i razumljiviji propis

Hrvatski je sabor nakon rasprave o Konačnom prijedlogu donio većinom glasova Zakon o porezu na dohodak. Cilj je bio, kako navodi predlagatelj zakona Vlada RH, donijeti jednostavniji, pregledniji, potpuniji i razumljiviji propis koji uređuje sustav oporezivanja dohotka, a posebice se naglašava socijalna komponenta u dijelu odredbi kojima se uređuje visina osobnog odbitka. Posebno se vodilo računa o poticanju zapošljavanja i povećanju gospodarskih aktivnosti na područjima posebne državne skrbi i brdsko-planinskim područjima.

O Prijedlogu ovog zakona i raspravi u Hrvatskom saboru u prvom čitanju pisali smo u "Izvješćima", broj 406, od 21. siječnja 2005. na str. 17, pod naslovom: "Pojednostavljen sustav oporezivanja dohotka" stoga u nastavku donosimo razlike u tekstu između Prijedloga zakona i Konačnog prijedloga zakona o porezu na dohodak.

O PRIJEDLOGU

Konačni prijedlog ovog zakona sadrži određene razlike u odnosu na prvo čitanje. Tako se briše odredba (članak 18.) da se obrtničkom djelatnošću smatra i davanje u zakup cjelokupnog obrta, s obzirom na to da je u suprotnosti sa Zakonom o obrtu. Propisuje se da i brdsko-planinska područja imaju isti status u smislu oporezivanja djelatnosti na tim područjima kao i područje treće skupine područja posebne državne skrbi. Brisane su i odredbe o prestanku važenja članaka 20. i 22. Zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva što znači da će se samostalnim umjetnici-

ma i dalje omogućiti korištenje izdataka u visini 25 posto za ostvareno umjetničko djelo i 20 000 kuna godišnje kao neoporezivi primitak po osnovi darovanja.

Propisuje se da i brdsko-planinska područja imaju isti status u smislu oporezivanja djelatnosti na tim područjima kao i područje treće skupine područja posebne državne skrbi.

U određenim dijelovima Zakona tekst je poboljšán s ciljem jasnijeg izričaja pojedinih odredbi i nomotehnička usklađenja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a na tekst Konačnog prijedloga podnio je pet amandmana kojima se uređuje nomotehnički izričaj (primjerice, članak 19. i članak 70. - stupanje na snagu ovog zakona 1. siječnja 2005., a objavit će se u "Narodnim novinama") i otklanja greška (izostavljena djelatnost sudski vještak – članak 32.). Te amandmane predlagatelj je prihvatio a ostala dva predsjednik Odbora je povukao pri izjašnjavaњу o amandmanima nakon obrazloženja ministra financija.

Odbor za financije i državni proračun odlučio je nakon rasprave jednoglasno predložiti donošenje ovog zakona zajedno s amandmanom (članak 9.) kojim se jasnije formulira da je Zakonom o mirovinskom osiguranju određena mirovina a ne dokup mirovine (prihvaćen).

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu nakon rasprave, u kojoj su članovi Odbora iznijeli stajališta pa i ono da bi ponovno trebalo unijeti u Zakon pravo obrtnika da nakon kupovine novog stroja ima pravo na smanjenje porezne osnovice odnosno jednokratni otpis njegove vrijednosti u određenom roku, jednoglasno je odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje ovog zakona.

To je i prijedlog Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (bez rasprave i većinom glasova).

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona o porezu na dohodak odbori (već navedeni), klubovi zastupnika i zastupnici pojedinačno podnijeli su 25 amandmana. **Klub zastupnika IDS-a** javio se s osam amandmana kojima je predložio, među ostalim, da se za paušalno utvrđivanje poreza briše uvjet da obveznik nije u sustavu PDV-a te kao uvjet uvrsti promet do 200 000 godišnje i da prosječno zapošljava više od jednog radnika te uvrštavanje poticaja za otvaranje novih obrta i primanje naučnika na nauk (članak 55. Konačnog prijedloga).

Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman na članak 53. Konačnog prijedloga ovog zakona ("Posebne olakšice, oslobođenja i poticaji") tražeći da se izmijeni naziv i tekst tog članka (stavak 1.), a u skladu s novim Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Tako pojam "poginuli hrvatski branitelj" treba zamijeniti pojmom "smrtno strada li hrvatski branitelj" te nabrojiti članove obitelji zatočenog ili nestalog hrvatskog

branitelja iz Domovinskog rata kao kategoriju osoba koja ostvaruje pravo na oslobođenje plaćanja poreza na novčanu naknadu u iznosu obiteljske mirovine. Isti amandman (prihvaćen) podnio je i **Vlado Jukić (HSP)**.

Klub zastupnika HUS-a zatražio je da se briše članak 33. Konačnog prijedloga (kao i podnaslov ispred njega, a odnosi se na drugi dohodak) jer te odredbe, navodi u obrazloženju, ruše suštinu generacijske solidarnosti i direktno negativno utječu na financijsku održivost mirovinskog sustava. Amandman je povučen pri izjašnjavanju o amandmanima a nakon obrazloženja ministra financija da se radi o usklađivanju sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja.

Zastupnici **Slavko Linić (SDP)**, **Antun Peruško (SDP)**, **Zdenko Antešić (SDP)**, **Gordana Sobol (SDP)** i **Biserka Perman (SDP)** podnijeli su četiri amandmana tražeći, među ostalim, da se (članak 21.) u sustav poreza na dohodak vrati mogućnost jednokratnog otpisa opreme nabavljene u istom poreznom razdoblju (kako je u važećem Zakonu), i da se (članak 39.) briše rješenje da se porez na dohodak utvrđuje procjenom obveznicima koji nisu obvezni podnijeti godišnju poreznu prijavu ili ako su podaci iz prijave netočni (za ovakve slučajeve utvrditi kriterije) da se briše uvjet da obveznik nije u sustavu PDV-a (članak 44 - amandman isti kao i onaj Kluba zastupnika IDS-a).

Zajednički amandman podnijeli su **Marija Lugarić (SDP)** i **Nenad Stazić (SDP)** tražeći (članak 39 - osobni odbitak) da se rezidentima omogućiti da se osobni odbitak može uvećati za sve kupovine nekretnina koje rezidenti kupuju za potrebu trajnog stanovanja (ne samo prve nekretnine) ali za iznos nabave računala, računalne opreme i programa i za iznos upisnina i školarina za škole i tečajeve stranih jezika kao i programe informatičkog opismenjanja.

Tri amandmana **Đurđe Adlešić (HSL)** odnose se na pomorce, pa, među ostalim, da se, iznimno, dohotkom ne bi smatrao primitak koji pomo-

rac ostvaruje na brodu u međunarodnoj plovidbi (članak 9.) dužoj od 138 dana. Time bi ih se oslobodilo plaćanja poreza na dohodak a našim brodarima omogućila veća konkurentnost u međunarodnoj plovidbi, stoji u obrazloženju amandmana.

RASPRAVA

Neoporezivi dio - 1600 kuna

Na sjednici Hrvatskoga sabora o ovom predloženom zakonu uvodno je govorio ministar financija **Ivan Šuker**. Naveo je razlike koje sadrži ovaj Konačni prijedlog u odnosu na Prijedlog zakona te naglasio da se predlaže da se neoporezivi dio dohotka poveća sa 1500 na 1600 kuna. S te osnove će se u Državnom proračunu za 2005. godine ostvariti manji prihod u iznosu od 50 milijuna kuna. To je i odgovor onima koji predlažu veći neoporezivi dio pa bi, primjerice, povećanje neoporezivog dijela na 2 000 kuna značilo 2,8 milijardi kuna manje u Proračunu, dodao je ministar Šuker. Predlaže se i ukidanje poreza na dividendu jer će se na takav način potaći ulaganja u Hrvatsku i uz odbitke koji se predlažu za početna ulaganja kroz porez na dobit Republika Hrvatska će postati vrlo interesantna stranim investitorima, rekao je, među ostalim ministar podsjećajući i na rješenje da se mirovine obiteljske mirovine poginulih i nestalih hrvatskih branitelja ne oporezuju.

Očekivali smo da će ovaj, kao i prijedlog zakona o porezu na dobit, predstavljati najavljanu poreznu reformu u izbornoj kampanji HDZ-a i u tzv. jamstvenoj kartici gospodina Sanadera.

Rasprava je zatim otvorena i prva je riječ dobila **Dragica Zgrebec** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Očekivali smo da će ovaj kao i prijedlog zakona o porezu na dobit predstavljati najavlji-

vanu poreznu reformu u izbornoj kampanji HDZ-a i u tzv. jamstvenoj kartici gospodina Sanadera, rekla je. Na najavljeno smanjenje PDV-a se zaboravilo a povećane su trošarine na vozila, duhan a zakon o porezu na dohodak i onaj o porezu na dobit samo su malo prepravljani. Ocjenjujemo da se Vlada odlučila na prijedlog novog zakona da popravi loš imidž svog rada, rekla je dodajući da u ovih godinu dana od Vlade uglavnom dolaze izmjene i dopune zakona koje imaju dva do tri članka.

Ovaj predloženi zakon popravljajući i pojašnjava neke definicije, ali u suštini zadržava sustav ukidajući ili ograničavajući neke olakšice. Za nas su neprihvatljiva obrazloženja da su porezne olakšice za kamate na stambeni kredit, gradnju stana ili kuće, troškove podstanarstva itd., koji se sada smanjuju godišnje na sveukupno do 12.000 kuna, koristili bogatiji slojevi društva, koji zarađuju 5000 do 6000 tisuća kuna. Ne možemo prihvatiti da su ti prihodi bogatstvo.

Zatim, porez na dividendu se plaća u gotovo svime europskim državama i mogli bismo prihvatiti da je poticaj oslobađanje od poreza korištenje ili neisplačivanje dividende kad se ulaže u razvoj, rekla je među ostalim naglašavajući da na ovaj predloženi zakon značajne primjedbe (komentirala ih je) imaju sindikati, Obrtnička i Gospodarska komora.

Promjene minimalne i ne treba novi zakon

U nastavku zastupnica **Dragica Zgrebec** naglasila je da Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da je nepotrebno donositi novi zakon o porezu na dohodak, jer su promjene minimalne. Ne podržavamo izuzimanje dividende od oporezivanja, minimalno povećanje osobnog poreznog odbitka od 100 kuna te ograničavanje poreznih olakšica za zdravstvene usluge, podstanarske troškove, kupnju stana i kamate na stambene kredite na razinu od 12 000 kuna. Smatramo da će to imati utjecaj i na porezne prihode lokalne i regionalne samouprave pa bi trebalo intervenirati i u Zakonu o njihovom financiranju.

Ovaj Klub zastupnika smatra da na ovaj način ne bi trebalo raditi novi zakon o porezu na dohodak i nije spreman podržati ga, rekla je na kraju.

U ime Hrvatske stranke umirovljenika govorio je **Silvano Hrelja (HSU)**. Podsjetio je da je Ustavom Republike Hrvatske Hrvatska definirana kao socijalna država, da će dominantni mirovinski sustav sada i u buduću biti prvi stup (generacijska solidarnost), da solidarnost ide od bogatih prema siromašnima. Kad se složi mozaik grupe zakona, koji reguliraju mirovinsko osiguranje, stope doprinosa i najviše mirovine, uočava se da predloženi zakon u članku 33., kojim se regulira da se drugim dohotkom smatra i primitak po osnovi povrata doprinosa, do temelja ruši sustav generacijske solidarnosti, negativno utječe na socijalnu pravičnost i održivost mirovinskoga sustava. Potkrijepio je to primjerom osobe s 100 000 kuna bruto plaće mjesečno (ima ih među menadžerima, poduzetnicima) koja temeljem zahtjeva može ostvariti pravo na povrat više uplaćenog doprinosa u iznosu 168 000 kuna. To znači da je njegova stopa doprinosa ustvari 6 posto u odnosu na obične smrtnike i da smo cijeli sustav postavili naglavačke. Jer, oni s manjim primanjima plaćaju proporcionalno veću stopu doprinosa. Time dodatno nagrađujemo menadžere i poduzetnike, dakle bogate, koji pored velikih plaća ostvaruju vlasnicima veći profit i kroz stimuliranja odlaska radnika u prijevremenu mirovinu povećavaju socijalne terete ove države. A mi ih još godišnjom nagradom nagrađujemo za proizvodnju invalida i umirovljenika.

Cijeli je taj sustav uveden 2002. godine u vrijeme koalicijske Vlade koja je bila, ili se barem predstavljala, kao dominantno socijal-demokratska Vlada, rekao je podsjećajući da su Udruge umirovljenika bila protiv takvih rješenja 2002. godine ali i 1999. Za ovakav pristup nemamo uzora u zemljama zapadnoeuropske demokracije, kaže zastupnik i odgovorno tvrdi da je Hrvatska u tom pogledu eksperiment i to po diktatu MMF-a i Svjetske banke.

I ovo s dividendom ide u prilog bogatima a da se ima socijalnog senzibiliteta moglo se povećati neoporezivu osnovicu do visine osnovice obveznog doprinosa. Ali tada moramo napustiti proporcionalni sustav i selektivno krenuti prema povećanju najniže neoporezive stope, rekao je.

Isključivi uvjet za prihvaćanje ovog zakona je usvajanje amandmana na ovaj predloženi zakon Kluba zastupnika HSU, rekao je na kraju.

Izvlačenje dobiti oporezivati

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a rekavši najprije da bi, u cilju jačanja lokalne samouprave, decentralizacije RH, porez na dohodak kao i porez na dobit u nekoj drugoj fazi u cijelosti trebalo prepustiti lokalnoj samoupravi. Kad je riječ o predloženom zakonu navodi da je to definitivno novi zakon, ima i starih rješenja, ali da sami poreznici kažu da je to novi zakon, jednostavniji i pregledniji.

Dobro je što se dohodak na sobe (turizam) može paušalno oporezivati, što će stanovnici brdsko-planinskog područja – pa tako i Matulja, Buzeta, Klane, Gračiča – profitirati i imati prosječnu plaću veću za 4,3 posto a to nitko razuman ne može odbiti, i Grad Buzet imat će neku zaradu po osnovi povrata poreza (kao Buzećan dignuo bi ruku za ovaj zakon ali zbog dileme oko Žužula ne sudjeluje u glasovanju) i povrat poreza više neće ići na teret lokalne samouprave već države. Svi će nešto profitirati a najviše oni kojima je osnovica do 57600 kuna. IDS tvrdi da je tu bilo još prostora i da bi neoporezivi dio trebalo povećati na barem 1700 kuna.

S druge strane smanjenje olakšica je loše rješenje i kad bi iznosile barem dva puta 12 000 kuna zakon bi bio ipak jedan bitan napredak, misli zastupnik.

Ključni argument protiv ovog zakona je dividende bez oporezivanja. U ovom času to je nešto što nitko ne zna kako će završiti. Naime, dobit se i dosad mogla izvlačiti u inozemstvo, ali je uvijek trebalo platiti 15 posto poreza a sada znači da banke, njih 95 posto je u ruka-

ma stranaca, također cementare, hoteli bez plaćanja izvlačiti dobit iz Republike Hrvatske. Osobno drži da ovo izvlačenje dobiti nije dobro i da dobit u slučaju povlačenja valja oporezivati. Po njegovom sudu najbitnije je, kada je posrijedi dobit monopolista od Tvornice duhana Rovinj, HT-a, banaka itd. da se oporezuju posebnim porezom (zastupnik ga naziva porezom na monopol) koji bi mogao biti i dvostruki od poreza na dividende pa neka onda rade sa svojim novcem što hoće. Ovako je apsurdno da ima tvrtki koje u RH zbog svog monopolnog položaja godišnje ostvaruju dobit od milijardu i više milijuna kuna. U Hrvatskoj u ovom trenutku oko 400 000 zaposlenih prijavljeno je na minimalnu plaću, prima se jedna a iskazuje druga i to je razlog da se dodatno smanjuje poreza na dohodak tj. povećava neoporezivi dio pa bi u ovom času sigurno bilo prostora da on iznosi najmanje 1700 kuna a možda sljedeće godine 2000, rekao je na kraju.

Tonči Tadić (HSP) u ime Kluba zastupnika HSP-a iskazao je nezadovoljstvo činjenicom da se ovaj zakon usvaja nakon što je usvojen Proračun za 2005. godinu, jer ako je već predviđeno koliko će se uprihoditi porezom na dohodak onda je potpuno besmisleno podnositi bilo koji amandman na ovaj predloženi zakon, rekao je dodajući da zato ovaj Klub zastupnika smatra posve licemjernom ovu raspravu. O ovome je trebalo raspravljati u rujnu i listopadu, a ne navrat-nanos krajem ove saborske sjednice.

Porez na dohodak sudjeluje u punje-nju Proračuna s vrlo malim dijelom i bitno je da takav porez dopušta i veće pomake jer u konačnici neće promijeniti Državni proračun za bitan iznos. Ovo je kompletno novi porezni zakon, rekao je primjećujući da predlagatelj nije dostavio traženi podatak o broju poreznih obveznika s određenim iznosom plaće kako bi se znalo na koliki se broj poreznih obveznika utječe ovakvim zakonskim izmjenama. No naši radnici ovim senzacionalno novim sistemom računanja poreza za dohodak neće zapravo bitno profitirati i to je poanta, naglasio je pozivajući se na simulacije izračuna.

Ponovio je da Svjetska banka predlaže svim vladama zemalja u tranziciji da smanjuju poreze na dohodak jer se taj višak novca koji radnik tako stekne kroz PDV vrati državi. Stoga ne vidi razloga da se ovdje ne učini isto, rekao je, među ostalim naglašavajući da prava porezna reforma mora voditi računa da se izjednači porezni teret po svim platežnim skupinama.

U vezi s dividendom pitao je koga se štiti ovakvim potezom, koje dioničare. Po njegovom mišljenju i njegovih kolega u HSP-u pomaže se u prvom redu onima koji već sada plaćaju porez po stopi od 45 posto, dakle s najvećim dohocima a ne najširem krugu poreznih platiša s plaćama ispod 5000 kuna. A ulaganja u Hrvatsku ne dolaze ne radi toga što porez koči dividendu već što postoje dvojbe o funkcioniranju hrvatske pravne države.

Klub zastupnika HSP-a može podržati veći dio predloženog zakona smatrajući da je nakana dobra no inzistira na izmjeni članka 53. predloženog zakona (posebne olakšice -amandman –podnositelj Vlado Jukić).

U ispravku netočnog navoda predgovornika da se zakon donosi navrat-nanos **Emil Tomljanović (HDZ)** je rekao da je zakon u redovnoj proceduri s prvim i drugim čitanjem s dovoljno vremena za sve vrste primjedbi.

Bez nejasnoća

Nevenka Majdenić (HDZ) govori-la je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Zakon o porezu na dohodak odnosi se na najveći dio stanovništva i zbog toga je vrlo bitno da bude jednostavan, potpun i razumljiv. Sadašnji Zakon primjenjuje se od 1. siječnja 2001., mijenjan je tri puta a svaka izmjena i dopuna dodatno je otežavala njegovu primjenu i tumačenje.

Precizno i jasno definiranje odredbi u ovom novom zakonu uklonit će nejasnoće u provedbi, pojednostaviti izradu i podnošenje poreznih prijava bez dodatnih mišljenja i tumačenja. Zakon ima cilj da njegove izmjene i dopune budu što rjeđe, temelji se na načelima jedna-

kosti i pravednosti tako da oni koji zarađuju više i plaćaju više, rekla je, među ostalim dodajući da je u ovom zakonu posebno naglašena socijalna komponenta. Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se ovaj zakon prihvati u predloženom tekstu imajući u vidu i činjenicu da je

to jedan od zakona koji će pridonijeti provođenju porezne reforme.

Radimir Čačić (HNS) u ime Kluba zastupnika HNS-a/PGS-a najprije je rekao kako bi bilo logično da se ovaj zakon i onaj o porezu na dobit zovu zakoni o izmjenama i dopunama jer se radi o kozmetici ili čak niti o ozbiljnoj kozmetici. Podsjećajući na ono što je bivša koalicijska Vlada napravila s porezom na dohodak ovdje svjedočimo, rekao je, pomak s 1500 na 1600 kuna i ako bi bila ozbiljnija analiza tu smo negdje s troškovima promjene programa, po tvrtkama za isplatu plaća s troškovima promjene papira i softvera. Mislimo da ta vrsta blefa nema potrebe i radije pričekajmo dok se odlučimo za neki ozbiljniji korak koji mora biti barem 1750 kuna, rekao je, među ostalim, upozoravajući da ima razloga za raspravu da li dividendu oporezovati ili ne.

U odraslim tržišnim zemljama, što Hrvatska dakako nije, ima puno razloga primijeniti ovo što se predlaže no mi se moramo pitati što su i gdje su ta ulaganja i onda su odgovori jasni. Ovaj zakon ide direktno na ruku stranim monopolima i izvlačenju kapitala iz zemlje, naglasio je smatrajući da nije dobro da se ovaj zakon sada donosi.

Promjene-kozmetičke

Željko Pecek (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a rekao je da se očekivalo da ovaj zakon bude afirmativan, da donese nešto novo i odgovori što će on značiti za nova ulaganja u Hrvatskoj, za razvoj, zapošljavanje, izvoz. No o tome nema spomena jer su promjene samo kozmetičke, rekao je, među ostalim navodeći da u HSS-u podržavaju povećanje poreznog odbitka s 1500 na 1600 kuna, da se poveća neoporezivi dio dohotka za djecu, uzdržavane članove obitelji i sl. no protiv su procedure da

navodni novi zakon dolazi u dva čitanja u kraćem roku od mjesec dana dok su neki zakoni u proceduri od kolovoza.

Predloženi zakon je manje više neutralan, bolje rečeno teatralan jer je vladajuća stranka rekla kako će napraviti poreznu reformu. Pita koji će strani ulagatelj doći u Hrvatsku ako u četiri posljednje godine mijenjamo radikalno Zakon o porezu na dohodak i sada ne priznajemo jednokratnu mogućnost za ulaganja koja su bila protekle tri godine, rekao je, među ostalim napominjući da se u ovom zakonu "izgubio" i Zakon o velikim ulaganjima tako da obrtnici i mali poduzetnici ne mogu koristiti ove pogodnosti koje su date ukoliko se radi o većim ulaganjima i većim zapošljavanjima u Hrvatskoj.

Unatoč malim promjenama koje bi ovaj Klub zastupnika mogao podržati zbog jednog pristupa koji nije reformski, koji ne omogućava razvoj mi u HSS-u ne možemo podržati predloženi zakon jer očito postaje upitno hoćemo li ostvariti stopu od 3,5 do 4 posto razvoja a kamoli 5 posto što je omogućilo pristup zakonima o dohotku, o dobiti, o velikim ulaganjima koje je donijela bivša Vlada. Ovdje se na neki način samo ukidaju te pogodnosti, rekao je na kraju.

U pojedinačnoj raspravi **Damir Sesvečan (HDZ)** podržao je predloženi zakon jer drži, rekao je, govoreći o predloženim rješenjima, da će u sklopu porezne reforme pridonijeti jednostavnosti i preglednosti te načelu pravednosti i učinkovitosti pri oporezivanju.

Reducirane olakšice

Marija Lugarić (SDP) govorila je slično kao i u raspravi u prvom čitanju i ograničila se na porezne olakšice. Bitno su reducirane olakšice koje su uvedene u prošlom mandatu –olakšice se sumarno smanjuju na 12 000 kuna – što nije dobro. Neprihvatljivo je što je bitno redefinirana olakšica koja se odnosi na kupovinu stana ili kuće. A stalno govorimo kako je vrlo važna obiteljska i demografska politika, rekla je.

Zastupnica je podsjetila na svoj amandman da se uvede nova porezna olakši-

ca na plaćanje upisnina i školarina za dodiplomski i poslijediplomski studij na javnim visokim učilištima u RH kao i za nabavu računala, računalne opreme i programe, za tečajeve stranih jezika i informatičke tečajeve. To je Ministarstvo financija odbilo, kaže, uz smiješno obrazloženje da bi to dodatno kompliciralo provođenje ovog Zakona. Nije dobro i pošteno da asistent na fakultetu, koji ima plaću 4400 kuna sam plaća školarinu za svoj postdiplomski studij u iznosu od 10 000 do 15 000 kuna a svi se zalažemo za znanost i obrazovanje. Unatoč tome što ova država stalno deklarira nije joj stalo do znanosti niti do obrazovanja i ni do toga da se stvarno pokrene Hrvatska - rekla je, među ostalim.

Ključni argument protiv ovog zakona je dividenda bez oporezivanja.

Nenad Stazić (SDP) također je govorio o smanjenju poreznih olakšica te potrebi uvođenja olakšica za postdiplomski studij, učenje stranih jezika i informatike. No najprije je naveo da o odnosu samog ministra financija pa i HDZ-a prema ovom zakonu govori i vrijeme ove rasprave u Saboru, jer da se donosi nešto dobro za građane raspravljalo bi se o tome ujutro pred punom dvoranom i tv kamerama. Ovaj zakon je korak unatrag, prava građana se sužavaju i to je ono što se želi sakriti. Mi predlažemo ne samo zadržavanje postojećih olakšica već i uvođenje novih.

Jer, kaže, u našoj zemlji nema dovoljno ljudi koji znaju strane jezike i koji si mogu kupiti računalo. Inače, država uvodi olakšice i zbog toga da bi potaknula jedan oblik ponašanja a to je, primjerice, ulaganje u vlastito obrazovanje i uvođenjem tih olakšica pomogli bismo ne samo njima nego i cijeloj zemlji, rekao je.

Zatim, porez opraštamo onome koji prihod ostvaruje od kapitala (dividenda) ali radnik, koji dohodak ostvaruje od rada, plaća porez. A ti koji ostvaru-

ju prihod od kapitala, dionica, su stranački prijatelji ministra, koji su vlasnici dionica postali u prvobitnoj privatizaciji HDZ-a, rekao je. Zbog svega iznesenog neće glasovati za predloženi zakon i protestira kao i Klub zastupnika SDP-a zbog lažiranja kvoruma.

Krunoslav Markovinović (HDZ) ispravio je netočan navod predgovornika "kakve veze ima jedna olakšica s drugom" jer su one zbrojene ispraznile 2004. godine proračune općina. Samo u deset dana općina je ostala bez milijun kuna zbog olakšica koje ste vi dijelili šakom i kapom. Što se tiče stranih jezika i kompjutera to mladi uče u školama koje su dobro opremljene. A stranačkih prijatelja je sudjelovalo više vaših ali kako niste htjeli napraviti njihov popis ako hoćete, mi ćemo naći popis, rekao je.

Konsenzus o imovinskoj kartici

U završnoj riječi ministar financija **Ivan Šuker** zahvalio je svima koji su sudjelovali u raspravi napomenuvši da će Vlada razmotriti sve amandmane. U vezi s raspravom upozorio je da nije dobro da se brkaju pojmovi i da je vrlo nezgodno kad govorimo o porezu na dohodak i ubacimo da će temeljem odredbe o porezu na dividendu neke poslovne banke izvlačiti novac. Daleko veći iznos je porez na dividendu koji plaćaju građani na svoje dionice, a pretpostavka za to potonje je da su građani na svoju zaradu platili porez a višak novca uložili u dionice, rekao je ministar. Dodao je u vezi s tim da naročito ne bi želio govoriti o tome čiji stranački ili nestranački prijatelji imaju dionice. Doći će vrijeme, smatra, kada će se u ovoj državi morati uvesti imovinska kartica - kulturno i demokratsko dostignuće i ona će biti podloga za sve ovakve rasprave a ne za paušalna optuživanja pojedinaca. To je dokument o kojem bi sve političke stranke u ovoj državi morale postići konsenzus i napraviti zajednički prijedlog da od 1. siječnja 2006. imamo taj dokument koji će svima olakšati život. Ako netko ima godišnju zaradu 500 000 kuna, ako je za nju platio porez na doho-

dak ili na dobit, s tog osnova ima pravo za stjecanje i nekretnina i pokretnina).

Kad se govori o dividendi mi se stalno bojimo da će onaj koji je investirao u Hrvatskoj težiti izvući dobit. No, taj će, tko ima dobre namjere, poslovne, težiti da tu dobit oplemeni i pojača svoje poduzeće ako osjeti priliku za to. A najbolji pokazatelj je da su sva trgovačka društva u Hrvatskoj, koja imaju dobit, platila samo 57 milijuna kuna po odbitku poreza a istovremeno građani su platili 277 milijuna kuna. Ako se jedna vrlo bitna kategorija baci u političke vode a onda zaboravimo da su i jedna i druga Vlada, a vjerojatno će i buduće, potpisivati ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koji praktički anulira ove spomenute odredbe. Onda nemojmo sami sebi podmetati klipove i sakrivati se time da se ukidanjem ove odredbe daje mogućnost da se izvlači novac iz Hrvatske, rekao je, među ostalim ministar.

Što se tiče olakšica za informatiku i učenje stranih jezika rekao je da može razumjeti da to zastupnici predlažu no da su isto tako imali priliku predložiti ta rješenja u prethodnom razdoblju. Porezna reforma je realni odraz trenutnih mogućnosti Proračuna, naglasio je ponovivši da bi samo povećanje neoporezivog dijela sa 1500 na 2000 kuna značilo 2,8 milijardi kuna manje prihoda u Proračunu. Procjena je ove Vlade da Proračun to ne može podnijeti, rekao je, među ostalim.

Nenad Stazić (SDP) ispravio je navod ministra i rekao da u većini europskih zemalja koje on smatra normalnim postoji porez na dividendu. **Marija Lugarić (SDP)** ispravila je kao netočan navod ministra da su se olakšice za informatiku i učenje stranih jezika mogle predložiti u prošlom mandatu. Nisu se mogle uvesti jer su se uvele olakšice za stambene i zdravstvene potrebe kojih do tada uopće nije bilo u hrvatskom poreznom sustavu a koje se sada restriktivnije uređuju.

Ministar financija **Ivan Šuker** u nastavku rada Sabora očitovao se u ime predlagatelja zakona o podnesenim amandmanima. Predlagatelj je pri-

hvio amandman Odbora za financije i državni proračun, tri amandmana Odbora za zakonodavstvo, amandman Kluba zastupnika HDZ-a i zastupnika Vlade Jukića (HSP). Ostale amandmane nije

prihvatio uz odgovarajuća obrazloženja a potrebnu većinu nisu dobili ni glasanjem.

Većinom glasova (76 "za" i tri "suzdržana") donesen je Zakon o

porezu na dohodak u tekstu kako ga je predložila Vlada RH zajedno s prihvaćenim amandmanima.

D.K.

*Na kraju rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o porezu na dohodak potpredsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Luka Bebić** podsjetio je na poslovničke odredbe o pravima i dužnostima zastupnika s obzirom na nekoliko puta izražene najave nekih zastupnika da u Saboru neće*

glasovati o pojedinim točkama dnevnog reda.

Prava i dužnosti zastupnika (članci 14. i 32. Poslovnika), se moraju shvatiti u dijalektičnom jedinstvu, znači sudjelovati na sjednicama Sabora, raspravljati i glasovati, rekao je, dodajući, da dio zastupnika najavljuje

da neće ispunjavati dio svojih dužnosti. Na to imaju pravo, zastupnik čak ne mora četiri godine ni ući u sabornicu, to mu nitko ne može narediti ali njegova je dužnost, kaže, da kao predsjedatelj upozori na te poslovničke odredbe i uredno će u takvim prilikama na to upozoravati.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA DOBIT

Proširen krug poreznih obveznika

Nakon kraće rasprave i izjašnjavanja o amandmanima Hrvatski sabor je na 11. sjednici donio novi Zakon o porezu na dohodak kojim se predviđa jednostavniji i moderniji način oporezivanja dobiti, a zakonske odredbe usklađene su s poreznim zakonodavstvima zemalja EU i drugih europskih zemalja. Propisano je, naime, da se dobit utvrđuje prema propisima o računovodstvu, što znači i primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda, jasnije je utvrđen krug poreznih obveznika i njihov obuhvat, itd. Novi obveznici poreza na dobit postale su i fizičke osobe koje se, prema određenim kriterijima smatraju značajnim poduzetnicima. Novim zakonom rješavaju se i pitanja u svezi s otpisom dugotrajne imovine, putem povećanih amortizacijskih stopa i dr., povećavaju se poticaji za nova ulaganja, te porezne olakšice za poduzetni-

ke na području Grada Vukovara i na području posebne državne skrbi prve skupine, itd.

Mišljenja sudionika u raspravi bila su podijeljena. Za razliku od zastupnika pozicije, koji su bili zadovoljni ovim novinama, dio oporbenih zastupnika izrazio je rezervu prema nekim rješenjima. Smatraju, ponajprije, da bi poduzetnicima trebalo prepustiti da sami procijene hoće li iz sustava oporezivanja dohotka prijeći na sustav oporezivanja dobiti, ili barem pooštriti kriterije za one koji bi se obvezno trebali organizirati kao trgovačko društvo. U protivnom će, kaže, brojni obrtnici (npr. trgovci i građevinari) koji ostvaruju veliki promet, ali i troškove, postati obveznici poreza na dobit koji neće moći plaćati.

Usprotivili su se i ukidanju poreza po odbitku na prihode od dividendi i udjela u dobiti, jer smatraju da će to, uz nepromi-

jenjenu poreznu stopu od 20 posto, rezultirati gubitkom poreznih prihoda u Hrvatskoj. Osim toga, zamjeraju predlagatelju da zagovara veće porezno opterećenje poreznih obveznika koji žive od svog rada, a rasteređuje one koji svoje visoke zarade ostvaruju od kapitala.

Unatoč ovim upozorenjima predloženi Zakon donesen je u ponuđenom tekstu, uz neznatne amandmanske korekcije, jer je zanj glasovala većina nazočnih zastupnika (75 glasova "za" i 3 "suzdržana").

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza predloženog zakonskog teksta u nastavku donosimo uvodno izlaganje ministra financija **Ivana Šukera** koji je zastupnicima obrazložio osnovne intencije novih rješenja.

Osnovni je cilj ovog zakonskog prijedloga ukloniti nedostatke postojećeg načina oporezivanja dobiti, u prvom

redu dvojnost u određivanju temeljnog instituta za oporezivanje, tj. porezne osnovice, kaže Šuker. Naime, postojećim Zakonom su detaljno propisani prihodi i rashodi koji se uzimaju u obzir pri obračunavanju dobiti kao porezne osnovice, ali je, također, predviđeno i da se dobit utvrđuje prema propisima o računovodstvu, što znači i primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda. To je u protekle četiri godine stvaralo silnu zabunu, tako da su mnogi poduzetnici koji su željeli sudjelovati na natječaju u inozemstvu morali prevoditi svoju bilancu, sukladno MRS-ovima, da bi bila usporediva.

Predviđeno je da porezna osnovica utvrđuje se prema računovodstvenim propisima; njeni bitni elementi (amortizacija, vrijednosna usklađenja imovine i dr.) regulirani su Zakonom, a ne pravilnicima koje donosi ministar.

Predloženim Zakonom je propisano da se porezna osnovica utvrđuje prema računovodstvenim propisima i ona je računovodstvena kategorija, naglašava Šuker. Njeni bitni elementi (amortizacija, vrijednosna usklađenja dugotrajne i kratkotrajne imovine, rezerviranja) reguliraju se Zakonom a ne pravilnicima koje donosi ministar.

Njime se, nadalje, uređuju transakcije između povezanih društava propisivanjem transfernih cijena. Naime, dosad transfer dobiti između povezanih društava nije bio reguliran niti jednim zakonskim propisom, što je ostavljalo prostora za različite manipulacije. Nadalje, jasno se razgraničavaju troškovi poslovanja, od onih koji su stvar privatnog izuzimanja i korištenja.

Zakonske odredbe usklađene su, u mjeri koju zahtijeva ovo razdoblje, sa smjernicama EU, posebice onom koja se odnosi na povezana društva, smjer-

nicom o transfernim cijenama, te o spajanjima i podjelama (ta je materija i predmet svakog ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja). Među ostalim, uvodi se preglednost u poslovanje gospodarski značajnih obveznika, fizičkih osoba, na način da postaju obveznici poreza na dobit. Nadalje, rješavaju se pitanja u svezi s otpisom dugotrajne imovine putem povećanih amortizacijskih stopa, granične vrijednosti između dugotrajne i kratkotrajne imovine, sitnog inventara te sredstava za osobni prijevoz. Povećane su i porezne olakšice za poduzetnike na području grada Vukovara, te na područjima posebne državne skrbi prve skupine (prema predloženom, ubuduće bi bili oslobođeni plaćanja poreza na dobit). Po novome pravo na poticaje ulaganja moglo bi se ostvariti već nakon 4 mln. kuna (dosad je taj cenzus iznosio 10 mln. kuna). Novina je i to da porezni obveznik koji počinje obavljati djelatnost ne bi plaćao predumove poreza do prve porezne prijave, dakle praktički 16 mjeseci. Predviđa se i olakšica za brodere (bili bi oslobođeni plaćanja poreza na dobit koju ostvare u međunarodnoj plovidbi) te uvodi porez po odbitku i na poslovne usluge, a ukida se na dividendu.

Ministar Šuker je u nastavku upozorio na razlike između Konačnog prijedloga zakona i njegova prvobitnog teksta ponuđenog u prvom čitanju. U prvom redu promijenjena je odredba koja definira koje fizičke osobe moraju plaćati porez prema Zakonu o porezu na dobit. Sukladno prijedlogu Obrtničke komore, predviđa se da to budu fizičke osobe koje su u prethodnom poreznom razdoblju ostvarile ukupni prihod od 2 mln. kuna ili dohodak veći od oko 400 tisuća kuna. Isto vrijedi i za one koji imaju dugotrajnu imovinu vrijedniju od 2 mln. kuna, ili koji su u prethodnom razdoblju prosječno zapošljavali više od 15 radnika. Sve drugo su uglavnom nomotehničke primjedbe, kaže Šuker. Spomenuo je i to da je s osnova jednokratnog otpisa imovine, temeljem poreznih pri-

java poreza na dobit u 2003. godini, osnovica poreza na dobit umanjena za 4 mlrd. i 200 mln. kuna. Da su ta sredstva uložena u opremu i u poslovne prostore, vjerojatno ne bismo trebali utrošiti sva ona poticajna sredstva za zapošljavanje, dometnuo je. Nažalost, riječ je o odredbi koja se, unatoč dobroj namjeri zakonodavca, u praksi pokazala kao instrument za "peglanje" porezne bilance.

RADNA TIJELA

Matični Odbor za financije i državni proračun jednoglasno je sugerirao Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon. Na sjednici tog radnog tijela izraženo je mišljenje da bi u članku 10. Konačnog prijedloga zakona valjalo predvidjeti mogućnost da se kao manjak priznaju i krađe u samopslugama. Međutim, u raspravi je prevladalo uvjerenje da navedeni problem treba rješavati osiguranjem kod osiguravajućih društava, a ne ovim Zakonom.

Na traženje člana Odbora da se obrazlože razlozi neprihvatanja primjedbe tog radnog tijela na članak 26. stavak (10) izražene prilikom prvog čitanja ovog Zakona, predstavnik Vlade RH je pojasnio da će se ta odredba preciznije urediti podzakonskim aktom. Napomenuo je da je njihov prijedlog, da se prihodi od prodaje brodova izuzmu iz porezne osnovice, već obuhvaćen postojećom odredbom, u dijelu koji se odnosi na neplaćanje poreza na dobit ostvarenu od iskorištavanja brodova u međunarodnoj plovidbi.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu podupro je donošenje ovog Zakona bez rasprave, dok je Odbor za zakonodavstvo svoju podršku popratio s više amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona. Većina ih je pravno-tehničke i jezične naravi (članci 12. st. 5. točka 4.; 31., 36. i naziv glave X.; 39., itd.).

Izdvajamo njegov amandmanski zahtjev za izmjenu stavka 9. u članku 7., tako da glasi: "Porezna osnovica povećava se za privremeno nepriznate rasho-

de". U obrazloženju tog amandmana navodi se da se ovime na razvidan način uređuje spomenuta odredba, tako da se obuhvaćaju sve, a ne samo dio privremenih razlika koje se javljaju u oporezivanju glede odstupanja porezne od računovodstvene bilance.

Fizičke osobe - poduzetnici trebali bi se organizirati kao trgovačka društva ostvaruju li prihod veći od 2 mln. kuna, ili dohodak veći od 400 tisuća kuna, posjeduju li dugotrajnu imovinu vrijedniju od 2 mln. kuna ili ako zapošljavaju više od 15 radnika.

Uz nomotehničko dotjerivanje članka 37. Odbor je sugerirao da se precizira da je ministar financija obavezan donijeti provedbene propise iz članaka 6, 7, 8, 13, 14, 20, 30, 31. i 35. ovog Zakona u roku od 6 mjeseci. Budući da smatra neprihvatljivom odgodu primjene Zakona od dana njegova stupanja na snagu, založio se i za izmjenu članka 40., tako da glasi: "Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2005. godine.

Amandmani zastupnika

Spomenimo i amandmane ostalih podnositelja. Naime, **Klub zastupnika IDS-a** te **grupa zastupnika SDP-a** (**Slavko Linić, Anton Peruško, Zdenko Antešić, Gordana Sobol i Biserka Perman**) podnijeli su istovjetne amandmane na članke 2, 6. i 26. te najprije ukratko o tome.

Spomenuti zastupnici smatraju da zakonodavac ne bi trebao propisivati obvezu prelaska poduzetnika iz sustava oporezivanja dohotka na sustav oporezivanja dobiti, nego da bi to trebalo prepustiti njegovoj slobodnoj procjeni. Za slučaj da se to ipak ocijeni nužnim, napominju da su predloženi kriteriji za taj prelazak u članku 2. preniski, te da ih treba povećati. Osim toga, obvezatni

prijelaz na sustav oporezivanja dobiti temeljem ispunjavanja samo jednog od navedenih kriterija, stvorio bi obvezu plaćanja poreza na dobit za veliki broj obrtnika. To se osobito odnosi na djelatnosti trgovine i građevinarstva u kojima se ostvaruje veliki promet, ali i troškovi, pa je udio dohotka u ostvarenim primicima nizak. Stoga je realnije prihvatiti rješenje iz Zakona o računovodstvu i Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva, koji primjenjuju klasifikaciju koja se temelji na ispunjavanju najmanje dva propisana kriterija, napominju zastupnici IDS-a i SDP-a. Predložili su, stoga, da se u stavku 4. spomenutog članka, iza riječi "djelatnosti", izbriše dvotočka i doda zarez, te riječi: "ako u prethodnom poreznom razdoblju ispunji najmanje dva od slijedećih kriterija:"

Amandmanskom korekcijom u članku 6. st.1. Konačnog prijedloga zakona zastupnici su zatražili da se u smanjenja porezne osnovice uvrste i naknade/nagrade učenicima i studentima na praktičnom radu. Napominju da je takvo umanjenje predviđeno i zakonskim prijedlogom o porezu na dohodak te da bi različita rješenja dovela do nejednakosti među obrtnicima, ovisno o tome plaćaju li porez na dohodak ili na dobit.

Prepustiti slobodnoj procjeni poduzetnika hoće li prijeći iz sustava oporezivanja dohotka na sustav oporezivanja dobiti.

Spomenimo i njihovu sugestiju da se iz članka 26. Konačnog prijedloga zakona izostavi stavak (9), u kojem stoji da porezne povlastice predviđene ovim člankom mogu koristiti samo nositelji poticajnih mjera iz Zakona o poticanju ulaganja. Naime zastupnici IDS-a i SDP-a se zalažu za to da se navedeni poticaji primjenjuju i na obrtnike, a ne samo na trgovačka društva, kako je predviđeno spomenutim zakonom.

Tu je i amandmanski zahtjev Kluba zastupnika IDS-a, da se stavak 1. u članku 7. dopuni novom točkom 1.,

koja bi glasila: "1. za prihode od dividendi i udjela u dobiti". U obrazloženju tog amandmana stoji da se prema ovoj zakonskoj odredbi oporezivim primicima smatraju i prihodi od dividendi i udjela u dobiti. Naime, neoporezivanje dividendi ide u korist samo najbogatijima, a to znači da porezni sustav nije nimalo socijalan.

RASPRAVA

Nakon uvodničara, ministra financija Ivana Šukera, **Nevenka Majdenić** je napomenula da Klub zastupnika HDZ-a podržava donošenje ovog Zakona. Izrazila je zadovoljstvo što se, umjesto noveliranja postojećeg, donosi novi, cjelovit propis, usklađen s poreznim zakonodavstvom EU, te što su prilikom njegove izrade uvažene primjedbe stručne javnosti i samih poreznih obveznika.

Precizno je definiran krug poreznih obveznika, a proširen je i fizičkim osobama koje se, prema određenim kriterijima, smatraju značajnim poduzetnicima.

Kako reče, predloženim je precizno definiran krug poreznih obveznika, a proširen je i fizičkim osobama koje se, prema određenim kriterijima, smatraju značajnim poduzetnicima. Tu novu kategoriju poreznih obveznika zakon obvezuje da poreznu obvezu utvrđuju na primjeren način, a to znači prema propisima o računovodstvu, odnosno dvojnog knjigovodstvu. U najmanju ruku nije u redu da trgovačka društva, osnovana s temeljnim kapitalom od 20 tisuća kuna, automatski moraju voditi poslovne knjige po načelu dvojnog knjigovodstva, dok fizičke osobe s milijunskim kapitalom vode jednostavne poslovne knjige, po načelu blagajne, poput sitnih obrtnika, kaže zastupnica..

Prema ovom zakonskom prijedlogu pravne osobe koje su registrirane isključivo za istraživačku razvojnu djelatnost postaju porezni obvezni-

ci, ali su oslobođene plaćanja poreza na dobit. To znači da će ipak morati podnositi poreznu prijavu, što će ujedno biti evidencija o broju takvih osoba, kao i o novčanim efektima poreznog oslobođenja. Porezna osnovica utvrđena je kao rezultat poslovanja, iskazana u računu dobiti i gubitka i u bilanci, napominje dalje. Ovako utvrđena porezna osnovica istovjetna je rezultatu poslovanja, i kao polazna veličina korigira se za porezno priznate rashode i porezne olakšice, pri čemu se dobivaju pouzdani i usporedivi pokazatelji. Za utvrđivanje porezne osnovice kod međunarodno povezanih društava propisane su transferne cijene, prema načelu tržišno usporedivih cijena, uz uvažavanje smjernica EU. Zakonom je uređeno i utvrđivanje porezne osnovice kod prestanka djelatnosti, promjene pravnog statusa te spajanja, pripajanja i podjele poreznih obveznika. Među ostalim, uveden je i porez po odbitku na poslovne usluge, radi smanjenja transfera dobiti u zemlje u okruženju, s kojima nije potpisan ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Jednom riječju, predloženi zakonski tekst je cjelovit, omogućava usporedbu s podacima iz poslovnih knjiga te kontrolu obračuna i izračunavanje poreznih efekata i efikasnih zakonskih mjera, zaključila je zastupnica.

Po riječima **Damira Kajina**, predstavnika Kluba zastupnika IDS-a, ovaj Zakon ima i dobrih i loših rješenja. Pozitivno je to što se njime jasno definira krug poreznih obveznika glede sjedišta. Prema predloženom, fizičke osobe - poduzetnici trebaju se organizirati kao trgovačka društva ostvare li prihod veći od 2 mln. kuna, ili dohodak veći od 400 tisuća kuna (možda bi ti omjeri mogli biti veći), odnosno ako posjeduju dugotrajnu imovinu vrijedniju od 2 mln. kuna, ili ako zapošljavaju više od 15 radnika. Napomenuo je da se po ovim kondicijama u njegovu Buzetu nitko neće morati pre-registrirati, te da će se on osobno pozicionirati isključivo prema interesima stanovnika svog grada.

Udvostručiti porez monopolistima

Sada kad se uvodi stopa poreza na dobit od 20 posto svima bi bilo interesantno iz obrta otići u poduzeća, iako trgovačka društva vode dvojno knjigovodstvo, tvrdi zastupnik. Bit ovog Zakona je, kaže, odustajanje od plaćanja poreza na dobit kada se iz tvrtke izvlači dividenda, s tim da je različit pristup, ovisno o tome posjeduju li tvrtku stranci ili domaće osobe. Po mišljenju zastupnika monopolisti koji raspolažu s ogromnom dobiti, poput Tvornice duhana iz Rovinja ili HT-a, banaka, Ine, itd. trebali bi plaćati porez na monopol i to znatno veći od ovih 20 posto. Kada bi plaćali 40 posto poreza mogli bi slobodno izvlačiti dobit iz Hrvatske, što bi možda privuklo i neke druge tvrtke da se odluče ovdje ulagati. Međutim, to se zasigurno neće dogoditi tako skoro, dok god se u Hrvatskoj mora tako dugo čekati na najobičniju uknjižbu zemljišta na kojem bi trebalo izgraditi neku halu, dok se god sve one koji rade doživljavaju isključivo lopovima i lupežima i dok god se živi u iščekivanju nekih novih izbora. Osim toga, u posljednje vrijeme se neopravdano stvara i neko anti-europsko raspoloženje (stalno tvrdimo da nas netko želi kupiti, porobiti i sl.) što ni u kom slučaju ne može privući strani kapital, ne računajući monopoliste. Mala trgovačka društva u načelu podržavaju takav pristup izvlačenja dobiti, ali ne bi trebala trošiti za privatne potrebe svojih vlasnika, već ulagati u razvoj svojih tvrtki, napominje Kajin.

Ukidanje poreza na dobit po odbitku na dividende i udjele u dobiti, uz nepromijenjenu poreznu stopu od 20 posto, rezultirat će gubitkom poreznih prihoda u Hrvatskoj.

Dobro je, kaže, što se prema ovom zakonu troškovi za razvoj i troškovi

usavršavanja priznaju u potpunosti, što pojednostavljuje obračunavanje amortizacije i što se minimum za otpis imovine povećava s tisuću na dvije tisuće kuna. Nažalost, više se ne priznaje amortizacija na rabljena sredstva. Pozitivno je to što se ubuduće neće plaćati tzv. predjmovi poreza, a napose što su povećani poticaji za nova ulaganja umanjnjem porezne stope. Zbog visine stope ukidanja poreza na dividendu, moguć je masovan prijelaz obrtnika u dobitaše, što u konačnici možda ne bi trebalo biti loše, smatra Kajin.

Novi zakon neće privući strani kapital

Kako reče, predloženi zakon možda dolazi u pravo vrijeme i pojednostavljuje neka rješenja, ali po mišljenju ideosovaca sve to neće u skorije vrijeme privući strani kapital. Osim toga, Obrtnička komora procjenjuje da će zbog visokog prometa obrtnici, trgovci i građevinari redom postati obveznici poreza na dobit, kojeg neće moći plaćati jer imaju velike troškove. Upozorava, također, da će se na obrtnike primijeniti stroži režimi iz sustava PDV-a, plaćanje prema fakturi a ne prema realizaciji, a povećat će im se i osnovica za doprinose, itd. Ne bi se smjelo dogoditi da dođu u lošiju poziciju od sadašnje, napominje zastupnik.

Spomenuo je, među ostalim, da bi im položaj donekle moglo popraviti donošenje Zakona o zakupu poslovnih prostora koji predviđa mogućnost otkupa poslovnih prostora u državnom vlasništvu. Međutim, primjenom tog propisa bit će diskriminirani oni obrtnici koji rade u poslovnim prostorima u vlasništvu lokalne samouprave, koje najvjerojatnije neće moći steći uz naknadu.

Predložena rješenja neće donijeti očekivane efekte

Željka Antunović je prenijela ocjenu Kluba zastupnika SDP-a, da se ove zakonske izmjene, koje predlagatelj nudi kao poreznu reformu, neće pozitivno odraziti ni na povećanje fiskalnog kapaciteta, ni na mogućnosti razvoja i

ulaganja u Hrvatsku. Naime, predlagatelj zagovara veće porezno opterećenje poreznih obveznika koji žive od svog rada, a rasterećuje one koji svoje visoke zarade ostvaruju od kapitala kojeg su, na ovaj ili na onaj način, stekli u prethodnom razdoblju (neki su se obogatili jako brzo, pa se teško može pretpostaviti da je taj kapital stečen poštenim radom).

Teško možemo prihvatiti odredbu koja obvezuje određene "značajne" poduzetnike da prijeđu iz sustava poreza na dohodak u sustav oporezivanja dobiti, kaže zastupnica (dosad su imali mogućnost izbora). Ako je kriterij za to veličina tvrtke, trebalo bi ga predvidjeti na višoj razini od predložene. A što se tiče realnosti porezne osnovice, u vremenskom kontinuitetu može se smatrati realnijom osnovicom dohodak utvrđen na načelu blagajne, od dobiti utvrđene na načelu nastanka događaja.

Najmanje je opravdano obrtnike i slobodna zanimanja prisiljavati da iz sustava poreza na dohodak, koji se oporezuje stopama od 15,25, 30 i 45 posto, prijeđu u sustav poreza na dobit, u kojem je stopa poreza 20 posto. U normalnim okolnostima porezno opterećenje bi u oba sustava trebalo biti podjednako, napominje zastupnica. Međutim, uz nepromijenjenu stopu poreza na dobit od 20 posto i uz ukidanje poreza na dohodak na dividendu i udjel u dobiti, institucionalizira se neravnopravnost u oprezivanju dohotka.

Povećat će se troškovi poslovanja tzv. značajnih poduzetnika

Po mišljenju zastupnika SDP-a, jedna od posljedica spomenutog rješenja bit će povećanje troškova poslovanja kod tzv. značajnih poduzetnika. Zamjeraju predlagatelju i to da predloženim Zakonom poreznu osnovicu definira kao računovodstvenu, a ne poreznu veličinu. To znači da će svake godine svaki porezni obveznik i porezni kontrolor morati kupiti novih 2,5 tisuće stranica izmijenjenih računovodstvenih propi-

sa, na čemu će neki jako dobro zaraditi. Ti računovodstveni standardi se, inače, koriste za utvrđivanje poslovnog rezultata onih poduzetnika čijim se dionicama trguje na burzi, a ne da se na temelju toga definiraju porezne obveze, napominje zastupnica.

U nastavku je prenijela neslaganje svojih stranačkih kolega činjenicom da se ovim Zakonom ukida mogućnost jednokratnog obračuna amortizacije u prvoj godini, te propisuje godišnja stopa amortizacije. Na taj se način, kaže, smanjuje mogućnost poslovnom sektoru, odnosno poduzetnicima da optimalno, sukladno svojim proračunima, upravljaju svojom imovinom, kreditima i gotovinom. Osim toga, usporava se razvoj poslovnog sektora, a u konačnici i povećanje porezne baze (osnovni cilj bi trebao biti da se uz istu ili čak manje porezne stope, ostvari veći porezni prihod). U nastavku je izrazila čuđenje što o predloženom rješenju nije iznijelo svoj stav Ministarstvo gospodarstva, jer smatra da ovakve analize i prijedlozi ne bi trebali biti predmet samo financijskog sektora države.

Osvrnula se i na predloženo rješenje kojim se ukida porez na dobit po odbitku na dividende i udjele u dobiti. Podsjetila je na to da je taj porez uveden u trenutku kad je stopa poreza na dobit snižena sa 35 na 20 posto, da bi se amortizirao porezni gubitak. Tada je utvrđena stopa od 15 posto, jednaka onoj kod poreza na dohodak na dividende i udjele u dobiti, koji će također biti ukinut. Nema sumnje, kaže, da će ukidanje poreza na dobit po odbitku, uz nepromijenjenu stopu poreza na dobit od 20 posto, rezultirati gubitkom poreznih prihoda u Hrvatskoj. Doduše, složila se s ministrom da su neki sudionici u raspravi zanemarili efekt koji proizlazi iz ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, ali je izrazila svoje neslaganje s praksom da Ministarstvo financija nudi ovakve zakonske prijedloge bez temeljitih analiza efekata uvođenja ili ukidanja pojedinog poreza. Stječe se dojam, kaže, da je ovaj Zakon predlagao Zmago Jelinčič, jer će razlika u poreznom opterećenju slovenskog investito-

ra u Hrvatskoj i hrvatskog u Sloveniji biti drastična, dakako, na štetu hrvatskog obveznika poreza na dobit.

Međunarodni računovodstveni standardi

Uključivši se u raspravu ministar financija **Ivan Šuker** je primijetio da je ovo bio govor onih koji već četiri godine koče izradu hrvatskih računovodstvenih standarda, itekako bitnih za poslovanje malih i srednjih poduzetnika, te koji ne primjenjuju međunarodne računovodstvene standarde. Jednostavno računovodstvo se možda moglo primjenjivati u socijalizmu šezdesetih godina, ali već osamdesetih, kad su bili SOUR-i, više ne, kaže ministar. Uostalom, porezni obveznici koji u Hrvatskoj imaju velike tvrtke već su se osvjedočili u to da, pojava li se na bilo kakvom natječaju u inozemstvu, moraju svoju bilancu prevoditi sukladno međunarodnim računovodstvenim standardima. Nitko nije rekao da je osnovica za oporezivanje rezultat međunarodnih računovodstvenih standarda, nego računovodstvena kategorija, što i treba biti. A oni koji tvrde da je ovaj zakonski prijedlog Ministarstvo napravilo bez jasnih analiza, u najmanju ruku omalovažavaju sve one sveučilišne profesore i ostale članove radne skupine koja je pripremila njegov tekst.

Ispravljajući njegove navode **Željka Antunović** je napomenula da nitko nema ništa protiv uvođenja računovodstvenih standarda. Oni su u Hrvatskoj već odavno uvedeni i postali su obvezni u propisima o računovodstvu, ali se primjenjuju za računovodstveno utvrđivanje rezultata poslovanja. Po njenom mišljenju to nema i ne treba imati nikakve veze s utvrđivanjem porezne osnovice.

Potom je predsjednik Šeks zaključio raspravu u ovoj temi.

Izjašnjavanje

U nastavku sjednice prešlo se na izjašnjavanje o podnesenim amandmanima. U ime predlagatelja - Vlade RH - o njima se najprije očitovao mini-

star financija **Ivan Šuker**. Izvijestio je zastupnike da je Vlada uvažila sve amandmane Odbora za zakonodavstvo (postali su sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona) te obrazložio zbog čega nije prihvatila one Kluba zastupnika IDS-a, odnosno grupe zastupnika SDP-a. Prije svega smatra da je dovoljno da oni poduzetnici koji moraju voditi poslovne knjige prema Zakonu o računovodstvu ispunjavaju jedan od kriterija navedenih u članku 2. stavku 4. ovog Zakona. Što se, pak, tiče nagrada učenicima i naučnicima za

vrijeme praktičnog rada i naukovanja, one su porezno priznati rashodi prema Zakonu o porezu na dohodak. To znači da se na njih ne plaća porez na dobit niti do propisanog iznosa prema propisima o oporezivanju dohotka, niti iznad toga.

Ministar je, među ostalim, pojasnio da su prihodi od dividendi i udjela u dobiti isključeni iz porezne osnovice i temeljem članka 6. st. 1. točka 1. ovog Zakona, kako ne bi bili dvostruko oporezivi. Napomenuo je, također, da Vlada ne može uvažiti ni aman-

dman na članak 26. Konačnog prijedloga zakona, jer su uvjeti i način za stjecanje statusa nositelja poticanja ulaganja uređeni Zakonom o poticanju ulaganja.

Budući da su se zastupnici kod glasanja o ovim amandmanima priklonili mišljenju Vlade, predloženi Zakon donesen je u ponuđenom tekstu, korigiranom samo amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Za to je glasovalo 75 nazočnih zastupnika, dok je 3 bilo suzdržano.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O FINACIJSKOJ POLICIJI

Predlagatelj zakona je Vlada RH. Pri utvrđivanju dnevnog reda prihvaćena je primjena hitnog postupka donošenja zakona. Raspravu su proveli Odbor za zakonodavstvo te Odbor za financije i državni proračun.

Financijska policija nadzirat će proizvodnju, pravilnost obračuna i pravodobnost uplata, proračunskih obveznika posebnih poreza kontinuirano kroz čitavo razdoblje oporezivanja.

Ocjena da se velik broj proizvoda koji se oporezuju posebnim porezom nalazi svakodnevno na crnom tržištu kao roba bez urednog podrijetla o proizvodnji i nabavi, zahtijeva poduzimanje pojačanog nadzora kroz sustav koji će spriječiti takve pojave.

Financijska policija kao nadzornik pravilnosti i urednosti obračunavanja i plaćanja proračunskih obveza, preuzela bi cjelovit nadzor naplate, također vrlo značajnog proračunskog prihoda.

Konačni prijedlog zakona o financijskoj policiji prihvaćen je sa 77 glasova "za" i dva "suzdržana", a amandman Odbora za zakonodavstvo postao je sastavni dio Zakona.

O PRIJEDLOGU

Jedna od prioritarnih zadaća porezne reforme je povećavanje gospodar-

ske aktivnosti. Za ostvarenje te zadaće, uz osiguranje stabilnosti poreznog sustava nužno je osigurati kažnjavanje utaje odnosno povećanje vjerojatnosti otkrivanja porezne utaje. Ubrzani proces tranzicije svojom dinamikom i nizom promjena u poreznom i gospodarskom sustavu jača uzroke sklonosti sivoj ekonomiji i poreznoj evaziji.

Organiziranost nadzornih tijela državne uprave povećava vjerojatnost otkrivanja utaje i procesuiranje kažnjavanja za utaju, što dovodi do smanjenja gubitaka proračunskih prihoda.

Ukidanjem Financijske policije 2001, nadzor ubiranja proračunskih prihoda preuzela je Porezna uprava i Carinska uprava. Temeljne zadaće tih upravnih organizacija su utvrđivanje poreznih odnosno carinskih obveza, naplata i nadzor zakonitosti provedbe poreznih zakona.

Financijska policija kao manje i operativno tijelo čija je zadaća isključivo nadzorna osigurala bi djelotvorni sustav nadzora i naplate proračunskih prihoda.

Čvrst sustav nadzora put je ka financijskoj disciplini i osiguranju stabilnosti poreznog sustava. Posebno značajna zadaća Financijske policije je suzbijanje neslužbenog gospodarstva tzv. sive ekonomije i sprječavanje porezne utaje odnosno porezne evazije.

Analizom ostvarenja prihoda Državnog proračuna po proizvodima koji se posebno oporezuju u usporedbi s planiranim iznosima ukazuju na činjenicu da je ostvarenje prihoda Državnog proračuna kontinuirano ispod planiranih očekivanja prihoda od posebnih poreza. Kako se istodobno na tržištu broj korisnika i proizvoda koji se posebno oporezuju povećava, može se zaključiti da porezni prihodi ne prate taj trend povećanja.

Ostvarenje ovog značajnog proračunskog prihoda radi njegovog udjela u ukupnosti prihoda Državnog proračuna zahtijeva posebna stručna znanja, temeljit i trajni nadzor proizvođača proizvoda koji se oporezuju posebnim porezom.

Financijska policija nadzirat će proizvodnju, pravilnost obračuna i pravodobnost uplata, proračunskih obveznika posebnih poreza kontinuirano kroz čitavo razdoblje oporezivanja.

Na crnom tržištu spriječiti pojavu proizvoda koji se oporezuju posebnim porezom

Ocjena da se velik broj proizvoda koji se oporezuju posebnim porezom nalazi svakodnevno na crnom tržištu kao roba bez urednog podrijetla o proizvodnji i nabavi, zahtijeva poduzimanje pojačanog

nadzora kroz sustav koji će spriječiti takve pojave.

Osnivanjem Financijske policije poboljšat će se naplata proračunskih prihoda uz smanjenje nelegalne proizvodnje i trgovine i postizanje pune objektivnosti u primjeni važećih propisa. Kada se radi o posebnim porezima koji se obračunavaju na količinu proizvoda važno je brzo djelovanje nadzornog tijela, učestalost dolaska poreznom obvezniku, odnosno u nekim slučajevima i stalna prisutnost.

Osnivanjem Financijske policije poboljšat će se naplata proračunskih prihoda uz smanjenje nelegalne proizvodnje i trgovine te postizanje pune objektivnosti u primjeni važećih propisa.

Upravo to će se osigurati osnivanjem Financijske policije, čija operativnost proizlazi iz ovoga Zakona.

Izbjegavanje i utaja poreza, rad bez odobrenja, gotovo uvijek je praćen i izbjegavanjem plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja. Tako se uz mjere za smanjenje porezne evazije poduzimaju i učinkovitije mjere za suzbijanje evazije doprinosa.

Ne ulazeći u podrobnije analize stanja naplate doprinosa za obvezna osiguranja u razdoblju od 2001, od kada je utvrđivanje i naplata doprinosa u nadležnosti Porezne uprave u odnosu na stanje prije 2001, ocjena je da i to područje zahtijeva uvođenje financijske discipline kroz pojačani financijski nadzor obveznika uplate doprinosa.

Koncesijske naknade kao ugovorne obveze prema proračunu, u sadašnjem sustavu nadzora pravilnosti i uplata javnih davanja nisu predmet nadzora, odnosno nadzora pravilnosti i urednosti izvršavanja obveze proračunskog obveznika – koncesionara nije u nadležnosti niti jednog nadzornog državnog tijela.

Financijska policija kao nadzornik pravilnosti i urednosti obračunavanja i plaćanja proračunskih obveza, preuzela

bi cjelovit nadzor naplate također vrlo značajnog proračunskog prihoda.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravio je i prihvatio Prijedlog zakona te podnio amandman nomotehničke prirode.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je i prihvatio Prijedlog zakona te je u raspravi na Odboru iznijeto mišljenje da bi odredbu članka 25. Konačnog prijedloga zakona trebalo drugačije formulirati glede nagradivanja ovlaštenih službenika Financijske policije za natprosječne rezultate u radu.

Međutim, prevladalo je mišljenje da predmetnom odredbom članka 25. treba omogućiti, na predloženi način, da Vlada Republike Hrvatske utvrđuje kriterije i najveći mogući iznos dodatka za natprosječne rezultate u radu ovlaštenih službenika Financijske policije budući da je to praksa i u drugim zemljama.

RASPRAVA

Nema opravdanih razloga za ukidanjem Financijske policije

Nakon uvodnog izlaganja ministra financija **Ivana Šukera**, kao i izlaganja predsjednika Odbora za financije i državni proračuna, **Šime Prtenjače** u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Velimir Pleša**. Istaknuo je da nema opravdanih razloga za ukidanjem Financijske policije, što je bila namjera 2001. godine. Financijska policija je državna služba koja kontrolira zakonitost, ispravnost i pravodobnost obračuna i uplate državnih prihoda čiji podaci govore u prilog njezinom postojanju odnosno djelovanju.

Donošenje novog zakona predstavlja neminovnost koja se ogleda i u naglašenoj potrebi preventive u borbi protiv korupcije. Jer iskustva razvijenih zemalja govore i ukazuju da korupcija raste razmjerno koncentraciji ovlaštenja u državnoj upravi.

Stoga je i Hrvatska sa 56. mjesta na ljestvici korumpiranosti pala na 67. mjesto.

Ingrid Antičević-Marinović govorila je u ime Kluba zastupnika SDP-a, te se energično protivi donošenju zakona i instaliranju financijske policije.

Naime, u vrijeme koalicijske vlasti kada je donesen opći porezni zakon njegova je osnovna poruka i načelo bilo da građani ne doživljavaju državu kao da ih želi "oguliti".

Financijska policija kao nadzornik pravilnosti i urednosti obračunavanja i plaćanja proračunskih obveza, preuzela bi cjelovit nadzor naplate također vrlo značajnog proračunskog prihoda.

SDP smatra da pored porezne uprave i carinske uprave provođenje poreznih zakona i njihovo poznavanje najbolje mogu provesti službenici porezne uprave.

SDP smatra da građanina treba stimulirati te da su sve mjere koje su provodene za vrijeme koalicijske vlade i borba protiv sive ekonomije, počele davati rezultate.

Luka Bebić, potpredsjednik Hrvatskoga sabora iznio je primjedbu na iznijeto o neprijateljskim izbornim listama što je smatra neprimjereno jer u Hrvatskom saboru postoje samo suparničke zastupničke liste.

Niko Rebić (HDZ) ispravio je netočan navod te rekao da je Financijska policija bila jedna od rijetkih institucija koje je osnovao HDZ dok ju je SDP nakon što su odbili izvršiti naložene zadatke odlučio rasformirati.

Vlado Jelkovic (HDZ) ispravio je tvrdnju da se Financijska policija koristila isključivo za politički obračun kao i da su osobe na neprijateljskim listama bili osnova obrade Financijske policije.

Ivan Jarnjak (HDZ) ispravio je netočan navod da se samo u Hrvatskoj represivnim mjerama prikupljaju sredstva za punjenje proračuna.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) ukazala je na povredu Poslovnika članka 214. jer nije govorila da ne postoji vrsta represije Financijske policije u Hrvatskoj već samo takva represija postoji u Italiji.

Službeniku Financijske policije dana ovlast poziva na razgovor odgovorne osobe

Velimir Pleša (HDZ) ispravio je netočan navod da je Financijska policija pratila one koji su se nalazili na neprijateljskim listama.

Emil Tomljanović (HDZ) ispravio je navod da donošenje ovog Zakona predstavlja trend jačanja policijske države i represije.

Iskustva razvijenih zemalja ukazuju da korupcija raste razmjerno koncentraciji ovlaštenja u državnoj upravi. Stoga je i Hrvatska s 56. mjesta na ljestvici korumpiranosti pala na 67. mjesto.

Jure Bitunjac (HDZ) ispravio je navod da je država nelikvidna. To je netočno jer prema najnovijim podacima Porezne uprave, FINA-e ili Gospodarske komore 2005. godine zabilježen je pad nelikvidnih tvrtki, trgovačkih društava u posljednjih sedam godina.

Marija Bajt (HDZ) rekla je da HDZ nema političkih neprijatelja već političkih neistomišljenika ili suparnika na izborima.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) konstatirala je da je policijska država na ovom području nestala 1990. godine te pritom neprimjereno obratila zastupnici Antičević-Marinović.

Predsjedatelj sjednice, **Luka Bebić**, izrekao je opomenu zastupnici Babić-Petričević radi vrijeđanja zastupnice Antičević-Marinović.

Stjepan Bačić (HDZ) ispravio je navod zastupnice Antičević-Marinović o vlasnici biljne apoteke gospođi Crno-

šiji te razlogu slanja inspekcije u njezinu ljekarnu. Gospođa Crnošija kršila je zakon izdavajući lijekove na recept, što je biljnim apotekama zabranjeno.

Božica Šolić (HDZ) je ispravila netočan navod da je Financijska policija služila HDZ-u samo u političke svrhe jer je ukidanje Financijske policije pogodovalo mnogim članovima SDP-a naglasivši pritom bivšeg ministra financija Matu Crkvenca i njegovu obitelj.

Florijan Boras (HDZ) je ispravio navod Ingrid Antičević-Marinović dodavši da je ljekarnu gospođe Crnošije Financijska policija pregledavala ne zbog plakata s fotomontažom ministra zdravstva Hebranga s dugim nosom već zbog dugih prstića gospođe Crnošije.

Damir Kajin (IDS) smatra da je novi zakon površan i nedorečen te treba precizirati ovlasti i način postupanja Financijske policije u svakoj situaciji kao i konkretizirati suradnju s Ministarstvom unutarnjih poslova a naročito s nadzorom porezne uprave kako ne bi došlo do poklapanja poslova uprava.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Željko Pecek** naglasivši protivljenje HSS-a za ponovno uvođenje Financijske policije.

Najvažniji razlog je odredba Zakona gdje je dano ovlaštenje službeniku Financijske policije da pozove odgovornu osobu u službene prostorije Financijske policije.

Podsjetio je na razlog ukidanja Financijske policije u prošlom mandatu, jer je ona ostavila milijardu i sedamstotina milijuna kuna neplaćenih poreza i doprinosa registriranih 1. siječnja 2000. godine.

Osobu koja se ne odazove Financijskoj policiji na razgovor privodi Ministarstvo unutarnjih poslova

Josip Đakić (HDZ) ispravio je netočan navod zastupnika Peceka da Financijska policija privodi i pritvara. Jer, članak 15. govori da osobu koja se ne odazove Financijskoj policiji na razgovor

privodi Ministarstvo unutarnjih poslova.

Marijan Bekavac (HDZ) ispravio je navod da je Financijska policija ostavila 24 milijarde neplaćenih poreza i doprinosa jer je poreze naplaćivala porezna uprava a ne financijska policija.

Ministar financija, **Ivan Šuker**, smatra da je notorna neistina da je 24 milijarde neplaćenih poreza stanje zatečeno 1. siječnja 2000. godine. Točno je da je 24 milijarde kuna bilo stanje u trenutku donošenja zakona.

HSS je podsjetio na razloge ukidanja Financijske policije u prošlom mandatu zbog ostavljenih milijardu i sedamstotina milijuna kuna neplaćenih poreza i doprinosa registriranih 1. siječnja 2000. godine.

Obraćajući se zastupniku Željku Peceku (HSS) ministar Šuker je rekao: "Uzimate pravo sa svojim poznatim politikanstvom reći da je 24 milijarde kuna duga ostavila HDZ-ova vlada.

Po svim podacima koje je napravila bivša Vlada, dakle tadašnje Ministarstvo financija tih 24 milijardi kuna je zapravo pola-pola iznos s obzirom na visoke zatezne kamate iz razdoblja od dvije godine koliko je bila prošla Vlada. No Zakon nije bio loš i namjera bivše Vlade nije bila loša".

Željko Pecek (HSS) istaknuo je da Hrvatskoj ne treba Financijska policija jer od 25 zemalja Europe, Financijsku policiju ima samo jedna zemlja.

Krunoslav Markovinović (HDZ) istaknuo je razloge ponovnog uvođenja Financijske policije s obzirom na to da u Hrvatskoj postoji oko 1000 poduzetnika te da neki ne podmiruju porez ili ga podmiruju u vrlo sitnim iznosima.

Slavko Linić (SDP) replicirao je na Markovinovićev istup opisavši ga kao nestručan i neugodan te objasnio kako treba izgledati efikasna porezna uprava.

Krunoslav Markovinović (HDZ) upitao je zastupnika Linića zašto nije reagirao na istup njegove stranačke kolegice Antičević-Marinović čiji je nastup i govor bio izuzetno oštar.

Josip Đakić (HDZ) osvrnuo se na zaposlenike porezne uprave koji bi mogli obavljati poslove predviđene za financijsku policiju te objasnio ulogu financijske policije.

Željko Pecek (HSS) ispravio je netočan navod da financijska policija nije bila efikasnija u razdoblju do 2000. godine od Porezne uprave od 2000. do 2003. godine. Stoga jer je ostvarena bolja dinamika prikupljanja prihoda.

Nevenka Majdenić (HDZ) istaknula je da je jedan od glavnih ciljeva Vlade uređenje poreznog sustava koji će kumulativno dovesti do povećanja gospodarske aktivnosti. Pretpostavka za to je osiguranje stabilnog poreznog sustava i financijske discipline a da bi se to ostvarilo predlaže se osnivanje financijske policije.

Posebno značajna zadaća financijske policije je suzbijanje takozvane sive ekonomije i sprečavanja porezne utaje.

Smatra da će usvajanje Prijedloga zakona pridonijeti povećanju učinkovitosti u otkrivanju neprijavlivanja i neplaćanja poreza, doprinosa i trošarina i koncesijskih naknada i jačanja financijske discipline poreznih obveznika a na taj način i cjelovitije

ostvarivanje prihoda državnog proračuna.

Replicirao je **Anton Peruško (SDP, IDS)** misleći na rad Financijske policije objasnio je da je zlo uvijek isto bez obzira na politički mandat jer je upravo sam svjedok da se politički postupalo u radu Financijske policije što je štetno za ovu zemlju i njezine građane.

Jure Bitunjac (HDZ,) rekao je da je predloženi model zakona bliži njemačkim rješenjima te da je djelokrug rada dobro i precizno utvrđen.

Kada je riječ o poreznoj upravi i financijskoj policiji smatra da je bez obzira na njezinu važnost kao državnog instrumenta po pitanju organizacije i naplate poreza, on ipak prevelik ali i trom sustav.

Podržava Zakon jer će on pridonijeti otkrivanju i naplati neprijavljenih plaćanja, poreza, doprinosa trošarina, koncesijskih naknada što je pretpostavka smanjenja određenih poreznih stopa.

Financijska policija nije represivan aparat koji će služiti za političko obračunavanje

Nenad Stazić (SDP) postavio je situaciju što bi bilo da Financijska policija postoji pa da ona pokuca na vrata ministra Miomira Žužula te ga upita zašto je utajio porez na iznajmljivanje jedne od

svojih nekretnina. Ministar bi vjerojatno rekao da je zaboravio platiti, kao što je to rekao hrvatskoj javnosti.

Ivan Jarnjak (HDZ) ispravio je netočan navod zastupnika rekavši da ministri imaju imunitet te ih policija ne može uhititi.

Vlado Jelkovic (HDZ) podržava donošenje Zakona o Financijskoj policiji i drži da nije trebalo ukidati Financijsku policiju 2001. godine.

Završnu riječ dao je ministar financija **Ivan Šuker** istaknuvši da je u zadnjoj godini postojanja financijske policije njezinim nadzorom utvrđeno 2 i pol milijarde kuna neplaćenih, krivo obračunatih prihoda od državnog proračuna.

A, nadzor Porezne uprave je utvrdio oko 800 milijuna kuna. Naplata do trenutka ukidanja je bila negdje oko 45 posto neplaćenih prihoda.

Dakle, namjera nije stvoriti represivan aparat koji će služiti za političko obračunavanje jer bi to bila katastrofa za struku, ovu Vladu i cijelu državu. A, predmet interesa Financijske policije prema ovom Zakonu nisu mali obrtnici već velika poduzeća.

Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o Financijskoj policiji donjet je sa "77 glasova "za" i dva "suzdržana", a amandman Odbora za zakonodavstvo postao je sastavni dio Zakona.

M.Mi.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O EKSPLOZIVNIM TVARIMA

U skladu s pravnom stečevinom Europske unije

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske.

Proizvodnja, promet i uporaba eksplozivnih tvari za gospodarstvo regulirana je Zakonom o eksplozivnim tvarima za gospodarsku upo-

trebu ("Narodne novine", broj 12/94). Donošenje novog zakona koji će regulirati navedeno područje prvenstveno se predlaže iz razloga što prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između Europske zajednice i njenih drža-

va članica i Hrvatske postoji obveza usklađivanja hrvatskih zakona s pravnom stečevinom Europske unije (acquis communautaire). U okviru postupka usklađivanja zakonodavstva provodi se i postupak usklađivanja tehni-

čkog zakonodavstva Hrvatske s tehničkim zakonodavstvom EU odnosno s direktivama Novog pristupa Europske unije.

Zastupnici su ovaj zakon donijeli jednoglasno, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo od predlagatelja.

O PRIJEDLOGU

Kod donošenja ovoga Zakona primjenjuju se odredbe Poslovnika koje se odnose na drugo čitanje zakona.

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, ministra unutarnjih poslova, **Marijana Mlinarića**. Konačnim prijedlogom Zakona o eksplozivnim tvarima hrvatsko zakonodavstvo usklađuje se s Direktivom 93/15/CEE, koja se odnosi na plasman na tržište i nadzor eksploziva za civilne potrebe.

Predloženim zakonom produžen je rok prodaje pirotehničkih sredstava klase II na period od 15. prosinca do 1. siječnja.

Nadalje, budući da odredbama važećeg Zakona nisu u potpunosti bila uređena područja proizvodnje eksplozivnih tvari na licu mjesta, korištenja eksplozivnih tvari koja se odnose na izvođenje javnog vatrometa i izvođenje glasnog pucnja te uništavanje eksplozivnih tvari, a koja su bitno vezana za sigurnost, ista su pobliže određena u Konačnom prijedlogu zakona. Isto tako, dozvoljeno je ispitivanje, proizvodnja, promet i uporaba eksplozivnih tvari i obrtnicima.

Važećim zakonom određen je vrlo kratki rok prodaje i uporabe pirotehničkih proizvoda klase II, od 26. prosinca do 1. siječnja. Predloženim zakonom produžen je rok prodaje pirotehničkih sredstava klase II na period od 15. prosinca do 1. siječnja. Produženjem roka prodaje ne narušava se uspostavljena razina sigurnosti, poboljšavaju se uvjeti prodaje, usklađuju se uvjeti prodaje

sa susjednim zemljama, smanjuje utjecaj nekontroliranog tržišta i povećavaju gospodarski učinci, a time i prihodi Državnog proračuna.

Konačnim prijedlogom zakona poostavljaju se kaznene odredbe kako bi se sankcionirala ona protupravna ponašanja koja su nadležne inspekcijske službe Ministarstva unutarnjih poslova najčešće utvrđivale prilikom obavljanja nadzora. Također su ovim Prijedlogom zakona utvrđeni postupci za ocjenjivanje sukladnosti eksplozivnih tvari.

RADNA TIJELA

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom zakonskom prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja je istaknuo da je donošenje predloženog Zakona predviđeno Nacionalnim programom RH za pridruživanje EU – 2004. godine u poglavlju koje se odnosi na slobodno kretanje roba. Potpuna usklađenost s Direktivom Unije iz 1993. o usklađivanju propisa o plasiranju na tržište eksploziva u civilnoj upotrebi izvršit će se posebnim propisom o prijevozu opasnih tvari u koje spadaju i eksplozivne tvari.

Odbor je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog usklađen s pravnom stečevinom EU i da u potpunosti ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost raspravio je predmetni zakon u svojstvu matičnog radnog tijela. U uvodnom izlaganju predstavnik Vlade RH upoznao je članove Odbora s razlozima donošenja ovog Zakona. Navodi da se donošenje ovog Zakona predlaže sukladno obvezama RH o usklađivanju hrvatskih zakona s pravnom stečevinom EU, a koje obveze proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske zajednice i njihovih država članica i Hrvatske.

Također ističe da se ovim zakonskim tekstom pobliže uređuju pitanja proizvodnje eksplozivnih tvari, korištenje eksplozivnih tvari (vatromet, glasno pucanje), te njihovo uništavanje. Istim se zakonom poostavljaju kaznene

odredbe koje se odnose na protupravno ponašanje u ovom području.

Nakon provedene rasprave, Odbor je podržao iznijeto stajalište predstavnika Vlade RH, te je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje Zakona o eksplozivnim tvarima, u tekstu kako je predložen od predlagatelja.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi slijedeće amandmane:

Prvi amandman je na članak 29. gdje se u stavku 1. riječi: "svih uzrasta" zamjenjuje riječima: "starijim od 14 godina". Obrazloženje je slijedeće: Budući da se sredstva za zabavu razreda I. sukladno članku 28. također smatraju opasnim sredstvima, predlaže se utvrditi mogućnost da takva sredstva mogu kupovati samo osobe koje su starije od 14 godina.

Drugi amandman je na članke 52. i 53. U članku 52. u stavku 3. i u članku 53. stavku 3. iza riječi: "obrtnik" dodaju se riječi: "ili druga fizička osoba". U članku 53. stavku 1. podstavku jedanaestom iza riječi: "trgovinama" dodaju se riječi: "ili prodaju pirotehnička sredstva za zabavu razreda I. suprotno odredbama ovog Zakona". Obrazloženje je slijedeće: Budući da se zabranjenim djelatnostima bave i fizičke osobe koje nisu obrtnici i nemaju nikakve uvjete ni odobrenja, predlaže se zaprijetiti im istom sankcijom. Ovo posebno iz razloga zaštite života i zdravlja djece te zaštite prirode i okoliša. Sukladno amandmanu na članak 29. dopunjuju se i kaznene odredbe.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio. Amandmane koje je podnio Odbor za zakonodavstvo, Vlada prihvaća.

Zastupnici su jednoglasno, sa 79 glasova "za" donijeli Zakon o eksplozivnim tvarima, korigiran prihvaćenim amandmanima.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ENERGIJI; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O REGULACIJI ENERGETSKIH DJELATNOSTI; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Nastavak reforme energetske sektora

Direktive EU(5) koje su stupile na snagu nakon 2001. na nov način reguliraju pitanja u energetske sektoru. Dodatni razlog za predložene izmjene su i teškoće u provedbi reforme tog sektora prema postojećoj regulativi.

Na 11. sjednici Hrvatski sabor je, nakon kraće rasprave, donio paket zakona koji bi trebali omogućiti nastavak reforme energetske sektora započete u srpnju 2001., usmjerene prema liberalizaciji tržišta energenata. Riječ je, ponajprije, o izmjenama i dopunama krovnog Zakona o energiji, koji je nakon višegodišnje primjene postao preuzak za razvitak energetske djelatnosti i organiziranje tržišta. Osim toga, zakonodavnu regulativu u toj oblasti treba uskladiti i s, u međuvremenu donesenim, dokumentima EU.

Najbitnije, ali ujedno i najspornije zakonske izmjene su ujedinjavanje sada razdvojenih djelatnosti vođenja elektroenergetskog sustava s prijenosnim sustavom, uvođenje operatora distribucijskog sustava te izdvajanje operatora tržišta izvan organizacijske strukture HEP-a. Temeljnim Zakonom su precizno formulirani i opći uvjeti za opskrbu energijom te mjere zaštite kupaca.

Novim zakonom o tržištu električne energije je, među ostalim, snižena granica godišnje potrošnje za stjecanje statusa povlaštenog kupca, a određeni su i rokovi u kojima će se kupcima postupno omogućiti slobodan izbor opskrbljivača električnom energijom. Do 1. srpnja 2008. to bi se pravo trebalo proširiti na sve kupce, čime će postupak otvaranja cjelovitog tržišta biti završen.

Trećim zakonom iz ovog paketa predviđa se osnivanje Hrvatske energetske regulatorne agencije, koja bi trebala regulirati sudionike i odnose na cjelokupnom energetske tržištu Hrvatske. Riječ je o samostalnoj, neovisnoj i neprofitnoj javnoj ustanovi čije će Upravno vijeće imenovati Hrvatski sabor. Većina zastupnika ocijenila je to boljim rješenjem od dosadašnjeg nedjelotvornog regulatornog Vijeća, koje nema vlastitu logistiku. Dakako, dio oporbe bio je drugačijeg mišljenja. Naime, u raspravi su se čula upozorenja da će smanjenje ovlasti neovisnog operatora i formiranje agencije koja je direktno pod utjecajem Vlade, značiti izravno uplitanje Vlade u tržište električne energije i ostalih energenata.

Oporbeni zastupnici su, inače, prigovorili predlagatelju da ovaj zakonski paket predlaže na brzinu, bez temeljitih analiza i rasprava u stručnim krugovima. Izrazili su bojazan da bi zbog toga predložena rješenja mogla postići suprotan efekt od očekivanog i usporiti nastavak reforme koju je započela još bivša koalicijska Vlada. Međutim, većina nazočnih dala je "zeleno svjetlo" predloženim zakonima (doneseni su uz brojne amandmanske korekcije samog predlagatelja) u uvjerenju da će njihova primjena omogućiti daljnje restrukturiranje energetske subjekata u Hrvatskoj, ukidanje monopola HEP-a i liberalizaciju energetske tržišta.

O PRIJEDLOZIMA

Umjesto prikaza opsežnih zakonskih tekstova u nastavku donosimo uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, **Branka Vukelića**, ministra gospodarstva, rada i poduzetništva.

Radi ubrzanog rješavanja problema bespravne gradnje, predloženim izmjenama zabranjuje se priključivanje objekata bez građevinske dozvole na energetske mreže.

Po riječima ministra Vukelića reforma energetske sektora u Republici Hrvatskoj započela je u srpnju 2001. godine, kad je Hrvatski sabor prihvatio koncept reforme i donio paket energetske zakona. Na taj je način, među ostalim, omogućeno i stvaranje institucionalnog okvira energetske sektora, s posebnim naglaskom na liberalizaciju tržišta energije. Međutim, direktive EU (5) koje su stupile na snagu nakon 2001. na nov način reguliraju pitanja u tom sektoru. Dodatni razlog za izmjene ovih zakona su i teškoće u provedbi reforme energetske sektora prema postojećoj regulativi. Naime, prijeko je potrebno obaviti preustroj postojećeg operatora sustava i trži-

šta, osnivanjem operatora prijenosnog sustava koji će obavljati integrirane funkcije vođenja elektroenergetskog sustava i prijenosa električne energije. Osim toga, operatora tržišta treba izdvojiti iz HEP-a. Takvo rješenje pridonosi jednoznačnoj odgovornosti za sigurnost elektroenergetskog sustava i sukladno je s praksom u većini europskih država, kaže Vukelić, te napominje da daljnje otvaranje tržišta zahtijeva operativnijeg regulatora energetske djelatnosti.

Opskrba električnom energijom razgraničena je od djelatnosti prijenosa i distribucije.

U nastavku se najprije osvrnuo na predložene izmjene Zakona o energiji. Napomenuo je da se radi o krovnom zakonu u energetske sektoru, kojim je prije svega utvrđena struktura reguliranih i slobodnih cijena energije, te metodologija za utvrđivanje tarifnih stavki i njihove visine. Nadležnost za njihovo donošenje podijeljena je Vladi, Ministarstvu, regulatoru i energetskim subjektima na koje se pojedini tarifni sustav odnosi. U Zakonu su precizno formulirani i opći uvjeti za opskrbu energijom te mjere zaštite kupaca. Radi ubrzanog rješavanja problema bespravne gradnje, predloženim izmjenama zabranjuje se priključivanje objekata bez građevinske dozvole na energetske mreže.

Zakonom o tržištu električne energije utvrđuju se regulirane i tržišne elektroenergetske djelatnosti, način stjecanja statusa povlaštenog proizvođača i prava na poticaj, kao i postupci izdavanja odobrenja za izgradnju novih elektrana, te objave i provedbe javnog natječaja, ako se pristupa natječaju za tu izgradnju. Među ostalim, utvrđene su nadležnosti i odgovornosti operatora prijenosnog i operatora distribucijskog sustava, te njihova neovisnost u vertikalno integriranom poduzeću. Opskrba električnom energijom razgraničena je od djelatnosti prijenosa i distribucije, a utvrđena je i obveza svih opskrbljivača da preuzmu

električnu energiju iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Predloženim rješenjima posebno je naglašena zaštita kupaca iz kategorije kućanstvo i mali kupac. Opskrbljivači su, među ostalim, obvezni javno informirati kupce o kretanjima i značajkama energije.

Utvrđene su i dodatne uloge operatora tržišta u obavljanju poslova, primjerice, obračun energije uravnoteženja, te prikupljanje i raspodjela sredstava naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Nadalje, snižena je granica godišnje potrošnje za stjecanje statusa povlaštenog kupca, s 40 na 20 GWh, i utvrđena dinamika do konačnog otvaranja tržišta. Na razvidan je način utvrđena obveza javne usluge opskrbe te prava i obveze povlaštenih i tarifnih kupaca.

Predviđa se osnivanje Hrvatske energetske regulatorne agencije, kao samostalne, neovisne i neprofitne javne ustanove čiji bi osnivač bila Republika Hrvatska.

U prijelaznim i završnim odredbama ovog Zakona utvrđuju se obveze HEP-a za obavljanje javnih usluga i za uspostavu novoga ustroja, posebice razdvajanja opskrbe i distribucije, te izdvajanja operatora tržišta iz tog poduzeća. Zakon ih obvezuje i da preuzme opskrbu kupaca koji ostanu bez opskrbljivača, ili ne žele koristiti status povlaštenog kupca.

Radi uspostave i provođenja sustava regulacije energetske djelatnosti, odnosno reguliranog djelovanja energetske djelatnosti te uspostave i uređenja tržišta energije, novim Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti predlaže se osnivanje Hrvatske energetske regulatorne agencije (HERA). Riječ je o samostalnoj, neovisnoj i neprofitnoj javnoj ustanovi čiji bi osnivač bila Republika Hrvatska, a za svoj rad odgovarala bi Hrvatskom saboru. Ovim Zakonom se uređuje unutarnje ustrojstvo Agencije

je te precizno utvrđuju njeni poslovi i aktivnosti, kao djelatnost od posebnog državnog interesa. U opisu tih poslova je izdavanje te oduzimanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, zatim donošenje metodologija za utvrđivanje tarifnih stavaka tarifnih sustava, nadzor nad primjenom tarifnih sustava i nad radom energetske subjektata, itd. Vukelić je naglasio da će svi dosadašnji akti - rješenja i dozvole koje je izdalo Vijeće za regulaciju energetske djelatnosti vridjeti dok im ne istekne važenje.

Obrazlažući zbog čega je važno da se ovaj zakonski paket što prije usvoji, napomenuo je da usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s direktivama EU nije jedini razlog ovih izmjena. Naime, treba voditi računa i o našim međunarodnim obvezama i potrebi da postanemo članovi europskih udruga, kako bismo mogli koristiti njihove fondove. Prije nego je potrebno, kaže, da što brže idemo u pravcu liberalizacije energetske djelatnosti, da uredimo položaj obnovljivih izvora energije i kogeneracije, koji dosad nisu pravno izregulirani, da uspostavimo višu razinu operativnosti u radu regulatora, itd. Na kraju je apelirao na zastupnike da usvoje predložene izmjene Zakona o energiji te nove zakone o tržištu električne energije i o regulaciji energetske djelatnosti.

RADNA TIJELA

Matični **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** je, na prijedlog predsjednika, objedinio raspravu o predloženim zakonima. Nakon što su članovi tog radnog tijela saslušali uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, predsjednik Odbora ih je upoznao s materijalom Hrvatske gospodarske komore. Njihova predstavnica je istaknula da HEP podržava donošenje ovih zakona, dok INA i JANAF imaju primjedbe, koje su objedinjene u navedenom materijalu. Njihova je sugestija da zbog važnosti materije koju reguliraju, ovi zakonski prijedlozi idu u redovnu proceduru donošenja, bez primjene hitnog postupka. Mišljenja su da isti tretman trebaju imati svi temeljni zakoni vezani uz usklađivanje hrvatskog

zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Predsjednik najvećeg sindikata u okviru Hrvatske elektroprivrede (9.500 članova) naglasio je da ovim zakonskim prijedlozima počinje ukidanje monopola HEP-a te da se nastavlja započeti proces restrukturiranja HEP-a.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno podržao donošenje predloženih energetske zakona.

Odbor za europske integracije je razmotrio ove zakonske prijedloge kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi na sjednici tog radnog tijela je bilo riječi o osnivanju Hrvatske energetske regulatorne agencije, te razlikama u njejoj organizacijskoj strukturi u odnosu na postojeće Vijeće za regulaciju energetske djelatnosti.

Postavljeno je i pitanje doprinosa ovih zakona jasnijem uređenju položaja obnovljivih izvora energije i provođenja podzakonskih akata u ovom području. Među ostalim, upozoreno je na mogućnost negativnog utjecaja nove organizacijske strukture HEP-a, predviđene ovim zakonima, na privatizaciju tog poduzeća.

Unatoč izdvojenom mišljenju predsjednika Odbora, koji smatra da bi ovaj važan paket zakona trebalo donijeti u redovnoj zakonodavnoj proceduri, Odbor je podržao njihovo donošenje hitnim postupkom.

Nakon provedene rasprave jednoglasno je utvrdio da su predloženi zakoni usklađeni s pravnom stečevinom EU te da ispunjavaju obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor za zakonodavstvo podupro je hitno donošenje ovog zakonskog paketa. Na tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji podnio je više amandmana pravno-tehničke naravi (članci 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 17, 19, 20, 27, 28. i 30.). Pored toga, sugerirao je predlagatelju da preispita pojedina rješenja i svojim amandmanima otkloni neke manjkavosti. Primjerice, predlaže da se preispita uporaba pojma "tijelo nadležno za regulaciju", s obzirom na to da je u saborskoj proceduri i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti, prema kojem poslove

toga tijela obavlja Hrvatska energetska regulatorna ustanova - HERA, kao javna ustanova.

Mišljenja je, također, da treba preispitati i opstojnost stavaka 3. i 4. u članku 10., budući da ovaj Zakon ne sadrži odredbe o financijskim poticajima, kao ni zakon kojim se uređuje toplinska energija. Isto je glede Zakona o državnim potporama kojim se na jedinstven način (za sve državne poticaje osim za poljoprivredu i ribarstvo) uređuje postupak davanja, odnosno odobravanja i korištenja tih potpora. S tim u svezi je i stavak 4. kojim se ograničava, odnosno zabranjuje izvoz energije stvorene uz poticaj za gradnju objekata.

Stoga ne stoji ni navodi iz obrazloženja ovih odredaba, da su "opisani financijski poticaji" i da se predloženim rješenjima "postiže kvalitetnije okruženje energetske sektora, s obzirom na ostale zakone o energetici" i "bolje usklađenje uređivanja ove problematike s konceptom za koji su se opredijelile zemlje EU".

Odbor ima zamjerku i na članak 19. Konačnog prijedloga zakona u kojem stoji (st. 3. izmijenjenog članka 28.) da Vlada "određuje naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije", što nije razvidno u odnosu na članak 10. st.3. izmijenjenog članka 14.). Nije jasno ni radi li se o naknadama ili o poticajima, ili naknadi trećim osobama koje potiču.

Komentirajući članak 20. tog propisa Odbor napominje da je upitno može li Vlada Općim uvjetima za opskrbu energijom utvrđivati pravo kupcu na "jednostavne i jeftine postupke rješavanja žalbi, uz pravedno rješavanje sporova i bez odlaganja, uz naknadu troškova i/ili kompenzaciju,...". Po mišljenju tog radnog tijela neprihvatljiv je sadržaj Općih uvjeta iz podstavka 4., prema kojem se određuje kako ti uvjeti moraju biti "pravedni i razvidni te jasni i razumljivi, kako bi kupci bili zaštićeni od nepravednih i varljivih načina prodaje usluga".

Spomenimo i njegovo upozorenje da bi se, sudeći po formulaciji novopredloženog članka 31a. Zakona (čl.24.

Konačnog prijedloga zakona) na mrežu mogle priključiti građevine glede čije izgradnje se vodi drugi upravni ili sudski postupak. Predložio je i da predlagatelj preispita podstavak 6. u dodanom članku 31b. jer arbitraža ne priznaje i ne proglašava, već donosi odluke u slučaju spora dviju strana.

Na tekstove ostalih dvaju zakonskih prijedloga iz ovog paketa Odbor nije imao zamjerki ustavnopravne naravi, a primjedbe na pojedinačne odredbe izravno je dostavio predlagatelju.

AMANDMANI VLADE

Spomenimo, nadalje, da je **Vlada RH** dostavila 5 amandmana na vlastiti tekst izmijenjenog Zakona o energiji kojima se nomotehnički uređuju članci 3, 17, 20. i 24. Konačnog prijedloga zakona. Petim amandmanom predložila je da se u cijelom zakonskom tekstu riječi "tijelo nadležno za regulaciju" zamijene riječima: "Agencija..."., u odgovarajućem padežu (istu amandmansku korekciju predložila je i u Konačnom prijedlogu zakona o tržištu električne energije). U nastavku spomenimo i njene ostale amandmane na taj zakonski prijedlog. Naime, na njegov tekst je podnijela čak 27 amandmana pravno-tehničke naravi (članci 2, 3, 8-10, 13-20, 22, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 36-40. i 42.).

Naknadno je dostavila i 18 amandmana na Konačni prijedlog zakona o regulaciji energetske djelatnosti kojima se nomotehnički uređuje izričaj članaka 7, 9, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23-25, 27, 29, 31, 33. i 36. Izdajamo amandman na članak 29. kojim se, među ostalim, predlaže da "Vlada RH imenuje privremenog ravnatelja Agencije (u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona) koji bi obavio pripreme za početak rada te institucije."

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje **Branka Vukelića**, ministra gospodarstva, rada i poduzetništva, riječ su dobili izvjestitelji nadležnih radnih tijela. Mr.sc. **Neven Mimica**

prenio je mišljenje Odbora za europske integracije, a **Dragutin Pukleš** stavove matičnog Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Dr.sc. **Krešimir Ćosić** je izjavio da Klub zastupnika HDZ-a snažno podupire napore Vlade da se energetske sektor Republike Hrvatske u cjelini modernizira. Naime, postojeći Zakon o energiji iz 2001. godine nije u skladu s novim direktivama EU donesenim 2003. godine, a kako se radi o krovnom zakonu u toj oblasti, Vlada je dostavila cijeli paket energetske zakona.

Donošenje ovih zakona rezultirat će otvaranjem tržišta energenata, sukladno direktivama EU, te pridonijeti bržoj liberalizaciji energetske sektora i racionalnijem ustroju energetske subjekata u Hrvatskoj.

Nabrajajući nedostatke spomenutog propisa primijetio je da su njime odvojene djelatnosti prijenosa električne energije i vođenja elektroenergetskog sustava. To ne samo da ne jamči efikasnost sustava, nego ne odgovara ni europskim trendovima, kaže zastupnik. Naime, direktiva 203/54/EZ ne poznaje odvojenog operatora sustava od energetske subjekta za prijenos, već samo jedinstvenog operatora prijenosnog sustava. Osim toga, važećim Zakonom nije dovoljno dobro definirana problematika racionalizacije potrošnje energije, tj. povećanje energetske učinkovitosti, a nisu jasno opisani ni tarifni sustavi ni postupci njihova donošenja za pojedine energetske djelatnosti.

Nadalje, u području plinskog gospodarstva nije obuhvaćena energetska djelatnost opskrbe prirodnim plinom, kao ni proizvodnja biogoriva, transport nafte naftovodima, itd. Zbog toga neki energetske subjekti ne mogu dobiti dozvole za obavljanje djelatnosti za koje su inače osposobljeni.

Noveliranje ovog zakona te donošenje pratećih zakona rezultirat će otvaranjem tržišta energije prema direktivama EU te pridonijeti bržoj liberalizaciji energetske sektora i racionalnijem ustroju energetske subjekata u Republici Hrvatskoj, naglašava Ćosić. Osnovni je cilj predloženih izmjena kvalitativnije regulirati sve energetske djelatnosti u Hrvatskoj, osigurati jedinstven sustav upravljanja i menadžmenta, itd. Prijeko je potrebno, naime, uspostaviti sveobuhvatniji zakonski okvir za ostale zakone energetske sektora, radi pouzdanijeg i učinkovitijeg organiziranja proizvodnje, prijenosa, distribucije i opskrbe energijom svih kupaca. U predloženim dokumentima posebna je pozornost posvećena mjerama zaštite okoliša, napominje zastupnik.

Umjesto Vijeća osniva se Agencija

Prijedlog za ukidanje Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti smatra opravdanim, jer postojeći ustroj tog tijela (sastoji se samo od pet članova) onemogućava njegovo samostalno i aktivno nastupanje u području regulacije energetske djelatnosti. Ta fiktivna institucija nije mogla obavljati tako odgovornu djelatnost sa samo nekoliko zaposlenih, tako da je sve stručne poslove za potrebe Vijeća obavljao Energetski institut "Hrvoje Požar" (nad tom ustanovom Vijeće nije imalo nikakvu kontrolu). Stoga se predloženim Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti osniva ista imena Agencija, kao javna i neovisna ustanova, čije će Upravno vijeće imenovati Hrvatski sabor. Ravnatelj će, kao stručnu osobu, izabrati Upravno vijeće na javnom natječaju. Sudeći po opsegu njenih poslova, nadležnostima i financijskoj težini tih poslova, ta će Agencija biti snažnija od mnogih ministarstava u Hrvatskoj, tvrdi Ćosić. Međutim, bez kvalitetnih kadrova ona neće biti u stanju odgovoriti izazovima, i stoga njenom ekipiranju treba pokloniti posebnu pažnju.

U nastavku se osvrnuo na Prijedlog zakona o tržištu električne energije.

Najprije je podsjetio na činjenicu da je provođenjem Zakona o tržištu električne energije te Zakona o energiji, Hrvatska elektroprivreda 1. srpnja 2002. godine preoblikovana u sustav povezanih društava temeljnih i pratećih djelatnosti. Na osnovi Zakona o trgovačkim društvima organizirana je kao koncern pod nazivom HEP Grupa koju vodi vladajuće društvo Hrvatska elektroprivreda d.d. Ono ima prevladavajući utjecaj i

Uz jedinstvenog operatora prijenosnog sustava, uvode se i operator distribucijskog sustava, kao i operator tržišta.

nad ostalim društvima (HEP proizvodnja, HEP prijenos, HEP distribucija i HEP opskrba). Usvajanjem ponudjenog zakonskog paketa - kaže - započinje ozbiljan proces restrukturiranja HEP-a, ponajprije radi neodgodivog usklađivanja sa zahtjevima direktive EU 2003/54/EC. Zbog toga će se ovim Zakonom, uz jedinstvenog operatora prijenosnog sustava, uvesti i operator distribucijskog sustava, kao i operator tržišta. Naime, danas je operator tržišta u strukturi HEP-a, a to nije u skladu s direktivama EU te sa zahtjevima za liberalizaciju tržišta energije. Uspostavljanje tzv. TSO operatora je posebno važno zbog međunarodnih obveza Republike Hrvatske, odnosno zbog pozicioniranja formalnopravnog i strateškog hrvatskog operatora prijenosnog sustava u međunarodnim okvirima. U svakom slučaju, Klub zastupnika HDZ-a očekuje da će i provedba ovih zakona biti jednako tako kvalitetna i učinkovita, kao što je napravljen ovaj prvi korak glede modernizacije zakonodavnog sustava u energetske sektoru, zaključio je Ćosić.

Zakon u redovnu proceduru

Za riječ se potom javio **Jakša Marasović**, predstavnik Kluba zastupnika HNS-PGS-a. Kako reče, prilikom nedavnog razmatranja Izvješća Vijeća

za regulaciju, učinilo mu se da se i u Parlamentu i u hrvatskoj javnosti počelo razmišljati na drugačiji način o energetici, a pogotovo o Elektroprivredi. Naime, ne treba zaboraviti na činjenicu da je zadnja odluka o izgradnji energetskog objekta donesena pred više od 20 godina, te da Hrvatska ovisi o hidrološkoj godini, jer proizvodimo između 40 i 50 posto ukupne energije iz hidroenergije. S druge strane, potrošnja u zemlji posljednjih godina raste između 4 i 8 posto, ali ne zbog povećanja industrijskih kapaciteta, nego zbog našeg komoditeta. Osim toga, gubici u distributivnoj i prijenosnoj mreži su na razini 17 posto, dok je u svijetu prosjek između 5 i 7 posto. S obzirom na takve okolnosti, začuđuje činjenica da se na brzinu, bez temeljitih analiza i rasprava u stručnim krugovima, spremamo donijeti paket energetskih zakona.

Kako reče, ne može se oteti sumnji da se sprema ubrzana brža prodaja hrvatskog energetskog sustava, jer se nešto slično već dogodilo u većini tranzicijskih zemalja koje su već ušle u EU. Dakako, danas se te zemlje "kaju" što su to napravile, jer su po visini BDP-a per capita daleko ispod bivših članica EU, i postale su potpuno ovisne o energetskom sustavu Europe.

Zbog navedenih razloga zastupnik je apelirao da se s predloženih zakona skine hitni postupak, te da se ova rasprava tretira kao prvo čitanje.

Hitno napustiti model otvorenog tržišta

Interesantno je kako se stavovi o jednoj te istoj temi mijenjaju, ovisno o tome je li netko na vlasti ili u opoziciji, primijetio je mr.sc. **Miroslav Rožić**, predstavnik Kluba zastupnika HSP-a. Po njihovoj ocjeni ovaj paket zakona predstavlja početak raskida s konceptom uređenja hrvatskog tržišta energije, posebice električne energije, kakav je stvoren u razdoblju između 2000. i 2003. godine. Još prilikom usvajanja tog koncepta, na izvanrednoj sjednici u ljeto 2000. godine, HSP je - kaže upozoravao na njegovu neodrživost i štetnost za hrvatske

gospodarske interese. Naime, reformiranje i liberalizacija elektroenergetskog sustava predlagani su bez ijednog financijskog pokazatelja, uz obilato pozivanje na direktive Europske komisije i članstvo u EU, iako taj sustav još nigdje nije bio zaživio. Zemlje koje su ga prve testirale - Italija i Grčka, danas također od njega odustaju.

Dosad je čitav energetski sektor u Hrvatskoj bio u rukama peteročlanog Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti (stručnu potporu njihovim odlukama davao je Institut "Hrvoje Požar").

Iako promjene energetskog sustava nisu nimalo bezazlene (riječ je o gospodarskom krvotoku države) u Hrvatskoj je sve bilo u rukama Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti, koje se sastoji od svega 5 članova. Stručnu potporu njihovim odlukama davao je Institut "Hrvoje Požar", bez obzira na to je li bila riječ o tarifama električne energije ili plina, o restrukturiranju INE i HEP-a, ili o planiranju razvoja. Dakako, ne besplatno i ne nužno stručno i nepristrano, i u nacionalnom interesu. Jednom riječju, čitav sustav je dosad bio zakonski uređen tako da je ravnatelj tog Instituta, čuveni strateg energetike Goran Granić, zapravo bio gospodar energetskog sektora Hrvatske, kaže Rožić. Stoga je logično da se uz Vijeće za regulaciju osnuje i zasebna Agencija, kao njegova stručna služba, kad se već ide na stvaranje neovisnog regulatora liberalnog tržišta energije.

Model jedinog kupca u nacionalnom interesu

Čemu žurba u svezi s liberalizacijom energetskog sektora, kad nitko u Hrvatskoj još uvijek ne zna precizno koliko će električne energije naša zemlja trebati za 5 ili 25 godina, pita zastupnik.

Osim toga, još uvijek ne znamo koliko ćemo energije moći vratiti iz svojih investicija, primjerice, u Srbiji i BiH, a nije izrađena ni nacionalna strategija razvoja energetskog sektora. Uostalom, direktiva EU za liberalizaciju tržišta električne energije iz 1997. godine se zalaže za nacionalni suverenitet nad vlastitim energetskim dobrima i transportnim sustavima. Predviđa i dva ravnopravna modela uređenja tržišta električnom energijom tzv. model otvorenog tržišta, što je bio temelj spomenute strategije iz 2000. godine, i model jedinog kupca koji je u Hrvatskoj na snazi i danas (primjenjuju ga i Italija, Francuska i Irska, koje bilježe gospodarski rast unutar EU). Bivša Vlada je izabrala prvi model koji je predviđao rastakanje INE i HEP-a na zasebna privatna poduzeća koja slobodno, dakle bez državnog nadzora, trguju energijom i gorivom, iako nam je u nacionalnom interesu da nadziremo svoje tržište energije u modelu jedinog kupca. Naime, privatizacija HEP-a znači rasprodaju obiteljskog srebra. Novonastala privatna poduzeća neće imati uvjeta za preživljavanje, pa će s veseljem povećati cijene struje, i to

Hitno treba napustiti model otvorenog tržišta i vratiti se modelu jedinog kupca, te promijeniti Zakon o privatizaciji HEP-a, kako bismo zaštitili hrvatski elektroenergetski sustav i gospodarstvo od rizika kolapsa.

različito u različitim dijelovima Hrvatske. U borbi za profit izgubit će volju za širenje elektrana i pooljšanje transportne mreže, napominje Rožić. Osim toga, model otvorenog tržišta podrazumijeva slobodu potrošača da izaberu najpovoljnijeg dobavljača energije, pa makar i izvan Hrvatske, dok HEP sada ima obvezu osigurati opskrbu strujom svih potrošača na području Hrvatske. Istovremeno i dobavljači mogu izabrati kupca struje izvan Hrvatske, npr. u

Italiji, neovisno o tome koliko nam trenutno doista treba energije. Hrvatska danas nema nikakvog razloga ponavljati greške koje su se, primjerice, dogodile u Kaliforniji, gdje je privatizacija i tzv. liberalizacija tržišta električnom energijom prema spomenutom modelu uzrokovala nestabilnost u opskrbi i redukcije struje, a posljedično i drastična poskupljenja. Primjena tog modela bi u nas prouzročila još veće redukcije struje od onih kojima smo bili svjedoci ratnih godina, te streloviti porast cijena struje i goriva, što bi posve dotuklo naše gospodarstvo, upozorava Rožić.

Stoga u Klubu zastupnika HSP-a stoje na stajalištu da treba pod hitno napustiti model otvorenog tržišta i vratiti se modelu jedinog kupca te promijeniti Zakon o privatizaciji HEP-a, kako bismo zaštitili hrvatski elektroenergetski sustav i gospodarstvo od rizika kolapsa (bez toga će ovi zakoni ostati mrtvo slovo na papiru).

Nema potrebe zaustavljati reforme

Po riječima **Slavka Linića**, predstavnika Kluba zastupnika SDP-a, reforma energetske sustava je započela još prije četiri godine. Protekom tog razdoblja trebalo je studiozno analizirati što je učinjeno i očekivati da promjene predlože stručnjaci. Činjenica da je ovaj zakonski paket stigao pred zastupnike preko noći, hitnim postupkom, najbolje svjedoči o tome da u izradu ovih dokumenata nisu bili uključeni stručnjaci, osim onih zaposlenih u HEP-u, koji svoje mišljenje baziraju na interesima te tvrtke. Pitanje je - kaže - je li to ono što se zove nastavak reforme, i pokušaj pripreme našeg sustava za europsko tržište, i hoće li nam predložena rješenja omogućiti daljnje ulaganje u elektroenergetski sustav, odnosno gradnju energetskih kapaciteta, koja je stala prije više od 20 godina. Izgleda da se iz političkih razloga prešućuje ono što se dogodilo u prethodne četiri godine, a ima i dosta općenata dosadašnjih postupaka u procesu stvaranja energetske tržišta u Hrvatskoj, konstatira zastupnik.

Osnovna je karakteristika Zakona o energiji - kaže - postupak vraćanja regulatora, odnosno operatora prijenosa u vertikalnu organizaciju HEP-a, što po ocjeni esdepeovaca ne bi bilo dobro. Naime, i iz dosadašnjih rješenja je evidentno da je u interesu Hrvatske da operator u prijenosu električne energije bude tvrtka u vlasništvu države. Nad tim monopolom ne bi smjelo biti ni privatizacijskih procesa, a niti interesa privatne ili mješovite tvrtke koja bi sutra mogla imati vlasništvo u HEP-u, ne promijeni li se Zakon o privatizaciji tog poduzeća. Nema sumnje da će radi nove gradnje i plinske elektrane i Hidroelektrane Virje biti potreban privatni kapital. Možda će to biti i mirovinski fondovi, ali neprihvatljivo je da oni budu vlasnici prijenosa, kaže Linić. U ovim rješenjima zbunjuje i to što se utvrđuje da je skladištenje i distribucija plina javna, a ne komercijalna djelatnost (ove nedostatke nastojat ćemo otkloniti amandmanima).

I iz dosadašnjih rješenja je evidentno da je u interesu Hrvatske da operator u prijenosu električne energije bude tvrtka u vlasništvu države.

Najveći problem u Hrvatskoj su različite cijene (28) u distribuciji plina, konstatira dalje. Sada je bila prilika da se uspostavi jedinstven sustav, ali Zakonom nije ponuđeno takvo rješenje.

Materija koja se odnosi na operatora prijenosa loše je riješena i Zakonom o tržištu električne energije, smatraju zastupnici SDP-a. Postavlja se pitanje, naime, možemo li potpunom kontrolom hrvatske države nad samostalnim operatorom prijenosa omogućiti ulaganje u nove kapacitete koje nismo gradili već 20 godina. Dakako, HEP neće biti u mogućnosti sam ići u gradnju nove plinske elektrane i nove hidroelektrane. Nećemo li ovakvim rješenjima zaustaviti strani kapital i ogromni domaći kapital u mirovinskim fondovima, koji bi napokon mogao krenuti i prema energe-

tici i smanjiti ovisnost Hrvatske o uvozu energije, pita zastupnik.

Postavlja se pitanje možemo li potpunom kontrolom hrvatske države nad samostalnim operatorom prijenosa omogućiti ulaganje u nove kapacitete koje nismo gradili već 20 godina.

Smanjenje ovlasti neovisnog operatora u reguliranju tržišnih zakonitosti u energetske sektoru i formiranje agencije koja je direktno pod utjecajem Vlade, znači izravno uplitanje Vlade u tržište električne energije i ostalih energenata, upozorava dalje Linić. To rješenje nije dobro, pogotovo u situaciji kad već imamo stručne institucije koje su formirane u institutima (takva rješenja postoje i u modernoj Europi). Ako je problem u jednom čovjeku razgovarajmo o njemu, ali kroz energetske institut moramo stvoriti bazu stručnjaka, a ne političkih predstavnika, koji će pokušati u Hrvatskoj modernizirati tržište energetskih djelatnosti, negodovao je. Sve su to razlozi zbog kojih će Klub zastupnika SDP-a teško moći prihvatiti ovakve prijedloge, kaže Linić. Evidentno je, naime, da je predlagatelj dobrim dijelom prepisao direktive EU na koje se poziva, ali reforma koja proizlazi iz tih direktiva nije unesena u ove zakone. To je samo jedan od pokušaja otvaranja hrvatskog tržišta energije i njegove modernizacije, ali bez onih poteza koje ćemo morati napraviti nakon pregovora s Europskom komisijom. Stoga esdepeovci apeliraju na predlagatelja da ove zakone uputi u prvo čitanje, tako da se u kreiranje optimalnih rješenja uključi stručna javnost iz energetske sektora, kako bi se ocijenilo koji su to pozitivni, a koji negativni trendovi i u Hrvatskoj i u Europi zbog kojih bismo nešto morali bitno mijenjati. Nema potrebe da zaustavljamo reforme i vraćamo se korak unatrag, te da možda sutra, pod pritiskom Europske komisije, ponovno mijenjamo ove zakone, zaključio je na kraju.

Ispravljajući njegove netočne navode, dr.sc. **Krešimir Ćosić** je primijetio da je Linić u više navrata brkao termine operatora i regulatora, što su bitno različite stvari. Nije točno, kaže, da je dosadna struktura Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti bilo dobro rješenje. Naime, ta je institucija, sa svega tri zaposlenika, uglavnom koristila za transmisiju novca prema energetskom institutu "Hrvoje Požar", što je neprihvatljivo. Novopredloženo rješenje je daleko kvalitetnije, jer će Agencija imati one nadležnosti koje, kao regulatorno tijelo u energetskom sektoru treba imati, bit će ekipirana stručnim ljudima i imat će odgovarajuće financijske prihode. S tri zaposlenika ne mogu se kvalitetno rješavati ovako važna i odgovorna pitanja u energetskom sektoru Republike Hrvatske, napominje zastupnik.

Neovisnost agencije

Ne može se uopće govoriti o ovisnosti spomenute Agencije o Vladi ili politici, primijetio je ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, **Branko Vukelić**. Iako u većini europskih zemalja Vijeće ili Agenciju za regulaciju energetske djelatnosti imenuje Vlada, mi predlažemo da Upravno vijeće Agencije

Agencija za regulaciju energetske djelatnosti će biti daleko snažnija i neovisnija od sadašnjeg Vijeća, jer će se temeljiti na Upravnom vijeću u kojem će sjediti stručnjaci izabrani od Hrvatskog sabora.

imenuje Hrvatski sabor. Za razliku od sadašnjeg Vijeća, neovisnost Agencije se ogleda i u tome što je njeno rješenje konačno, tako da u drugom stupnju nije moguć prigovor Ministarstvu ili Vladi, već se pokreće upravni spor. Osim toga, ona će biti daleko snažnija i neovisnija od sadašnjeg Vijeća, jer će se temeljiti na Upravnom vijeću u kojem će sjediti

stručnjaci izabrani od Hrvatskog sabora, među kojima će biti i oni zaposleni u toj instituciji. Tek sada, s takvom Agencijom, približit ćemo se zemljama jugoistočne Europe koje su i u energetskom i u mnogim drugim sustavima daleko manje razvijene od nas, a imaju agencije s po dvadesetak ljudi koji vode ove poslove.

Ministar je u nastavku spomenuo i to da su u raspravu o predloženim rješenjima bili uključeni brojni stručnjaci, među ostalim i članovi postojećeg Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti, te da je većina njihovih primjedbi ugrađena u predložene zakone. Nema sumnje da ovaj paket energetske zakone predstavlja korak naprijed u poboljšanju zakonske regulative iz oblasti energetike, a daje osnovu i za reguliranje trgovanja električnom energijom unutar EU, i stoga ih treba što prije donijeti, zaključio je.

Predložena rješenja mogla bi postići suprotan efekt

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je podsjetila na činjenicu da je dosad samo 16 velikih tvrtki koje su godišnje trošile više od 40 GWh električne energije moglo birati dobavljača. Donošenjem predloženih zakona ta bi se granica smanjila na 20 GWh. Od 1. srpnja 2006. godine trebalo bi biti otvoreno tržište za potrošače koji troše više od 9 GWh, a kasnije i za cijelo poduzetništvo, a od 1. srpnja 2008. za sve kupce, odnosno za sva kućanstva.

U nastavku je spomenula najbitnije, ujedno i najspornije zakonske izmjene, poput ujedinjavanja sada razdvojene djelatnosti vođenja elektroenergetskog sustava s prijenosnim sustavom, uvođenja operatora distribucijskog sustava te izdvajanja operatora tržišta izvan organizacijske strukture HEP-a. Osnivanjem Hrvatske energetske regulatorne agencije, kao samostalne i neprofitne institucije, predviđa se - kaže - da sve metodologije, odnosno tarifne sustave donosi regulacijsko tijelo, dok bi visinu tarifnih stavki, tj. cijene, ponovno određivala Vlada. Pozitivnom ocjenjuje

jedino odredbu koja propisuje da građevine sagrađene bez građevinske dozvole ne smiju biti priključene na energetski sustav. S obzirom na to da se ovi zakoni predlažu hitnim postupkom, to nije jamstvo da će i rješenja koja predviđaju biti odgovarajuća i konzistentna, kaže zastupnica. Naprotiv, mogla bi postići suprotan efekt i usporiti nastavak energetske reforme koju je započela bivša koalicijska Vlada 2001. godine (na to upozorava i Vijeće za energetiku Hrvatske gospodarske komore).

Donošenjem ovih zakona granica godišnje potrošnje za stjecanje statusa povlaštenog kupca snizila bi se sa 40 na 20 GWh. Od 1. srpnja 2006. godine tržište bi trebalo biti otvoreno za potrošače koji troše više od 9 GWh, a od 1. srpnja 2008. za sve kupce.

Da bi ilustrirala kako se Vlada, i općenito vlast, odnose prema struci, spomenula je navode predsjednika Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti kako je to tijelo uputilo opsežne primjedbe na ponuđene zakonske tekstove, ali da na to nije dobilo nikakav odgovor. Među ostalim, predsjednik Vijeća ističe da ne treba uništavati sve što je dosad postignuto, posebice ne slabiti, već jačati položaj i ulogu regulatornog tijela (dobra regulacija ima presudnu ulogu za nova ulaganja). Uostalom, Vlada bi se trebala pomalo, ali sigurno povući iz određivanja cijena, jer su takvi trendovi i u Europskoj uniji, napominje zastupnica. Vijeće također smatra da će zadržavanje svih funkcija unutar jednog sudionika na tržištu izazvati velike probleme već pri pregovorima s EU (članice te organizacije, a i zemlje kandidatkinje izdvojile su operatora prijenosnog sustava iz vertikalno strukturirane tvrtke). Osim toga, upravo je smisao daljnje reforme, kao što su to predložili predstavnici Vlade, uspostavljanje tržišta električne energije. Zašto da već sada ishitreno donosimo

ove zakone koje ćemo uskoro, već pri početku pregovora s EU, morati mijenjati - pita zastupnica.

Na kraju je konstatala da je za građane ključno pitanje hoće li ovi zakoni omogućiti pojeftinjenje struje.

Uvesti više reda u energetske sektor

Ivana Sućec-Trakoštanec je izjavila da podržava svaki pokušaj da se uvede red na tržištu energenata, u distribuciji i opskrbi potrošača, i zato će poduprijeti donošenje ovih zakona. Napomenula je da dolazi iz županije preboga hidro-potencijalima, prirodnim plinom i geotermalnim vodama, čijim žiteljima nije svejedno na koji će se način zakonski regulirati vlasništvo nad tim nacionalnim bogatstvom. Izrazila je nadu da će svi koji sudjeluju u procesu proizvodnje, distribucije, opskrbe i prijenosa energenata, do Vlade, resornog Ministarstva i regulatornog tijela, voditi računa o zaštiti tih nacionalnih interesa. S tom vjerom

S obzirom na to da se predlažu hitnim postupkom, ponuđena rješenja mogla bi postići suprotan efekt i usporiti nastavak energetske reforme koju je započela bivša koalicijska Vlada 2001. godine.

će, kaže, podržati ovaj zakonski paket, ali će s oprezom pratiti njihovu primjenu, nadajući se da se u ovom energetskektoru neće dogoditi ono što se dogodilo s telekomunikacijama. Naime, od početka je bila protiv toga da država proda većinski paket dionica Deutsche telekomu i pokazalo se da je bila u pravu. Uostalom, i Sabor bi trebao pratiti donošenje tarifnih sustava za utvrđivanje cijena električne energije i dr. Kako reče, zalaže se za uvođenje reda u tu oblast, ali ni u tome ne treba pretjerivati. Primjerice, umjesto da HEP svojim kanalima, uz pomoć stručnjaka iz nadle-

žnih službi, otkrije gdje se struja neovlašteno koristi, oni čak nude nagrade građanima koji denunciraju svoje susjede, negodovala je.

Vlado Jelkovic (HDZ) smatra da ove zakonske prijedloge treba usvojiti što prije, budući da propisuju određene smjernice i za ostale propise koje će trebati donijeti vezano uz energetske djelatnosti. Dakako, svjestan je činjenice da će ovu materiju i dalje trebati nadopunjavati, radi usklađivanja zakonskih rješenja s europskim zakonodavstvom, ali i sa zahtjevima svakodnevne prakse. Što se, pak, tiče dvojbi oko nadležnosti Hrvatske regulatorne agencije i analize je li njezino uvođenje pozitivno ili ne, vrijeme će pokazati koje je rješenje bolje. Uostalom, Hrvatski sabor uvijek može promijeniti članove Upravnog vijeća te institucije, koje je imenovao, kao i njenu nadležnost.

Početak ukidanja monopola HEP-a

Po riječima zastupnika predloženim se uvodi i strukturirana cijena energije, kako bi svi potrošači znali što sve ulazi u tu cijenu. Posebno se štite fizičke osobe i mala poduzeća, te propisuje da svi korisnici imaju pravo izbora dobavljača električne energije. Među ostalim, formira se i novi obračun prijenosa električne energije u inozemstvo, te stvaraju pretpostavke za donošenje podzakonskih akata, što bi trebalo rezultirati većom liberalizacijom energetskeg tržišta. Donošenjem ovih zakona započinje i ukidanje monopola HEP-a, i nastavlja se proces njegova restrukturiranja, te stvaraju pretpostavke za poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj (kroz različite beneficije i povlaštene uvjete).

Replicirajući mu, dr.sc. **Krešimir Čosić** je napomenuo kako nije prihvatljiv pristup da vrijeme arbitrira je li bolje rješenje Vijeće za regulaciju energetske djelatnosti ili Agencija. Vlada nam je ovim zakonom predložila bolje rješenje, jer će Agencija biti strukturirana na način da može reprezentirati sve interese u energetskektoru, koji je

izuzetno kompleksan i heterogen. To je rješenje testirano i verificirano u stručnim krugovima i vjerujem da će ga prepoznati i poduprijeti i Sabor.

Donošenjem ovih zakona započinje i ukidanje monopola HEP-a, nastavlja se proces njegova restrukturiranja te stvaraju pretpostavke za poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj.

Milan Meden (HDZ) je podsjetio na činjenicu da je Hrvatska potpisnik Europske energetske povelje, što znači da moramo liberalizirati energetske sektor. Prethodno bismo si trebali postaviti temeljna pitanja - kakav je danas naš energetskektor u odnosu na europsko okruženje, koji su nam ciljevi, imamo li jasnu strategiju i kadrovske resurse koji to mogu sprovesti, kako će se ta regulativa odraziti na cijene prema korisnicima, itd. Danas HEP ima monopol u Hrvatskoj, i kako korisnici nemaju drugog izbora, nema prevelikih negativnih reakcija tržišta na cijenu struje, konstatira zastupnik.

Osnovni cilj - uvođenje konkurencije

Reforma energetskeg sektora, posebice elektroenergetskeg, iznimno je složen zadatak. Naime, treba uvesti potpuno nove odnose između pojedinih subjekata, definirati nove subjekte i uspostaviti potpuno novu zakonsku i ostalu regulativu u ovom sektoru. Pritom valja imati na umu činjenicu da hrvatske energetskektor ima tek nešto više od godinu dana iskustva u uvođenju tržišnih odnosa. Cilj Zakona o regulaciji energetske djelatnosti je upravo otvaranje tržišta, uvođenje konkurencije i davanje nepristranih uvjeta svim dobavljačima, te uspostava regulacije koja omogućava nadzor nad ostvarenjem postavljenih ciljeva. Najteže ostvariv zadatak je

zaštita kupaca i energetskih subjekata, a taj se cilj može postići jedino u uvjetima uspješno uspostavljenog tržišnog natjecanja, dakle konkurencije. To znači da put do poduzetništva u području energije nije jednostavan, ali je neminovan.

Danas u Hrvatskoj ulogu regulatora formalno obavlja tek Vijeće za regulaciju energetskih djelatnosti s nekoliko zaposlenih, dok većinu stručnih poslova obavlja Energetski institut "Hrvoje Požar". Riječ je - kaže - o neprofitnoj organizaciji koja se financira iz različitih projekata koje financira država. Teško je govoriti o političkoj neovisnosti ovog Instituta, kada se zna da mu je na čelu bivši potpredsjednik Vlade. Budući da Vijeće po definiciji ne upravlja Institutom, postavlja se pitanje neovisnosti takvog tijela, ali i brzine procesa koji bi trebali uvesti kompetitivnost na tržištu električne energije.

Kako bi se ova normativna regulacija energetskih djelatnosti uskladila s direktivama EU, osniva se Agencija za regulaciju energetskih djelatnosti, kao javna i neovisna ustanova. Njeni temeljni zadaci će biti: nadzor cjelovitog energetskog sustava, izdavanje dozvola za obavljanje energetskih djelatnosti, odobravanje planova za razvoj i izgradnju mreže, nadzor nad tarifnim sustavima i svim ostalim energetskim subjektima.

Na prvi pogled izgleda da je postupak osnivanja te Agencije jednostavan i da ona uskoro može početi s radom. Međutim, sudeći po tome kako je tekla primjena Zakona o telekomunikacijama, iz srpnja prošle godine, postoji bojazan da to neće ići tako glatko. U svakom slučaju, valja poduprijeti usklađivanje energetskih zakona s regulativom EU. Naime, i iskustva drugih europskih zemalja pokazuju da se ulazak konkurencije bez velikih stresova, u korist gospodarstva i malih potrošača, može osigurati samo usklađenim i funkcionalnim zakonima, a ne prijenosom vlasništva i odgovornosti s ovog ili onog pravnog subjekta. Dakako, Agenciju čeka odgovoran posao, ali i utakmice s nepovoljnim utjecajima, možda iz državnih struktura, postojećih monopolista i budućih potencijalnih konkurenata.

Po riječima zastupnika najbolja organizacija tržišta u pravilu ne jamči i najniže cijene energenata. Što se, pak, tiče privatizacije HEP-a, kao jedinog monopolista u Hrvatskoj, smatra da bi eventualno suvlasništvo radnika u toj tvrtki bilo dobro primljeno u javnosti, a prema europskim iskustvima Vlada ne bi mogla osporiti takvu inicijativu.

U svakom slučaju, važno je da ne samo energetski subjekti prepoznaju svoje interese, nego da prije svega država prepozna dugoročne i nacionalne strateške interese u području elektroenergetike i da iskoristi svoju stratešku poziciju.

Zakonski okvir postao preuzak

I Zvonimir Puljić (HDZ) je naglasio da ovim zakonskim paketom Hrvatska priprema podlogu za nastavak energetske reforme započete u srpnju 2001., usmjerene prema liberalizaciji tržišta energentima i omogućavanju pristupa trećim stranama na prijenosne i transportne sustave. Međutim, nakon gotovo petogodišnje primjene postojećeg zakonski okvir postao je preuzak za razvitak energetskih djelatnosti i organiziranje tržišta energije, odnosno njegovo liberaliziranje. Osim toga, zakonodavnu regulativu u toj oblasti treba uskladiti s nizom dokumenata EU koji su doneseni nakon 2001. godine. Sukladno Direktivi 54 E.Z. iz 2003., uvodi se jedinstveni "transmission sistem operator" u Hrvatskoj. Nedavno su stvoreni i tehnički uvjeti za širenje trgovine električnom energijom u regiji, u trafostanici Ernestinovo (to je objelodanjeno uz najviše predstavnike EU), pa treba žurno novelirati Zakon o energiji, da se ne zaustave procesi potpisivanja međunarodnih ugovora. Nema sumnje da bi nas to spriječilo u pristupanju europskim udrugama i sporazumima, te onemogućilo pristup fondovima.

Zakonom o tržištu električne energije određeni su rokovi u kojima će se kupcima postupno omogućiti slobodan izbor opskrbljivača električnom energijom. Predviđeno je da će se do 1. srpnja 2008. godine to pravo proširiti na sve

kupce, čime će postupak otvaranja cjelovitog tržišta biti završen.

Po mišljenju zastupnika osnivanje Hrvatske energetske regulatorne agencije, koja bi trebala regulirati sudionike i odnose na cjelokupnom energetskom tržištu Hrvatske, bolje je rješenje od dosadašnjeg nedjelotvornog regulacijskog Vijeća. Naime, ono nema vlastitu logistiku, pa nije bilo u stanju ispuniti očekivane zadaće.

Cilj Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti je upravo otvaranje tržišta, uvođenje konkurencije i davanje nepristranih uvjeta svim dobavljačima, te uspostava odgovarajuće regulacije.

Na kraju je predložio da se ova tri energetska zakona donesu hitnim postupkom, kako bi se pokrenuo proces energetske reforme koji je nakon 2001. godine zastao i nije ispunio očekivanja.

Zakoni rađeni uz konzultacije s Komisijom EU

Potaknut primjedbama iz rasprave, Branko Vukelić je još jednom podsjetio na razloge zbog kojih treba hitno donijeti predložene zakone. Ne samo radi usklađivanja sa zakonodavstvom EU, nego i radi prijeko potrebne izmjene postojeće regulative u tom sektoru, koja se u praksi pokazala neodgovarajućom. Naime, zbog toga je u međuvremenu zaustavljen započeti proces liberalizacije energetskog tržišta, ali i restrukturiranja energetskih subjekata u Hrvatskoj.

U nastavku je napomenuo da su ovi zakoni rađeni uz konzultacije s Komisijom EU, što znači da za ovakva zakonska rješenja imamo njenu suglasnost. Uostalom, ovakvi modeli postoje i u zemljama EU (npr. u Francuskoj), što znači da mogu dobiti "zeleno svjetlo" Europske komisije, a na nama je da donošenjem odgovarajućih podzakonskih akata osiguramo i njihovu provedbu.

Model regulatorne Agencije je prihvaćen svugdje u Europi i to je nesumnjivo kvalitetnije rješenje od statusa dosadašnjeg Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti, kaže Vukelić. Naime, radi se o samostalnoj i neovisnoj javnoj ustanovi, što znači da se povećava neovisnost regulatora. Izrazio je uvjerenje da će zbog navedenih razloga predložena rješenja dobiti "zeleno svjetlo" zastupnika. To će, kaže, biti kvalitetna podloga za daljnje restrukturiranje energetske subjektiva u Hrvatskoj, za ukidanje monopola HEP-a i za liberalizaciju energetske tržišta.

Nakon gotovo petogodišnje primjene postojeći zakonski okvir je postao preuzak za razvitak energetske djelatnosti i organiziranje tržišta energije, odnosno njegovo liberaliziranje.

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjenje o podnesenim amandmanima.

Izjašnjenje

Budući da je Vlada svoje amandmane podnijela naknadno, nakon poslovnog roka, zastupnici su se najprije morali izjasniti o tome hoće li uopće raspravljati o njima. Kako ih je većina bila za, ministar **Vukelić** je obrazložio o čemu se radi. Dakako, cijeli paket od 5 Vladinih amandmana dobio je podršku većine zastupnika. O amandmanima **Odbora za zakonodavstvo** se uopće nije glasovalo, jer je većinu njih predlagatelj uvažio, tako da su automatski postali sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona. Izuzetak su bili amandani na članke 3. i 17. koje Vlada nije prihvatila, jer su konzumirani njenim amandmanima. Uvaživši te razloge, predsjednik Odbora **Florijan Boras** je povukao spomenute amandmane.

Ishod rasprave - predloženi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energiji donesen je u ponudenom tekstu, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Zanj je glasovalo 79 zastupnika, dok su 2 bili protiv.

Uslijedilo je izjašnjenje o Vladinih amandmanima na Konačni prije-

dlog zakona o tržištu električne energije(27). Budući da se radilo o brojnim korekcijama pravno-tehničke naravi, **Pero Kovačević (HSP)** je s negodovanjem konstatirao da je sve to posljedica lošeg prijevoda (riječ je o zakonu s oznakom P.Z.E. za koji daje pečat Ministarstvo europskih integracija). Interesira ga, kaže, koliko ih je u Vladi pročitao ovaj zakonski tekst, prilikom utvrđivanja njegova konačnog prijedloga, odnosno kako rade Vladine službe.

Dajući na glasovanje Konačni prijedlog zakona, predsjednik Šeks je primijetio da takvu praksu ubuduće treba promijeniti.

Ishod rasprave: Zakon o tržištu električne energije donesen je jednoglasno, u predloženom tekstu, korigiranim amandmanima predlagatelja. Istu sudbinu doživio je i posljednji zakonski prijedlog iz ovog paketa - Zakon o regulaciji energetske djelatnosti. Naime, većina nazočnih zastupnika dala je "zeleno svjetlo" amandmanima (18) kojima je predlagatelj - Vlada RH - korigirao vlastiti tekst.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MEĐUNARODNOJ PRAVNOJ POMOĆI U KAZNENIM STVARIMA

Cjelovito normiranje pitanja međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europ-

ske unije i ispunjavaju obveze preuzete međunarodnim konvencijskim pravom, a koje se odnose na područje međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima, postupke izručenja okri-

vljenih i osuđenih osoba, te transfera osuđenih osoba.

Ovime će se unaprijediti međunarodna suradnja Hrvatske i drugih država u kaznenim stvarima, s naročitim

ciljem ubrzanja kaznenopravnih postupaka radi sprečavanja, otkrivanja i sankcioniranja teških oblika kriminala koji imaju transnacionalni karakter.

Zastupnici su većinom glasova u hitnom postupku donijeli Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnice predlagatelja, **Snježane Bagić**, državne tajnice Ministarstva pravosuđa. Vlada smatra da ovaj zakon treba donijeti iz dva razloga: prvo, stoga što ova materija do sada nije bila normirana i cjelovito uređena nekim posebnim zakonom. Naime, kao pomoćno sredstvo služile su odredbe posebnih glava i to Zakona o krivičnom postupku iz 1993. godine, napominje Bagić i dodaje da je novi Zakon o kaznenom postupku donesen 1997. godine, ali su iz bivšeg zakona preuzete glave 30. i 31. koje se odnose na pružanje međunarodne pravne pomoći i izvršenje međunarodnih ugovora o krivičnim stvarima, te izručenje okrivljenih i osuđenih osoba.

Donošenje ovoga zakona potrebno zbog preuzetih međunarodnih konvencijskih obveza Republike Hrvatske, takva obveza proizlazi i iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

S druge strane, zakon je potrebno donijeti jer se niz pitanja ne može riješiti bez donošenja posebnog zakona, kao što je komunikacija s drugim pravosudnim tijelima, mogućnost eventualne izravne komunikacije bez diplomatskog puta direktno preko Ministarstva pravosuđa ili izravno samih pravosudnih tijela u pojedinim slučajevima, pitanje odno-

sa između Ministarstva pravosuđa i njegovih unutarnjih tijela, pitanje jezika, komunikacije i slično.

Donošenje ovoga zakona, a to ima i takvu oznaku, je potrebno radi preuzetih međunarodnih konvencijskih obveza Republike Hrvatske, pa takva obveza proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Stoga je i ovaj zakon u maksimalnoj mjeri usklađen sa svim preuzetim međunarodnim obvezama i konvencijama, kao što su Europska konvencija o uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima s dodatnim protokolom, Europska konvencija o izručenju s dopunskim protokolom i drugim dopunskim protokolom, Konvencija o transferu osuđenih osoba i slični međunarodni akti, napominje Bagić.

Kao što sam naziv govori, zakon uređuje pitanje te međunarodne pravne pomoći, dakle, otvara put komunikaciji između nadležnih pravosudnih tijela i za razliku od dosadašnje situacije neće biti nužna izravna komunikacija diplomatskim putem, nego će biti moguća direktna suradnja ministarstva pravosuđa ili direktno sudova, odnosno državnih odvjetništava. Zakon uređuje i pitanje izručenja, ekstradicije, te preuzimanje izvršenja stranih sudskih odluka, to su poznati transferi.

Uvodi se jedna novina, a to je skraćeni postupak izručenja u određenim slučajevima koji do sada nije postojao, ali je vezan uz međunarodne konvencije i akte koje smo preuzeli kao država, pa ta obveza nalaže implementaciju u naš sustav.

Novina je i da se međunarodna pravna pomoć odnosi ne samo na fizičke, nego i na pravne osobe, a također je omogućeno da se odnosi i na prekršajne postupke koji se vode pred nekim upravnim tijelima, kao što su npr. devizni inspektorat, carinska i porezna uprava, a ne samo na kaznene postupke.

Bagić je zaključila da je zakon potrebno donijeti, s jedne strane, kako bi se cjelovito uredilo pitanje međunarodne pravne pomoći i izručenja, a s druge strane, kako bi domaće zakonodavstvo uskladilo s preuzetim obvezama RH s obzirom na međunarodne akte.

Amandmane Odbora za zakonodavstvo predlagatelj će usvojiti u svrhu poboljšanja teksta.

RADNA TIJELA

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom zakonskom prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja je uvodno istaknuo da Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2004. u poglavlju koje se odnosi na pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima predviđa donošenje ovog Prijedloga zakona kako bi se izvršilo usklađivanje s pravnom stečevinom EU i pravnim aktima Vijeća Europe. S obzirom na to da je iz priložene Izjave o usklađenosti i Usporednog prikaza vidljiva djelomična usklađenost obrazloženo je da je Prijedlog zakona u potpunosti usklađen s pravnim aktima Vijeća Europe, te da će dio pravne stečevine EU iz ovog područja biti predmet usklađivanja drugih zakona, osobito Zakona o kaznenom postupku.

Odbor je podržao donošenje Zakona po hitnom postupku.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog usklađen s pravnom stečevinom EU i pravnim aktima Vijeća Europe, te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor za pravosuđe je predmetni zakon raspravio u svojstvu matičnog radnog tijela. Predstavnik predlagatelja uvodno je istaknuo da se ovim zakonskim prijedlogom ispunjavaju obveze preuzete međunarodnim konvencijskim pravom i usklađuju rješenja sa zakonodavstvima europskih zemalja i EU, koja se odnose na područje međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima, postupke izručenja okrivljenih i osuđenih osoba, te transfera osuđenih osoba.

U raspravi su članovi Odbora podržali donošenje zakonskog prijedloga. Primjedba je članova Odbora da je obrazloženje Zakona nedovoljno jasno, te da je u cijelosti izostalo obrazloženje uz članak 32. stavak 2. Zakona. Stoga, Odbor sugerira predlagatelju da u postupku

donošenja ovoga Zakona u Hrvatskome saboru doradi prijedlog potrebnim obrazloženjem.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje ovog Zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku.

AMANDMANI

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi nekoliko amandmana nomotehničke i jezične prirode.

Prvi amandman je na članak 10. stavak 2. gdje se riječ "pravnog" zamjenjuje riječju: "pravosudnog". U stavku 3. riječ: "svako odlaganje" zamjenjuje se riječima: "svaka odgoda". Obrazloženje je da se time uređuje izričaj.

Drugi amandman je na članak 42. gdje se u stavku 2. riječi: "državnog područja" zamjenjuju riječju: "teritorija". U stavku 3. riječ: "područja" zamjenjuje se riječju: "teritorija". Ovime se uređuje izričaj.

Treći amandman je na članak 44. gdje se u točki 1. riječ: "istovjetnosti" zamjenjuje riječju: "identiteta". Ovime se uređuje izričaj.

Četvrti amandman je na članke 82. i 83. gdje se tekst u zagradi mijenja i glasi: "(*"Narodne novine"*, broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02. i 62/03-pročišćen tekst)". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Peti amandman je na članak 84. koji se mijenja i glasi: "Ovaj Zakon objavit će

se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. srpnja 2005." Ovime se uređuje izričaj sukladno namjeni predlagatelja.

RASPRAVA

Značenje međunarodne suradnje sve veće

Nakon uvodne riječi predlagatelja, državne tajnice, **Snježane Bagić**, otpočela je rasprava. U ime klubova zastupnika nitko se nije javio za riječ, pa je uslijedila pojedinačna rasprava. **Rade Ivas (HDZ)** podržava donošenje ovog zakona, jer time ispunjavamo sve obveze preuzete međunarodnim kaznenim, konvencijskim propisima, te usklađujemo zakonska rješenja sa zakonodavstvom europskih zemalja, a koja se odnose na područje međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima, posebno kod izručenja okrivljenih i osuđenih osoba, te transferu osuđenih osoba u cilju efikasnog provođenja ovih postupaka.

Države sve više prisiljene na međunarodnu suradnju u suzbijanju kriminaliteta koji sve više postaje transnacionalan i ne poznaje državne granice.

"Zbog sve većeg razvoja međunarodnih odnosa, integrativnih procesa i posebno mobilnosti ljudi i značenje međunarodne suradnje u

kazneno-pravnim stvarima postaje sve veće". Naglašava da su države sve više prisiljene na međunarodnu suradnju u suzbijanju kriminaliteta koji sve više postaje transnacionalan i ne poznaje državne granice. Stoga i Hrvatska mora odredbe domaćeg prava na ovom području uskladiti s odredbama međunarodnog prava, te donijeti zakone o međunarodnoj kazneno-pravnoj pomoći koji bi bili moderniji i usklađeniji s međunarodnim konvencijama, čime bi se otklonile nejasnoće u primjeni pojedinih odredaba Zakona o kaznenom postupku.

Napominje da se tijekom dosadašnje prakse obavljanja međunarodne pravne pomoći, a čiji su temelj sadašnji propisi, pojavilo nekoliko spornih pitanja, koja se ovim zakonom otklanjaju, a novi zakon usklađuje se s europskim pravnim normama. Klub zastupnika HDZ-a stoga i podržava ovaj Prijedlog.

Ovime je zaključena rasprava.

Izjašnjavanje o amandmanima i glasovanje

Amandmane koje je podnio Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio. Zastupnici su većinom glasova, sa 75 glasova "za" i 2 "suzdržana" donijeli Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, u tekstu predlagatelja korigiranim prihvaćenim amandmanima.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O LIJEKOVIMA I MEDICINSKIM PROIZVODIMA

Produžena zaštita proizvođača izvornih lijekova

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom EU, realiziraju se obveze preuzete Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenim sporazumom o trgovinskim i njima povezanim pitanjima, te se omogućuje primjena odredbi Memoranduma o razumijevanju između Vlade RH i Vlade SAD-a o zaštiti prava intelektualnog vlasništva koji je Hrvatski sabor potvrdio 3. ožujka 2004. godine.

Zastupnici su jednoglasno donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslušili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, dr. sc. **Andrije Hebranga**, ministra zdravstva i socijalne skrbi. Prvi dio izmjena odnosi se na Središnje etičko povjerenstvo, naime, zbog niza nepravilnosti koje su uočene u postupku kliničkog ispitivanja lijekova predlažu se neke izmjene.

Proširena nadležnost Središnjeg etičkog povjerenstva

U članku 1. predlaže se da Središnje etičko povjerenstvo daje odobrenje za ispitivanje svih kliničkih ispitivanja, i onih koji se odvijaju monocentrično i onih koji se odvijaju multicentrično u više ustanova. Do sada je Središnje etičko povjerenstvo imalo nadležnost i davalo odobrenje

samo za multicentrične studije, a za monocentrične je odobrenje davalo bolničko etičko povjerenstvo.

Predlaže se izmjena ugovora između naručitelja kliničkog istraživanja i ustanove gdje se ispitivanje vrši. Nedavnim inspekcijским nadzorom vidjelo se da u tim ugovorima često uopće nema govora o financijskim odnosima, pa se stoga i predlaže da se nadopuni sadržaj tog ugovora na način da on obvezno mora sadržavati i financijske obveze naručitelja istraživanja, pojašnjava Hebrang.

Članak 3. je posljedica nekoliko međunarodnih dokumenata, prije svega Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, sklopljenog Memoranduma sa SAD-om, te posljedica poštivanja međunarodnih propisa o intelektualnom vlasništvu i patentima. Hrvatska ovim izmjenama i dopunama ulazi u krug zemalja koje štite intelektualno vlasništvo i patente na način kako to štite zemlje EU i SAD-a, pojašnjava Hebrang.

Prema predloženoj izmjeni podnositelj zahtjeva za davanje odobrenja za stavljanje gotovog lijeka u promet nije obavezan priložiti rezultate toksikoloških i farmakoloških ispitivanja, te rezultate kliničkih ispitivanja i u slučaju ako dokaže da je gotov lijek istovrstan s gotovim lijekom izvornog proizvođača, pod uvjetom da je izvornom proizvođaču gotovog lijeka dano u RH ili u nekoj od država članica EU odobrenje za stavljanje u promet gotovog lijeka prije više od šest godina i da je taj lijek stavljen u promet u Hrvatskoj, "a ne u promet u zemljama EU". Time se usuglašavamo sa zakonodavstvom EU, komentira ministar.

Inspekcija u Ministarstvu

Izmjene zakona su i u području nadzora nad čitavom problematikom lijekova, od proizvodnje do stavljanja u promet.

Kako je prije dvije godine iz Ministarstva zdravstva izuzeta farmaceutska inspekcija i stavljena u Agenciju za lijekove, ali ne funkcionira, sada se ovim izmjenama ta inspekcija vraća u Ministarstvo.

Datum kada moramo donijeti prema međunarodnim obvezama ovaj propis 1. ožujak 2005. godine.

Osvrnuo se na amandmane Kluba zastupnika SDP-a, koje Vlada ne može prihvatiti, jer se odnose na regulativu koja je već obuhvaćena ovim zakonom. U prvom amandmanu koji se odnosi na članak 3. traži se da se dopuni rečenica sa "nekoj od država članica EU". Ministar naglašava da EU ovdje ne može stajati zbog toga što direktiva Europskog parlamenta i Europskog Vijeća izrijeком kaže da se ovo odnosi na one lijekove koji su stavljeni u promet u zemlji domaćina, u ovom slučaju Hrvatskoj, a ne na one koji su stavljeni u promet u zemlji domaćina i zemljama Europske unije.

Članak 10. Direktive Europskog parlamenta kaže: "Podnositelj zahtjeva nije dužan predočiti nalaze toksikoloških i farmakoloških ispitivanja ako može dokazati da je lijek u osnovi sličan lijeku koji je odobren u Europskoj uniji ili zemlji domaćinu najmanje šest godina te da je

isti u prometu u državi članici u kojoj je zahtjev podnesen". Stoga amandman nije sukladan s europskom direktivom.

Drugi amandman u kojem se traži rješavanje za lijekove čija je registracija u tijeku je također nepotreban, Vlada ga ne prihvaća, jer je logično da se zakon ne primjenjuje retrogradno. Ministar je rekao da će svi lijekovi koji su već ušli u proceduru po istom propisu tu proceduru i završiti.

Napominje da se isto tako ne može prihvatiti odrednica da bi se ovaj zakon primjenjivao od datuma stupanja Hrvatske u članstvo EU, jer je datum kada moramo donijeti prema međunarodnim obvezama ovaj propis 1. ožujak 2005. godine. Taj datum je definiran u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba ustavnopravne naravi.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je ovaj Prijedlog kao matično radno tijelo. U uvodnom obrazloženju predstavnik predlagatelja upoznao je članove Odbora s razlozima za donošenje ovoga Zakona, kojim se realiziraju obveze RH u približavanju zakonodavstvu EU. U kraćoj raspravi, članovi Odbora podržali su odredbe Zakona kojima se jamči razina zaštite intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva, uz predviđene mjere za provedbu tih prava. Članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru na usvajanje ovaj Zakon.

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom zakonskom prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja je uvodno istaknuo da su izmjene i dopune važećeg zakona neophodne radi pravilne primjene odredbi Memoranduma o razumijevanju između Vlade RH i Vlade SAD-a o zaštiti prava intelektualnog vlasništva i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor je podržao donošenje Zakona po hitnom postupku. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog usklađen s pravnom stečevinom EU, te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

AMANDMANI

Klub zastupnika SDP-a na Konačni prijedlog zakona podnio je dva amandmana.

Prvi amandman je na članak 3. u kojem se nakon riječi: "stavljen u promet u RH" dodaju riječi: "ili u nekoj od država članica EU". Obrazloženje je slijedeće: Postojeći tekst članka 3. predviđa mogućnost registracije generičkog lijeka u RH, ako je izvorni lijek već dobio odobrenje za stavljanje u promet bilo u RH, bilo u nekoj od država članica EU, a daljnji uvjet je da je taj izvorni lijek pušten u promet isključivo u RH. Predloženim amandmanom i proširenjem dodatnog uvjeta omogućava se registracija generičkog lijeka u Hrvatskoj, ako je izvorni lijek bio pušten u promet ne samo u RH, nego i u nekoj od država članica EU.

Predloženim amandmanom 8b. bi se produžena zaštita proizvođača izvornih lijekova počela primjenjivati danom stupanja RH u članstvo EU.

Drugi amandman: Iza članka 8. dodaju se novi članci 8a. i 8b. Predloženim amandmanom 8a. otklanja se pravna nesigurnost u pogledu početka primjene predloženih izmjena i dopuna Zakona, sprječava se retroaktivna primjena produžene zaštite izvornih lijekova, te se omogućava zadržavanje domaće proizvodnje generičkih lijekova koja je već počela u razdoblju prije početka primjene odredbi članka 15.a ovoga Zakona.

Predloženim amandmanom 8b. bi se produžena zaštita proizvođača izvornih

lijekova počela primjenjivati danom stupanja RH u članstvo EU. Time se slijedi praksa drugih zemalja kandidatkinja za članstvo u EU. Ujedno se vodi računa i o obvezi da se do 1. ožujka 2005. razina zaštite prava intelektualnog vlasništva u Hrvatskoj dovede na razinu sličnoj toj zaštiti u Europskoj uniji, dok bi se potpuno usklađivanje i u dijelu paten-
tne zaštite izvornih lijekova ostvarilo do ulaska u članstvo EU.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja ministra zdravstva i socijalne skrbi, dr. sc. **Andrije Hebranga**, u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo izvješće je podnio dr. sc. **Marko Turić**.

Utvrditi troškove provedbe kliničkog ispitivanja lijeka

Usljedila je rasprava po klubovima zastupnika. U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Stjepan Bačić (HDZ)**. Rekao je da Klub podržava Konačni prijedlog zakona i promjene u četiri dijela postojećeg zakona.

Prvo, uvođenje instituta "data exclusivity" čime će se omogućiti primjena odredbi Memoranduma o razumijevanju između Vlade RH i Vlade SAD-a o zaštiti prava intelektualnog vlasništva. Prema predloženim izmjenama, podnositelj zahtjeva za davanje odobrenja za stavljanje gotovog lijeka u promet nije obavezan priložiti rezultate toksikoloških i farmakoloških ispitivanja, te rezultate kliničkih ispitivanja i u slučaju ako dokaže da je gotov lijek istovrstan s gotovim lijekom izvornog proizvođača, pod uvjetom da je izvornom proizvođaču gotovog lijeka dano u RH ili u nekoj od država članica EU odobrenje za stavljanje u promet gotovog lijeka prije više od šest godina i da je taj gotov lijek stavljen u promet u RH.

Druga promjena je vezana uz farmaceutsku inspekciju. Predloženim zakonom poslovi farmaceutskog inspektora stavljeni su u nadležnost ministarstva nadležnog za zdravstvo.

Treća promjena vezana je uz Središnje etičko povjerenstvo, koje sad dobiva veće ovlasti. Prema sada važećem Zakonu Središnje etičko povjerenstvo daje mišljenje o prihvatljivosti plana ispitivanja za klinička ispitivanja u slučaju multicentričnih ispitivanja, a u slučaju kada se kliničko ispitivanje provodi samo u jednoj zdravstvenoj ustanovi u RH plan ispitivanja treba biti prihvaćen od etičkog povjerenstva zdravstvene ustanove.

Prema predloženim izmjenama, podnositelj zahtjeva za davanje odobrenja za stavljanje gotovog lijeka u promet nije obvezan priložiti rezultate toksikoloških i farmakoloških ispitivanja, te rezultate kliničkih ispitivanja i u slučaju ako dokaže da je gotov lijek istovrstan s gotovim lijekom izvornog proizvođača, pod uvjetom da je izvornom proizvođaču gotovog lijeka dano u RH ili u nekoj od država članica EU odobrenje za stavljanje u promet gotovog lijeka prije više od šest godina i da je taj gotov lijek stavljen u promet u RH.

Konačno, važećim zakonom propisano je da se kliničko ispitivanje lijeka može provoditi samo u pravnoj osobi s kojom je podnositelj zahtjeva sklopio ugovor o kliničkom ispitivanju lijeka. U cilju preciziranja financijskih obveza podnositelja zahtjeva u provedbi kliničkih ispitivanja lijeka predlaže se odredba prema kojoj se navedenim ugovorom moraju utvrditi ukupni troškovi provedbe kliničkog ispitivanja lijeka, te troškovi koje snosi podnositelj zahtjeva, uključujući troškove medicinskih i drugih usluga pravne osobe u kojoj se provodi ispitivanje, te naknade ispitivačima i ispitanicima.

Zastupnik naglašava da je hitni postupak obrazložen potrebom poštivanja

međunarodnih obveza iz Memoranduma o razumijevanju između Vlade RH i SAD-a, obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma o trgovinskim pitanjima, a što treba stupiti na snagu 1. ožujka 2005. godine.

Nema razloga za hitnost

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić (HSS)**. Smatra da nije bilo razloga za hitnost. Podsjetila je da je Memorandum o razumijevanju Vlade RH i Vlade SAD-a o zaštiti prava intelektualnog vlasništva potvrdio Hrvatski sabor 3. ožujka 2004. godine, a istodobno s Memorandumom u saborskoj proceduri bio je i Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima, ali ga je predlagatelj povukao iz procedure.

Podsjetila je također na činjenicu da je dotični Memorandum potpisan još 26. svibnja 1998. godine, i trebalo je proći šest godina da ga potvrdi Sabor.

Uvođenjem instituta "data exclusivity" u hrvatsko zakonodavstvo uvodi se mogućnost eliminiranja eventualne domaće konkurencije generičkog lijeka na tržištu.

"Pojednostavljeno rečeno, uvođenje tog instituta znači 6-godišnje isključenje bilo kakve konkurencije, pa tako i domaće s hrvatskog tržišta". Dodaje da je poznato da su cijene generičkih lijekova niže od proizvoda izvornog proizvođača i to iz razloga što za generičke lijekove nije potrebno provoditi izuzetno skupa klinička ispitivanja lijeka.

Rezultat konkurencije je jeftiniji lijek i jeftiniji sustav zdravstvene zaštite. Lalić drži da je prihvaćanje izmjena i dopuna ovog Zakona u stvari prihvaćanje skupljih lijekova i skupljeg sustava zdravstvene zaštite koji i tako pati od nedostatka novaca.

"Nedvojbeno je da su članice EU u svojim zakonodavstvima obuhvatile navedeni institut i evidentno je da će to morati učiniti i RH prije ili kasnije, ukoliko želi biti članica EU, međutim, niti jedna zemlja koja je u ovoj godini ušla u EU nije u svoje zakonodavstvo uni-

jela odredbu da se taj novitet ima primjenjivati osmi dan od objave u službenom glasilu države, već se primjena tog instituta prolongirala do trenutka ulaska svake od tih zemalja u EU".

Klub zastupnika HSS-a stoga neće prihvatiti ovaj Prijedlog.

Uvođenjem instituta "data exclusivity" u hrvatsko zakonodavstvo uvodi se mogućnost eliminiranja eventualne domaće konkurencije generičkog lijeka na tržištu.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Nikola Ivaniš (PGS)**. Rekao je da gore navedeni klubovi podržavaju ovaj Prijedlog. Posebno podržavaju vraćanje farmaceutske inspekcije u Ministarstvo zdravstva. "Mislimo da je Zakon na određen način pravovremeno usklađivanje s onim što trenutno u ovom području treba učiniti i podržavamo njegovo donošenje".

Odgoditi primjenu zakona do ulaska u EU

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Željka Antunović (SDP)**. Ustvrdila je da će ovaj zakon bitno utjecati na položaj domaće farmaceutske industrije u odnosu na velike i snažne multinacionalne farmaceutske kuće.

Naglašava da za hitni postupak nema apsolutno nikakvog opravdanja, jer rok iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ostavlja prostor za dva čitanja. Drži da će se ovime hrvatske tvrtke dovesti u lošiji položaj od svojih konkurenata u EU.

"Ključni problem ovog zakona je da je ispušteno u članku 3. Prijedloga zakona zaštititi domaće proizvođače lijekova od mogućih manipulacija velikih svjetskih farmaceutskih korporacija i u našem zakonu otvoren je prostor da strane kompanije odgađaju ili čak onemogućuju registraciju generičkih lijekova domaće proizvodnje". Dodaje da su generički lijekovi ustvari imitacija origi-

nala i u pravilu su jeftiniji od samih originala. Naglasila je da je na generičkoj proizvodnji u značajnoj mjeri zasnovana uspješnost i rezultati poslovanja naših farmaceutskih kuća.

Otvoren je prostor da strane kompanije odgađaju ili čak onemogućuju registraciju generičkih lijekova domaće proizvodnje.

Pita je li to "možda cijena koju Hrvatska treba platiti da bi do 17. ožujka dobila neke rokove". Smatra da za tako nešto nema potrebe, jer postoji manevarski prostor upravo u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Naime, do 1. ožujka 2005. godine Hrvatska je dužna ozakoniti zaštitu intelektualnog, industrijskog i trgovinskog vlasništva na način da to bude slično zaštiti koja postoji u EU. "Slično je jedan termin koji ne znači identično, nego slično, i to je politički manevarski prostor kojeg moramo u interesu Hrvatske iskoristiti".

Klub zastupnika SDP-a amandmanom predlaže i odgodu primjene ovog zakona do trenutka pristupanja Hrvatske EU. Isto tako, podnijeli su amandman kojim se sprečava retroaktivna primjena ovog zakona.

Lijekovi će biti jeftiniji

Dr. sc. **Hebrang** rekao je da postoji rok kojeg smo prošli temeljem Memoranduma kojeg je Hrvatski sabor prihvatio i po kojem se ovaj zakon već morao donijeti. Upravo zato Vlada traži hitni postupak, dakle, ne zbog EU, nego zbog Memoranduma.

Istaknuo je da će lijekovi biti jeftiniji za hrvatskog osiguranika. "Bit će jeftiniji, jer smo paralelno s ovom procedurom donošenja zakona i to je odgovor zašto je ona malo dulje trajala, donijeli novi pravilnik o lijekovima, temeljem Zakona o lijekovima, u kojem sa svim proizvođačima lijekova ugovaramo nove cijene, niže od dosadašnjih i za originala i za generike". Naglasio je da je ovo

vrijeme iskorišteno i kako bi se zaštitila domaća industrija, dajući joj vrijeme da određene svoje generike stavi u proces registracije, a ti procesi registracije bit će dovršeni po starom zakonu, jer nije dan zakon ne vrijedi retrogradno.

Usljedila je pojedinačna rasprava od 10 minuta. Govorio je **Stjepan Bačić (HDZ)**. I on se osvrnuo na pravilnik koji će uskoro stupiti na snagu, a kojim će znatno pojeftiniti lijekovi. Dodao je da su svugdje u svijetu generički lijekovi do 30% jeftiniji od originala, što kod nas nije bio slučaj.

Naglašava da Ministarstvo zdravstva prvenstveno mora misliti o onome što dobiva bolesnik i zdravstveni sustav, a tek onda kako će proći farmaceutska industrija. Podržava ovaj Prijedlog zakona.

Karmela Caparin (HDZ) podržava donošenje ovog zakona koji predstavlja usklađivanje sa zakonodavstvom EU na ovom području. Novina je da se uvodi zaštita prava intelektualnog vlasništva temeljem Memoranduma o razumijevanju između Vlade RH i Vlade SAD. Pozdravlja pojeftinjenje generičkih lijekova, kao i donošenje odluke da Središnje etičko povjerenstvo daje mišljenje o prihvatljivosti plana ispitivanja za klinička ispitivanja u slučaju multicentričnih i monocentričnih ispitivanja.

Ruža Lelić (HDZ) podržava ovaj Prijedlog, posebice stoga što predložene izmjene imaju za cilj veću zaštitu sigurnosti i dobrobit ispitanika uključenih u kliničko ispitivanje lijeka. Osobito važnim drži i obaviještenost ispitanika i dobivanje suglasnosti i pristanka istih, "da se ne bi dogodilo da ispitanici nisu ni svjesni da se nad njima u stvari provodi ispitivanje". Po predloženim izmjenama ovog zakona Središnje etičko povjerenstvo prihvaća i plan ispitivanja kod monocentričnih ispitivanja.

Osvrnula se na predloženu izmjenu članka 15. gdje se predlaže da podnositelj zahtjeva za davanje odobrenja za stavljanje gotovog lijeka u promet, nije obavezan priložiti rezultate toksikoloških i farmakoloških ispitivanja, te rezultate kliničkih ispitivanja, ako dokaže da je gotov lijek istovrstan s gotovim lijekom

izvornog proizvođača, pod uvjetom da je izvornom proizvođaču gotovog lijeka dano u RH ili u nekoj od država članica EU odobrenje za stavljanje u promet gotovog lijeka prije više od šest godina i da je taj lijek stavljen u promet u RH. "Na taj način generički lijek je jeftiniji od originalnog, a ukoliko je tržište zdravo, cijena jednog i drugog lijeka će pasti, a time će se smanjiti i troškovi za zdravstvenu zaštitu".

Komentira da institut "data exclusivity" uvodi mogućnost registracije generičkog farmaceutskeg proizvoda skraćanim postupkom u roku od šest godina. Zastupnica je istaknula da je i u zemljama EU taj postupak od 6 do 10 godina. Ovim provodimo odluke iz Memoranduma o razumijevanju između Vlade RH i Vlade SAD-a o zaštiti intelektualnog vlasništva, realiziraju se obveze preuzete Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, te obveze iz privremenog Sporazuma o trgovini i njima povezanim pitanjima, a i usklađuje se hrvatsko zakonodavstvo sa EU.

Poštovane obveze preuzete Memorandumom

Lucija Čikeš (HDZ) podržava Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima. Smatra da je važeći zakon iz 2003. godine bilo neophodno doraditi sukladno potrebi poštivanja obveza preuzetih Memorandumom.

"Na ovaj način vrlo transparentno se provode sva farmakološka, biološko-kemijska i klinička ispitivanja, a transparentnost obuhvaća proizvodnju lijeka i medicinskog materijala, te stavljanje u promet istih".

Prijetnja domaćoj farmaceutskoj industriji

Nenad Stazić (SDP) drži da zakon predstavlja prijetnju za farmaceutsku industriju. Što se tiče rokova, napominje da onaj iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je 1. ožujka 2005. godine i po tom roku ima dovoljno vremena za dva čitanja. Drugi rok je onaj koji

diktira Memorandum s Vladom SAD-a koji je ratificiran, ali nisu poslani ratifikacijski dokumenti dok se ne donese Zakon o patentima, pa iz toga proizlazi da nema žurbe ni s donošenjem ovog zakona, komentira zastupnik.

Odriče li se Hrvatska vlastite generičke industrije lijekova?

”Razlog donošenja po hitnom postupku je što je moguće bolje sakriti odnos prema domaćoj farmaceutskoj industriji”. Pita čemu u članku 3. dodatni uvjet da se izvorni lijek nalazi u prometu u Hrvatskoj, i to isključivo u Hrvatskoj, a ne i u drugim zemljama EU.

Državni tajnik, **Veljko Božikov**, rekao je da se radi o harmonizaciji sa zakonodavstvom EU i da treba poštovati Memorandum sa SAD-om.

Odriče li se Hrvatska vlastite generičke industrije

Zvonimir Mršić (SDP) pita odriče li se Hrvatska vlastite generičke industrije lijekova. Nije sporno da se naše zakonodavstvo mora uskladiti s onim EU, međutim, po uzoru na nove članice EU, poput Mađarske, Slovenije, Poljske, Češke ili Slovačke, Hrvatska to treba činiti vodeći računa o vlastitim gospodarskim interesima, uz istovremeno osiguravanje odgovarajuće zdravstvene zaštite odnosno dostupnosti lijekova.

”Spomenuti članak 3. zakona bez prijelaznih odredbi o odgodi primjene instituta ”data exclusivity”, čime bi se omogućio dovršetak započelih projekata, predstavlja udarac na razvoj npr. ”Belupa”.

Ističe slijedeći problem: velike svjetske farmaceutske kompanije ne moraju imati interes za plasman svojeg lijeka na hrvatskom tržištu od 4 i pol milijuna stanovnika, a domaće kompanije, zbog ove zakonske odredbe neće moći registrirati niti staviti u promet generičku paralelu tog lijeka, jer zakonodavac nije predvidio rješenje za takve slučajeve. Stoga se

nameće pitanje kojim će se lijekovima liječiti hrvatski bolesnici.

Ovim toga, **Mršić** ističe da navedena formulacija članka 3. Prijedloga zakona nije u skladu s europskim smjernicama broj 83. i amandmanima koji ne traže da je lijek stavljen u promet na teritoriju zemlje članice, već da je registriran ili je bio registriran u nekoj od zemalja članica EU.

”Iskustva zemalja članica EU pokazuju da originatori često zlorabe svoj položaj, pa nakon isteka roka ”data exclusivity” povuku registraciju lijeka u nekoj zemlji, pa ni tada generička kompanija ne bi mogla registrirati niti staviti u promet svoju generičku paralelu lijeka originatora, što iznova predstavlja udarac na bolesnike, jer im onemogućava dostupnost lijekova”.

Napominje da je primjena tog instituta obvezna u trenutku pristupa EU, a nove članice EU kao Poljska, Mađarska i Slovenija traže odgodu primjene tog instituta na rok od 10 ili 15 godina.

Dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** rekao je da je Zakon o lijekovima donesen 2003. godine i da se ukazala potreba za njegovom doradom, poradi usklađenja s odredbama zakonodavstva EU, te nekim međunarodnim sporazumima o zaštiti prava intelektualnog vlasništva.

Drži pozitivnim što su precizirane financijske obveze podnositelja zahtjeva u provedbi kliničkih ispitivanja. Isto tako podržava da farmaceutsko inspekcijски nadzor koji je predviđen u Agenciji za lijekove i medicinske proizvode, a koji nije profunkcionirao, bude vraćen u Ministarstvo zdravstva.

Što je s izmjenama Zakona o patentima?

Tonino Picula (SDP) pita je li Vlada pripremila izmjene Zakona o patentima, koji je kao i ovaj predmetni zakon morao biti u saborskoj proceduri prije ratifikacije Memoranduma o razumijevanju sa SAD-om. U ožujku su iz saborske procedure povučena oba zakona, što je bilo u suprotnosti sa člankom 19. stavkom 2. Memoranduma.

Jedno od središnjih pitanja je uvođenje instituta ”data exclusivity”. Picula ovaj institut prevodi pojmom ”tržišne isključivosti”, odnosno da je on jamstvo proizvođačima originalnih lijekova da će imati ekskluzivitet na našem tržištu od 6 godina počevši od dana registracije lijeka.

”S jedne strane bi se stopiralo planiranje generičkih lijekova domaće farmaceutske industrije, zbog mogućnosti patentiranja originala, a s druge strane originalni proizvođač lijeka možda uopće neće patentirati svoj proizvod, čime bi pacijenti ostali bez lijeka, a hrvatska farmaceutska industrija u gubitku”. Zaključuje da je potpuno izvjesno da će učinci ovakvog zakona imati posljedice za domaće proizvođače lijekova.

Cijenu će platiti hrvatski građani

Mr. sc. **Neven Mimica (SDP)** rekao je da je Hrvatska preuranjeno, još 1997. godine, potpisala obvezu koja štiti strane, u ovom slučaju američke proizvođače originalnih lijekova od hrvatskih proizvođača jeftinijih generičkih inačica tih lijekova još pet godina nakon isteka patentne zaštite originalnog lijeka.

Kasnije, a u cilju zaštite interesa naše farmaceutske industrije i lakšeg poslovanja HZZO-a, te želeći maksimalno produžiti vrijeme u kojem će generički lijekovi domaće proizvodnje biti po nižim cijenama dostupni hrvatskim pacijentima, Račanova Vlada za vrijeme svog mandata odlagala je predložiti Hrvatskom saboru ratifikaciju Memoranduma sa SAD-om koji je regulirao to pitanje, objašnjava slijed događaja Mimica. Memorandum je konačno ratificiran prije nekoliko mjeseci.

I propisi u EU traže produženo čekanje na puštanje u promet generičkih lijekova šest do deset godina nakon isteka patentne zaštite, ovisno o tehnološkoj kategoriji lijeka.

Međutim, u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU niti jednom riječju ne spominju specifične obveze na području produžene zaštite proizvođača originalnih farmaceutskih proi-

zvođa, već je dogovorena obveza da se do 1. ožujka 2005. godine naši propisi o zaštiti prava intelektualnog vlasništva dovedu na razinu sličnu onoj koja postoji u EU. "Dakle, obveza vrijedi za cijeli paket intelektualnog vlasništva, a ne specifično za jedan njegov manji dio koji uređuje stavljanje u promet generičkih lijekova domaće proizvodnje".

Napominje da su i druge zemlje koje su nedavno postale članice EU ostavile prostor da tek neposredno prije stupanja u članstvo EU do kraja i potpuno usklade rokove produžene zaštite proizvođača originalnih lijekova. Nitko od njih nije želio žuriti uskladiti se s farmaceutskim propisima koji će štetiti domaćoj farmaceutskoj industriji i domaćim korisnicima lijekova.

Mimica pita koliko našu farmaceutsku industriju košta produžena patentna zaštita originalnih lijekova.

"Nije nemoguća pretpostavka da su se Vlada, "Pliva" i "Belupo" nagodili da HZZO ne pritišće previše na sniža-

vanje cijena generičkih lijekova domaće proizvodnje".

To bi značilo, dodaje Mimica, da će cijenu prilagodbi Memorandumu sa SAD-om i propisima EU platiti hrvatski građani, potrošači lijekova, bilo izravno plaćanjem veće cijene generičkih lijekova, bilo neizravno, putem zadržavanja većeg doprinosa HZZO-a.

Tvrđi da se sve do dana stupanja u članstvo EU moglo pričekati s primjenom ove dodatne zaštite stranih proizvođača originalnih lijekova. Zato je Klub zastupnika SDP-a predložio i amandman kojim bi se primjena izmijenjenog članka 15. Prijedloga odgodila do dana stupanja Hrvatske u članstvo EU.

Završnu riječ dao je državni tajnik **Velimir Božikov**. Ustvrdio je da ovim zakonom domaća farmaceutska industrija neće biti oštećena, već se time upušta u "jednu doista poštnu" tržišnu utakmicu. Zaključio je da Vlada ostaje pri ovim prijedlozima.

Izjašnjavanje o amandmanima i glasovanje

Amandmane je podnio **Klub zastupnika SDP-a** i o njima se očitovao ministar Hebrang. Prvi amandman na članak 3. Vlada ne prihvaća, "jer je varijanta u zakonu usklađena s direktivama Europskog parlamenta". Kako nije bilo nikoga iz Kluba zastupnika SDP-a u sabornici, glasovalo se o amandmanu. Nije dobio potrebnu većinu.

Drugi amandman **Kluba zastupnika SDP-a** kojim se dodaju novi članci 8a. i 8b. Vlada također ne prihvaća. Amandman glasovanjem nije prošao.

Usljedilo je glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona. Zastupnici su jednoglasno, sa 79 glasova "za" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

S.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O OBVEZNYM ODNOSIMA

Cjelovit i sveobuhvatan tekst

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio Prijedlog zakona o obveznim odnosima kojim se uređuju osnove obveznih odnosa (Opći dio) te ugovorni i izvanugovorni obvezni odnosi (Posebni dio). Predloženim tekstom izvršene su promjene u sistematizaciji sadržaja, renumeracija članaka te određene sadržajne izmjene važećeg teksta Zakona o obveznim odnosima, navodi predlagatelj ovog zakona, Vlada RH.

Predviđa se da će ovaj zakon stupiti na snagu šest mjeseci od dana objave u "Narodnim novinama".

O PRIJEDLOGU

Izradi novog zakona o obveznim odnosima prišlo se iz nekoliko razloga. Važe-

ći Zakon o obveznim odnosima iz 1978. godine praksa je dobro prihvatila no s

Ovaj Prijedlog zakona ima 1165 članaka, podijeljen je u tri dijela – prvi, Opći dio, drugi, Posebni dio i treći, Prijelazne i završne odredbe. U prvom su dijelu predviđena opća pravila koja se primjenjuju na sve obveznopravne odnose, a u drugom dijelu, posebna pravila, za ugovorne odnose i izvanugovorne odnose.

vremenom su se ukazali neki nedostaci koje je bilo potrebno ispraviti pa je velikim brojem izmjena i dopuna (11) tijekom godina tekst Zakona postao nepregledan. Započinjanjem postupka pridruživanja EU RH se obvezala postupno u svoj pravni poredak ugraditi čitavu pravnu stečevinu EU. To podrazumijeva i usklađivanje Zakona o obveznim odnosima s odredbama direktiva EU. I, naposljetku, postojala je potreba terminološkog usklađivanja teksta Zakona sa standardom hrvatskoga pravnog nazivlja, primjerice, umjesto dosadašnjeg naziva "ništavnost" predviđa se naziv "ništetnost", umjesto "materijalna i nematerijalna šteta" predviđen je naziv "imovinska i neimovinska šteta" i dr.

Predloženim tekstom, kako ističe predlagatelj u razlozima za donošenje ovog zakona, promijenjena je sistematizacija sadržaja, izvršena renumeracija članaka te određene sadržajne izmjene teksta važećeg ZOO-a.

Ovaj Prijedlog zakona ima 1165 članaka, podijeljen je u tri dijela – prvi, Opći dio, drugi, Posebni dio i treći, Prijelazne i završne odredbe. U prvom su dijelu predviđena opća pravila koja se primjenjuju na sve obveznopravne odnose, a u drugom dijelu, posebna pravila, za ugovorne odnose i izvanugovorne odnose.

Ugovori o uzdržavanju

Prilikom izrade predloženog teksta odlučeno je renumerirati važeći tekst, što je, među ostalim, bilo važno jer se predloženim zakonom uređuju neki instituti koji u važećem Zakonu nisu uređeni, primjerice, ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor o posudbi, ugovor o darovanju, ugovor o najmu, institut naloga. Kažimo da je u ovom trenutku ugovor o doživotnom uzdržavanju u našem pravnom sustavu uređen Zakonom o nasljeđivanju. Iako taj ugovor ima određene nasljednopravne učinke po svojoj je naravi obveznopravni ugovor pa je sistemski ispravnije urediti ga ovim zakonom (u osnovi identičan onome u Zakonu o nasljeđivanju - te odredbe se stavljaju izvan snage stupanjem na snagu ovog Zakona).

Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju u ovom trenutku nije uređen niti jednim pozitivnopravnim propisom, obrazlaže predlagatelj. Unatoč tome njegova je primjena u praksi vrlo česta i razvio se kroz praksu na temelju načela dispozitivnosti, a svoju je potvrdu dobio i od sudova. Stoga se javila potreba da se uredi propisom, a kako se radi o obveznopravnom ugovoru, bilo je potrebno predvidjeti ga u odredbama ovog zakona. Osnovna razlika između ovog ugovora i ugovora o doživotnom uzdržavanju jest u tome što kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju imovina primatelja uzdržavanja prelazi na davatelja

uzdržavanja za vrijeme života primatelja uzdržavanja a kod ugovora o doživotnom uzdržavanju u trenutku njegove smrti, obrazlaže predlagatelj.

Usklađivanje s direktivama EU zahtijevalo je da se dopune određeni instituti odnosno da se predvide neki novi instituti što je rezultiralo odredbama koje dosad nisu postojale.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a na tekst Prijedloga nije imao primjedbi.

Odbor za pravosuđe predložio je prihvaćanje Prijedloga ovog zakona. U raspravi je istaknuto da je rad stručne skupine i eminentnih pravnih stručnjaka pri njegovoj izradi rezultirao prihvatljivim tekstom koji u odnosu na raniji ZOO predstavlja cjelovit i sveobuhvatan tekst na području obveznih odnosa usklađen s pravnom stečevinom EU.

Članovi **Odbora za europske integracije** u raspravi su jednoglasno podržali donošenje ovog Prijedloga zakona. Istaknuto je mišljenje da bi i odredbe o kamatama trebale stupiti na snagu u isto vrijeme kada i zakon. Odbor je jednoglasno utvrdio da je ovaj Prijedlog zakona usklađen s pravnom stečevinom EU te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Primjena odredbi o kamatama za dvije godine

Na sjednici Hrvatskoga sabora o predloženom zakonu uvodno je govorila u ime predlagatelja ministrica pravosuđa **Vesna Škare-Ožbolt**. Ovo je jedan od sistemskih značajnih zakona za rad našeg gospodarstva i uopće pravosuđa (sadašnji Zakon nastao je u bivšoj saveznoj državi i 1991. godine preuzet je u pravni sustav RH) a u njegovoj pripremi sudjelovali su priznati pravni i gospodarski stručnjaci a Nacrt prijedloga radio se od 1995. godine, naglasila je ministrica. Važnim je ocijenila reći da su

u najužoj radnoj skupini za izradu ovog zakona bili: prof.dr. Petar Klarić, akademik Jakša Barbić, prof.dr. Hrvoje Kačar, Katarina Buljan, Vilim Gorenc, Hrvoje Momčinović, Mladen Žuvela, Marko Baretić i Saša Nikšić. Uz ove članove na Posebnom dijelu zakona koji uređuje ugovorne odnose sudjelovali su i drugi priznati pravni i gospodarski stručnjaci.

Zbog dosadašnjih izmjena (11) postojeći tekst Zakona postao je nepregledan, a novi je bilo potrebno izraditi i zbog direktiva Vijeća Europe i usklađivanja hrvatskoga zakonodavstva s pravnim stečevinama EU. Ispravljani su i određeni nedostaci u dosadašnjoj praksi a i predloženi tekst zakona terminološki je usklađen sa standardom hrvatskoga pravnog nazivlja. Struktura zakona konceptijski je uređena na sličan način kao što je bila do sada s tim da Posebni dio sada regulira i naknadu štete (dosad u Općem dijelu), rekla je ministrica Vesna Škare-Ožbolt.

Dodala je da se u ovom dijelu posebice izdvajaju novine, kao što je ugovor o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, što je bilo regulirano drugim propisima, i ugovor o posudbi, ugovor o darovanju, ugovor o najmu. Kao osobito značajne odredbe izdvojila je onu u Prijelaznim i završnim odredbama, o odgodi primjene ovog zakona u odnosu na ugovorne i zatezne kamate na rok od dvije godine, računajući od dana stupanja na snagu ovog zakona te stupanje na snagu ovog zakona šest mjeseci od dana objave u "Narodnim novinama". Odgoda primjene spomenute odredbe u odnosu na kamate rezultat je naših gospodarskih odnosa jer u ovom trenutku eskontna stopa Hrvatske narodne banke nema funkciju koju takvu stopa ima u zemljama EU, tj. nije odraz stvarne vrijednosti novca i tržišta vrijednosnih papira. Očekujemo i procjenjujemo da će kroz dvije godine eskontna stopa svakako dobiti onu ulogu koju eskontna stopa ima u zemljama EU. S ovim dvjema prijelaznim odredbama pružena je mogućnost da se u jednom realnom vremenu pripremi sve što je potrebno kako bi zakon saživio i u odnosu na određenje kamate i to na bezbolan način a pruža

se i mogućnost svim subjektima obvezno pravnog odnosa da se u vremenu od objave Zakona do njegovog stupanja na snagu doista dobro prouče zakoni te da se suci i gospodarstvenici dostatno educiraju, naglasila je ministrica.

Zaštita prava osobnosti

Osvrnula se i na predloženo rješenje o pravu osobnosti, gdje je novina, kaže, da se propisuje da fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom. Ovo je posebno značajno za pravnu osobu da ima pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, slobodu privređivanje itd. Ovo se usko nadovezuje i na odredbu o pravima osobnosti vezanih uz novu definiciju neimovinske štete jer i takve pravne osobe mogu pretrpjeti neimovinsku štetu.

Sustav zatezних kamata u ovom Prijedlogu vezuje se uz eskontnu stopu HNB-a. Visina stope zatezних kamata ovisi o subjektu obvezno-pravnog odnosa i to tako da se polazeći od eskontne stope HNB-a ona uvećava.

Kad je riječ o zatezним kamatama koje, kaže, već doista izazivaju dosta polemike u medijima, objasnila je da se sustav zatezних kamata u ovom Prijedlogu vezuje uz eskontnu stopu HNB-a. Visina stope zatezних kamata ovisi o subjektu obvezno pravnog odnosa i to tako da se polazeći od eskontne stope HNB-a ona uvećava. U odnosima iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovaca i osoba javnog prava uvećavanjem za 8-postotnih poena – danas bi to po Prijedlogu bilo 4,5 plus 8, 12, posto – a u ostalim odnosima, potrošačkih i građansko-pravnih ugovora, uvećanjem za 5-postotnih poena to bi iznosilo 4,5 plus pet - 9,5 posto.

Novina ovog zakona je i mogućnost ugovaranja drugačije stope zatezних

zakonskih kamata od trgovačkih ugovora i ugovora između trgovaca i osoba javnog prava s tim da se određuje najviša stopa takvih kamata, to je zakonska zatezna kamata uvećana za polovinu te stope. To bi danas prema prijedlogu iznosilo 12,5 plus 6,25 dakle 18,75 posto, objasnila je, među ostalim ministrica dodajući da se kod ugovorenih kamata stopa veže uz stopu zatezних kamata.

Ovako predloženo uređenje ugovornih zatezних kamata omogućit će fleksibilan sustav određivanja ugovornih i zakonskih zatezних kamata koji će odmah reagirati na promjene na financijskom tržištu.

Zakon o obveznim odnosima će po svojoj strukturi predstavljati jednu vrlo koherentnu cjelinu, temeljit će se na pravnoj stečevini EU i biti prepoznatljiv ljudima izvana a promet će se odvijati na jednim modernijim normativnim temeljima, rekla je na kraju ministrica pravosuđa Vesna Škare - Ožbolt.

Zatim je predsjednik Odbora za pravosuđe **Rade Ivas (HDZ)** prenio stajalište tog radnog tijela nakon čega je bila otvorena rasprava.

Bitan i kvalitetan propis

Emil Tomljanović (HDZ) izvijestio je da Klub zastupnika HDZ-a u potpunosti podupire Prijedlog novog zakona o obveznim odnosima i to ne samo zbog kvalitete samog propisa već i zbog toga što je sadašnji Zakon još donesen u jednoj drugoj državnoj tvorevini, što je svih proteklih godina mijenjan i nadopunjavan 11 puta i što ga treba uskladiti u prvom redu s direktivama EU. U strukturi zakona u Općem dijelu (prvom) su izmjene koje će sigurno na drugačiji ali i kvalitetniji način regulirati ovaj dio obveznog prava, naveo je zastupnik navodeći pitanja koja su tim poglavljem obuhvaćena, pa tako i redefiniranje pojma običaja kao izvora prava. Važećim Zakonom predviđa se da se trgovački običaji primjenjuju samo ako su ugovorne strane ugovorile njihovu primjenu što je u suprotnosti s tradicionalnim uređenjem obvezno-pravnih odnosa među trgovcima i stoga se sada predlaže

da trgovački običaji obvezuju sudionike uvijek kada njihova primjena nije izričito ili prešutno isključena. Predviđena je i mogućnost da se u odnosima između trgovaca osim običaja primjenjuje i praksa koju su oni međusobno razvili što je sukladno modernim obvezno-pravnim uređenjima, rekao je, među ostalim.

Odredbom o pravima osobnosti popunjena je pravna praznina koja se u vezi s ovim pitanjem pojavljuje u našem pravnom poretku i zapravo najvažnija je novina u tome da pravna osoba ima sva navedena prava osobnostima vezanih uz biološku bit fizičke osobe a osobito pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno tvrtku i drugo. Ne treba posebno naglašavati, dodao je zastupnik, da je ova odredba izuzetno važna radi nove definicije neimovinske štete.

Govoreći o predloženim rješenjima iz drugog dijela zakona nije zaobišao institut suglasnosti volja, bitne zablude te druge pravne institute koji su, kaže, novi, ili razrađeni na drugačiji način od dosadašnjih, poput ništetnosti i prava popravljivanja štete. Što se tiče konkretnih ugovora taj je dio zakona izuzetno kvalitetno riješen, naglasio je dodajući da bi se kao jedina primjedba u vezi s tim mogla istaći što to zakonom nije razrađen institut posebnog ugovora, ugovora o leasingu koji se sve više pojavljuje u pravnom prometu u RH. Njezova zakonska definicija kao i detaljna razrada upravo ovim zakonom uklonila je nejasnoće i nepreciznosti koje se eventualno pojavljuju u praksi.

Ovo je vrlo bitan, kvalitetan i sveobuhvatan propis koji obuhvaća krucijalni dio građanskog prava RH i stručnost i ozbiljnost su u njegovoj pripremi, nesumnjivo nam daju pravo da o njemu promišljamo kao o osnovnoj stepenici reforme hrvatskoga pravosuđa kad se govori o građanskom obveznom pravu. Shodno tome Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se ovaj zakonski prijedlog što prije donese, rekao je na kraju.

Dobro napravljen zakon

Josip Leko (SDP) riječ je dobio u ime Kluba zastupnika SDP-a i odmah

na početku svog javljanja upozorio da se ova rasprava vodi pred 20 posto zastupnika i bez neposrednog uvida javnosti (politički apsurdna situacija a za gledatelje šizofrena). A radi se, kako je rečeno, o najvažnijem aktu reforme pravosuđa u civilnom sektoru, o materiji koja će sutra sasvim sigurno pogađati građane, rekao je. Slaže se da je ovaj zakon vrlo dobro napravljen, vidi se da su u njegovoj izradi sudjelovali stručnjaci, praktičari i teoretičari i moglo bi se reći, kaže, da je konzistentan i kompaktan u pravnom smislu. No zadaća je zastupnika, posebno iz opozicije, da na prijedloge gledaju s kritičkim osvrtnom.

Stoga navodi da je u 1165 članaka predloženog zakona trebalo bolje, preciznije i u skladu s već riješenim načinom u Zakonu o nasljeđivanju doraditi i precizirati norme koje uređuju ugovore o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju. Realnost je takva da ti ugovori u praksi pogađaju najčešće i najviše one kojima je potrebna pomoć društvene zajednice, države jer nažalost, u praksi takve osobe često ostaju bez uzdržavanja i bez svoje imovine. Predlagatelj bi možda, do glasovanja o ovom zakonu, mogao vidjeti je li potrebno u ove odredbe ugraditi da se ugovor mora potpisati pred sucem, ili najmanje pred javnim bilježnikom. Nema ni odredbi koje uređuju, kao što je spomenuto, leasing, ni operativni ni financijski a već na tržišnici ljudi govore kako su bicikl kupili na leasing, rekao je.

Zastupnik je iznio i nekoliko primjedbi u cilju poboljšanja teksta ili bar otklanjanja mogućih dilema (članak 17 – pravna sposobnost) te naglasio da Klub zastupnika SDP-a smatra da je vrlo važno da se u rješenjima o kamata izričito kaže da je zabrana ugovaranja kamate na kamatu i da takve odredbe neće pravno egzistirati. Po sudu zastupnika nije precizno utvrđena kamata kad se radi o ugovorima koji imaju tzv. deviznu klauzulu. Na kraju je naglasio da nije prihvatljivo odgađanje primjene odredbi o kamata na rok od dvije godine jer se ne vidi iz obrazloženja zakona zašto bi u dvije godine imali liberalnije utvrđivanje kamata. Sugestija je ovog Kluba da

zbog zaštite slabijih u utakmici predlagatelj odmah propiše da će se odredbe o kamata primjenjivati kao i cijeli zakon, rekao je na kraju napominjući da zastupnici ovog Kluba neće sudjelovati u glasovanju dok se Poslovnik ne bude koristio u interesu sviju u Saboru a ne predsjedatelja.

Zvonimir Puljić (HDZ) ispravio je navod predgovornika da javnost nema neposredan uvid u ovu raspravu kao djelomično netočnim jer, točno je da nema tv prijenosa ali Hrvatski radio uz malu vremensku odgodu prenosi izlaganja predstavnika klubova zastupnika. **Niko Rebić (HDZ)** rekao je pak da ovo nije prvi slučaj da na sjednici nedostaju cijeli klubovi zastupnika, da javnost ima uvid (ne tako davno zastupnik Stazić je rekao da su tv kamere uključene a novinari su u svojoj sobi). **Josip Leko (SDP)** upozorio je na povredu Poslovnika jer da ga predgovornik nije ispravio.

Velik korak u reformi pravosuđa

Nikola Vuljanić (HNS) govorio je u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a. Ovo je velik korak u reformi pravosudnog sustava a ujedno je i sam zakon golem fizički. Kad ga laik dobije u ruke nepregledan je, stoga je apelirao da se ubuduće u zakonskim prijedlozima, pogotovo velikim, na početak stavi sadržaj radi boljeg pregleda. To je primjedba, objasnio je, koja ima namjeru poboljšati ovaj golem napor stručnosti, znanja i iskustva koji su ugrađeni u Prijedlog zakona.

Skrenuo je pažnju da bi među navedenim razlozima za donošenje zakona trebalo navesti i pokušaj logičnosti i preglednosti zakona kroz renumeraciju članaka te da se novi instituti grupiraju zajedno s nekim starim institutima (na drugim mjestima). Čini mu se da bi se odredba o primjeni običaja i prakse (trgovačka) mogla definirati jasnije tako da se u slučaju bilo kakvog nesporazuma može jednostavno arbitrirati neposrednom primjenom zakona. Čini mu se da je najveća novina ovog zakona uvođenje instituta prava osobnosti (članak 19.) kako za fizičku tako i pravnu

osobu. Način na koji je to napravljeno je suvremen i čini mu se da će to biti izuzetno korisno u praksi. No čini mu se da je riječ o neskladu između ovog predloženog zakona i onog o kamata, kad je riječ o kamata (uskладiti).

U Posebnom dijelu zakona ima sjajnih definicija i vidi se da su to pisali ljudi kojima je to životna struka i opredjeljenje (volja za sklapanje ugovora, dokazivanje nesporazuma) no postoji u ponekim člancima nejasnoća koje bi se do drugog čitanja dale ispraviti (npr. nedostatak namjere da se sklopi ugovor). Čini mu se, rekao je na kraju, da je nepotrebno da u zakonu uopće stoje ugovori o uzdržavanju (o dosmrtnom i o uzdržavanju). Zamolio je predlagatelja da razmisli i tu vrstu ugovora ukloni iz zakona jer oni trebaju onima koji imaju namjeru manipulirati starim i nemoćnim osobama i konačno svatko zna poneki takav slučaj da starije i nemoćne osobe na takav način ostanu na cesti.

Čini mu se da bi se odredba o primjeni običaja i prakse (trgovačka) mogla definirati jasnije tako da se u slučaju bilo kakvog nesporazuma može jednostavno arbitrirati neposrednom primjenom zakona.

Emil Tomljanović (HDZ) rekao je da nije točno da su ugovori o dosmrtnom uzdržavanju i o doživotnom uzdržavanju identični kao što je naveo predgovornik. To su dva različita pravna posla i ugovora a spomenute probleme treba riješiti na drugi način (odredbe kaznenog zakonodavstva) a ne odredbama zakona o obveznim odnosima.

Pero Kovačević (HSP) govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a najprije je upozorio da će ovaj zakonodavni "stampedo" dovesti do toga da zastupnici uopće neće znati o čemu su razgovarali jer ima puno točaka dnevnog reda, treba ih proučiti za što je potrebno vrijeme (glava mu je već ogromna od svih tih

propisa). Ovako krupne zakone stvarno treba raspraviti ako treba i u dva dana, iako je ovo jedan od boljih zakona koji je upućen u Hrvatski sabor.

Iznio je 13 najvažnijih primjedbi ovog Kluba zastupnika na predloženi zakon, pa tako i onu da je opasna odredba po kojoj se primjenjuju običaji, pa i ako su suprotni dispozitivnim propisima. Još uvijek je moguće kazati kako u Hrvatskoj nemamo tako izražene poslovne običaje, jer, oni su u Hrvatskoj jako loši, pa je zbog toga prerano na njima zasnivati jednu važnu kariku u području trgovine. Zatim, trebalo bi dopuniti odredbu (članak 17.) o pravnoj sposobnosti (stječe se danom upisa u odgovarajući registar), da obveze (članak 20.) mogu nastati i na osnovi arbitražnog suda ili drugih tijela državne vlasti te da nije dopustivo (članak 29. stavak 3.) ugovaranje drugačijih stopa zatezanih kamata. Uvedimo na svim područjima red, pa i u tom dijelu, rekao je.

Također je naveo da treba preciznije opisati ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s obzirom na zloporabe u praksi.

Veliko ohrabrenje

Dražen Bošnjaković (HDZ) podsjeća da su se u ovoj raspravi svi pohval-

no izrazili o predloženom zakonu a i da to nije prvi kvalitetan i dobar dokument koji dolazi iz Ministarstva pravosuđa. To je zapravo veliko ohrabrenje u cijeloj ovoj reformi pravosuđa.

Predloženi zakon zastupnik doživljava više kao pročišćeni tekst dosadašnjeg Zakona jer radi se zaista o institutima koji su već regulirani i koji se preuzimaju. Novine podržava (kamate, osobnost), drago mu je da je to regulirano na tekovinama EU i da ćemo u tom dijelu imati modernu regulativu. Do drugog čitanja (leasingu, koja nije naša riječ odgovaralo bi rješenje iz članka 462. – kupoprodaja s pridržanim pravom vlasništva) trebalo bi možda pogledati odredbe o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, možda pojačati proceduru kod sklapanja tih ugovora, uključiti centar za socijalni rad (mišljenje). Jer unatoč ovim institutima koje smo imali do sada u vezi s ugovorom o doživotnom uzdržavanju bilo je dosta sudskih sporova, raskida ugovora itd. što se rješavalo na sudovima, rekao je.

Rade Ivas (HDZ) podsjetio je najprije da je važeći Zakon donesen davne 1978. godine, da je imao velik broj izmjena i dopuna a da se predloženim zako-

nom zaokružuje zakonodavno uređenje područja civilnog građanskog prava. Naveo je nova rješenja i nove institute, da se točno određuje krug osoba koje imaju pravo na naknadu štete za pretrpljene fizičke boli zbog smrti ili naročito teškog invaliditeta bliskih srodnika. Smatra da je šteta što zakon ništa ne govori o leasingu, elektronskom potpisu, rekao je, među ostalim, smatrajući ovo važnim zakonskim projektom stručno i kvalitetno uređenim.

U završnoj riječi ministrica pravosuđa **Vesna Škare-Ožbolt** zahvalila je na raspravi i na konstruktivnim prijedlozima koji će pomoći predstavnicima Ministarstva za završnu verziju zakona, koji je rađen devet godina. Švicarska je takav zakon radila dvadeset godina, rekla je ministrica naglašavajući da će radna skupina razmotriti sve prijedloge te da misli da će biti ugrađeni u Konačni prijedlog.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog zakona o obveznim odnosima (81 "za", 4 "suzdržana"). Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona, zaključeno je.

D.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O LOVSTVU

Uvesti više reda u lovstvo

Hrvatski je sabor proveo raspravu o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o lovstvu za koji je predlagatelj, Vlada RH, predložio hitni postupak. Prije zaključenja rasprave predstavnik predlagatelja složio se s prijedlozima iz rasprave i matičnog Odbora da ovaj zakon ide u drugo čitanje.

Novim zakonskim rješenjima želi se uvesti više reda u lovstvu, počevši od

samog gospodarenja lovištima, potaknuti lovni turizam, te, među ostalim, kako navodi predlagatelj, oživjeti lovačke običaje i tradiciju.

Glasovanje o Prijedlogu zakona nije provedeno jer nije bilo kvoruma.

U međuvremenu predlagatelj je obavijestio Hrvatski sabor (dopisom od 20. siječnja 2005) da povlači iz procedure predloženi zakon.

O PRIJEDLOGU

Važeći zakon o lovu stupio je na snagu 1994. godine i njime je napušten regalni sustav lovnog gospodarenja koji je trajao od 1945. godine (do tada stoljetna dominacija dominalnog ili zakupnog sustava). Taj je Zakon donio kapitalne promjene i u njegovoj primjeni iskazale su se vrlo brzo određene teškoće zbog kojih su donesene

njegove izmjene i dopune. No u njegov provedbi i dalje su zamjetne veće i manje teškoće što je i osnovni razlog da se pristupilo izradi ovog novog zakonskog prijedloga, navodi predlagatelj.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti ovim zakonom odnose se na usklađivanja s direktivama i konvencijama EU, želi se uvesti više reda u lovstvo, počevši od samog gospodarenja lovištima, pri uzgoju, zaštiti, lovu i prometovanju s divljači, njenim dijelovima i upotrebi lovačkog oružja. Želi se potaknuti lovni turizam, oživjeti lovačke običaje i tradiciju, osnažiti lovačku etiku te djelotvornije uključiti lovce i njihova udruženja u razvoj i unapređenje lovstva kao značajne privredne grane naše zemlje.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti ovim zakonom odnose se na usklađivanja s direktivama i konvencijama EU, želi se uvesti više reda u lovstvo, počevši od samog gospodarenja lovištima, pri uzgoju, zaštiti, lovu i prometovanju s divljači, njenim dijelovima i upotrebi lovačkog oružja. Želi se potaknuti lovni turizam, oživjeti lovačke običaje i tradiciju, osnažiti lovačku etiku te djelotvornije uključiti lovce i njihova udruženja u razvoj i unapređenje lovstva kao značajne privredne grane naše zemlje.

To se uređuje na način da poslovi uzgoja, zaštite, lova i korištenja divljači uz gospodarsku funkciju imaju i funkciju zaštite i očuvanja biološke i ekološke ravnoteže prirodnih staništa divljači te flore. Daje se pojam divljači i nazivi životinjskih vrsta koje se smatraju divljači, uvodi se institut prava lova pod kojim se razumijeva ovlast da se na određenoj površini zemljišta i voda provode radnje i poduzimaju mjere uzgoja,

zaštite, lova i korištenja divljači i njezinih dijelova.

Uređuje se pitanje prava vlasnika odnosno ovlaštenika zemljišta i voda na naknadu za ograničenja kojima su podvrgnuti u ostvarivanju prava lova, uvodi se institut stjecanja prava lova temeljem koncesije i zakupa na lovištima u vlasništvu države za strane ili domaće pravne ili fizičke osobe. Nadalje, Hrvatskom lovačkom savezu daju se javne ovlasti, zastupanje ovlaštenika prava lova i lovaca u zemlji i inozemstvu, povjerava se briga o promicanju uzgoja, zaštite, lova i korištenja divljači, zaštite prirode i okoliša, itd. a propisano je obvezno učlanjivanje lovaca, druga i lovovlaštenika u HSL te ulaganje dijela sredstava iz lovozakupnina u razvoj lovstva.

Osniva se Fond za unapređenje lovstva te se propisuje priljev sredstava Fonda, njihov trošenje, upravljanje, nadzor i izvješćivanje nadzornih tijela.

Uređuje se zakup državnih i zajedničkih lovišta putem javnih natječaja, prava i obveze zakupnika lovišta, zakupnina, raspoređivanje sredstava od zakupnina i mnoga druga pitanja. Donošenjem predloženog zakona ne mijenjaju se osnovne postavke sada važećeg Zakona o lovu već se nadopunjuju i detaljnije razrađuju odnosno dodaju odgovarajuće nove.

Predloženim zakonskim rješenjima unaprijedili bi se odnosi glede uzgoja, zaštite lova i korištenja divljači te približili načinu njihovog uređivanja u lovnim zakonodavstvima suvremenih država, navodi predlagatelj uz obrazloženje da se hitni postupak za ovaj zakon predlaže radi ustrojavanja lovne inspekcije u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona, međutim, glede prijedloga o hitnom postupku predlaže predlagatelju da to preispita imajući u vidu primjedbe ovog Odbora. Naime, na tekst Konačnog prijedloga Odbor je dao načelne primjedbe i prijedloge.

Pojedine odredbe ne sadrže rješenja kojima su ispoštovane ustavne odredbe glede jednakopravnog položaja poduzetnika i poduzetničkih sloboda te slobodnog udruživanja, pojedina rješenja su u suprotnosti s propisima pravnog sustava RH, poglavito Zakonom o sustavu državne uprave, Zakonom o prekršajima, Kaznenim zakonom, Zakonom o obveznim odnosima, Zakonom o kamata, Zakonom o zemljišnim knjigama, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o općem upravnom postupku, Zakonom o srednjem školstvu, Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Zakonom o slatkovodnom ribarstvu i drugim propisima.

Posebno je nužno, stoji u Izvješću Odbora, preispitati rješenja glede Hrvatskog lovačkog saveza jer nije razvidno propisuje li se obvezno udruživanje, nisu prihvatljiva rješenja da Hrvatski lovački savez svojim statutom utvrđuje način na koji će obavljati poslove za koje mu se ovim zakonom daju javne ovlasti. Prekoračenja mogućih zakonskih i ustavnih ovlasti sadržana su u rješenjima o Sudu časti Saveza, navodi, među ostalim Odbor, uz napomene da se u cijelom tekstu rabe različiti izrazi za iste pojmove a i da su odredbe u međusobnoj suprotnosti te da je nužno doraditi pravno jezično i nomotehnički izričaj odredaba.

Ove primjedbe i prijedloge Odbor daje i upućuje izravno predlagatelju kako bi ih razmotrio i svojim amandmanima do konačnog glasovanja otklonio spomenute manjkavosti.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu odlučio je jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru donošenje ovog zakona.

To je predložio i **Odbor za europske integracije** a nakon rasprave u kojoj je naglašeno da postojeće stanje u kojem strane osobe kroz zabranjene institute podzakupa ili podkoncesija stječu prava na lovištima mora biti sankcionirano pojačanim inspeksijskim nadzorom nadležnog Ministarstva. Isto tako je rečeno da zakonsko omogućavanje dobivanja koncesija na lovištima i stranama osobama nije put za očuvanje hrvatskih lovišta.

Odbor je utvrdio da je ovaj predloženi zakon usklađen s pravnom stečevinom EU, pravnim aktima Vijeća Europe te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Uklanja se nesklad u gospodarenju

Na sjednici Hrvatskoga sabora o ovom zakonskom prijedlogu uvodno je govorio državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Josip Bartolčić**. U skladu sa Zakonom o lovu iz 1994. godine ustanovljena su na teritoriju RH vlastita odnosno državna lovišta a na preostalim površinama zajednička lovišta i određene su površine na kojima se lovište ustanovljuje. Ukupno je ustanovljeno više od 1050 lovišta i to 320 državnih i 730 zajedničkih a za njih su putem javnih natječaja određeni lovozakupnici ili koncesionari o čemu su sklopljeni ugovori. Za sva lovišta izrađene su i odobrene lovnogospodarske osnove. Do 1999. godine inspeksijski nadzor obavljala je lovna inspekcija pri Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, od 1999. inspekcija je unutar Državnog inspektorata a donošenjem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu središnjih tijela državne uprave (2003.) propisano je da inspeksijske poslove koji se odnose na lov obavlja Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva te da će najkasnije od početka 2005. godine inspeksijski nadzor nad provedbom Zakona obavljati lovni inspektori, naveo je.

Proteklo desetogodišnje razdoblje na provedbi Zakona o lovu i u tome stečena saznanja podloga su za realnu ocjenu stanja valjanosti osnovnog Zakona i podzakonskih propisa. Dominalnim sustavom propisano je da ovlaštenici prava lova mogu biti domaće i strane pravne i fizičke osobe dok je do 1994. lovozakupnik praktički mogla biti samo mjesna lovačka udruga. Iako još danas od ukupnog broja lovišta lovačke udruge gospodare s oko 70 posto lovišta, s

ostalih 30 posto druge pravne i fizičke osobe, snažno se osjeća duh slobodnog poduzetništva i upravo u tih 30 posto se najbolje gospodari. Pojedina naša lovišta mogu stati uz bok najbolje uređenim lovištima u susjednim zemljama, rekao je, među ostalim, državni tajnik, istaknuvši da naše lovstvo karakterizira golema neujednačenost u uspješnosti gospodarenja. Tako imamo lovište koje je proglašeno najbolje uređenim lovištem na svijetu u 2002. godini ("Garjevica") ali i lovišta u kojima je malo od toga što traže suvremeno lovno gospodarenje i zakonski propisi. Međimurska, Varaždinska, Istarska županija svojim lovištima mogu se takmičiti s najboljim lovnim destinacijama u Mađarskoj, Slovačkoj i Češkoj dok će se takav sustav razvoja lovstva u većini ostalih županija postići tek u doglednoj budućnosti.

Predloženi zakon uklanja nesklad u lovnom gospodarenju kao i sve prijepore i poteškoće u razvoju i unapređenju lovstva na državnoj razini, rekao je, govoreći o pitanjima koje ovaj Prijedlog rješava.

Još ne koncesije strancima

U raspravi koja je uslijedila prvi je riječ dobio **Damir Kajin (IDS)** u ime Kluba zastupnika IDS-a. Kaže da je on posljednji koji zazire od stranog kapitala u Republici Hrvatskoj i radije bi da strani kapital dođe u Hrvatsku nego da naši građani idu za tim kapitalom u inozemstvo. No, smatra da još neko vrijeme ne bi trebalo davati koncesiju prava lova strancima a i drži da to u ovom času od RH nitko ne traži pa da ne trebamo nuditi nešto nekome što od nas nitko ne traži.

Za početak treba omogućiti strancima da, ako žele, mogu loviti na prostoru RH uz ne malu naknadu. Stranci su lovili u Hrvatskoj i za vrijeme komunizma, 90-tih godina i nakon njih. A sada se događa da granični režim tjera strane lovce iz Istre i da moraju plaćati izuzetno visoke takse za unos oružja na prostor na kojem žele loviti a izvoziti meso divljači mogu samo preko graničnog prijelaza Rupe, kad je Istra posrijedi. Tu

radi jedina veterinarska služba na prostoru županija Istarske i Primorsko-goranske (vikendom ne radi) pa strani lovci to doživljavaju maltretiranjem a u konačnici strada naša ekonomija. Od lovnog turizma Istarska županija ostvaruje godišnje nekoliko milijuna eura, no 2003. godine to je bilo upola manje tako da desetak od 38 lovačkih udruga u Istri nema prihoda ni za plaćanje lovozakupnine, rekao je, među ostalim, tražeći da se otvori još jedna veterinarska postaja i promijeni (u dogovoru sa susjednom Republikom Slovenijom) granični režim ulaska lovaca u Istru.

Umjesto da strancima dajemo koncesiju lova pustimo ih da love i od njihovih taksi upravljajmo našim lovištima i to bi trebala u ovome biti logika.

Umjesto da strancima dajemo koncesiju lova pustimo ih da love i od njihovih taksi upravljajmo našim lovištima i to bi trebala u ovome biti logika, naglasio je. Kao zagriženi regionalist, kako sam kaže, predložio je i da se novac od koncesije ostavlja tamo gdje se koncesija ostvaruje pa bi time daleko više novca od Istarske županije imali Gorski kotar, Lika, Slavonija, itd., gdje ima više divljači a nerazvijeniji su od Istarske županije. Zato ta sredstva treba decentralizirati (podsjetio je da 5 posto ide vlasnicima koji imaju zemljište, 25 posto u Proračun, 10 posto na posebni račun Ministarstva, 35 posto lokalnom Lovačkom savezu, 25 posto jedinicama lokalne samouprave itd.) i najviše novca ostaviti vlasnicima površine lovišta, koji ovako dobivaju najmanje.

Najviše nas brine i naknada štete od divljači vlasnicima kultura na pojedinoj nekretnini jer ne može se tražiti (članak 86.) od vlasnika-poljoprivrednika da poduzimaju mjere za sprječavanje štete u svojim rasadnicima od divljači a ne reći im da će im se nadoknaditi ta šteta, jedna je od primjedbi na predložena rješenja.

Prodor u pravni sustav

U ime Kluba zastupnika SDP-a dr.sc. **Ivo Josipović (neovisni)** je iznio da dugo nije vidio takav prodor u pravni sustav kakav je učinio ovaj predloženi zakon. Slaže se s konstatacijom Odbora za zakonodavstvo da su pojedina rješenja suprotna Ustavu RH i u suprotnosti s nekim sustavnim zakonima. Iznenađujuće je da je u jednom relativno kratkom zakonu moguće na ovaj način devastirati cjelokupni hrvatski pravni sustav i ne bi bilo loše da se je, uz nastojanja da se uskladi s direktivama EU, uskladio s Ustavom i često s pravopisom i zdravom logikom, istaknuo je uvodno. U nastavku dao je niz primjedbi na predložena rješenja počevši do ortografskih i gramatičkih grešaka do neprimjerenih formulacija i nelogičnosti.

Tako smatra da bi trebalo popraviti rješenja o pravu stjecanja lova (članak 5.) naglašavajući da bi rado saznao što znači "pravo lova na lovištima u vlasništvu države..." Definiran položaj Hrvatskoga lovačkog društva je nešto što vjerojatno, kaže, predstavlja najveći prodor u hrvatski pravni sustav pa i ozbiljno narušava ustavna načela i nešto (jedinствен slučaj prisilnog zastupanja članova) što je apsolutno nepoznato u hrvatskome pravnom sustavu, rekao je, među ostalim. Vrhunac je odredba po kojoj sud časti Hrvatskoga lovačkog društva izriče privremenu ili trajnu zabranu lova a takvu ovlast nema ni sud ni u kaznenom niti prekršajnom postupku. To je nešto što apsolutno ovaj Sabor ne bi smio izglasati. "Zgodna" je i predviđena raspodjela sredstava i paradoks je da vlasnik zemljišta dobiva 5 posto od svih prihoda, naveo je komentirajući, uglavnom negativno, i brojna druga rješenja.

Jedini mogući njegov zaključak, kao pravnik, je da ovako predloženi zakon nije moguće prihvatiti i da je njegova i preporuka Kluba zastupnika SDP-a da ga predlagatelj tretira kao da je u prvom čitanju i da se strašne pogreške koje sadrži popravi i to ne u velikoj žurbi.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Ivan Vučić (HDZ)** govorio je o rješenjima

koja se propisuju predloženim zakonom naglasivši da ovaj Klub zastupnika ocjenjuje dobrim što se inspekcijski nadzor iz Državnog inspektorata vraća u Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Pozdravlja se osnivanje Fonda za unapređenje lovstva, mišljenja je da bi članstvo u Hrvatskom lovačkom savezu trebalo biti dragovoljno, da bi u prvom natječaju pravo zakupa ili koncesije trebalo dati domaćoj pravnoj ili fizičkoj osobi, te, među ostalim, da bi vlasnici obrađenog poljoprivrednog zemljišta trebali dobiti veće naknade.

Klub zastupnika HDZ-a svoje će primjedbe dostaviti u obliku amandmana i pridružuje se mišljenju da ukoliko bude dosta amandmana da ovaj predloženi zakon ide u drugo čitanje, rekao je na kraju.

Pero Kovačević (HSP) ispravio je navod predgovornika i rekao da nije dobro to što lovna inspekcija prelazi u Ministarstvo i to je loše jer se dolazi do načela "kadija tuži kadija sudi".

Samo prvo čitanje

Željko Ledinski (HSS) izvijestio je da Klub zastupnika HSS-a drži da ovaj predloženi zakon ne može biti konačan i da zbog čitavog niza nedostataka i pravnih nejasnoća, što je navedeno i u raspravi, može biti samo zakon u prvom čitanju. Nakon što je iznio stajalište da bi lovstvo danas zapravo trebala biti gospodarska grana, posebno u ruralnim područjima, koja bi omogućila razvoj na širem prostoru gdje nema industrije i da se ulaganjem u lovstvo može postići čitav niz gospodarskih učinaka (turizam), ocijenio je.

U tom dijelu sigurno je dobro da se pristupa donošenju novog zakona. No, s obzirom na takvo značenje pomalo je neshvatljivo da u izradu ovog zakona nisu uključene šire strukture, rekao je zastupnik navodeći da Izvršni odbor Lovskog saveza Bjelovarsko-bilogorske županije drži (dopis) da je ovaj zakon neprihvatljiv i da nije u skladu s potrebama lovaca, lovačkih udruga i lovozakupnika. Da je dio strukture lovaca radio ovaj zakon onda se sigurno ne

bi dogodilo sve ono o čemu je govorio dr. Josipović, rekao je zastupnik.

Ne želeći ponavljati te primjedbe naglasio je da je čudno da se na takav način reguliraju neki pojmovi a da posebno mnoge iritiraju pitanja javnih ovlasti koja su date Hrvatskom lovačkom savezu. Naime, neke od njih su već u nadležnosti resornih ministarstava a i taj Savez nije jedini koji brine o lovstvu. A ako mu se daju takve ovlasti bilo bi logičnije da se Lovski savez onda registrira kao javna ustanova, rekao je uz druge primjedbe u vezi s tim. Donošenje ovakvog zakona onemogućilo bi uopće jedna normalan rad u lovstvu jer postoji čitav niz pravnih nedoumica i suprotnosti s drugim zakonima i ako je samo cilj da se ovaj zakon donese hitnim postupkom da se inspekcija vrati u Ministarstvo onda se to moglo urediti izmjenama i dopunama zakona davno prije, rekao je.

Nije izostao ni njegov osvrt na rješenje o koncesijama smatrajući da je pitanje je li najpovoljniji onaj koji na javnom natječaju ima najviše sredstava. Zalaže se da se prije svega zakup zajedničkih lovišta i dalje daje na raspolažanje onima koji su dosad to uspješno radili, lovačkim udrugama na terenu. Pita moramo li koncesiju dati strancu ili je možda bolje ako imamo kvalitetna lovišta, a imamo ih, da taj stranac dođe i plati lov. Danas nije problem prodati zlatnog jelena, zlatnog medvjeda ili bilo koji trofej visoke kategorije i tako se potiče ruralni razvoj i ulaganja jer će dio sredstava ostati na tom terenu, rekao je, među ostalim.

Klub zastupnika HSS-a zalaže se da ovaj zakon ide u drugo čitanje a da se izneseni prijedlozi shvate dobronamjerno kako bismo dobili kvalitetniji zakon.

Dvojba – javne ovlasti Hrvatskome lovačkom savezu

Klub zastupnika HSP-a zalaže se i predlaže da se skine hitni postupak u razmatranju ovog zakonskog prijedloga i da ide u drugo čitanje za što ima i previše argumenata i iz rasprave, naveo je **Vlado Jukić (HSS)**. Držimo da je redo-

vni postupak način na koji treba djelovati i donositi zakone u ovom Saboru. I oznaka "E" na ovom zakonskom prijedlogu nije potrebna jer gotovo da značenja te oznake u njemu nema. Drugo čitanje ovog zakona ne bi ni u kom slučaju poremetilo proceduru pristupanja EU a omogućilo bi donošenje kvalitetnog zakona koji neće izazivati nove sudske sporove i probleme što je moguće ako predloženi zakon bude u ovom obliku donesen.

Je li moguće da se zakonom naređuje da se građani lovci moraju učlaniti u Hrvatski lovački savez ako žele ostvarivati neka svoja prava.

Prva dvojba je već spomenuto davanje javnih ovlasti jednoj udruzi (inače zastupnik je u dvojbi jer se njegov Klub zastupnika kritički odnosi prema javnim ovlastima Hrvatskog lovačkog društva a on bi kao njegov član mogao završiti na Sudu časti Društva prema predloženim rješenjima). Ovo nije prvi takav slučaj u hrvatskom zakonodavstvu davanja javnih ovlasti jednoj udruzi jer još uvijek u RH vrijedi zakon kojim smo jednoj udruzi (ZAMT - Zaštita muzičkih autorskih prava) dali pravo da sama propisuje paraparez i da ga naplaćuje a ako to ne uspije na raspolaganje joj dajemo poreznu upravu, kaže zastupnik. Pita je li moguće da se zakonom naređuje da se građani lovci moraju učlaniti u Hrvatski lovački savez ako žele ostvarivati neka svoja prava. A još je veći problem što se udruzi građana, Hrvatskom lovačkom savezu, daje pravo da raspolaze s novčanim sredstvima od koncesija i zakupnina, rekao je, među ostalim osvrćući se i na druga predložena rješenja u vezi s tim.

Podsjetio je da Klub zastupnika HSP-a već godinama predlaže osnivanje javne ustanove, zavoda za lovstvo ili nečeg sličnog, a to može biti i Hrvatski lovački savez, čime bi se problem puno bolje riješio i u više od tisuću hrvatskih

lovišta zaposlilo bi se tisuću i više hrvatskih branitelja. Kod lovstva postoji problem sukoba privatnih i državnih interesa (indirektno je to priznao uvodno i državni tajnik) a nismo čuli da su poduzete neke mjere ili da je netko snosio odgovornost, kaže zastupnik i pita što je Ministarstvo radilo proteklih pet godina (malo ili ništa).

Sada imamo ad hoc prijedlog zakona. U Ocjeni stanja ne govori se o neredu u lovištima, o mnoštvu sudskih sporova između vlasnika zemljišta i lovaca, o crnom tržištu mesa divljači, o krivolovu a ni o mnoštvu drugih problema vezanih uz lovstvo a o čemu, po mišljenju Kluba zastupnika HSP-a, treba govoriti. Imamo tajkune, koncesionare, ograđena lovišta, veliko nezadovoljstvo lovačkih udruga i lovačkih saveza na razini županija i svi zainteresirani su očekivali jednu široku i javnu raspravu o ovome. Ipak se ovdje radi o velikom prirodnom bogatstvu hrvatskoga naroda i hrvatske države. Tu je pitanje koncesije stranim fizičkim i pravnim osobama, velik je problem kad europsko zakonodavstvo traži od RH ustupanje nekih prava koja mogu biti slična koncesijama. Veliko je pitanje što ćemo učiniti prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju kad dođe na red pitanje pomorskog dobra, poljoprivrednog zemljišta, voda, šuma, i o tome treba razmišljati i u vezi s lovom i zakonom o lovstvu, naglasio je, među ostalim.

Ni u kojem slučaju ne možemo se složiti da stranci mogu u Hrvatskoj zakupljivati lovišta, ne možemo podržati ni predložene odredbe prema kojima se promet i prodaja mesa divljači daje udrugama bez ikakvih uvjeta. Predlažemo brisanje odredbi predloženog zakona o javnim ovlastima Hrvatskom lovačkom savezu i upućivanje u drugo čitanje, rekao je na kraju.

Dr.sc. **Ivo Josipović (neovisni)** netočinim je ocijenio navod predgovornika da ZAMP ima javnu ovlast kako se to predlaže za Lovski savez, jer nema nikakvu javnu ovlast već određuje cijene usluga svojih članova i to pravo joj nitko ne daje već joj prirodno pripada.

Odluku o koncesiji neka donosi Vlada RH

Dražen Bošnjaković (HDZ) smatra da bi, s obzirom na već iznesene primjedbe na predloženi zakon, predlagatelj trebao razmisliti o redovnoj proceduri, i, da bi bilo korisnije da ide u drugo čitanje. Ako se pogleda suština predloženog zakona čini se da u najvećem dijelu počiva zapravo na rješenjima dosadašnjeg Zakona o lovstvu, bez dramatično velikih promjena.

Podvukao je bitnu promjenu u predloženom zakonu da i Ministarstvo i županije, znači osnivači lovišta, mogu dosadašnjim lovozakupnicima i koncesionarima produžiti pravo lovozakupa i koncesije pod navedenim uvjetima odnosno ako kvalitetno gospodare. Iz obrazloženja je vidljivo da postoji određena neujednačenost u gospodarenju našim lovištima i u tom svjetlu ovo je vrlo dobra odredba i to je pitanje značajno za brojna lovačka društva i ostale subjekte koji su u lovozakupu, smatra zastupnik.

No u predloženom zakonu zaista ima odredbi koje su upitne i ne želeći ponavljati već spomenute (dr.sc. Josipović) opasnom je ocijenio odredbu (članak 8.) da će Hrvatski lovački savez svojim statutom utvrditi način na koji će se obavljati poslovi javnih ovlasti i drugi poslovi iz tog članka. Jer ako smo već prenijeli na Lovski savez pravo javne ovlasti onda sigurno ne možemo odrediti da se statutom uređuje način kako će on to obavljati, jedna je od iznesenih primjedbi zastupnika. Tu je i ona da bi bilo dobro da odluku o koncesiji ipak donosi Vlada (ne Ministarstvo) i takav ugovor sklapa predsjednik Vlade jer se radi o dugom razdoblju od 30 godina a sudionik ugovora je RH.

Trebalo bi razmisliti idu li naknade za zakup i koncesiju u državni proračun (predviđeno na račun Lovskog saveza) pa da se onda u ovim predloženim postocima rasporede. Što se tiče naknade vlasnicima bilo bi poštenije da čak ni tih pet posto nema jer se vlasniku uopće ne isplati postaviti zahtjev za tu naknadu jer bi u pravilu iznosila nekoliko kuna,

pa sve to regulirati kroz institut naknade štete. Čak bi trebalo razmisliti, misli zastupnik, i o uvođenju obveze da lovokupci i koncesionari sklapaju ugovore o osiguranju radi isplate šteta što u praksi lovačka društva već rade.

Nenad Stazić (SDP) napominje da predloženi zakon ima oznaku P.Z.E. što bi trebalo značiti da se usklađuje s europskim zakonodavstvom no prije toga trebalo bi ga uskladiti s Ustavom, hrvatskim zakonima, logikom i hrvatskim pravopisom. Uvjerava da će na ovaj konačni prijedlog biti podneseno najmanje sto amandmana jer je on toliko protuustavan, toliko neusklađen s propisima, toliko nelogičan da to zapravo začuđuje. Zbog toga nije podoban ni za prvo čitanje.

Predlagatelj bi ovo trebao povući da se ne sramoti, a nije odgovorno samo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, kaže, i pita što je radila ministrica pravosuđa kad je na Vladi usvojila ovakav tekst a i ministar kulture (nekulturno je ovakvo nešto poslati u Sabor). No to je tako kad se iz ministarstva i drugih državnih organizacija otjeraju stručnjaci i dovedu podobni poslušnici.

Iznio je konkretne primjedbe na rješenja (neka, kaže, i šaljiva) pa tako i da je podzakup u jednom članku predviđen a u jednom potpuno zabranjen, da briga o očuvanju i promicanju lovačke etike (Lovački savez) nema nikakve veze s javnim ovlastima, kao biser, da se pri Lovačkom savezu osniva državno povjerenstvo itd. Ovo je jedan zakonski prijedlog koji bi trebalo, predložio je, povući iz procedure.

Samo kao radna verzija

Pero Kovačević (HSP) navodi da se unatoč činjenici da lovstvo i lovni turizam u Hrvatskoj (ima tradiciju više od 120) godina dobiva ovakav Prijedlog zakona koji je sklepan, kaže. O njemu se može raspravljati samo kao o nekakvoj radnoj verziji. Potkrijepio je to brojnim primjedbama, pa tako i da se javne ovlasti daju udruzi, Lovačkom savezu, koji će imati jače ovlasti od Ministarstva,

protivno Ustavu utvrđuje obvezujuće članstvo u tom Savezu itd.

U ovih četiri-pet godina situacija u lovstvu je sve gora a Ministarstvo zadnjih pet godina ništa pametno i sustavno nije učinilo unatoč tome što je Državni inspektorat dao analize i informacije. Nedopustivo je da nitko ne odgovara za štetu koja je utvrđena inspeksijskim nalazima prema kojima je tijekom jedne godine na državnim lovištima uginulo 30 do 50 posto krupne divljači, čime je država oštećena. A to znači manje šest medvjeda, 145 jelena, 172 srne, 675 divljih svinja i 26 muflona odnosno 150 000 eura, rekao je iznoseći i postotke postojeće divljači u lovištima od onoga što bi trebali imati (primjerice, u Motovunskim šumama ima 83 posto zečeva, samo 49 posto fazana, Bjelolasica ima 73 posto divljih svinja itd.). Sve to sada dajemo Lovačkom savezu.

Osnujmo javnu ustanovu i zaposlimo u svakom lovištu za početak jednog razvojačenog hrvatskog branitelja, ako ne i dva, i korist će biti višestruka. Sprječava se lovokradice, sprječava se otuđivanje mineralnih sirovina i šuma, krađa drva, nadzire se rad i prosjeci pa čak i državne granice i još se može uzgajati divljač.

- Osnujmo javnu ustanovu i zaposlimo u svakom lovištu za početak jednog razvojačenog hrvatskog branitelja, ako ne i dva, i korist će biti višestruka. Sprječava se lovokradice, sprječava se otuđivanje mineralnih sirovina i šuma, krađa drva, nadzire se rad i prosjeci pa čak i državne granice i još se može uzgajati divljač, naveo je, među ostalim podsjećajući da je takav prijedlog već napravljen 1999. godine, ali da su ga stopirali novci a kasnije (koalicijska vlast) išle su se raditi prvo odore za rendžere a od projekta nije bilo ništa.

A sada smo došli na ovu situaciju da se Ministarstvo odriče svega na ovom

području i nudi se zakon s oznakom P.E. a stvarno bi trebalo od njega odstati (samo kao prvo čitanje), rekao je na kraju naglašavajući da se mora krenuti u ustrojavanje državne uprave po mjeri čovjeka.

Mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** ispravio je netočan navod predgovornika i odbacio navod da je on radio "samo rendžerske odore".

Nacionalizacija imovine?

Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** u svom javljanju najprije je podsjetio da je uzgoj, zaštita, lov i korištenje divljači uređeno Zakonom o lovu iz 1994. godine kojim je unijet zakupni sustav. Duh slobodnog poduzetništva se afirmirao i najbolje gospodari u lovištima gdje su lovokupci ili koncesionari pravne ili fizičke osobe a lovni turizam u našoj državi postao je opet važan dio turističke ponude.

No lovstvo u našoj državi ipak je suočeno s dosta problema, počevši od toga da je na područjima gdje su minska polja nemoguće gospodariti s lovstvom, da požari stvaraju znatne teškoće, da se izgradnjom suvremenih prometnica mijenjaju uvjeti života divljači a tu je i problem inspekcije. Predlagatelj ovog zakona dobro je postavio pitanja koja se njime rješavaju no pojedina predložena rješenja za njihovo ostvarenje u suprotnosti su s propisima pravnog sustava RH a naročito sa zakonima o zaštiti prirode, o poljoprivrednom zemljištu te, među ostalim, Kaznenom zakonu.

Posebno je nužno, navodi zastupnik, preispitati rješenja glede Hrvatskoga lovačkog saveza, prekoračenja mogućih zakonskih i ustavnih ovlasti iz odredbi o nadležnosti Suda časti Saveza, rekao je ujedno predloživši da se preformuliraju rješenja članka 3.(divljač) i definira pernata divljač. Posebno ne može "stajati" odredba (članak 11.) kojom se vlasništvo lovačkih udruga ili lovačkih institucija u županijama prenosi u vlasništvo Hrvatskog lovačkog saveza. To je za zastupnika nacionalizacija imovine i suprotno Zakonu o vlasništvu.

Jure Bitunjac (HDZ) navodi da je predloženi zakon pobudio veliko zanimanje u hrvatskoj javnosti jer se na neki način tiče svih nas i našeg odnosa prema prirodi a i što postoji velik broj lovaca u RH, oko 200 000, koji zacijelo pomno prate donošenje ovog zakona. A kao zastupnik i građanin želio bi da se ovim zakonom odgovori na pitanje očuvanja divljači jer svakim danom određene vrste polako nestaju.

Naveo je da je dobio dopis Lovачkog saveza Splitsko-dalmatinske županije s određenim primjedbama i prijedlozima pa smatra da ih mora prenijeti, poglavito jer se radi o 6 000 lovaca s tog područja velik dio kojih je sudjelovao u Domovinskom ratu, a može se reći da prvo oružje Hrvatske vojske ide upravo od lovaca. Njihova osnovna primjedba odnosi se na odredbu kojom županijski lovni savezi gube bilo kakvu ingerenciju, poglavito ingerenciju nad zajedničkim lovištima. A s druge strane i njihov odnos unutar Hrvatskoga lovačkog saveza je dosta problematičan, nedefiniran i smatraju da su na taj način marginalizirani. S tim u vezi zastupnik drži da bi, s obzirom na raznolikost lovišta u RH, pristup trebao biti specifičan i da se dio ovlasti, kad je riječ o Hrvatskom lovačkom savezu, prenese na županijske lovačke saveze.

Brine ga unošenje novih vrsta u popis divljači, primjerice mungosa, koji nije autohtona vrsta a unesen je radi istrebljenja zmija otrovnica no na Mljetu je potamnio i druge životinjske vrste, a zastupnik je, rezerviran, kaže, i u odnosu na divlje kuniće. Ujedno je primijetio, među ostalim, a na temelju spomenutog dopisa ali i razgovora s ljudima koji se bave stočarstvom, da je u praksi neodrživa odredba da se pastirski psi (članak 62.) mogu kretati 300 metara daleko od stada odnosno gospodarskog objekta jer to su rasni psi. Spomenuo je da vuk nije na popisu divljači, zakonski je zaštićen, pa smatra bitnim da se našim stočarima nadoknadi realna šteta a ne 40, 50 ili 60 posto od nastale štete.

Na kraju je zastupnik rekao da je ovo dobar zakon i da bi mu bilo drago da se dođe do zakonskog rješenja koje će biti

održivo, provedivo i koje će omogućiti u pravom smislu gospodarenje lovnim područjima.

Neka pitanja upitna s ustavnopravnoga aspekta

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** podržava prijedlog i potrebu da se predloženi zakon razmotri u dva čitanja, čini mu se da i predlagatelj nakon dosadašnje rasprave vjerojatno o tome razmišlja, jer je činjenica da su neka pitanja koja se žele urediti ovim zakonom dijelom pogođena a dijelom se mogu dovesti u pitanje i s ustavnopravnog aspekta.

Naime, vrlo je interesantan koncept po kojem se dobro od interesa za RH može davati kroz pravo lova u koncesijski odnos a da se istovremeno prihod od koncesije zapravo uplaćuje u Hrvatski lovački savez. Postavlja se pitanje gdje je tu interes RH a kao vrlo ozbiljno pitanje nameću se odnosi ili međudnosi koji se uspostavljaju u različitim tipovima vlasništva lovišta a u vezi sa stvarnim pravnim ovlaštenjima iz prava na koncesiju i pravo lovozakupa, upozorio je zastupnik šire govoreći o tome.

Tu je i pitanje Fonda kojeg osniva Hrvatski lovački savez odnosno tko će biti pravno odgovoran, Savez kao udruga ili Fond u kojem je novac. Zatim, kako je moguće da osnivač Fonda ne donosi, primjerice, pravila rada Fonda nego to, prema predloženom, uređuje nadležni ministar a to nema nikakvog smisla, rekao je, među ostalim, upozoravajući na rješenja o zakupu te da ima čitav niz izraza koji se ne mogu uklopiti u pravni sustav i da bi ih trebalo drugačije urediti.

Predloženi zakon ne treba odbiti jer je pogodan za prvo čitanje, rekao je na kraju.

Mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** najprije je naglasio da će svoju raspravu skratiti jer se već mnogo čulo o predloženom zakonu a zbog toga što je za vrijeme stanke Odbor za poljoprivredu i šumarstvo proveo raspravu i jednoglasno zaključio da ovaj zakon treba ići u prvo čitanje. Nije dobro da ovakav zakon dolazi pred Hrvatski sabor. Odre-

đene ideje se mogu pozdraviti i zakon je potrebno donijeti, rekao je osobno podržavajući rješenje da lovna inspekcija prelazi u Ministarstvo.

Ima niz odredbi o kojima je potrebno provesti širu javnu raspravu, smatra zastupnik i vjeruje da će se prvenstveno naši lovci u to maksimalno uključiti. Kao problem, star šest, sedam godina, pojavljuje se određivanje lovišta, problem naših lovaca koji dandanas u velikoj mjeri nisu zadovoljni s onime što imamo. Polako shvaćamo da je lov elitni sport, za one malo imućnije, no ponekad se u svemu ovome zaboravlja da je jedan velik dio naših lovačkih udruga ostao na neki način onemogućen da koriste i dalje lovišta koja su imala dugi niz godina (došli su neki drugi). Bilo bi dobro ako je ikako moguće nekim odredbama pripomoći tim lovačkim društvima. Rečeno je u raspravi da novac ne bi trebao biti jedini kriterij za dobivanje lovišta nego i program koji će donijeti da nam neka lovišta ne budu devastirana kao što jesu, rekao je, među ostalim, smatrajući da je očito da je predloženi zakon rađen prebrzo.

Na tragu modernoga, europskoga zakonodavstva

Mato Štimac (HDZ) smatra da je predloženim zakonom u općim odredbama dobro uređen pojam lovstva. Iako u svakodnevnom razgovoru pojam lovstva izaziva uglavnom nepovoljne konotacije, da se lovstvo smatra privilegijom bogatih, da ima obilježja nasilništva, bezobzirnog ubijanja divljači i uništavanje prirode saznanja zastupnika ukazuju da najveći broj divljači kao i ostalih životinjskih vrsta nalazi upravo u lovištima gdje se najbolje gospodari a ne, kako bi se očekivalo, na površinama i zemljištima gdje je lov zabranjen kao što su nacionalni parkovi, rezervati i slične površine.

To ukazuje da se ovi poslovi moraju precizno urediti zakonom, takav pristup imaju i ostale europske države i u tom smislu predloženi zakon o lovstvu na tragu je modernoga europskoga lovnog zakonodavstva. Predloženi popis živo-

tinjskih vrsta, divljači, najmanji je u odnosu na takve popise u susjednim državama i očito da se time ističe zaštitna uloga našega zakona.

Najveći se broj divljači kao i ostalih životinjskih vrsta nalazi upravo u lovištima gdje se najbolje gospodari a ne, kako bi se očekivalo, na površinama i zemljištima gdje je lov zabranjen kao što su nacionalni parkovi, rezervati i slične površine.

Predloženi zakon snažno je istaknuo uz gospodarsku, turističku funkciju i funkciju zaštite i očuvanja biološke i ekološke ravnoteže, prirodnih staništa divljači i divlje faune i flore, rekao je, među ostalim. Naglasio je da je davanje lovišta u zakup putem javnog natječaja također stečevina slobodnog poduzetništva i da je dobro da se takav institut propisao i našim zakonom, kao i uvođenje lovne statistike. Napomenuo je i da se u odredbama o Hrvatskom lovačkom savezu predviđa da se članstvo u njemu uređuje u skladu s Ustavom te na kraju podržao zaključak Odbora za poljoprivredu i šumarstvo da ovaj zakonski prijedlog ide u redovnu proceduru kako bi bilo vremena za otklanjanje uočenih nedostataka.

Vlado Jelkovic (HDZ) također smatra da bi ovaj predloženi zakon trebao ići u drugo čitanje zbog previše nedoumica i rješenja koja bi trebalo mijenjati iako ima dobrih stvari. Riječ je o zakonu koji na neki način "tangira" mnoge u RH a na stanoviti način i u mnoge interese. Do 1994. godine bio je sustav gdje je lovozakupnik bila mjesta lovačka udruga, taj je sustav Zakonom iz 1994. godine promijenjen, na teritoriju RH ustanovljena su državna i zajednička lovišta, sklopljeni su ugovori o zakupu i koncesiji a svi oni koji su sudjelovali u provođenju natječaja za zakup lovišta sjećaju se brojnih problema i sukoba interesa. Poglavitno je bilo

problematično vrijeme kad se to događalo jer država je bila u ratu i mnogi su lovci sudjelovati u Domovinskom ratu. Zbog toga ovaj zakon doista dira mnoge i treba mu suptilno pristupiti, naglasio je te dao nekoliko konkretnih primjedbi na predložena rješenja. Tako smatra da kod definiranja visine lovozakupnine za vlastita lovišta ne bi nikako moglo biti predloženo rješenje (članak 21.) da je to najveća lovozakupnina ostvarena na nadmetanju već da to bude početna cijena za natječaj što bi bilo, kaže, minimum korektnosti.

Podsjetio je da je pri Veleučilištu u Karlovcu formiran smjer "lovstvo i zaštita prirode" na kojem se obrazuju inženjeri lovstva pa bi i oni mogli biti kompetentni članovi predviđenih stručnih povjerenstava za ustanovljenje zajedničkih lovišta. Rješenje da oni lovozakupnici koji su na kvalitetan način gospodarili s lovištima mogu produžiti svoj zakup treba pozdraviti, rekao je, među ostalim.

Definirati lovni turizam

Ante Markov (HSS) naglasio je da se pridružuje onima koji smatraju da zbog kvalitete ovaj zakon ide u drugo čitanje. Prije svega, da se određeni nespozum koji dugo postoje u okviru lovnog turizma kao segmenta pokušaju dovesti u onaj red u kojem ne bi postojalo, u ovom trenutku vidno, određeno razmišljanje između raznih subjekata. Naravno da lovstvo u RH ima dugu tradiciju i da upravo ona, pa i organiziranost koja je u lovstvu postojala, nameće određene dvojbe na postojeći Zakon o lovu ali i ovaj predloženi.

Trebala bi postojati ponekad snažnija koncentracija i interes pa i odnosa u okviru lovstva, rekao je misleći pri tom na odnos lovstva i lovnog turizma. A upravo je to jedan od segmenata predloženog zakona koji nije kvalitetno riješen. Nemamo definiranu kategoriju lovnog turizma pa je teško odgovoriti što je on u naravi, da li komercijalna kategorija, kombinacija ugostiteljske i turističke djelatnosti i lovnog dijela, ima li svoje izvorište u temeljnom Zakonu o

turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti i proizlazi li iz zakona o lovstvu. Zastupnik smatra da bi ovaj zakon bez obzira na to što nije temeljni trebao pobliže definirati i taj pojam. A bitno je i da se u okviru postojećeg Zakona o turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti to definira jer određene administrativne procedure u vezi s lovcima i prilikom njihovog prelaska državne granice (oružje) ali i ostalih oblika koji se moraju uvrstiti u turističke usluge nisu u skladu s normama pa i potrebama.

Budući koncesionari i zakupnici svakako bi trebali – obvezati ih - voditi računa o uzgoju divljači a ne da kad sve potamane izađu iz tog ugovora na način da jednostavno prestanu plaćati zakupninu odnosno koncesiju.

Naš je interes da i taj dio turizma a u okviru očuvanja prirodnih resursa postane interes koji bi osjetio i državni proračun, rekao je, među ostalim, navodeći primjer Kanade koja je to riješila markicama (npr. kad se kupe i dobro plate četiri markice ima se pravo ustrijeliti jelen). Tu je i pitanje uzgoja divljači koje je također posljednjih godina stagniralo i zbog toga što su nestali i neki poticaji i subvencije, a ta proizvodnja imala je prvenstveno izvozni karakter. Ovo je izazovna kategorija, o kojoj je u više navrata s lovačkim savezima razgovarao i Odbor za turizam, i do drugog čitanja ima vremena da se to kvalitetno uredi. Primjerice, Mađarska u okviru lovnog turizma ostvaruje 34 posto ukupnog turističkog prinosa.

Miroslav Korenika (SDP) također smatra da zbog nedostataka i pravne nedosljednosti predloženi zakon ipak treba ići u drugo čitanje. Zanimljivim drži neprincipijelnost predlagatelja kad se radi o javnim ovlastima jer u ovom se zakonu glorificira Hrvatski lovački savez i stavlja se u status malog božanstva dok u zakonu o slatkovodnom ribar-

stvu (rasprava prije dva tjedna) Hrvatski ribolovni savez sasvim drukčije kotira. Upravo zbog toga zastupniku je sasvim neprihvatljiv predloženi zakon odnosno članak 8. (Hrvatski lovački savez) jer činjenica je da se javne ovlasti daju isključivo zakonom a nikakvim statutima nikakvih kojih udruga. Nije mu ni jasno, naveo je, među ostalim, rješenje (članak 11. - sredstva županijskih lovačkih saveza i udruga postaju vlasništvo Hrvatskog lovačkog saveza) da je tako nešto moguće definirati u 21. stoljeću jer to je, kaže, uvođenje nove nacionalizacije na mala vrata.

Petar Mlinarić (HDZ) istaknuo je da je lovstvo u Hrvatskoj dobro organizirano iako je Domovinski rat ostavio duboke tragove u lovstvu i dio divljači stradao u ratu, dio pobjegao u susjedne države. Posebno je stradala divljač u okupiranim područjima, primjerice, u Vukovaru su posječene dvije višestoljetne šume, Đerga i Dubrava, bogate raznim vrstama divljači, debeli hrastovi su odvezeni u Srbiju a dio divljači otišao u susjedne šume Srbije.

Na tom području lovačka društva su dala maksimum truda i zalaganja i u samo 7 povratničkih godina obnovili su lovni fond, instalirali hranilišta za

divljač u zimskim uvjetima i niz drugih pogodnosti no nažalost, i pored marljivog rada i danas stradaju lovci od zaoostalnih mina. Tako su ovih dana u okolini Vinkovaca smrtno stradala dva lovca, naveo je podsjećajući na osnovna pitanja koja se žele riješiti predloženim zakonom.

Odgovornost za štetu

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) u petminutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika SDP-a nije željela, kako je rekla, ponavljati već izrečene stavove ovog Kluba već se osvrnula samo na odredbe o lovnoj gospodarskoj osnovi (članak 50- donosi se nakon davanja lovišta u zakup ili koncesiju). Naime, zastupnica naglašava da je lovno gospodarska osnova temelj donošenja ovakvog zakona i da Klub zastupnika SDP-a smatra da su lovišta uz naše Jadransko more, među najvećim vrednotama čime raspolaže RH.

Zato je osjetljivo kad se govori o spomenutoj osnovi pogotovo kad se radi o zakupu i koncesiji. Rješenje iz spomenutog članka je apsurd, jer upravo lovna gospodarska osnova, kako gospodariti, treba biti bitan element i temelj za ugo-

vor o koncesiji i zakupu. Vrijeme je i da se progovori, kaže, kako se gospodari lovištima 92, 93. i 95. (doduše ratne godine) i kako su se najbogatija lovna područja davala u zakup i koncesiju i upravo bi ovaj zakon trebao spriječiti takva ponašanja. Budući koncesionari i zakupnici svakako bi trebali – obvezati ih - voditi računa o uzgoju divljači a ne da kad sve potamane izađu iz tog ugovora na način da jednostavno prestanu plaćati zakupninu odnosno koncesiju. Dakle treba ih obvezati i da za svu štetu odgovaraju budući da se nije ponašao sukladno upravo toj gospodarskoj lovnoj politici, ali koja onda nama nalaže pozornost i da to bude precizirano u ovom zakonu, rekla je.

Riječ je zatim zatražio državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Josip Bartolčić** i rekao da se predlagatelj slaže s iznesenim prijedlozima u raspravi a i matičnog Odbora da predloženi zakon ide u drugo čitanje.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Glasovanje o Prijedlogu ovog zakona nije provedeno jer nije bilo kvoruma. U međuvremenu je predlagatelj Prijedlog zakona povukao iz procedure.

D.K.

IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2004. GODINU, ZA PRVO POLUGODIŠTE

Nerealizirani programi i neutrošena sredstva

Hrvatski sabor je prihvatio ovo izvješće nakon šire rasprave u kojoj je Vladi zamjereno što je u prvih šest mjeseci raspodijeljeno malo ili čak ništa od sredstava osiguranih po brojnim stavkama. Objašnjenje kako je na snazi bilo

privremeno financiranje te da zbog prirode financiranja neke stvari dolaze na naplatu tek krajem godine nije zadovoljilo kritičare – iz redova opozicije izraženo je čuđenje što za tolike općeprihvaćene prioritete nije potrošena ni kuna, a

sredstva, nerijetko poprilična, bila su osigurana. Čulo se također objašnjenje kako se Izvješće neće podržati kad nisu niti Prijedlog proračuna – među ostalim zbog njegove nedovoljne razvojne i socijalne komponente.

O IZVJEŠĆU

Podaci nisu mjerodavni ni aktualni za raspravu

Ministar financija, **Ivan Šuker** je prisutne izvijestio da će njegovo obrazloženje biti kratko zato što su zastupnici u materijalima za Prijedlog proračuna za 2005. i Projekcijama za 2006. i 2007. dobili, kao jedan pokazatelj, izvršenje Proračuna za prvih deset mjeseci 2004. godine, a ti su podaci daleko svježiji i bolje oslikavaju situaciju državnih financija. Ovi iz Izvješća, kako je naglasio, nisu ni mjerodavni ni aktualni za raspravu.

Podsjetio je zatim kako su se u prva tri mjeseca rashodi raspodjeljivali temeljem odluke bivše Vlade o privremenom financiranju te da je novi proračun donesen tek 9. ožujka.

U prvih šest mjeseci stopa rasta bruto domaćeg proizvoda bila je 3,8 posto, stopa nezaposlenosti 17,4 posto (a 18,7 posto krajem 2003). Uvoz bilježi pad u odnosu na izvoz, a ovaj rast (najviše kontradiktornosti izazvao je podatak o broju turista i rezultatima turističke sezone). Turizam je bilježio rast od 10 posto.

Prihodi su u prvih šest mjeseci ostvareni sa 45 posto na godišnjoj razini i ostvaruju se više nego dobro – Vlada je zadovoljna projekcijama napravljenim kod donošenja Proračuna.

RADNA TIJELA

Posebnu pažnju – nadzoru nad crnim tržištem

U **Odboru za financije i državni proračun** istaknuto je da posebnu pažnju treba posvetiti nadzoru nad crnim tržištem naftnih derivata budući da prihodi od trošarina na naftne derivate iz godine u godinu bilježe mali rast neprimjeren rastu potrošnje i cijene naftnih derivata, posebno u jeku turističke sezone. Pored toga upozoreno je da u predmetnom Izvješću ima elemenata staroga

GFS-a, pa bi ubuduće trebalo pri ovakvom izvješćivanju koristiti jedinstvenu novu metodologiju GFS-a 2001.

Nerazmjern utrošak sredstava

U **Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu** posebna je pozornost posvećena onim namjenama s područja obrazovanja, znanosti i kulture koje su u izvještajnom razdoblju odstupale od očekivane realizacije, s posebnim osvrtom na neke proračunom predviđene programe u korist kojih nije uopće bilo ili nije bilo gotovo nikakvih izdataka, dok su, iako u znatno manjem broju slučajeva, iskazana i takva odstupanja prema kojima su se za razdoblje od šest mjeseci utrošili ukupno odobreni godišnji iznosi. Predstavnicima predlagatelja su u prvom slučaju, ako se radilo o realizaciji kapitalnih izdataka, tumačili da se kod takvih programa već po naravi stvari proračunska sredstva troše u drugoj polovici godine, i to nakon zakonom predviđenih pripremnih radnji (javni natječaji, priprema dokumentacije i dr.). Sporno je preostalo pitanje nedovoljnog utroška sredstava, odnosno nedovoljno provedenih programa koji nemaju obilježja kapitalnih izdataka, već se ostvaruju ravnomjerno s obzirom na zahtjeve financiranja kao što su: posebni oblici stručnog osposobljavanja nastavnog kadra, stipendije, studentski programi, studentski centri, program suzbijanja nasilja u školama, djelatnost Zavoda za školstvo, rad na reformi školstva. Predstavnicima predlagatelja obrazlagali su nedovoljnu realizaciju programa i proračunskih sredstava u tim i sličnim slučajevima okolnošću da se novo, objedinjeno, Ministarstvo moralo organizacijski pripremiti za otpočinjanje s nekima od tih programa, osobito onima koji predstavljaju novost u odgojno-obrazovnom sustavu, na što je odgovor dijela sudionika u raspravi da škola i učenici odnosno, studenti i drugi sudionici odgojno-obrazovnih procesa ne mogu "zaustaviti život" sve dok se Ministarstvo ne osposobi za svoje funkcije. Slična pitanja postavila su se i za pro-

računom predviđene programe iz djelokruga Ministarstva kulture.

Zadovoljavajuće izvršenje u turističkoj promidžbi

Odbor za turizam je ukazao na zadovoljavajuće izvršenje planiranih sredstava Državnog proračuna namijenjenih turističkoj promidžbi Republike Hrvatske kao i sredstava za financiranje programa u turizmu "Poticaj za uspjeh". Odbor za turizam nije mogao detaljnije raščlaniti izvršenje pojedinih pozicija i računa namijenjenih jačanju kurentnosti turističkih tržišta i ostvarenju Strategije razvoja hrvatskoga turizma, iz razloga što sjednici nije nazočio predstavnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka koji je trebao iznijeti podatke i obavijesti o razlozima takvih kretanja.

Posebnu pažnju posvetiti nadzoru crnog tržišta naftnih derivata budući da prihodi od trošarina na naftne derivate iz godine u godinu bilježe mali rast neprimjeren rastu potrošnje i cijene naftnih derivata, posebno u jeku turističke sezone.

U **Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** posebno je ukazano na realizaciju nekih stavki: dotacije institucijama nacionalnih manjina - za koje se sredstva Državnog proračuna raspoređuju odlukom Savjeta za nacionalne manjine realizirane su u iznosu 47,72 posto od ukupnog godišnjeg iznosa; Sredstava predviđena za obrazovanje nacionalnih manjina izvršena su s 85,19 posto (Odbor je, inače, prilikom donošenja Državnog proračuna upozorio da su predviđena sredstva za te namjene nedostatna). Raspodijeljeno je, nadalje, 77,78 posto sredstava za stipendije pripadnika nacionalnih manjina, dok su sredstava predviđena za sufinanciranje predškolskih ustanova nacionalnih manjina realizirana u iznosu od 38,79

postu od ukupnoga godišnjeg iznosa. Sredstva koja se za potrebe nacionalnih manjina osiguravaju putem Ministarstva kulture u Izvještaju nisu posebno iskazana, upozorenje je iz ovog radnog tijela. Koje je još upozorilo na slabu dinamiku korištenja sredstava osiguranih u državnom proračunu za ostvarivanje Nacionalnog programa za Rome. Tako su sredstva za taj Program osigurana u okviru Ureda za nacionalne manjine realizirana sa svega 5,47 posto (51.099,51 kn od ukupno 934.197,00 kn predviđenih za 2004. godinu), a sredstva na poziciji Ministarstva okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva sa svega 5 posto (50.000 od ukupno predviđenih 1.000.000 kn za prostorno uređenje područja nastanjivanih Romima). S obzirom na to, ukazano je na potrebu da se analiziraju razlozi ovako slabe realizacije spomenutog Programa, kao i da u pripremi proračuna za 2005. godinu sva državna tijela koja imaju obvezu sudjelovati u realizaciji Nacionalnog programa za Rome predvide za to potrebna sredstva, kako se ne bi ponovio propust učinjen u Državnom proračunu za 2004. godinu.

U Odboru je postavljeno pitanje razloga slabe realizacije programa vezanih uz stambeno zbrinjavanje povratnika i stvaranje uvjeta za održiv povratak. Istaknuto je da je od sredstava osiguranih u Državnom proračunu za obnovu ratom oštećenih stambenih jedinica u prvih šest mjeseci 2004. utrošeno 33,27 posto godišnjeg iznosa, za obnovu u ratu stradalih školskih objekata 20,86 posto, za obnovu i izgradnju u ratu stradalih objekata društvene namjene na područjima posebne državne skrbi 35,92 posto, a ništa (od 23.250.000,00 kn) za stambeno zbrinjavanje povratnika izvan područja posebne državne skrbi u prvih šest mjeseci.

Isto tako, od 118.199.430 kn osiguranih za Fond za regionalni razvoj utrošeno je svega 3,55 posto. Istovremeno sredstva osigurana za povrat imovine i stambeno zbrinjavanje privremenih korisnika te imovine utrošena su za prvih šest mjeseci u visini 69,46 posto godišnjeg iznosa, mada je njihovim kori-

štenjem vraćen vlasnicima samo manji dio od predviđenog broja objekata. S obzirom na takve pokazatelje postavljeno je pitanje je li u drugoj polovici godine moguće nadoknaditi propušteno i ostvariti utvrđene ciljeve povratka. U raspravi je ponovo ukazano i na potrebu da nadležna državna tijela Odboru dostave detaljnije informacije o korištenju sredstava koja su u državnom proračunu osigurana za potrebe nacionalnih manjina te o realizaciji programa koji se iz njih financiraju. O utrošku sredstava osiguranih u državnom proračunu za poticanje obrazovanja nacionalnih manjina (85,19 posto godišnjeg iznosa) nije dostavljena nikakva informacija. Naglašeno je da za sva sredstva koja se manjinama osiguravaju i raspoređuju preko nadležnih državnih tijela, osim onih koja se za potrebe nacionalnih manjina raspoređuju odlukom Savjeta za nacionalne manjine (i za čiji su raspored utvrđeni i javno objavljeni kriteriji, metodologija praćenja njihovog utroška i odluka o raspoređivanju) nema javno objavljenih ni kriterija, ni plana (odluka) o trošenju, a niti izvješća o utrošku. Odbor je već više puta tražio takvo izvještavanje, sukladno članku 115. Poslovnika Hrvatskog sabora. Člankom 37. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina utvrđeno je, podsjeća se u izvješću Odbora, da najmanje jednom godišnje Vlada podnosi Parlamentu izvješće o provođenju Ustavnog zakona i o utrošku sredstava za potrebe nacionalnih manjina. Predloženo je s tim u svezi da ga Vlada dostavi.

Odgovorni su oni zaduženi za realizaciju programa

Članovi/ice Odbora za ravnopravnost spolova posebno su se osvrnuli na polugodišnji izvještaj po programima, aktivnostima i projektima. Istaknuto je da su osigurana sredstva državnim proračunom u mnogim ministarstvima nerealizirana, tj. nije potrošena niti kuna. S obzirom na to da su pojedina planirana sredstva u cijelosti na pozicijama neiskorištena, odbor ocjenjuje da su za to

odgovorni oni zaduženi u ministarstvima za realizaciju programa i projekata.

Predstavnica predlagatelja istaknula je kako nije problem u osiguranju sredstava jer je proračun likvidan te da nema kašnjenja u plaćanju, već je to isključivo odraz nedostatka projekata. U izvješću Odbora su navedene stavke ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti sa kojih do 30. lipnja nije potrošena ni kuna ili je utrošak minimalan: Vijeće za djecu; afirmacija prava i zaštita djece (3,18 posto); praćenje i unapređivanje politike za osobe s invaliditetom; povjerenstvo vlade RH za osobe s invaliditetom (0,20 posto); povjerenstvo Vlade RH za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih (izvršeno 0,30 posto); afirmacija prava i informiranje osoba s invaliditetom (5,18 posto); unapređenje kvalitete obiteljskog života i razvoj obiteljskih usluga (1,33 posto); projekti za višečlane obitelji; potpora za programe usmjerene djeci; zaštita zlostavljanih u obitelji (0,31 posto), alimentacijski fond; uprava za međugeneracijsku solidarnost s učinkovitošću od 0,30 posto. Članovi Odbora su prigovorili što je ovlašten predstavnik ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti nije bio biti nazočan sjednici radi dodatnih objašnjenja (poziv za sjednicu upućen je u kabinet ministrice Kosor, ali se nitko nije odazvao pozivu (što, prema mišljenju većine, nije prihvatljivo).

Za to što su na nekim pozicijama u cijelosti neiskorištena sredstva odgovorne su osobe zadužene u ministarstvima za realizaciju programa i projekata.

Također je uočeno da je na nizu stavki u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva izvršenje nula. Odnosi se to na: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom; poticanje poduzetništva žena;

poticanje poduzetništva kod poduzetnika-početnika.

U Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa za prevenciju nasilja u školama realizirano je oko 13,14 posto, a ni kuna za učenje drugoga stranog jezika.

U Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi za prevenciju HIV-a izvršene samo 13,92 posto; za prevenciju i rano otkrivanje raka dojke 2, 82 posto; ni kuna se nije izdvojila za liječenje metadonom; za očuvanje oralnog zdravlja samo 9,19 posto, a za prevenciju alkoholizma kod mladih svega 15,70 posto.

RASPRAVA

Naakon uvodnog izlaganja ministra financija Ivana Šukera, sa stavom Odbora za financije zastupnike je upoznao njegov predsjednik **Šime Prtenjača**, a s mišljenjem Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu **Dragutin Pukleš**, predsjednik Odbora.

Zadužiti Vladu da Hrvatskom saboru dostavi izvješće o provođenju Ustavnog zakona i utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina.

Damir Kajin je upozorio kako se još nije dogodilo da se bez TV prijenosa raspravlja o proračunskim dokumentima.

Ne ostvaruju se zacrtani ciljevi

Usljedio je izlaganje predstavnice Kluba zastupnika SDP-a, **Dragice Zgrebec** koja je ustvrdila kako se ne ostvaruju zacrtani proračunski ciljevi i da Vlada ne poduzima dodatne mjere za pojačani razvoj već je –mimo rasprave u Hrvatskom saboru – potpisala po Hrvatsku štetan Memorandum s MMF-om (usporava razvoj, rasprodaje imovinu u kratkom roku i dugoročno utječe na standard građana).

Zastupnica je potom podsjetila zašto taj klub nije glasovao za donošenje Proračuna za 2004 - pa neće ni za prihvaćanje Izvješća o njegovu izvršenju. Odlučeno je tako zbog njegove nedovoljne razvojne i socijalne komponente, zatim stoga što je ocijenjeno da se usporavaju započeti projekti (neki čak i napuštaju) dok nema novih, zato što su smanjena sredstva HBOR-u, fondovima za regionalni razvoj i razvoj zapošljavanja. Nisu, nadalje, planirana dovoljna sredstva za znanost i obrazovanje, a SDP je kritizirao i zastoj u decentralizaciji, najavu smanjenja dosegnutog stupnja centralizacije, najavljeno usporavanje gradnje cesta, onemogućen nastavak većih ulaganja u željezničku infrastrukturu. Neprihvatljiva je, nadalje, bila nisko planirana stopa rasta BDP-a (to i smanjenje razvojnih projekata smanjuje mogućnost otvaranja radnih mjesta, ugrožava sigurne plaće, mirovine i socijalna davanja).

Iz redova zastupnika ovog kluba čulo se među ostalim, sljedeće: nije dobio podatak o deficitu prema modificiranom načelu; o konsolidaciji javnih financija ne može se govoriti, može se samo nagađati (kroz primjer sve dužih rokova plaćanja obveza korisnika državnog proračuna); ništa nije potrošeno za subvencije u trgovačkim društvima kad je riječ o poticanju izvoza ne može se reći da se država baš iskazala (utrošeno svega 0,13 posto); u Memorandumu s MMF-om potpisano je odgađanje s indiciranog kredita HBOR-u za 4. tromjesečje (200 mln kuna), a ograničit će se jamstva koja je ta institucija davala u 2005. godini; ništa nije utrošeno za lokalno kreditiranje poduzetničke zone, izobrazbu poduzetnika, povezivanje poduzetnika u klastere, poduzetništvo žena početnika, razvoj inovacija, sustav kvalitete i sl.

Dragica Zgrebec je, nadalje upozorila: ništa se nije radilo po programima protiv nezaposlenosti (gotovo na svim stavkama poticanja obrazovanja stavka je 0); nema novih programa poticanja zapošljavanja, pad nezaposlenosti prepušten je sezonskim odstupanjima i mimo je društvene usmjerene akcije;

nema povećanih izdvajanja za mirovine, one se samo usklađuju po zakonu, a stoljetni je san obećanje da će se do kraja godine dostići razina od 50 posto prosječne plaće (za to bi mirovinu trebalo povećati za oko 16 posto); na stavci "zapošljavanje branitelja" gotovo da nema nikakvog izvršenja.

Klub zastupnika SDP-a još je upozorio kako Vlada nije ispoštovala obvezu izvještavanja Parlamenta o odobrenim odgodama plaćanja, odnosno obročnim otplatama dospjelih nenaplaćenih javnih davanja (zatraživši da se izvješće dostavi).

Prošla je Vlada vodila politiku prikrivenog deficita

Odgovarajući na navedene zamjerke ("insinuacije"), ministar financija, **Ivan Šuker** je ustvrdio kako izvršenje proračuna za prvih šest mjeseci 2004. nema nikakve veze sa Sporazumom s MMF-om (potpisanim u kolovozu). Upitom je najprije odgovorio na napomenu o cestama – nije li nakon prijedloga proračuna za 2005. napokon jasno da se neće smanjivati sredstva za cestogradnju. Usljebile su zamjerke na račun bivše Vlade (mimo odluke Parlamenta potrošeno milijardu i 600 milijuna u cestogradnji; ostavljeno gotovo dvije milijarde neplaćenih računa; neplaćene božićnice i plaće sucima). Ministar financija je pojasnio kako nije sporno 800 milijuna "napravljenih" davno prije (a ne radovi u studenom i prosincu – poznata je dinamika takvih radova). Bivša je Vlada izmjenama Memoranduma s MMF-om u srpnju smanjila izdatke za autoceste (za 700 mln kuna) da bi ih u studenome povećavali. Sporazum s MMF-om je, podsjetio je, potpisan dva mjeseca nakon izvješća o kojem se govori.

Komentirajući primjedbe u svezi s Hrvatskim željeznicama, ministar je podsjetio da je 2003. bivša Vlada u njih uložila 900 mln kuna, a za 2004. je nova predložila 2 mlrd i 800 mln kuna.

Za prošlu Vladu je, po Šukerovim riječima, simptomatična politika prikrivenog deficita. Krasno je, kako reče, slu-

šati o politici deficita u funkciji razvoja, ali se onda postavlja pitanje zašto je rađena projekcija deficita za 2004. na razini 3,8 posto. Dakle, jedna vlada s deficitom od 3,8 posto može napraviti sve, a druga, s deficitom od 4,5 posto ne može ništa.

Ne ostvaruju se zacrtani proračunski ciljevi - Vlada ne poduzima dodatne mjere za pojačani razvoj već je – mimo rasprave u Hrvatskom saboru – potpisala po Hrvatsku štetan Memorandum s MMF-om.

Može se, dometnuo je ministar, ako se ne evidentiraju rashodi u Proračunu i vodi politika prikrivenog deficita. Kome je bilo u interesu, upitao je, kredit za HŽ – da je u njihovu skladištu danas milijarda kuna rezervnih dijelova koje se nema kamo ugraditi (budući da se nije planiralo kreditno zaduženje koje bi garantiralo kamo to ugraditi to je trebalo platiti iz Proračuna u prvih šest mjeseci 2004.).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: 900 mln kratkoročnih kredita koji nisu prikazani u Proračunu za 2003. proknjiženo je u deficit za 2003.; postoji kredit od 500 mln kuna iz 2002. i 470 mln za obnovu koji nisu evidentirani u deficitu 2003, a plaćeni su u prvih šest mjeseci 2004. i terete deficit 2004.

Podrška Izvješću

Šime Prtenjača je u ime Kluba zastupnika HDZ-a podržao Izvješće te ustvrdio kako će se to kakvo je prvo polugodište znati tek krajem godine nakon komparacije cijele godine s prethodnom (većina će Proračuna predviđenog rebalansom biti ostvarena i u prihodima i izdacima za koje se Vlada opredijelila početkom ove godine). Objasnio je potom zašto, kako reče, HDZ optimistički gleda na hrvatsku budućnost.

Graditeljstvo bilježi stopu rasta gotovo 9 posto u odnosu na isto razdoblje

prethodne godine, turizam je 10 posto bio veći, rast duga pokazuje tendenciju smanjenja (nema galopirajućeg rasta kao prethodno). Tu je, nadalje, stabilizacija kreditnog rasta, trend rasta industrijske proizvodnje (s izuzetkom pada početkom godine), porast trgovine na malo.

Može se reći, rekao je zastupnik, da se već realizira primarni cilj Vlade – makroekonomska stabilizacija (do kraja godine u cijelosti).

Prihodi su ostvareni u iznosu oko 45 posto, s tim da su za 5,9 ili gotovo 6 posto veći nego u istom razdoblju prethodne godine. Naročito su porasli prihodi od imovine, porez na dobit, porezi od imovine. Porez na dohodak ima tendenciju pada zbog velikih olakšica.

Tendencija zadržavanja ili čak pada ili blagog rasta bilježi se kod trošarina na naftu i duhan.

Izvršenje proračuna za prvih šest mjeseci 2004. nema nikakve veze sa Sporazumom s MMF-om, potpisanim u kolovozu 2004.

Ukupni rashodi su ostvareni s 49,2 posto ili 9,5 posto više nego u istom razdoblju 2003. Razlog – u listopadu 2003. je, podsjetio je zastupnik, došlo do potpisivanja famoznih kolektivnih ugovora, što je očito bilo u funkciji izbora (naplata je uslijedila u 2004 – 51 posto veći izdaci za plaće i druge troškove po kolektivnim ugovorima).

Materijalni rashodi su ostvareni u iznosu od oko 46,5 posto i značaja porast socijalnih davanja (11 posto veća prema istom razdoblju 2003).

Porasle su i subvencije, naročito u poljodjelstvu jer su prenesene obveze iz prethodne godine od gotovo 800 mln kuna imale za rezultat tendenciju iznimnog rasta na razinu od 89 posto.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće pokazatelje: prihodi od PDV su porasli za oko 7,8 posto, trošarine su 2 posto veće nego prethodno, socijalni doprinosi 8,5 posto.

Izvješće o izvanproračunskim fondovima također pokazuje istu ili sličnu tendenciju, u njima neće biti ozbiljnijih problema i bit će do kraja godine realizirani u okvirima predviđenog, rekao je predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a. Zaključivši napokon kako svi pokazatelji svjedoče o optimističkoj tendenciji s porastom i povećanjem u strukturi prihoda u odnosu na zatečeno razdoblje početkom godine te da će sinergijski efekti takvih tendencija pokazati stabilizaciju makroekonomskog okruženja s daljnjim porastom izvoza i povećanjem pokrivenosti uvoza izvozom, a time i potrebe smanjenja i intervencija u zaduženju.

Nije se glasalo za Proračun pa se ne podržava ni Izvješće

Damir Kajin je ustvrdio kako Klub zastupnika IDS-a nema razloga podržati ovo izvješće s obzirom na to da nije glasao ni za Proračun. Zastupnik se ponajviše zadržao na državnim jamstvima, ne toliko – pojasnio je - zbog nedavne rasprave o Lencu već činjenice da na naplatu godišnje dopijeva oko 10 posto državnih jamstava.

Kad je riječ o Lencu, zastupnik je zatražio od Vlade da ne diže ruke od tog brodogradilišta zbog 500 radnika koji tamo još rade. Da ih ne zanemari kao što je Lenčeve kooperante i da pomaže jednako kao što jamstvima pomaže brodogradnji, poljoprivredi, hotelijerstvu, privatnom Agrokoru te da se dobro razmisli što činiti s Varteksom.

Kajin je potom podsjetio da su u prvom polugodištu 2004. izdana činidbena jamstva u iznosu 2 milijarde 669 milijuna kuna, oko milijardu za financiranje izgradnje brodova za 3. maj Rijeka, Brodotrogir, Trogir i Brodosplit, Split.

Zastupnik je upozorio kako su u prvih šest mjeseci 2004. plaćene obveze iz jamstvene pričuve od 276,8 mln kuna za obveze nastale prije 2004.

Samo do kraja 2002. poljoprivredna poduzeća dobila su jamstva na kredite vrijedne milijardu i 200 mln kuna, od čega je država otplatila više od 900 mln

kuna. Zbog brodogradnje ona je otplatila oko 450 mln kuna plus nekih 400, koliko će morati zbog poslovnog kraha Viktora Lenca. Zbog turizma je u 2003. otplaćeno 250 mln kuna.

Većina će Proračuna predviđenog rebalansom biti ostvarena i u prihodima i izdacima za koje se Vlada opredijelila početkom ove godine.

Bez jamstava se, naglasio je zastupnik – neće moći ni ubuduće, ustvrdivši potom kako ocjenu o i dalje složenim prilikama u Hrvatskoj potvrđuje podatak da se na domaćem i inozemnom tržištu prema jamstvima može uzeti zajam od 18 milijardi 495 mln kuna (gotovo svaka četvrta proračunska kuna).

Damir Kajin je, naglasio da je Hrvatska došla do granice prezaduženosti (oko 79 posto bruto društvenog proizvoda, u nekim mjesecima i iznad 80 posto) i da je izlaz u stranom kapitalu (ili on k nama ili građani za njim u svijet). Vanjski dug je 6 tisuća dolara po stanovniku (srećom je bolje strukturiran od jugoslavenskog) i do kraja godine možda će premašiti 27 mlrd dolara, a do kraka mandata ove Vlade može iznositi između 33 i 35 mlrd dolara (oko 8 tisuća dolara po stanovniku).

Rekavši kako nema potrebe za to kriviti nikoga, Kajin je izrazio bojazan da to Vlada ne može obuzdati preko noći bez radikalnog ugrožavanja standarda, napomenuvši kako je pogrešno misliti da za to nije suodgovorna i opozicija (premda najmanje ona iz Istre). Apsurdno jest, dometnuo je da će poremećaj u najvećoj mjeri pogoditi one koji su uspjeli kako-tako srediti svoje krhko gospodarstvo.

Iz ovog izlaganja u nastavku izdajamo: u privlačenju kapitala Hrvatska bi trebala učiti od Kine; svugdje u Europi vode se izbori na način da obećava tko će više kapitala dovesti u zemlju, mi sve činimo obrnuto; građani očekuju da im se kaže i istina. Svi ćemo se mora-

ti mnogo toga odreći, jasno neće tajkuni, koji su tvorili svoje sustave i koje će država morati pokrivati ako dođu u teškoće – rekao je Kajin.

On je potom ustvrdio kako Hrvatska ima šanse da privuče kapital i izvući će se ako ga dobije, a ako ne stagnirat ćemo, sve drugo može doći u pitanje – i nove škole i autoceste i nove bolnice i nova radna mjesta i plaće i sl.

Iz ovog izlaganja još izdajamo: porez na imovinu bitno je veći (za čak 28,1 posto), što znači da kupoprodaja nekretnina divlja; najbitnije je što PDV - jer je najizdašniji – porastao za 7,8 posto; Hrvatskoj preostaje samo rast investicija po nezaduženim osnovama, a to je – ili direktno strano ulaganje ili kapital koji će doći po strateškim osnovama.

I za kraj o mirovinama i zdravstvu: stvarno se postavlja pitanje tko će, s obzirom na ovakvo stanje u mirovinskom sustavu – osigurati da sa 1. siječnja 2005. prosječna mirovina iznosi 50 posto prosječne plaće (to jednostavno nije moguće); treba ipak omogućiti ljudima kakvo-takvo pristojno zdravstveno osiguranje.

Raspravlja se prilično nezainteresirano

Željko Pecek je, u ime Kluba zastupnika HSS-a, uvodno napomenuo kako se o izvršenju Proračuna raspravlja poprilično nezainteresirano (kako ministar, tako klubovi, a ni odbori nisu pokazali prevelik interes). Ministar je, dometnuo bio nešto strastveniji samo u optuživanju bivše Vlade.

Temeljno je pitanje je li riječ o nastavku trenda, inerciji ili rezultatu izvršenja Proračuna. S tim u svezi mora se razgovarati o stopi razvoja (3,8 posto), koja je također rezultat nečega od spomenuto troje. Rekavši kako ga zbunjuju plakati, TV-spotovi i tiskani oglasi o uspjehnosti koja je rezultat izvršenja Proračuna. Kako reče, na tim bi plakatima moglo stajati i to kako je, primjerice, 99. je pšenica otkupljena, a plaćena u ožujku 2000, kad je na vlast došla Koalicija. Moglo bi se isto tako iščitati – zauzavljen je vanjski dug, ali povećavamo

unutarnji. Izdaju se obveznice države koje vrijede 5,5 posto pa se u idućoj godini može očekivati veći rast kamata (i za poduzetništvo i za građane).

S tim u svezi zastupnik je upozorio – smanjuje li se izloženost ako se zadužujemo kod domaćih banaka - koje su, zapravo, u inozemnom vlasništvu (svega 5 posto financijskog i kreditnog kolača kontroliraju domaće banke).

Stand-by aranžman je ograničio HBOR - koji je jedini kvalitetnije pratio domaće poduzetnike, naročito u izvozu; izvoznici više ne mogu doći do kredita; ni lipa nije u prvih šest mjeseci izdvojena za male poduzetnike. U raspravi se zanemaruje ta istina, a krivnja svaljuje na bivšu Vladu.

Na ocjenu iz rasprave o najboljoj turističkoj sezoni zastupnik je odgovorio upitom – zar bi trebala biti drugačija nakon svih ulaganja u autoceste, subvenciju otočnog prijevoza i proračunskih ulaganja u turizam.

Pitanje na koje treba odgovoriti – naglasio je Pecek – jest – imamo li manje efikasnu Vladu i jesu li gornji trendovi rezultat inercije ili učinkovitosti programa i realizacije Proračuna.

U nastavku izlaganja predstavnika HSS-a slijedile su ove primjedbe, upozorenja i ocjene: Stand-by aranžman je ograničio HBOR (koji je jedini kvalitetnije pratio domaće poduzetnike, naročito u izvozu); izvoznici više ne mogu doći do kredita; ni lipa nije u prvih šest mjeseci izdvojena za male poduzetnike (u raspravi se zanemaruje ta istina, a krivnja svaljuje na bivšu Vladu); od rezerviranih 8,7 mln kuna za poticanje izvoza u Ministarstvu gospodarstva potrošeno je svega 10 tisuća; od 21 predviđeni milijun ni jedna lipa nije potrošena za povećanje zaposlenosti invalida; za zapošljavanje mladih – ni lipa (od 2,7 mln kuna); izvršenje je nula i kad je riječ o državnim potporama za restrukturiranje

gospodarstva (to dovoljno kvalitetno ne rješava sadašnja, a nije ni bivša Vlada); ni lipa (od milijun 750 tisuća kuna) za – konkurentnost i izvoznu orijentiranost industrije, za poticanje i razvoj obrtništva potrošeno je svega 17 mln kuna (10 posto od predviđenog za razvoj malog gospodarstva).

Zamjerke zbog nepotrošene lipa čulo su još i kad je riječ o: lokalnom kreditiranju, zonama poduzetništva, mladim poduzetnicama, zadružnom sektoru, nastupima na sajmu gospodarstvenih izvoznika, poduzetničkim inkubatorima.

Uslijedile su još zamjerke zbog; neisplaćene kune za elementarne štete i nepogode; isplaćenih tek 2 od predviđenih 30 mln kuna za zapošljavanje hrvatskih branitelja; zbog potrošenih – od planiranog - svega 17 posto za pomagala za hrvatske vojne invalide, svega 22 posto za dodatni porodiljni, 1 posto za unapređenje kvalitete obiteljskog života i razvoj obiteljskih usluga, 5 posto za poticanje društvene participacije mladih te nula za projekte za višečlane obitelji.

I na kraju zaključak predstavnika ovog kluba: rasprava treba odgovoriti na pitanje jesmo li mogli biti efikasniji u izvršenju Proračuna ili je potrebno smanjiti njegove prihode, "jer je općepoznato da je Vlada neefikasna". Valja ostaviti više poreza i doprinosa gospodarstvu, jer državna administracija očito radi neuspješno.

Neistina

Ispada da je sve dobro u državi zaslugom bivše Vlade, a sva nesposobnost i neznanje na čelu ove Vlade – riječi su kojima je ministar financija **Ivan Šuker** započeo svoj komentar prethodnog izlaganja. Notorna je neistina, izjavio je potom, da je u 2003. javni dug stagnirao, da nije rastao. A nije rastao, pojašnjava, jednostavno zato što se dio deficita financirao iz sredstava od prodaje INE (a i prema Zakonu o proračunu trebalo ih je trošiti drugačije).

Uslijedio je ministrov upit – na kojoj je rashodovnoj poziciji spomenutih uloženi 5 mlrd kuna za malo gospodar-

stvo, a zatim upozorenje – sporazum s MMF-om potpisan je 4. kolovoza i ograničenje zaduživanja HBOR-a nije ni u kakvoj vezi s onim o čemu je govorio zastupnik HSS-a.

Hrvatska je došla do granice pre-zaduženosti (oko 79 posto bruto društvenog proizvoda, a u nekim mjesecima i iznad 80 posto). Izlaz je u stranom kapitalu - ili on k nama ili građani za njim u svijet.

Ministar je zatim ustvrdio kako je u prvih šest mjeseci poticaj izvoza potpuno izvršen, zatim je Peceka upozorio kako navodi podatke koji su neusporedivi. Kad je riječ o "hvalospjevima" bivšoj Vladi, on je ustvrdio kako svi pokazatelji ukazuju da su makroekonomski trendovi u drugoj polovici 2003. silazne putanje. Ne može se reći da su svi pozitivni makroekonomski pokazatelji rezultat politike – javnosti treba reći nešto drugo – koji su rezultati i makroekonomski pokazatelji povećanja vanjskog duga od 8 mlrd dolara u 2003 – ova država nema baš puno mogućnosti kad je riječ o vanjskom zaduživanju.

U nastavku izlaganja uslijedile su ove tvrdnje, ocjene i primjedbe: u Hrvatskoj kamate nisu povećane; kapital je zamrznut; izdavanjem euro-obveznica u travnju Hrvatska je postigla povijesno niske kamate kod zaduživanja, što je rezultat međunarodnog položaja Hrvatske (kao rezultata vanjskopolitičkih dostignuća ove Vlade); ove godine Vlada treba vratiti 470 mln koje je HBOR potrošio 2002. za obnovu (a koji nije bio evidentiran u Proračunu); politiku prikrivenog deficita ova Vlada zasigurno neće podržavati.

I za kraj još dvije ministrove napomene: prva tri mjeseca vrijedila je odluka o privremenom financiranju, koja nije pokrivala ni 60 posto troškova potrebnih za prva tri mjeseca; vjerojatno će jednom izaći na vidjelo što je bilo sa sil-

nim neplaćenim poticajima u poljoprivredi te kamo je otišlo 1 posto sredstava za reformu u poljoprivredi.

Ispravljajući Šukera, **Željko Pecek** je pojasnio kako je rekao da će kamate porasti u Hrvatskoj zato jer se Hrvatska zadužuje po stopi od 5,5 posto. Izvješće o utrošenih 5 milijardi za malo gospodarstvo može se pronaći u Vladi, a i dobiti od poslovnih banaka, dometnuo je. Ustvrdio je zatim kako se i Ministarstvo financija dva puta zadužilo kod HBOR-a ("naravno, za Ministarstvo ima novca, za gospodarstvo ne").

Čudna politika planiranja ili provođenja

U ime Kluba zastupnika Libre, **Jozo Radoš** je objasnio zašto taj klub neće podržati Izvješće. Uvodno je, najprije, ustvrdio kako bi se po Proračunu moglo zaključiti kao da postoje dvije države, dvije vrste državnih institucija pa jedne troše prema planu ili ispod plana, a druge bitno iznad plana.

Osvrnuvši se zatim na – kako reče – najvažniju, činjenicu da je uprihodovano 5 posto manje od plana, upitao je kako se planira ostvariti dobitak Proračuna, odnosno oko 10-postotni rast prihoda od poreza, u proračunu za iduću godinu, ako je već u prvih pola godine podbačaj prihoda od poreza oko 5 posto.

Kamate nisu povećane, kapital je zamrznut, izdavanjem euro-obveznica u travnju Hrvatska je postigla povijesno niske kamate kod zaduživanja, što je rezultat međunarodnog položaja Hrvatske (kao rezultat vanjskopolitičkih dostignuća ove Vlade).

Tvrđnju o čudnoj politici planiranja ili u njenu provođenju, uz upit s tim u svezi u kakvoj to državi živimo, zastupnik je potkrijepio brojčanim pokazateljima o proračunskoj potrošnji državnih tijela i institucija iz kojih se vidi da je

razlika u rashodima i punih 20 posto. Ili – (izdvajamo) Hrvatski sabor 41 posto, Predsjednik Republike 36 posto, Vlada RH 43 posto, a Ministarstvo pravosuđa samo 29 posto predviđenih prihoda. Istovremeno – Ministarstvo obrane troši 57 posto, Hrvatska kopnena vojska čak 62,42 posto. Rashodi za zaposlene rastu u Protuobavještajnoj agenciji za 59 posto, a u Vladi 45 posto, a po 39 posto u Uredu Predsjednika Republike i u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Ured za javnu nabavu i Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave, koji bi trebali pridonijeti smanjenju korupcije, potrošile su samo 8,28 posto odnosno 6,79 posto predviđenih sredstava. Očito su se, napomenuo je Radoš, samo uposlili šefovi tih institucija ili najuža tijela i sada se miruje. Malo je potrošio i Ured za ravnopravnost spolova – samo 6,85 posto prihoda predviđenih za cijelu godinu.

Još je indikativnije što neke institucije i neki programi nisu potrošili ništa, što svjedoči, rekao je zastupnik, da se ne radi ili ne planira kako treba.

Predstavnik Kluba zastupnika Libre je potom ustvrdio kako se u okviru promocije weba Ureda za odnose s javnošću Vlade RH zapravo krije trošenje državnog novca u stranačke svrhe (kampađa je ciljane da "pogodi" predsjedničke izbore i stranačkog kandidata vladajuće koalicije). Prigovorio je Vladi što se, kako reče, kiti rezultatima rada i bivše Vlade, rekavši potom kako je i najbolja turistička sezona i pad nezaposlenosti također plod rada bivše Vlade.

U nastavku izlaganja slijedile su zamjerke svima koji su u prvih šest mjeseci potrošili malo ili, pak, ni lipu. Prigovor Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva (ništa za subvencije poljoprivrednicima i obrtnicima) popraćen je napomenom kako bi u državi koja vodi brigu o tom važnom segmentu to bilo dovoljno za postavljanje pitanja povjerenja ministru.

Nakon napomene kako se ni Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa nije proslavilo, zastupnik je rekao kako je, očito, važno sjesti u fotelju i dobiti

plaću te, među ostalim upitao – kako je moguće da se u jednoj tako kontinuiranoj djelatnosti kao što je međunarodna znanstvena i tehnička suradnja potroši samo 10 posto.

Da nešto nije u redu ni s radom Ministarstva zdravstva svjedoče, po Radošu, podaci što je za započete projekte potrošeno samo 23 posto a za medicinsku laboratorijsku opremu svega 12 posto. Kako reče, zbog logike "sve što je rađeno prije ne valja, ja ću to revidirati pa ću onda vidjeti kako trošiti novac" dovedeno je u pitanje zdravstveno stanje i zdravstvena zaštita građana.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upit što radi Ministarstvo poljoprivrede po strateškom pitanju osnivanja matičnih nasada (vinogradi, voćnjaci, maslinici) kad nije potrošena ni lipa, kao i u slučaju sustava za navodnjavanje.

Proračun donesen u travnju – do Izvješća na snazi dva mjeseca

Ispravljajući Radoša, **Ivana Sućec-Trakoštanec** je najprije podsjetila da je Proračun donesen u travnju te da je – do Izvješća - na snazi, dakle, bio samo dva mjeseca. Netočno je reći da nije potrošena lipa, jer mora se imati na umu metodologija prikazivanja Proračuna. Novac može biti potrošen, ali se to ne vidi dok nije isplaćen iz Proračuna. Da je novac potrošen govore, napomenula je, i podaci o porastu zaposlenosti, izvoza, porastu proizvodnje te ostali makroekonomski podaci.

Mr. sc. **Ivan Bagarić** je, ispravljajući Radoša, rekao kako nije točno da je ministar donio odluku o neprovođenju zdravstvene zaštite. Njena kvaliteta ne ovisi samo o utrošku sredstava. Zdravstvena zaštita je samo jedan od uvjeta potrebnih da bi funkcionirala sigurnost zdravlja ljudi i onda je bolje i prerasporediti neka sredstva i potrošiti ih u neke druge projekte kako bi u cjelini bili ispoštovani svi uvjeti za kvalitetu zdravlja.

Od **Zdravka Sočkovića (HDZ)** je Radošu upućen ispravak kako je turistička 2004. pripremala isključivo ova

Vlada te da njoj pripadaju zasluge za izuzetno dobre rezultate s tim u svezi kao i za približavanje Hrvatske Europskoj uniji (to je rezultat i ugleda predsjednika Sanadera).

Izlišne su polemike oko toga što je trebalo unijeti - bitno je pogledati koliko je Vlada ispunila i što je sama unijela u Proračun.

Uzvrćajući na ispravak, **Jozo Radoš** je rekao da uopće nije bilo ispravka netočnog navoda, pogotovo u slučaju Sočkovića. A procesi kao što je priključenje Europskoj uniji i priprema turističke sezone ne mogu se organizirati u samo pola godine. Prema tome, to je u najvećoj mjeri rezultat rada bivše Vlade – zaključio je zastupnik.

Predsjedavajući, potpredsjednik Hrvatskog sabora, **Luka Bebić** je uzvratio Radošu da nije rekao koji je članak Poslovnika povrijeđen, te da su ispravci bili na granici ispravaka i mišljenja, što je u Saboru uobičajeno.

Vlada ne radi svoj posao

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a, dr. sc. **Vesna Pusić** je objasnila zašto ne podržavaju Izvješće – zato što Vlada ne radi svoj posao (to proizlazi upravo iz Izvješća), i to kod Proračuna, podsjetila je, koji je parlamentarna većina usvojila kao vlastiti projekt ne uvaživši nijedan amandman) te zato što se Proračunom odustalo od razvojnih projekata. Raspravu je nazvala konfuznom i zbunjujućom jer mnogi o izvješću razgovaraju kao da se raspravlja o Proračunu, a izlišne su polemike oko toga što je trebalo unijeti - bitno je pogledati koliko je Vlada ispunila i što je sama unijela u Proračun.

Zastupnica je napomenula kako će govoriti isključivo o projektima za koje se ne može reći da će doći na naplatu krajem godine, koji se kontinuirano financiraju. Započela je s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta. Za prevenciju ovisnosti u školama potrošeno

je 14,38 posto od planiranih sredstava, a nula kuna na: projekt reforme obrazovanja; obnovu i izgradnju sportskih objekata; stručno usavršavanje i izobrazbu učitelja i nastavnika u osnovnim školama; osnovno obrazovanje i osposobljavanje mladih; učenje drugog stranog jezika; stručno usavršavanje i izobrazbu učitelja i nastavnika u srednjim školama; informatizaciju srednjih škola; nabavu inozemnih časopisa; program sustavnog istraživanja Jadranskog mora; podršku središnjim računalnim resursima sustava znanosti i visoke naobrazbe; razvoj i primjenu internet tehnologije i sl.

Preskočivši dio zamjerki na račun onih stavki Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, gdje se ipak nešto (ali malo) radilo u nastavku izdvajamo upozorenja o izdvojenih nula kuna za: rehabilitaciju hrvatskih vojnih invalida, projekte za višečlane obitelji, za programe usmjerene djeci, za programe usmjerene mladima, te samo po 0,3 posto za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i zaštitu zlostavljanih u obitelji.

Kad je riječ o izvršenju po stavkama (Ministarstva) gospodarstva, rada i poduzetništa, Vladi je Vesna Pusić zamjerala što je od predviđenih sredstava za poticanje izvoza potrošeno tek 0,12 posto, ništa za poticanje industrijskog razvoja te poticanje razvoja lokalnog kreditiranja, poticanje razvoja poduzetničkih zona, poticanje lokalnih projekata razvoja, (su)financiranje programa profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom; poticanje poduzetništva žena.

Tu su još ove zamjerke - zašto tek 4,27 posto realizacije kod programa za nacionalne manjine, samo 5,47 kod programa za Rome te niti lipe za informiranje, obrazovanje i prevenciju AIDS-a.

Ispravljajući zastupnicu Pusić, **Franjo Arapović** je rekao da interes ove Vlade jest ulaganje u obrazovanje. Nisu se, međutim, mogla tolika sredstva ulagati pošto se krenulo u kompletnu reformu osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja.

Ispravljajući istu zastupnicu, **Emil Tomljanović** je rekao kako je neistina

da Vlada ne radi svoj posao, radi ga što više uspješno.

Građana se opterećuje nepotrebnim projektima

Mr. sc. **Miroslav Rožić** je izvijestio zastupnike da Klub zastupnika HSP-a neće podržati ovo izvješće osim ako se iz Prijedloga sljedećeg proračuna ne izbací barem 80 posto nepotrebnih projekata i da se građane ne opterećuje ogromnim proračunom.

Vlast ništa ne poduzima po pitanju najvažnijih aktivnosti usmjerenih na razvoj domaćeg gospodarstva. Uz to, praćenje doznacenih sredstava otežano je jer je Proračun načinjen po tzv. resornom a ne funkcionalnom principu (koji je daleko bolji).

Zastupnik je izjavio da su sredstva za redovne aktivnosti tijela državne uprave i vlasti izvršavana sukladno Proračunu, dok sredstva planirana za brojne aktivnosti koje proizlaze iz različitih nacionalnih programa, internih programa, odluka Vlade, čelnika tijela državne vlasti uglavnom nisu korištena ili su korištena neznatno. Iz toga se, naglasio je, može zaključiti da je Proračun o tom dijelu loše planiran jer je u biti prepisao proračun bivše vlasti koja je u Proračun natpala čitav niz problematičnih i neučinkovitih aktivnosti koje su služile uglavnom za financiranje (u iznosu nekoliko ukupnih milijardi) vlastitih suradnika, istomišljenika, pa – dometnuo je - i samih sebe.

Pozitivna je činjenica – rekao je Rožić – da postojeća vlast nije izvršavala takve projekte, u okviru kojih – kako reče – čelnici nastoje potrošiti sva sredstva kako bi iduće godine mogli tražiti jednaka ili veća sredstva za posve nepotrebne i nejasne aktivnosti.

Po Rožićevoj tvrdnji, trošenje proračunskih sredstava je imalo dvije karakte-

ristike – doznacavala su se po nekoliko različitih kriterija i s najrazličitijih stavaka te su, uz to, rashodi po osnovi osobnih i intelektualnih usluga zastupljeni iznad svake mjere. Honorari vanjskim suradnicima doznacavani su kao da u državnoj upravi uopće nema ljudi koji znaju obavljati te poslove. A praćenje doznacenih sredstava otežano je jer je Proračun načinjen po tzv. resornom a ne funkcionalnom principu (koji je daleko bolji). Valu bogaćenja kroz pretvorbu i privatizaciju pridružuje se još jedan sloj, koji na lukaviji i naoko pravno ispravniji način priskrbljuje značajna sredstva i dobro osigurava svoje društvene pozicije. Za razliku od njih, dometnuo je zastupnik, građani su prisiljeni zaduživati se i živjeti od svog budućeg rada – postajući ropski vezani za strane bankarske institucije i poslodavce, čime im se – naglasio je predstavnik HSP-a - onemogućuje svako potencijalno iskazivanje nezadovoljstva.

Slijedila su ova upozorenja: u okviru zaštite obitelji, materinstva i mladeži planirana su značajna sredstva za aktivnosti koje nemaju valjanu pravnu osnovu (provođenje nacionalne obiteljske politike koja je smanjivala doplatu za djecu i porodne naknade uz izmišljene aktivnosti kojima su nastojali zaslije-piti oči javnosti); na tom razdjelu planiran je transfer građanima i kućanstvima (protuustavno i protuzakonito; čelnik bilo kojeg tijela nema ovlasti dodjeljivati pojedinačne iznose po svom nahođenju); organiziranje skupova, seminara, prezentacija i sl. bio je način transfera sredstava pojedinim udrugama bliskim vlasti te pojedincima (putem osobnih i intelektualnih usluga).

Da se ne bismo ponavljali, dodajmo još kako je i predstavnik Kluba zastupnika HSP-a, među ostalim, zamjerio Vladi što je malo ili nedovoljno ili, čak ništa (ovisno o stavci) realizirano kad je riječ o sredstvima za osobe s invaliditetom, za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih, praćenju i unapređivanju politike za mlade, unapređenje kvalitete obiteljskog života, poticanje društvene participacije mladih, za projekte za višečlane obitelji, za potpore za programe usmjerene djeci i mladima.

Ivan Rožić je potom ustvrdio kako vlast ništa ne poduzima po pitanju najvažnijih aktivnosti usmjerenih na razvoj domaćeg gospodarstva (ilustrirajući to, uz ostalo, i ovim primjerima – ništa za razvoj konkurentnosti i izvozne orijentiranosti i poticanje industrijskog razvoja; ništa za obrt i malo i srednje poduzetništvo; ništa za opremu za utvrđivanje genetski modificiranih organizama; ništa, nadalje za – sustav za navodnjavanje.

Kad je riječ o Ministarstvu mora, turizma, prometa i veza – ništa nije utrošeno za sigurnost prometa na cestama i za izvršenje inspekcijskih rješenja, za održavanje željezničke infrastrukture tek 15 posto, za opremu lučkih kapetanija 0,82 posto. Simbolični iznosi izvršeni su i kad je riječ o zaštiti okoliša.

Slijedila su ova upozorenja predstavnika Kluba zastupnika HSP-a: sredstva za mirovine pripadnika bivše JNA izvršena su u cijelosti, za mirovine boraca NOR-a predviđeno je 900 mln kuna i izvršeno sve – što je više od iznosa predviđenog za sve nezaposlene u Hrvatskoj (853 mln kuna); za te mirovine izdvaja se više nego za sve porodne naknade; za svakog borca NOR-a izdvaja se kao za cijeli razred djece.

Božica Šolić (HDZ) je ispravila pret hodnika. Za višečlane obitelji je utrošeno 714 tisuća 726 kuna (za 271 obitelj). Okončan je i natječaj za nabavku računala za oko 500 takvih obitelji.

Mr. sc. **Miroslav Rožić** je podsjetio da je govorio o izvršenju za prvih šest mjeseci, a ne nakon toga. Uz to je, pojasnio je, rekao kako ne postoji zakon po kojem bi se ta sredstva raspoređivala nego je to diskrecijsko pravo u ministarstvu.

Ispravljajući Rožića, **Emil Tomljanović** je ustvrdio kako je notorna neistina da ova vlast ništa nije poduzela za razvoj gospodarstva.

Za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih 5.000 kuna

Marija Lugiarić (SDP) konstatirala je sa žaljenjem da rasprava o polugodišnjem izvješću o izvršenju proračuna

kasni. Posebno se osvrnula na izvršenje proračuna za područje znanosti, obrazovanja, poduzetništva i mladih.

Iznijela je da je za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih od planiranih 2,5 milijuna kuna utrošeno svega 5,5 tisuća kuna ili 0,24 posto. Za praćenje i unapređivanje politike za mlade od milijun i 200 tisuća kuna je utrošeno svega 101 tisuća kuna ili osam posto. Na poticanje društvene participacije mladih utrošeno je pet posto sredstava.

U programe potpore za djecu i programe potpore za mlade od ukupno dva milijuna i 670 tisuća kuna, nije ništa uloženo. Klubovi mladih, primjerice, od siječnja do ožujka 2004. godine nisu dobili nikakva sredstva. Također su i poljoprivrednicima znatno smanjena sredstva.

Upitala je kako onda vjerovati jamstvima premijeru Sanaderu o većem ulaganju u školstvu.

Zvonimir Mršić (SDP) upitao je što bi se dogodilo da kao predstavnik jedinice lokalne samouprave pojedinom gradonačelniku ili načelniku da na raspravu izvršenje svog proračuna na istu sjednicu gradskog vijeća kada i proračun za naredno proračunsko razdoblje.

Kasni izvješće o izvršenju godišnjeg proračuna

Jelena Pavičić-Vukičević (SDP) iznijela je da se osjeća vrlo čudno kada raspravljajući o izvršenju proračuna za prvo polugodište 2004. godine zapravo svi u kuloarima i na sjednicama odbora raspravljaju i čitaju prilog proračuna za 2005. godinu što je primjereno ovom dobu godine.

Pohvalila je realizaciju stavke proračuna, obrazovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu, koja je realizirana sa 46 posto, ali je isto tako za očekivati da se s istim postavkama realizira i obrazovanje unutar Hrvatske i to unutar svih segmenata.

U Zagrebu smanjen indeks industrijske proizvodnje

Jagoda Martić (SDP) iznijela je da je SDP u više navrata upozoravao i uka-

zivao na činjenicu da aktualna Vlada nema osmišljenu ekonomsku politiku i nema jasnu gospodarsku viziju razvoja.

Primjerice, podaci za grad Zagreb kazuju da je u lipnju 2004. godine indeks industrijske proizvodnje u odnosu na lipanj 2003. iznosio 94,6 odnosno 5,4 posto manje. Broj nezaposlenih u lipnju 2003. smanjen je za 22 posto u odnosu na lipanj 2002. godine. Ali je u lipnju 2004. svega šest posto manji nego u 2003. Osim toga po završetku turističke sezone i sezone građevinskih radova za očekivati je ozbiljan rast nezaposlenosti.

Za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih od planiranih 2,5 milijuna kuna utrošeno svega 5,5 tisuća kuna ili 0,24 posto. Za praćenje i unapređivanje politike za mlade od milijun i 200 tisuća kuna utrošena svega 101 tisuća kuna ili 8 posto. Na poticanje društvene participacije mladih utrošeno svega 101 tisuća ili osam posto. Na poticanje društvene participacije mladih utrošeno je pet posto sredstava.

Ova Vlada je na početku svog mandata izražavala veliku brigu za mlade, za obitelj, za osobe starije životne dobi, no ovo izvršenje proračuna pokazuje da je ta briga bila samo deklarativna.

Emil Tomljanović (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda da je Vlada RH zaustavila sve programe koji su usmjereni na smanjenje stope nezaposlenosti jer je stopa nezaposlenosti u 2004. smanjena.

Krunoslav Markovinović (HDZ) ispravio je netočan navod da Vlada nema jasnih vizija razvoja.

Zabilježen pad nezaposlenosti ispod 30.000

Marijan Bekavac (HDZ) ispravio je netočan navod zastupnice Martić da

Vlada ne potiče zapošljavanje, jer je u samom početku mandata ove Vlade, zabilježen pad nezaposlenosti ispod 30.000.

Za državne potpore za sanaciju i restrukturiranje planirano 22.497 milijuna kuna

Ljubica Lalić (HSS) raspravljajući o proračunu iskazala je negativno mišljenje o politici koja se njime provodi. Tako je u proračunu, za državne potpore za sanaciju, restrukturiranje planirano 22.497 milijuna kuna. Navela je da je za razvoj konkurentnosti izvozne orijentiranosti Hrvatske planirano svega milijun i 750 tisuća kuna što je premalo, ali od tog malog iznosa ništa nije uloženo.

U segmentu obrtništva, maloga i srednjeg poduzetništva, stanje je slično pa je od planiranih oko 166 milijuna kuna ulaganje u razvoj obrtništva, potrošeno svega 18 milijuna kuna ili 10,81 posto planiranih sredstava.

Zaključila je da je Vlada RH bezidejna, nesposobna, da nema viziju gospodarskog razvitka države te da ne vodi politiku ujednačenog razvitka regije kao pretpostavke općeg razvoja države, da je nesposobna provoditi politiku zaštite obitelji i obiteljskih vrijednosti i da su pojedine strukture kao što su osobe s invaliditetom, mladi i potrošači i starije osobe na margini Vladinog interesa.

Božica Šolić (HDZ) ispravila je netočan navod da je politika ove Vlade gora nego što se moglo naslutiti te da je točno da je ova Vlada ove godine postigla najbolji financijski rezultat u turizmu od kada postoji turizam u Republici Hrvatskoj.

Ljubica Lalić (HSS) javila se za povredu Poslovnika jer je povrijeđen članak 209, jer zastupnica Šolić nije ispravila navod već mišljenje.

Franjo Matušić (HDZ) je ispravio nekoliko netočnih navoda. U tijeku je u Ministarstvu obitelji realizacija projekata o brizi za obitelj i mladeži.

Vlada ima jasnu viziju gospodarskog razvoja jer je primjerice statistički vidljivo da je nezaposlenost pala ispod

300.000 nezaposlenih te da je pokrivenost uvoza, izvozom prešla granicu od 50 posto. Što se tiče financijske politike prema seljacima, njima je dodijeljeno 800 milijuna kuna, dug od prošle godine.

Ljubica Lalić (HSS) ponovno se javila za povredu Poslovnika rekavši da je prekršen stavak 2. članka 209. jer se zastupnik nije ograničio na navod nego na mišljenje.

Emil Tomljanović (HDZ) istaknuo je da su povrijeđeni svi članci Poslovnika, počevši od članka 209, koji reguliraju institut povrede Poslovnika.

Ivanka Rokandić (HDZ) je u nizu netočnih navoda ispravila da Vlada uopće nije bezosjećajna prema mladima jer je pokrenula čitav niz projekata za mlade, savjetovališta za brak, obitelj i mladež.

Marija Bajt (HDZ) ispravila je u nizu netočnih navoda onaj o netoleranciji u Hrvatskom saboru te da je gospodarska i politička situacija katastrofalna u Hrvatskoj.

Navela je da je aktualna Vlada točnije Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva za 2003. vraćeno preko milijardu kuna za mlijeko, stočarsku proizvodnju, ribarstvo i biljnu proizvodnju.

Ljubica Lalić (HSS) ponovno je ukazala na povredu Poslovnika.

Miroslav Korenika (SDP) iznio je da primjerice resorno Ministarstvo i unatoč važnosti privredne grane, nije uložilo namijenjenih milijun kuna u projekt izgradnje ribarske veletržnice.

Slična je stvar i sa sufinanciranjem izgradnje zgrade hrvatskog veterinarskog instituta. U tom kontekstu istaknuo je jedan od najvažnijih projekata hrvatske Vlade, program navodnjavanja.

Izvršavanjem proračuna Vlada pokazuje nekompetentnost i nesposobnost jer većina stavki proračuna nije izvršena.

Biserka Perman (SDP) osvrnula se u svojoj raspravi na rashodovnu stranu proračuna, na programe, projekte i aktivnosti za koje su utrošena zanemariva, odnosno čak nikakva sredstva.

Zastupnica navodi skromna sredstva koja su utrošena u razdjelu 20, Vlada

RH, u glavi 25., Ured za nacionalne manjine, gdje se vidi da je za programe nacionalnih manjina utrošeno svega nešto više od 4% a za programe za Rome tek preko 5%, a to su državni programi koji nisu novina u RH i kojima treba vremena da zažive.

U glavi 15., zaštita obitelji, materinstva i mladeži, čitav je niz projekata za koje u prvom polugodištu nije potrošena ni jedna lipa.

Nadalje, u razdjelu 25, Ministarstvo financija, za projekte izgradnje graničnih prijelaza, utrošeno je svega 12% predviđenih sredstava, pa Perman pita zašto nije utrošeno više sredstava s obzirom na stanje u kojem su neki prijelazi. U glavi 15. Porezna uprava, vidljivo je da je za objekte porezne uprave utrošeno svega oko 30% predviđenih sredstava, pa zastupnica pita zašto se sredstva ne troše u onoj mjeri u kojoj je to predviđeno proračunom.

U razdjelu 46. Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, u glavi 6., skrb o braniteljima iz Domovinskog rata, vidljivo je da je za ortopedsku i ostala medicinska pomagala utrošeno manje od 17% sredstava, za rehabilitaciju hrvatskih vojnih invalida u lječilištima i državne urede za branitelje 0%, za zapošljavanje branitelja svega 9%. Isto tako, u glavi 15., zaštita obitelji, materinstva i mladeži, "čitav je niz projekata za koje u prvom polugodištu nije potrošena ni jedna lipa", naglašava zastupnica.

Nisu utrošena nikakva sredstva ni za Vijeće za djecu, za praćenje i unapređenje politike za osobe s invaliditetom, za projekte za višečlane obitelji, programe usmjerene djeci i mladima, a "alimentski fond za kojeg je bilo predviđeno 20 milijuna kuna nije osnovan, nema zakona o njemu, a za 2005. godinu ga uopće nema u planu proračuna".

Ovaj niz se može nastaviti s projektima za koje je utrošeno samo simbolično

oko 5% predviđenih sredstava, komentira zastupnica. Tu su povjerenstva Vlade za osobe s invaliditetom, za prevenciju poremećaja u ponašanju djece, za afirmaciju prava i zaštite djece, prava informiranja osoba s invaliditetom, unapređenje kvalitete obiteljskog života i razvoj obiteljskih usluga i zaštitu zlostavljanih u obitelji. Tu su i projekti politike za mlade za koje je utrošeno ispod 10%, kritična je zastupnica.

Za cijelu glavu 25., Uprava za međugeneracijsku solidarnost utrošeno je 0,3% predviđenih sredstava, odnosno za međugeneracijsku solidarnost 2,5%, a za razvijanje uslužnih djelatnosti za starije 0,4% i za dnevni boravak za starije također ništa.

U razdjelu 50., Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, u glavi 5., gospodarstvo, za program razgradnje koksare Bakar utrošeno je svega oko 17,5% predviđenih sredstava, pa zastupnica pita kako i kada će se uopće provesti razgradnja ovakvom dinamikom ulaganja.

Istaknula je još neke pozicije u Ministarstvu gospodarstva u sklopu kojih za pojedine programe također nije utrošeno ništa u odnosu na plan.

Tako je u glavi 25. Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje za zajedničko ulaganje u zapošljavanje mladih na lokalnoj razini predviđeno 2,7 milijuna, za glavu 30. Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom 21,6 milijuna, a u okviru glave 35. Obrt, malo i srednje poduzetništvo, za čitav niz konkretnih poticajnih aktivnosti i programa poduzetništva, npr. žena, poduzetničkih zona, poduzetnika početnika, lokalnih projekata, strukovnih i majstorskih škola i sl. bilo je predviđeno 73 milijuna kuna, dakle, ukupno oko 110 milijuna kuna od kojih nije utrošena ni jedna jedina lipa.

U razdjelu 60. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva u glavi 5. poljoprivreda i šumarstvo, ima čitav niz projekata čiji je postotak utrošenih sredstava također nula, a odnose se na ribarstvo, ratarstvo, stočarstvo i njihov razvoj.

I za glavu 15. vodno gospodarstvo, predviđeno je blizu 20 milijuna kuna za programe među kojima su vodni katastri, navodnjavanje, zaštita od poplava i drugi, za koje također nije utrošena ni jedna kuna.

U razdjelu 100. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, za programe i aktivnosti vezane uz zaražene HIV-om, odnosno oboljele od AIDS-a, predviđena su sredstva od približno 8 milijuna kuna, a ostvarenje ovih programa je 0%.

U glavi 6. socijalna skrb je niz odgojnih domova za djecu koji su dobili tek oko 10% od predviđenih 8,5 milijuna kuna, a slična je situacija i sa centrima za socijalnu skrb.

U razdjelu 116. Fond za regionalni razvoj, utrošeno je tek 4 od 118 milijuna odnosno oko 3,5%, a pri tome ni jedna županija nije dobila ni kune za regionalni razvoj, kritična je Perman.

”Pravobraniteljice za djecu i ravnopravnost spolova sa 23% planiranih sredstava svakako ne mogu kvalitetno provoditi zacrtane programe za koje su nadležne, a upitno je mogu li ih uopće ikako i provoditi”. Naime, Perman ističe da su predviđena sredstva za rad vrlo ograničavajuća, a rebalansom još dodatno smanjena, pa se nameće pitanje ima li postojanje ureda pravobranitelja uopće smisla pod ovakvim uvjetima.

Zanima ju hoće li i kada proraditi Zavod za informacijsku sigurnost i kriptozastitnu tehnologiju, Agencija za zaštitu osobnih podataka i Državni zavod za zaštitu od zračenja, što su predviđene stavke proračuna, ali u prvom polugodištu za te projekte nije se uložilo ništa.

Ivanka Roksandić (HDZ) javila se za ispravak netočnog navoda. Što se tiče rada Ministarstva hrvatskih branitelja, obitelji, međugeneracijske solidarnosti, Roksandić ističe: ”Gospođa Kosor se bavi vraćanjem roditeljskih naknada, povećanjem socijalnih prava, vraćanjem prava branitelja”. Ispravlja navod zastupnice Perman da je na stavci centara za socijalnu skrb utrošeno malo sredstava riječima: ”Da, jer su to decentralizirana sredstva koja prema zahtjevima centara za socijalnu skrb oni povlače iz državnog proračuna”.

Biserka Perman (SDP) javila se za povredu Poslovnika. Rekla je da je Roksandić povrijedila članak 209. stavak 2. Poslovnika, jer je ispravljala njeno mišljenje, a ne navod, a kako joj predsjedavajuća, Đurđa Adlešić, nije pritom oduzela riječ, time je i ona povrijedila Poslovnik.

Predsjedavajuća, **Đurđa Adlešić** podsjetila je zastupnike na ”dogovor proširenog Predsjedništva Sabora da se ne inzistira na doslovnom govoru”, jer takvim inzistiranjem dolazi do čestih opomena. Dodala je da će se ona tog dogovora pridržavati i očekuje da će zastupnici ovu informaciju dobiti i od predsjednika klubova zastupnika.

Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** javio se za ispravak navoda iz izlaganja zastupnice Perman, a tiče se zdravstva i socijalne skrbi, točnije stavke za prevenciju HIV-a, kako ta sredstva nisu upotrijebljena u tu svrhu, što nije točno. ”Sredstva su upotrijebljena u svrhu prevencije, međutim, pronađena su na drugom mjestu, tj. iz donacije, a nije grijeh sredstva koja se uštede prenamijeniti i upotrijebiti tamo gdje su potrebna”.

Izveštaj o polugodišnjem izvršenju državnog proračuna značajan segment kontrole izvršenja proračuna.

Marko Širac (HDZ) konstatirao je da je izveštaj o polugodišnjem izvršenju državnog proračuna značajan segment kontrole izvršenja proračuna kojim Hrvatski sabor kao najviše predstavničko tijelo u državi dobiva uvid u kojoj mjeri se sredstva državnog proračuna troše zakonito, racionalno i svrhovito. Osvrnuo se na nekoliko makroekonomskih pokazatelja.

Ističe da je bruto društveni proizvod realno porastao za 4,2%, čemu su pridonijeli svi sektori, uključujući i činjenicu da je u istom vremenu zabilježen pad državne potrošnje od 1,6%. Jedino je sektor poljoprivrede zabilježio nega-

tivnu stopu rasta od 0,9%, što je "posljedica velike suše iz protekle godine".

Fizički opseg industrijske proizvodnje u prvih šest mjeseci zabilježio je rast od 3,8%, a sektor turizma također je zabilježio snažnu aktivnost koja je bila veća od 10%, komentira zastupnik. Također, u prvih šest mjeseci došlo je do povećanja neto plaće za 4,2%, kao i prosječne mirovine.

Zabilježen rast od 5,9% ukupnih prihoda središnjeg proračuna u odnosu na isto polugodište 2003. godine. Ostvareno je 36,9 milijardi kuna, što predstavlja 44,9% ukupno planiranih sredstava u 2004. godini.

Iako je i dalje prisutan visoki vanjsko-trgovinski deficit, u prvom polugodištu porastao je izvoz za 14,4%, dok je uvoz porastao za 4,1%.

Navedeni makroekonomski pokazatelji odrazili su se na izvršenje državnog proračuna, te je zabilježen rast od 5,9% ukupnih prihoda središnjeg proračuna u odnosu na isto polugodište 2003. godine. Ostvareno je 36,9 milijardi kuna, što predstavlja 44,9% ukupno planiranih sredstava u 2004. godini.

Za realizaciju proračuna uopće bilo malo vremena, jer se u prva tri mjeseca poslovalo temeljem Odluke o privremenom financiranju.

Uočava da su se u prvih šest mjeseci prihodi proračuna uglavnom kretali u skladu s planom, s tim da su neki prihodi ostvareni i više od 50% plana za ovu godinu. Prije svega, riječ je o prihodima od poreza na dobit, poreza na imovinu, poreza na promet, te prihoda od prodaje roba i usluga.

S druge strane, u ostvarenju su najviše podbacili prihodi od trošarina i poreza na dohodak, gdje je Vlada poduzela odgovarajuće korake da se smanji crno tržište za naftne derivate i duhanske proizvode, pa se rezultati očekuju u drugom polugodištu. Također, "prihodi od koncesija za treću mobilnu mrežu i dividendi za dionice koje imamo u Hrvatskom Telekomu očekuju se u drugoj polovici 2004. godine".

Ističe da se prihod od poreza na dodanu vrijednost ostvario u iznosu od 13,8 milijardi kuna, tj. 45,5% od planiranog iznosa za ovu godinu, što je svakako jedan od najznačajnijih proračunskih prihoda i čini 37,4% ostvarenih prihoda u 2004. godini.

Uvid u rashodovnu stranu izvršenja Državnog proračuna za prvo polugodište pokazuje da su ukupni rashodi ostvareni sa 40,9 milijardi kuna, što čini 49,2% planiranog rashoda za ovu godinu, a navedeno izvršenje predstavlja 9,5% veće izvršenje u odnosu na isto razdoblje iz 2003. godine.

Socijalne naknade čine 53,9% ostvarenih rashoda

"Ako se promotri struktura rashoda uočavamo izražajnu socijalnu komponentu Državnog proračuna za ovu godinu u odnosu na prethodno razdoblje, naime, 53,9% ostvarenih rashoda čine socijalne naknade". Ističe i rashode za subvencije, ostvarene su sa 46,3% plana i bilježe rast od 11,3% u odnosu na prethodnu godinu. U najvećem dijelu to su poticaji i subvencije za poljoprivrednu proizvodnju.

Jedan od rashoda koji je vrlo važan, a odnosi se na rashode za nabavu nefinancijske imovine, ili tzv. kapitalne izdatke, ostvareni su svega za 31,8% plana. Realizacija tih programa očekuje se u drugom polugodištu 2004. godine i to nakon što se provedu Zakonom propisane pripreme radnje kao što su javni natječaji i drugo, pojašnjava zastupnik.

Konačno, podsjeća da je za realizaciju proračuna uopće bilo malo vremena, jer se u prva tri mjeseca poslovalo temeljem Odluke o privremenom financiranju.

Zbog svega iznijetog, izrazio je zadovoljstvo dinamikom i načinom izvršenja Državnog proračuna u ovom polugodištu, to više što neostvarenje određenih stavki proizlazi iz same njihove naravi, tj. činjenice da se u pravilu izvršavaju tek u tijeku drugog polugodišta. Zaključio je da će svakako podržati ovo izvješće.

Vlado Jelkovic (HDZ) naglašava da će tek proračun za 2005. godinu biti prvi cjeloviti proračun o kojemu će se moći kvalificirano raspravljati i za kojeg će Vlada premijera Sanadera u cijelosti preuzeti odgovornost, jer je tada ona ta Vlada koja od početka pa do kraja presudno utječe na izgled tog proračuna. Naime, u prva tri mjeseca 2004. godine na snazi je bila Odluka o privremenom financiranju, a to je preslikana četvrtina proračuna prethodnog razdoblja, prethodne Vlade, a kojeg je ova Vlada bila dužna provoditi u početnom dijelu svog mandata.

Ostvareno 45% prihoda i 49% rashoda

Podaci pokazuju da je ostvareno 45% prihoda i 49% rashoda, i to je pored onih povoljnih globalnih makroekonomskih pokazatelja jamstvo da će ovaj proračun biti ostvaren u globalu na način kao što je to planirano.

Jelkovic drži da proračun ima i razvojnu i socijalnu komponentu, naravno u onom okviru koliko to prihodka strana proračuna omogućuje. Konačno, zaključuje da je proračun ostvariv i poziva zastupnike da ga podrže.

Ljubica Lalić (HSS) javila se za repliku. Rekla je da je na stavki unapređenje kvalitete obiteljskog života i razvoj obiteljskih usluga, od planiranih 4,5 milijuna kuna uloženo samo 58 tisuća, a na stavki višečlane obitelji, od planiranih 2,5 milijuna kuna nije uloženo ništa, dok na stavci zlostavljanje u obitelji od planiranih milijun i 300 uloženo je samo 4 tisuće kuna. Nadalje, ističe da Ministarstvo obitelji ima nekoliko uprava, među njima Upravu za obitelj, Upravu za međugeneracijsku solidarnost, i "od svih uprava jedino Uprava za

branitelje je nešto ulagala”, kritična je zastupnica.

Vlado Jelkovic (HDZ) odgovorio je na repliku, rekavši da je siguran da će se raspravljati na drugačiji način kada se bude ocjenjivalo ostvarenje za cijelu godinu, jer se sada radi o razdoblju od 6 mjeseci, od kojih je u prva tri mjeseca na snazi bila odluka o privremenom financiranju, odnosno ”četvrtina proračuna iz prethodnog razdoblja”.

Rekao je da se ovdje radi o pripremnim aktivnostima kojima se stvara infrastruktura i pretpostavke da se novac u narednom razdoblju može potrošiti.

Ostvareni proračunski prihodi u prvom polugodištu ove godine za 5,93% veći nego u istom razdoblju prošle godine.

Nevenka Majdenić (HDZ) ističe da se ocjena ostvarenja državnog proračuna RH za prvo polugodište ne može generalizirati kao polovica ostvarenja cijele godine iz nekoliko razloga: prvo, jer su prirodni proizvodni ciklusi u nekim granama privređivanja sezonskog karaktera ili se protežu neravnomjerno kroz cijelu godinu, drugo, utjecaj pojedinih grana privređivanja, turizma, brodogradnje, na kretanje i rast bruto domaćeg proizvoda mjerljiv je tek po završetku proizvodnje ili sezone, i treće, fiskalni odraz na proračunske prihode isto tako se može kasnije vrednovati.

Poradi toga zastupnica je sklonija analizi ostvarenja državnog proračuna na način da se prati kroz dva usporedna razdoblja, prethodnu i ovu godinu, kao polugodišnje ostvarenje plana za tekuću godinu. Polazeći od takvog stajališta ”vidimo da su ostvareni proračunski prihodi u prvom polugodištu ove godine za 5,93% veći nego u istom razdoblju prošle godine, ali i to da je porast evidentan kod gotovo svih vrsta proračunskih prihoda”.

Kao nepobitnu činjenicu za ovakvo ostvarenje proračunskih prihoda zastupnica ističe veliki utjecaj makroeko-

nomskih prihoda u prvoj polovici ove godine.

Industrijska proizvodnja bilježi stopu rasta od 3,8%, a i drugi sektori, osim poljoprivrede, bilježe rast i pozitivno su pridonijeli ukupnom rastu bruto-domaćeg proizvoda.

Kod poljoprivrede su ovakvi pokazatelji očekivani, s obzirom na ciklus proizvodnje, objašnjava Majdenić. Isto tako, kod turizma su već do kraja svibnja zabilježeni dobri rezultati, ostvareno je 10% više dolazaka i 10% više noćenja, a sezona još nije ni počela.

Povoljniji odnos uvoza i izvoza

Posebno ističe da je u razdoblju od siječnja do svibnja zabilježen povoljniji odnos uvoza i izvoza nego u istom periodu prethodne godine. Naime, u promatranom razdoblju zabilježen je rast izvoza od 14,4% dok je rast uvoza iznosio 4,1%. I drugi ekonomski pokazatelji u promatranom razdoblju pokazuju porast i pozitivne strukturne promjene, te je realno očekivati da će se proračun do kraja godine u cijelosti ostvariti, konstatira Majdenić.

Što se tiče rashodovne strane proračuna, pozicije, odnosno programi koji su kontinuirani, odnosno stalno zastupljeni u proračunu su primjerno izvršeni. Sredstva za programe koji su novost u proračunu i za koje su se ministarstva trebala organizacijski pripremiti nisu utrošena, a s obzirom da je proračun donesen kasnije, ”nekorrektno je stalno spominjanje tih neutrošenih sredstava, koja će se do kraja godine utrošiti”.

Predlaže da se polugodišnji izvještaj o izvršenju državnog proračuna za prvo polugodište 2004. godine prihvati.

Porast industrijske proizvodnje 3,8%

Nikola Sopčić (HDZ) podržava polugodišnje izvješće o izvršenju državnog proračuna koje je podnijela Vlada RH, s time što treba uzeti u obzir da se ovaj proračun praktički primjenjuje od 4. mjeseca 2004. godine, jer smo za prvo

tromjesečje imali privremeno financiranje.

Što se tiče prihoda, ostvareno je 36 milijardi 944 milijuna kuna, što iznosi 44,9% planiranih prihoda u prvih šest mjeseci, što je pokazatelj da je ”proračun dobro planiran”. Zastupnik vjeruje da će se stoga proračun do kraja godine ostvariti u cijelosti.

Nabrojio je više razloga koji potkrepljuju njegov optimizam, kao porast industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, gdje je najveći doprinos dala prerađivačka industrija svojim rastom od 4%. Nadalje, povećan je opseg građevinskih radova za 8,9% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, čemu je osnovni razlog povećanje opsega radova na izgradnji prometne infrastrukture, prvenstveno autocesta. Također, porast je vidljiv i u segmentu turizma, a iznosi 10% više dolazaka i noćenja turista u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Bilježi se i pad broja nezaposlenih u odnosu na prvih šest mjeseci 2003. godine za 7,8%, i prvi put imamo pad broja nezaposlenih ispod 300 tisuća nakon dugo vremena. Bilježi se i porast plaća u prva četiri mjeseca ove godine u odnosu na prošlu godinu, nominalno to iznosi 6,1%, a realno 4,2%, kao i rast mirovina za isto razdoblje, nominalno 6,9%, a realno za 5%.

”Činjenica je da pojedine rashodovne stavke proračuna nisu realizirane u cijelosti u planiranom iznosu za pola godine, no tome je više razloga, a osnovni razlog je što je praktički ovaj proračun dobrim dijelom zadan određenim obvezama koje su stigle na naplatu u ovoj godini, a koje je napravila bivša Vlada”.

Zaključio je da podržava polugodišnje izvješće za prvih šest mjeseci, uz uvjerenje da će se sve ili većina pozicija ostvariti do kraja godine.

Povećan prihod od poreza na dobit

Ivan Vučić (HDZ) rekao je da je ”svakako vidljivo iz izvršenja proračuna da

ova Vlada ostvaruje svoja predizborna obećanja, prije svega ako se zna da je proračun za 2004. godinu donesen početkom 4. mjeseca, a da je tri mjeseca u ovoj godini bila odluka o privremenom financiranju proračuna”.

Komentira da je iz izvršenja proračuna 1. lipnja 2004. godine vidljivo da je rast industrijske proizvodnje 3,8%, da je rast izvoza u ovoj godini najveći do sada, da je povećan prihod od poreza na dobit, što daje garanciju da je gospodarstvo u Hrvatskoj poslovalo puno bolje, a stopa nezaposlenosti je manja. Sve to dokazuje da je proračun razvojan i socijalan.

Što se tiče rashodovne strane proračuna, naglašava da ona nikada nije bila veliki problem nigdje, ni u jedinicama lokalne samouprave, pa neće biti ni u državnom proračunu. ”Ono što ostvarimo, sigurno ćemo i potrošiti za razvoj, znanost i socijalu”. Podržava ovakav proračun, dapače, ističe da je ugodno iznenađen njegovim izvršenjem.

Zaustavljeni razvojni projekti

Mato Gavran (SDP) rekao je da ovo izvješće precizno pokazuje da su izostali rezultati. Ustvrdio je da se iz izvršenja proračuna vidi da su zaustavljeni razvojni projekti. ”I ovako skromni ciljevi se ne ostvaruju, plan je u značajnom raskora-

ku s izvršenjem, zbog restrikcija kadrovskih, organizacijskih i drugih promjena, planirana sredstva se ne troše, odnosno ne dolaze do krajnjih korisnika”.

I ovako skromni ciljevi se ne ostvaruju, plan je u značajnom raskoraku s izvršenjem, zbog restrikcija kadrovskih, organizacijskih i drugih promjena, planirana sredstva se ne troše, odnosno ne dolaze do krajnjih korisnika.

Drži neprijepornim da je u promatranom razdoblju izostao kompletan razvoj, da su zaustavljeni kvalitetni projekti, da je zaustavljeno ulaganje u gospodarstvo, naročito pomoć gospodarstvenicima, izvoznicima, da su izostale potpore za restrukturiranje gospodarstva itd.

Mišljenja je da su izostali i strateški projekti ove Vlade, odnosno, sve je ostalo na obećanjima, a izostale su i potpore koje imaju za cilj olakšavanje uvjeta života i rada mnogim kategorijama građana RH, od invalida Domovinskog rata, mladih, umirovljenika. Drugim riječima, izostala je socijalna osjetlji-

vost. ”Svoju osobnu raspravu zaključit ću s dojmom da se Vlada u prvih šest mjeseci zbog raznoraznih razloga nije najblaže rečeno snašla”.

Ovime je zaključena rasprava o ovoj točki.

Zastupnici su većinom glasova (79 ”za”, 6 ”suzdržanih” i 27 ”protiv”) prihvatili Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu, za prvo polugodište 2004. godine.

Predsjednik je dao na glasovanje još jedan Prijedlog zaključka Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koji glasi: Zadužuje se Vlada RH da, sukladno članku 37. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Hrvatskom saboru dostavi Izvješće o provođenju Ustavnog zakona i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina.

Zamolio je potpredsjednika Vlade, dr. sc. Andriju Hebranga da se u ime Vlade očituje o ovom prijedlogu. Dr. Hebrang rekao je da Vlada prihvaća Prijedlog zaključka. Uslijedilo je glasovanje. Zastupnici su većinom glasova, sa 88 glasova ”za”, 18 ”suzdržanih” i 2 ”protiv” prihvatili predloženi Zaključak.

J.R.; M.Mi; S.Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

SIGURNOST PROMETA NA CESTAMA

Održavanje autocesta i provođenje mjera zaštite

Na zastupničko pitanje gospodina **Joze Radoša (LIBRA)** a vezano uz uoče-

ne probleme odnosa provedbe obnove i prometnog opterećenja na autocesti Zagreb-Lipovac odgovorilo je **Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka.**

”Održavanje autocesta (redovno i investicijsko) te provođenje mjera zaštite autocesta i prometa na njima obveza je Hrvatskih autocesta d.o.o. iz Zakona

o javnim cestama i Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

Hrvatske autoceste d.o.o. uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske provode Projekt sanacije autoceste Zagreb - Lipovac na dionicama Jankomir - Ivanja Reka - Brodski Stupnik, u dužini od 180 km punog profila autoceste. Projekt se financira iz zajma Europske banke za obnovu

i razvoj i Europske investicijske banke, a treba se realizirati u razdoblju od rujna 2003. godine do listopada 2005. godine.

Zbog otežanih uvjeta za asfaltna radova u zimskom periodu izvođenja sanacijskih radova je ograničeno na kratke periode povoljnih vremenskih prilika, koji se dijelom poklapaju s trajanjem ljetne turističke sezone. Planom sanacije za 2004. godinu bilo je predviđeno da se radovi sanacije asfaltnog zastora kolnika na glavnim pravcima završe do 28. listopada 2004. godine, što je na svim dionicama autoceste osim na mostu Pakra (u duljini od 41 m) i ostvareno.

Sanacija asfaltnog zastora kolnika na mostu Pakra (planirana kao manji sanacijski zahvat) otpočela je u prvom tjednu listopada. Nakon skidanja asfaltnih slojeva i hidroizolacije utvrđeno je da stanje mosta zahtijeva izvođenje sanacije betonske ploče kolnika, što nije bilo planirano.

Ovi nepredviđeni radovi hitne intervencije odvijali su se u nepovoljnim vremenskim prilikama, što je onemogućilo da se završe prije 1. studenoga, do kada je izvedeno betoniranje betonske ploče kolnika ali ne i betoniranje pješačkih staza. Betoniranje se izvodilo kada su to dozvolili tehnički uvjeti prema Pravilniku za beton i armirani beton, a do 1. studenoga nije ostvareno stvrdnjavanje betona.

Imajući u vidu nedovršenost pješačkih staza, nepostojanje zaustavne trake na mostu Pakra i nemogućnost postavljanja odbojne i pješačke ograde u beton koji nema konačnu čvrstoću (ako se beton prijevremeno opteretiti dinamičkim opterećenjem a nema dovoljan stupanj čvrstoće, štete koje nastaju su nepovratne), Hrvatske autoceste d.o.o. zbog sigurnosnih razloga tijekom blagdana nisu mogle pustiti promet preko mosta Pakra. Sami radovi na Dan Svih svetih nisu se izvodili zbog blagdana, jer radovima koji su se mogli izvesti toga dana ne bi mogli postići završetak sanacije mosta niti promijeniti privremenu regulaciju prometa na dionici autoceste.

Zbog nemogućnosti prometovanja preko mosta Pakra Hrvatske autoceste

d.o.o. morale su preusmjeriti promet na potezu autoceste od Novske do Kutine sa sjevernog na južni kolnik. Sukladno Zakonu o javnim cestama i Zakonu o sigurnosti prometa na cestama poduzeti su svi postupci i mjere sigurnosti na autocesti u zoni radova na način da se u takvim uvjetima omogući maksimalna protočnost i sigurnost prometa.

O preusmjeravanju prometa na autocesti obaviještena su sredstva javnog informiranja i Hrvatski autoklub. Preko web stranice Hrvatskih autocesta d.o.o. korisnici autocesta dobivaju informacije o stanju i prohodnosti autocesta iz naših operativnih centara od 0 - 24 sata.

U trenutku stvaranja veće kolone vozila na mjestu gdje počinje preusmjeravanje prometa na jedan kolnik dana 1. studenoga oko 14.30 sati pravovremeno je obaviještena prometna policija o novonastalom stanju, te se zatražilo njihovo postupanje sukladno Zakonu o sigurnosti prometa na cestama.

Na osnovu iznesene kronologije predmetnog događaja evidentno je da su Hrvatske autoceste d.o.o. izvršile sve aktivnosti koje su im bile na raspolaganju za takav slučaj, da brinu o kvaliteti vožnje autocestom za koju su nadležne i da se pridržavaju svih postojećih zakona i propisa kojih su obveznici kao sudionik u djelatnosti koju obavljaju.

Slijedom navedenoga potvrđujemo da Hrvatske autoceste d.o.o. ovom obnovom autoceste od Zagreba prema Lipovcu definitivno brinu da zaustave progresivno propadanje kolnika, što je, nadamo se, dovoljan razlog da se ne složimo s izrečenom konstatacijom iz pitanja zastupnika Radoša, jer je ono direktno u interesu građana korisnika autoceste - stoji u opširnom odgovoru.

Za 10,3 posto nesreća krivi alkoholizirani putnici

Na postavljeno zastupničko pitanje **Željka Pavlica (LIBRA)**, zastupnika u Hrvatskom saboru u svezi s **nesrećama koje su skrivili alkoholizirani vozači odgovorilo je Ministarstvo unutarnjih poslova**. U 2003. godini dogodile su se 92 102 prometne nesreće od čega

su 9502 nesreće ili 10.3 posto skrivili alkoholizirani vozači.

Iz podataka u priloženoj tablici razvidan je udjel prometnih nesreća koje su skrivili alkoholizirani vozači u odnosu na ukupan broj prometnih nesreća.

Naime, od ukupno 92 102 prometne nesreće s poginulima ih je zabilježeno 633 od čega su 124 nesreće ili 19.6 posto skrivili alkoholizirani vozači.

Od 17 959 nesreća s ozlijeđenim osobama 3274 nesreće ili 18.2 posto skrivili su alkoholizirani vozači, a od 73 510 nesreća s materijalnom štetom alkoholizirani vozači su skrivili 6104 nesreće (8.3 posto).

U 92 102 prometne nesreće stradale su ukupno 26 854 osobe. Poginula je 701 osoba, 4878 ih je teško ozlijeđeno, a 21 275 osoba je lakše ozlijeđeno.

U 124 prometne nesreće s poginulima koje su skrivili alkoholizirani vozači poginule su 133 osobe, što je 19.0 posto od ukupnog broja poginulih prošle godine.

U 3274 nesreće s ozlijeđenima, koje su skrivili alkoholizirani vozači, 1083 osobe su teško ozlijeđene, što je u odnosu na ukupan broj teško ozlijeđenih 22.2 posto, dok su 4083 osobe lakše ozlijeđene, što je 19.2 posto u odnosu na ukupan broj lakše ozlijeđenih.

ZDRAVSTVO

Racionalizacija potrošnje lijekova na recept

Na zastupničko pitanje mr. sc. **Marija Jurjevića (SDP)**, u vezi s **dugovanjima hrvatskih bolnica nabavljačima lijekova i opreme - odgovorila je Vlada RH:**

"1. Financijsko stanje poslovanja Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje na dan 1. siječnja 2004. godine i 30. rujna 2004. godine

Zatečene obveze na dan 1. siječnja 2004. godine iznosile su 3.101.562.834 kune, pri čemu su one realno iznosile 4.257.681.994 kune. Razliku od 1.156.119.160 kuna predstavljaju krediti od 820.000.000 kuna i iznos od 336.1-

19.160 kuna, tzv. probijanje proračuna (isplaćena sredstva iz proračuna veća su od planiranih sredstava), koji su dodatno opteretili državni proračun Republike Hrvatske.

Indeks, tj. dinamika potrošnje lijekova na recept u siječnju 2004. godine, u odnosu na siječanj 2003. godine, bio je 25% povećane potrošnje, što se smanjilo na 9% u rujnu 2004. godine, u odnosu na rujnu 2003. godine.

Poduzete mjere racionalizacije u potrošnji lijekova na recept rezultirale su smanjenjem prosječne mjesečne potrošnje lijekova, tako da je u razdoblju od siječnja do travnja 2004. godine, potrošnja iznosila 215.569.158 kuna, a od svibnja do rujna 2004. godine iznosi 207.147.350 kuna, što je izravna mjesečna ušteda od 8.421.808 kuna.

Nadalje, u poslovnim knjigama Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje zatečeno je nekorektno iskazivanje poslovnih događaja, što je izravno rezultiralo posljedicom od 500 milijuna kuna minusa u poslovnom rezultatu, za prvih šest mjeseci poslovanja ove godine (nisu se iskazivale dospjele obveze kao trošak).

Nadalje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje uspio je smanjiti poslo-

vne gubitke za 100 milijuna kuna (od siječnja do lipnja 2004. godine, iznos od 770 milijuna kuna, a od siječnja do rujna 2004. godine, iznos od 677 milijuna kuna).

Dodatno nastojanje u rješavanju ovog problema je i osigurani iznos u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2005. godinu, na poziciji Lijekovi na recepte, koji je veći za 262 milijuna kuna u odnosu na 2004. godinu.

Uz navedene mjere, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje obavlja plaćanje ljekarnama u roku od 203 dana, a ne 220 dana, kako se navodi u zastupničkom pitanju.

2. Bolnički zdravstveni sustav

S ciljem smanjenja obveza prema dobavljačima, posebice za lijekove i potrošni medicinski materijal bolničkih zdravstvenih ustanova, u prvom polugodištu 2004. godine plaćene su obveze iz 2003. godine u iznosu od 521,7 milijuna kuna.

Isto tako, provedena je racionalizacija poslovanja bolničkih zdravstvenih ustanova, što je rezultiralo povećanjem od samo 5% ukupnih izdataka u razdoblju siječanj - rujna 2004. godine, u odnosu na isto razdoblje 2003. godine, s tim da je u taj rast uključen i rast plaća od 4,3%.

Prosječna mjesečna potrošnja lijekova, potrošnog medicinskog materijala i ostalih izdataka za razdoblje siječanj - travanj 2004. godine, iznosila je 230 milijuna kuna, a od svibnja do rujna 2004. godine, iznosi 214 milijuna kuna, što je prosječno smanjenje izdataka za 16 milijuna kuna. To upućuje na zaključak da su izdaci pod kontrolom.

Nadalje, na sjednici Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje održanoj 9. studenoga 2004. godine, donijeta je Odluka o jednokratnoj isplati sredstava u iznosu od 130 milijuna kuna bolničkim zdravstvenim ustanovama, s ciljem poboljšanja likvidnosti poslovanja, kao i prijedlog za povećanje proračunske stavke u 2005. godini za oko 500 milijuna kuna, za funkcioniranje bolničkih zdravstvenih ustanova.

Vlada Republike Hrvatske naglašava da Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje bolničkim zdravstvenim ustanovama redovito isplaćuje ugovoreni mjesečni iznos, kojim zdravstvene ustanove samostalno raspolažu i raspoređuju ga sukladno obvezama prema sklopljenim ugovorima s dobavljačima stoji u opširnom odgovoru.

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora